

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК 811.111:42'25

«До захисту допущено»

В.о. завідувача кафедри
Л.І. Тараненко
(підпис) (ініціали, прізвище)

«_____» _____ 2020 р.

**Магістерська дисертація
на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»**

**на тему: «Функціонально-прагматичні й лексико-семантичні особливості
ідіостилю Дена Брауна та їхнє відтворення в українському перекладі (на
матеріалі циклу романів про Роберта Ленгдона)»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛА-91мп

Існюк Ольга Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник:

д.філол.н., проф., проф. каф. ТППАМ Л.І. Тараненко
(науковий ступінь, вчене звання, посада, ініціали, прізвище)

(підпис)

Рецензент:

д. філол.н., проф., проф. каф. ТППФМ А.А. Калита
(науковий ступінь, вчене звання, посада, ініціали, прізвище)

(підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань.
Студентка _____

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувача кафедри
Л.І. Тараненко
(підпис) (ініціали, прізвище)
« ____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію студентці

Існюк Ользі Юріївні

1. Тема дисертації «Функціонально-прагматичні й лексико-семантичні особливості ідіостилю Дена Брауна та їхнє відтворення в українському перекладі (на матеріалі циклу романів про Роберта Ленгдона)»
Науковий керівник дисертації: Тараненко Лариса Іванівна, д. філол. н., проф., проф. каф. теорії, практики та перекладу англійської мови.
Затверджені наказом по університету від 29 жовтня 2020 р., № 3165-с.
2. Термін подання студентом дисертації: 27 листопада 2020 р.
3. Об'єкт дослідження: мовна репрезентація ідіостилю Дена Брауна в циклі романів про Роберта Ленгдона.
4. Предмет дослідження: функціонально-прагматичні й лексико-семантичні особливості ідіостилю Дена Брауна в текстах оригіналу та їхньому українському перекладі.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - 1) з'ясувати значення терміну «ідіостиль» в рамках лінгвістичних досліджень та встановити його диференційні ознаки;
 - 2) обґрунтувати поняття «номінативний простір» та визначити його домінантні складові;
 - 3) розглянути особливості мовностилістичних характеристик ідіостилю Дена Брауна на матеріалі серії романів про Роберта Ленгдона;

- 4) охарактеризувати лексико-семантичні ознаки номінативного простору в ідіостилі автора;
- 5) розглянути лінгвосемантичні й прагматичні особливості репрезентації ідіостилію письменника за допомогою зображально-виражальних засобів;
- 6) проаналізувати специфіку перекладу засобів відображення творчої манери викладу творів українською мовою.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: 1624 фрагментів в оригіналі й перекладі, дібраних з романів Д.Брауна із серії про Роберта Ленгдона.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези виступів на п'ятьох міжнародних та всеукраїнських конференціях та стаття у фаховому науковому виданні.

8. Дата видачі завдання: 01 жовтня 2019 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2020</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2020</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз ілюстративного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 10.11.2020</i>	<i>вик.</i>

Студентка

_____ (підпис)

О.Ю. Існюк
(ініціали, прізвище)

Науковий керівник дисертації

_____ (підпис)

Л.І. Тараненко
(ініціали, прізвище)

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи складає 297 сторінок, обсяг основного тексту – 115 сторінок.

Мовна репрезентація творчого методу Дена Брауна у серії романів про Роберта Ленгдона є актуальною проблемою сучасного мовознавства та перекладознавства. Зважаючи на велику популярність автора на світовій літературній арені, зростаючий інтерес до його творчого надбання як у всьому світі, так і в Україні зокрема, а також низку прийомів і технік індивідуального стилю, вивчення мови письменника в оригіналі та перекладі є предметом особливої дослідницької уваги.

Актуальність дисертації зумовлена стрімким розвитком сучасної літератури, великим інтересом до лінгво-прагматичних особливостей мовленнєвого портрета автора та способами їх передачі у мові перекладу, що з огляду на вимоги реалій сучасного літературного простору, слугуватиме допомогою у підготовці майбутніх перекладачів.

Об'єктом дослідження є мовна репрезентація ідіостилу Дена Брауна в циклі романів про Роберта Ленгдона.

Предмет дослідження становлять функціонально-прагматичні й лексико-семантичні особливості ідіостилу Дена Брауна в текстах оригіналу та їхньому українському перекладі.

Мета роботи полягає у встановленні функціонально-прагматичних і лексико-семантичних характеристик ідіостилу Дена Брауна шляхом встановлення мовностилістичних особливостей його вираження в циклі романів про Роберта Ленгдона та закономірностей їхнього відтворення в українському перекладі.

Реалізація поставленої мети вимагає вирішення таких **завдань**:

1. з'ясувати значення терміну «ідіостиль» у лінгвістичних дослідженнях та визначити теоретико-методологічні засади його вивчення;
2. узагальнити поняття «номінативний простір» та описати його складові елементи;
3. визначити мовностилістичні характеристики ідіостилю автора на матеріалі серії романів про Роберта Ленгдона;
4. установити зв'язок уживаних автором засобів художньої виразності із жанровою специфікою його творів;
5. охарактеризувати тематику романів Дена Брауна та узагальнити лексико-семантичні ознаки номінативного простору в його ідіостилі;
6. розробити програму й методику дослідження лексико-семантичних та прагматичних особливостей репрезентації англомовних засобів творення ідіостилю та їхнього перекладу на українську мову;
7. проаналізувати англомовні романи Дена Брауна та їхні переклади українською з метою встановлення способів перекладу засобів творення художнього стилю письменника.

Матеріалом дослідження слугували 2 романи Дена Брауна з циклу романів про Роберта Ленгдона та їхні переклади українською («Angels & Demons / Янголи та Демони» та «Inferno / Інферно»). Загальний обсяг ілюстративного матеріалу складає 1624 фрагменти в оригіналі й перекладі.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній уперше систематизовано лексико-семантичні й функціонально-прагматичні ознаки мовностилістичного вираження ідіостилю Дена Брауна в мові оригіналу та в українському перекладі.

Практична цінність одержаних результатів визначає можливість їхнього використання у лекційних і практичних курсах зі стилістики (розділи «Стилїстика усної та писемної форми, стилїстика мовлення», «Стилїстика художньої лїтератури»), теорїї і практики перекладу, лексикологїї (роздїл «Ономастика»), когнїтивної лїнгвїстики, лїнгвокультурологїї, семантики, а також у написаннї наукових робїт студентами й аспїрантами.

Методологія роботи ґрунтувалася на загальнонаукових методах, а саме: індукції і дедукції, аналізу і синтезу, а також на методі системного аналізу. Дослідження отриманих результатів здійснювалися із застосуванням методів лінгвістичного аналізу, зокрема описово-аналітичного та лінгвопрагматичного. Для отримання даних щодо способів перекладу стилетвірних художніх засобів на українську було використано методи трансформаційного та дескриптивного перекладознавчого аналізів. Також було вжито метод кількісних підрахунків для визначення частотних показників застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні досліджуваних одиниць у мові перекладу.

Апробація результатів дослідження. Основні результати магістерської дисертації пройшли апробацію на *п'яти* конференціях: XII Міжнародна студентська науково-практична конференція «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (Київ, 2020), VI Міжнародна наукова конференція «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів» (Київ, 2020), IV Регіональна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці» (Полтава, 2019), IV Круглий стіл з міжнародною участю «Сучасні тенденції фонетичних досліджень» (Київ, 2020), XV Міжнародна науково-практична конференція «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації» (Буча, 2020).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено у *п'яти* тезах доповідей, опублікованих у міжнародних та регіональних науково-практичних конференціях. Крім того, результати практичного аналізу були висвітлені у науковій статті «Лексико-семантичні особливості ідіостилю Дена Брауна (на матеріалі номінативного простору сфери мистецтва)», яка опублікована в журналі «Молодий вчений» (№10 (86), 2020 р.).

Ключові слова: *ідіостиль, лексико-стилістичні засоби, функціонально-прагматичний аспект, номінативний простір, романи Дена Брауна.*

ABSTRACT

The master's dissertation consists of an introduction, four chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, references and four appendices that include four tables, in total 815 text fragments. The paper amounts to 297 pages, the main text is 115 pages.

The present-day stage of the English language development is marked by the rapid development of a multifold study of the author's idiostyle as a linguistic phenomenon. The interest of linguists in idiostyle can be explained by the fact that for realization of own artistic ideas, personal thoughts and feelings the author uses national language, he also brings into the language something subjective, which is not sufficiently enlightened. For this reason, **the topicality** of our work is conditioned by the the rapid development of modern literature, great interest in the linguistic and pragmatic features of the author's speech portrait and ways of their representation in the target language, that, given the requirements of the realities of modern literary space, will help prepare future translators.

The object of the research is the linguistic representation of Dan Brown's idiostyle in Robert Langdon book series.

The subject of the study are functional-pragmatic and lexical-semantic features of Dan Brown's idiostyle in the original texts and their Ukrainian translation.

The aim of the work is to establish the functional-pragmatic and lexical-semantic characteristics of Dan Brown's idiostyle by determining the linguistic and stylistic features of its expression in Robert Langdon book series and the peculiarities of their representation in the Ukrainian translation.

The realization of this goal requires the solution of the following tasks:

1. to define the meaning of the term "idiostyle" in linguistic research and delineate theoretical and methodological principles of its study;
2. to generalize the concept of "nominative field" and describe its constituent elements;
3. to determine the linguistic and stylistic characteristics of the author's idiostyle on the basis of Robert Langdon book series;

4. to trace the connection of the means of artistic expression used by the author with the genre specificity of his works;

5. to describe the thematic framework of Dan Brown's novels and generalize lexical and semantic features of the nominative field in his idiosyncrasy;

6. to work out a program and methodology for the study of lexical-semantic and pragmatic features of the representation of English-language means of the formation of idiosyncrasy and their translation into Ukrainian;

7. to analyze Dan Brown's novels and their translations into Ukrainian in order to define the ways of translating the means that make up the writer's style and represent them in translation.

The scientific originality of the research lies in the fact that lexical-semantic and functional-pragmatic features of linguistic and stylistic expression of Dan Brown's idiosyncrasy both in the original texts and in the Ukrainian translation are systemized for the first time.

The practical value of the obtained results determines the possibility of their use in lectures and practical courses in stylistics (chapters "Stylistics of speech", "Stylistics of fiction"), theory and practice of translation, lexicology ("Onomastics"), cognitive linguistics.

The research material amounts to 815 text fragments selected from the novels "Angels & Demons" and "Inferno".

Research methods. The methodology was based on general scientific methods, namely: induction and deduction, analysis and synthesis, as well as the method of system analysis. Studies of the obtained results were carried out using the methods of linguistic analysis, in particular descriptive-analytical and linguopragmatic. The methods of transformational and descriptive translation analyses were used to obtain data on methods of translating stylistic artistic means into Ukrainian. The method of quantitative calculations was also applied to determine the frequency of application of translation transformations in reproduction of the studied units in the target language.

Publications. The main stipulations and results of the dissertation research are presented in 6 publications, of which one article is published in the scientific professional edition of Ukraine, and 5 abstracts are in the collections of materials of the International and all-Ukrainian conferences.

Key words: *idiostyle, lexical and stylistic means, functional-pragmatic aspect, nominative field, novels by Dan Brown.*

ЗМІСТ

ВСТУП	12
РОЗДІЛ I. ОГЛЯД ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАННЯ ІДІОСТИЛЮ	19
1.1. Історія вивчення явища ідіостилю та його визначення	19
1.2. Систематизація підходів, напрямів та аспектів до вивчення феномена ідіостилю	29
1.3. Поняття номінативного простору	38
Висновки до розділу I	41
РОЗДІЛ II. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ВИВЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ ІДІОСТИЛЮ ДЕНА БРАУНА ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ	43
2.1. Характеристика номінативного поля творів Дена Брауна з циклу романів про Роберта Ленгдона	43
2.2. Мовностилістична специфіка ідіостилю Дена Брауна	47
2.3. Програма й методика виконання практичної частини дослідження	53
2.3.1. Програма виконання експериментального аналізу	53
2.3.2. Проблема художнього перекладу та аналіз способів перекладу лексико-семантичних засобів тексту художньої літератури	54
Висновки до розділу II	62
РОЗДІЛ III	65
ЛІНГВОСЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОМІНАТИВНОГО ПРОСТОРУ ДЕНА БРАУНА	65
3.1. Мовна репрезентація ідіостилю письменника у межах номінативного поля сфери мистецтва	66
3.2. Відображення лексико-семантичних особливостей індивідуальної манери автора у висвітленні сфери науки і техніки	76
3.3. Вербальне вираження теми релігії в романах про Роберта Ленгдона	82
3.4. Реалізація прагматичного потенціалу в лексичних одиницях сфери побуту	88
3.5. Взаємодія фонетичних і лексичних засобів в актуалізації топонімів у творах Дена Брауна	91
Висновки до розділу III	95

РОЗДІЛ IV	97
ЗАКОНОМІРНОСТІ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЛЕКСИКО- СЕМАНТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НОМІНАТИВНИХ ПОЛІВ У ТВОРАХ ДЕНА БРАУНА	97
4.1. Аналіз способів перекладу засобів художнього вираження авторської манери написання творів	97
4.1.1. Диференціація способів перекладу мовних одиниць сфери мистецтва	97
4.1.2. Особливості відтворення в українському перекладі мовних одиниць на позначення сфери науки і техніки.....	104
4.1.3. Переклад засобів актуалізації теми релігії у романах Дена Брауна .	109
4.1.4. Узагальнення способів перекладу мовних засобів реалізації сфери побуту.....	114
4.2. Специфіка перекладу англomовних художніх засобів українською мовою	118
Висновки до розділу IV	122
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	124
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	127
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	133
ДОДАТКИ.....	134

ВСТУП

Сучасна лінгвістична наука характеризується міждисциплінарним спрямуванням дослідження закономірностей мисленнєво-мовленнєвої діяльності людини з комунікативно-когнітивних та функційно-прагматичних позицій, що дозволяє, враховуючи індивідуальні характеристики особистості, формувати типові суб'єктивні моделі картин світу. У цьому контексті особливої ваги набуває питання вивчення ідіостилю письменника, оскільки у колі загальних проблем лінгвістики тексту питання встановлення особливостей перебігу процесів духовного буття індивіда, результати яких вербально матеріалізуються у формі художнього тексту, стають нині надзвичайно актуальними.

Саме тому у межах лінгво-стилістичних досліджень розглядаються теоретичні питання стилістики ідіостилю та особливостей його репрезентації в художніх творах письменника. Слід зазначити, що авторська манера викладу твору вивчається дослідниками у межах різних підходів, зокрема: системно-структурного (В.В. Виноградов), комунікативно-когнітивного (О.О. Селіванова), образно-композиційного (Г.О. Винокуров), функціонально-домінантного (І.А. Сидоренко), адресно-діяльнісного (І.В. Арнольд), естетично-маркованого (М.М. Бахтін) та інших, кожен з яких, попри орієнтування на окремих аспектах мовлення, все таки спрямований на комплексний розгляд художнього твору та місця автора в ньому.

Питання ідіостилістичних особливостей Дена Брауна привертають увагу багатьох лінгвістів, оскільки світова культурна спадщина, висвітлена в романах письменника, постаючи перед читачем у вербальному вигляді, набуває нової й оригінальної інтерпретації. Незважаючи на це, у лінгвістичних дослідженнях знайшли своє відображення лише окремі аспекти питання ідіостилю: аналіз трактувань сутності поняття «ідіостиль» (Р. Теребус), вивчення закономірностей індивідуального мовлення автора (О.П. Костецька), розгляд ідіостилю в єдності з ідіолектом (О. Линтвар), вивчення лінгвоментального

простору Дена Брауна та екстралінгвальних факторів, які впливають на добір ним художніх засобів (О.О. Черник) тощо.

Зацікавленість лінгвістів феноменом ідіостилю можна пояснити тим, що, попри послуговування митцем національною мовою для реалізації власного художнього задуму та вираження думок і почуттів, він водночас привносить в мову суб'єктивно-авторське сприйняття дійсності. З огляду на це, у сучасній лінгвокогнітології та лінгвокультурології сформувалася певна система поглядів щодо ідіостилю як вербальної репрезентації цінностей та культурних надбань кожного окремого автора. Водночас розробка проблеми мовної репрезентації ідіостилю Д. Брауна стримується на теперішній час унаслідок недостатнього обґрунтування закономірностей взаємодії мовно-зображувальних засобів, притаманних авторському стилю, які демонструють своєрідність мислення та світосприйняття автора, його лексичні пріоритети й мовностилістичні преференції.

Актуальність започаткованого нами дослідження визначається запитом лінгвістики й перекладознавства щодо теоретичного поглиблення й практичної перевірки питань лексико-семантичної та функціонально-прагматичної специфіки номінативного поля в ідіостилі Дена Брауна і її відтворення в українському перекладі, а також потребою у визначенні безпосереднього впливу індивідуально-авторської картини світу письменника на особливості мовностилістичної організації його творів.

Метою роботи є встановлення функціонально-прагматичних і лексико-семантичних характеристик ідіостилю Дена Брауна шляхом установа мовностилістичних особливостей його вираження в циклі романів про Роберта Ленгдона та закономірностей їхнього відтворення в українському перекладі.

Реалізація поставленої мети вимагає вирішення таких **завдань**:

1. з'ясувати лінгвістичний статус поняття «ідіостиль» та обґрунтувати теоретико-методологічні засади його вивчення;
2. уточнити поняття «номінативний простір» та встановити інвентар його складових елементів;

3. визначити мовностилістичні характеристики ідіостилю автора на матеріалі серії романів про Роберта Ленгдона;
4. установити зв'язок уживаних автором засобів художньої виразності із жанровою специфікою його творів;
5. охарактеризувати тематику романів Дена Брауна та узагальнити лексико-семантичні ознаки номінативного простору в його ідіостилі;
6. розробити програму й методику дослідження лексико-семантичних та прагматичних особливостей репрезентації мовних засобів реалізації ідіостилю автора та їх перекладу на українську мову;
7. проаналізувати англomовні романи Дена Брауна та їхні переклади українською з метою встановлення способів перекладу засобів творення художнього стилю письменника.

Об'єктом дослідження є мовна репрезентація ідіостилю Дена Брауна в циклі романів про Роберта Ленгдона.

Предмет дослідження становлять функціонально-прагматичні й лексико-семантичні особливості ідіостилю Дена Брауна в текстах оригіналу та їхньому українському перекладі.

Матеріалом дослідження слугували фрагменти з художніх творів Дена Брауна з циклу романів про Роберта Ленгдона та їхні переклади українською («Angels & Demons / Янголи та Демони» та «Inferno / Інферно»). Загальний обсяг ілюстративного матеріалу складає 1624 фрагменти в оригіналі й перекладі.

У процесі розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі **методи дослідження**: загальнонаукові – абстрагування, індукція, дедуція, аналіз і синтез – для обґрунтування теоретичних засад і формування висновків дослідження; лінгвістичні методи: метод аналізу словникових дефініцій – для з'ясування значення та розмежування понять «ідіостиль» та «ідіолект», когнітивно-семантичний аналіз – для виявлення мовно-виражальних засобів в аналізованих текстах, метод корпусного аналізу – для добору матеріалу, що ілюструє репрезентацію образності в тексті; перекладознавчі методи: методи

трансформаційного та дискретивного перекладознавчого аналізу для отримання даних щодо способів перекладу стилетвірних художніх засобів на українську. Також було використано метод кількісних підрахунків для визначення частотних показників застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні досліджуваних одиниць у мові перекладу.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації *вперше*: комплексно систематизовано основні підходи, напрями та аспекти до вивчення феномена ідіостилю; висвітлено розмежування між ідіостилем як складовим елементом стилістичної системи та ідіолектом; узагальнено інвентар основних способів мовного вираження творчого методу Дена Брауна шляхом установлення провідних стилетвірних засобів та способів їхнього лексико-семантичного й функціонально-прагматичного вираження в мові оригіналу та в мові перекладу.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що обґрунтування номінативного простору твору сприяє поглибленню знань когнітивістики про формування авторської мовної картини світу, а висноки про роль метафоричності, фразеології й пареміології в художньому творі є науково важливим для стилістики, лінгвокультурології, міжкультурної комунікації, риторики мовлення. Результати виконаного дослідження є також певним внеском у подальший розвиток лінгвоконцептології й прагматлінгвістики.

Практична цінність магістерської дисертації визначається можливістю використання її результатів у лекційних і практичних курсах зі стилістики (розділи «Стилїстика усної та писемної форми, стилїстика мовлення», «Стилїстика художньої лїтератури»), теорїї і практики перекладу, лексикологїї (роздїл «Ономастика»), когнїтивної лїнгвїстики, лїнгвокультурологїї, семантики, а також у написаннї наукових робїт студентїв й аспїрантїв.

Апробація результатів дослідження. Основні результати магістерської дисертації пройшли апробацію на *п'яти* конференціях: XII Міжнародна студентська науково-практична конференція «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні

іноземних мов» (Київ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 12 березня, 2020); VI Міжнародна наукова конференція «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів» (Київ, ДНВЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2-10 квітня, 2020), IV Регіональна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці» (Полтава, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», 5 грудня, 2019), IV Круглий стіл з міжнародною участю «Сучасні тенденції фонетичних досліджень» (Київ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 23 квітня, 2020), XV Міжнародна науково-практична конференція «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації» (Буча, Український гуманітарний інститут, 21 квітня, 2020). Крім того, результати практичної частини дисертаційного дослідження висвітлено у науковій статті «Лексико-семантичні особливості ідіостилю Дена Брауна (на матеріалі номінативного простору сфери мистецтва)», опублікованій в журналі «Молодий вчений» (№10 (86) жовтень, 2020).

Публікації. Основні положення й результати дисертаційного дослідження висвітлено у 5 тезах доповідей на міжнародних і регіональних науково-практичних конференціях, а також в 1 статті в українському науковому виданні. Загальний обсяг публікацій становить 1,5 авт. арк.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи складає 297 сторінок, обсяг основного тексту – 115 сторінок.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми магістерської дисертації та її актуальність, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету й завдання, описано матеріал дослідження та охарактеризовано методологічне підґрунтя для його проведення, висвітлено наукову новизну роботи, її теоретичне й практичне значення та надано інформацію про апробацію основних результатів магістерської дисертації.

У **першому розділі** *«Огляд теоретичних та експериментальних досліджень питання ідіостилю»* узагальнено основні способи тлумачення поняття ідіостилю крізь призму багатьох підходів. Викладено огляд трактування та функціонування термінів «індивідуальний стиль», «ідіостиль», «ідіолект», а також з'ясовано особливості тлумачення поняття «номінативний простір» як структури для відображення реалій навколишньої дійсності та їхньої мовностилістичної інтерпретації.

У **другому розділі** *«Методологічне підґрунтя вивчення специфіки ідіостилю Дена Брауна та її відтворення в українському перекладі»* встановлено особливості номінативних полів у романах автора з циклу про Роберта Ленгдона, охарактеризовано мовні доміанти, що виступають складовими елементами ідіостилю письменника, а також з'ясовано основні способи перекладу художнього тексту та викладено програму й методику проведення експериментального аналізу.

У **третьому розділі** *«Лінгвосемантичні особливості номінативного простору Дена Брауна»* виокремлено основні складові номінативного простору в циклі романів про Роберта Ленгдона, окреслено основні зображально-виражальні засоби відповідно до проблематики творів та авторського ставлення до окремих тем, а також розглянуто особливості взаємодії фонетичних і стилістичних засобів у передачі авторської думки та її сприйняття реципієнтом.

У **четвертому розділі** *«Аналіз особливостей відтворення в перекладі лексико-семантичних характеристик номінативного поля у творах Дена Брауна»* окреслено перекладацькі прийоми, що відтворюють ідіостиль автора у перекладі, а також встановлено найчастотніші трансформації, які беруть участь у коректній передачі художніх засобів українською зі збереженням інформативності та досягненням максимального комунікативного ефекту.

У **загальних висновках** подано результати виконаного дослідження, сформульовані основні висновки й окреслено перспективи подальшого дослідження зазначеної проблеми.

Додатки містять перелік ілюстративного матеріалу, дібраного із художніх творів Дена Брауна «Янголи і демони» та «Інферно», які належать до циклу романів про Роберта Ленгдона. Усього в додатках представлено 815 фрагментів із художніх творів та, відповідно, 815 фрагментів їхніх перекладів українською мовою. **Додаток А** містить текстові фрагменти, що репрезентують лінгвoseмантичні характеристики ідіостилю Дена Брауна на матеріалі номінативного поля сфери мистецтва та способи їх перекладу. Матеріал **Додатку Б** становлять лінгвoseмантичні характеристики ідіостилю Дена Брауна на матеріалі номінативного поля сфери науки і техніки та способи їх перекладу. У **Додатку В** представлені текстові фрагменти на позначення лінгвoseмантичних характеристик ідіостилю Дена Брауна на матеріалі номінативного поля сфери релігії та способи їх перекладу. **Додаток Г** реперезентує інформацію щодо лінгвoseмантичних характеристик ідіостилю Дена Брауна на матеріалі номінативного поля сфери побуту та способи їх перекладу.

РОЗДІЛ I

ОГЛЯД ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАННЯ ІДІОСТИЛЮ

Усе більше дослідників в галузі, доповнити свої знання про письменника як про творчу особистість та заглибитись у розуміння проблематики його творів. Таке відображення внутрішнього світу письменника за допомогою мови його творів у сучасній лінгвістиці пов'язують з явищем ідіостилю. На сьогоднішній день питання лінгвістики погоджуються з тим, що кожен письменник вирізняється своїм світобаченням і стилем викладу думок, характерні особливості яких можна виокремити, досліджуючи лексичну складову його творів. Вивчення індивідуальних рис мови того чи того автора дозволяє відтворити процес його мислення визначення специфіки авторського ідіостилю набуло міждисциплінарного статусу, оскільки для його розкриття залучають надбання не лише філологічних дисциплін (лінгвістики, літературознавства, перекладознавства тощо), але й додаткових знань, здобутих суміжних з ними науками (психологія, соціологія, культурологія, когнітивістика, синергетика).

1.1. Історія вивчення явища ідіостилю та його визначення

Питання індивідуального стилю автора було і залишається актуальним предметом вивчення, посідаючи чільне місце серед сучасних лінгвістичних досліджень, спрямованих на обґрунтування міждисциплінарної картини комплексної взаємодії низки факторів, що впливають на формування ідіостилю автора. Загалом сучасний етап розвитку лінгвістичної науки базується на антропоцентричній концепції Вільгельма фон Гумбольдта, згідно з якою мова має двоаспектний вияв: «мова в людині та людина в мові» [18]. З огляду на цей принцип, ґрунтовне вивчення будь-якої мови слід здійснювати в тісному взаємозв'язку зі свідомістю та мисленням людини, її культурним та духовним життям.

На думку В.В. Виноградова, вивчення мови художньої літератури охоплює проблеми стилю художнього твору та індивідуальної мови його автора. Ці два аспекти спираються на поняття індивідуального стилю як своєрідної, історично обумовленої, складної, але структурно єдиної системи та водночас обумовлюються ним [10, с. 85].

Зазначимо, що перші спроби визначення ідіостилу були зроблені ще в античні часи. Так, древньогрецький філософ Аристотель, аналізуючи поетичну художню творчість, зазначив, що причинами її існування є природна здатність людини наслідувати предмети та явища об'єктивної дійсності, а також потреба відчувати приємність від цього наслідування [45, с. 24]. Мислитель уважав, що стиль мови слід розглядати як один зі способів впливу на адресата та його переконання. Згідно з баченням сучасних дослідників, саме Аристотель є основоположником теорії стилю, адже саме ним була розроблена та детально описана у працях «Поетика» і «Риторика» [1] система досконалої ораторської мови, а також приділено значну увагу питанням стилю. Описуючи правильність побудови висловлювань, Аристотель увів поняття «ясність мови», наголошуючи на тому, що саме це є достоїнством стилю, адже якщо мова незрозуміла, то вона не виконає своїх завдань [25, с. 25]. Відповідно до його твердження, стиль будь-якого твору є певною чіткою структурою, способом та манерою говорити.

На противагу раціонально-матеріалістичному підходу до визначення художньої творчості, яка приносить задоволення її творцеві, Платон висунув свою ідею тлумачення мистецтва слова. Він переконаний, що це особливий вид натхнення, що передається митцеві як дарунок вищих сил. Крім того, мистецтво, зокрема словесне, сприймалось як спосіб відтворення вже існуючих речей з дотриманням усіх правил та законів [5, с. 25].

У період Середньовіччя поява художніх текстів базувалась на слові Божому як першопричині творення всього. Письменник того часу не був творцем і не прагнув до художнього самовираження, а навпаки брав за приклад існуючі взірці, а також цитати зі Святого Письма, послуговуючись

клішованими фразами та сталими мовними виразами [25, с. 26]. Таким чином, говорити про індивідуальний стиль ще зарано.

Митець як людина з індивідуальними ідеями змогла проявити себе лише в часи Відродження. Відтепер у галузі літератури він міг творити, покладаючись на власний смак та уподобання. Утім, з приходом Просвітництва у світі виникли ідеї щодо джерела словесної творчості. Так, Джон Локк та Френсіс Бекон схилились до думки, що таким джерелом виступає повсякденне життя і роль митця полягає у пізнаванні, спостереженні і правдивому відображенні навколишньої дійсності, звертаючи увагу на високі морально-етичні ідеали.

Першим, хто виокремив словесне мистецтво з-поміж інших видів, був Г.В. Гегель. Саме він пов'язав спогоди й уяву як відображення внутрішнього чуття з мовленням і описав це як здатність письменника творити образи предметів, не контактуючи з ними. Слідуючи цій теорії, Новий час ознаменувався вираженням індивідуальної сутності людини, а саме оригінальності автора. Загалом, проблема визначення різноманітних підходів до вивчення ідіостилю стала ключовим поштовхом для виникнення нових напрямів у лінгвістиці [15, с. 74].

Зазначимо у зв'язку з цим, що питання дослідження ідіостилю в межах сучасної лінгвістики пов'язане з поняттями «мовної особистості», «мовної картини світу», а також «світобачення письменника». Поглиблене вивчення мовної картини світу в тому чи іншому творі допомагає побачити неповторну своєрідність автора в межах представленої ним вербально-естетичної картини навколишнього середовища.

Аналіз провідних рис художньої літератури на сьогоднішній день переплітається з індивідуальним стилем автора, адже саме за допомогою художнього стилю стає можливим визначення тих ознак, що виокремлюють світобачення письменника [30, с. 36]. Традиційно художній стиль розглядають у літературознавчій площині. З цієї позиції індивідуальний стиль автора трактується як складне явище, що втілюється в окремих стильових манерах

автора, в особливостях використання ним лексики окремої мови, у специфічності образних висловів, синтаксичної побудови речень та смислової організації тексту. Саме тому мова письменника вивчається комплексно, з урахуванням усіх зазначених елементів, які у творі стають єдиним цілим і відображають індивідуальний задум.

У свою чергу, А.І. Корнієнко та А.С. Бугайова пропонують розглядати індивідуальний стиль як головну одиницю стильового аналізу, яка складається у результаті взаємодії змісту твору та світогляду автора. Ця домінанта художньої форми відображається в художній образності твору, характерах, його сюжеті й змісті [30, с. 37].

Визначаючи авторський стиль як систему образотворчих засобів, яка поєднує в собі зміст та форму твору, відображає життєвий та естетичний досвід окремого письменника, А.Л. Ситченко додає, що авторський стиль також має відтворювати традиції і національної, і світової культури [49, с. 48]. Водночас В. Виноградов та В. Григор'єв, будучи прихильниками лінгвістичного підходу до вивчення індивідуального стилю, акцентують увагу на емоційній та експресивній складових мовних явищ і трактують стиль як сукупність експресивних значень й емоційних засобів [15, с. 75].

Аналіз філологічних досліджень, присвячених проблемі індивідуального стилю, демонструє, що це поняття має широкий семантичний діапазон. За визначенням О.П. Костецької, Г. Поспелов наголошує на тому, що багатозначність цього терміна є історично зумовленою. Ще в римській літературі поняття «стиль» виникло як метонімічне позначення особливостей словесного складу творів певного автора [31, с. 196].

Попри поширену думку, що індивідуальне мовлення автора слід вивчати, спираючись на доробок його художніх творів, де яскраво відображаються і лінгвокультурний аспект, і індивідуальні одиниці мови та способи вираження ходу думок, єдиного загальноновизнаного визначення терміна для позначення індивідуального мовного стилю автора дотепер не існує.

Поняття «ідіостилю» як важливу складову лінгвістичного дослідження художнього тексту науковці тлумачать по-різному. Для цього вони послуговуються термінами «індивідуальний стиль», «ідіостиль», «ідіолект», «художнє мовомислення» та «індивідуальний мовосвіт». Іноді ці терміни вживаються як взаємозамінні, оскільки не мають чітких дефініцій та розмежувань [57, с. 174]. Розглянемо детальніше трактування кожного з цих понять.

Так, В.В. Виноградов визначає індивідуальний стиль автора як складну, історично зумовлену, структурно поєднану і внутрішньо пов'язану систему специфічних мовностилістичних засобів і форм словесного творчого вираження, які притаманні текстам окремого автора. Саме В. Виноградов першим розробив і ввів до наукового обігу категорію стилю автора, зазначивши, що базисом для її вивчення як індивідуальної манери вибору та уживання лексем слугує текст [11, с. 105].

Як бачимо, у процесі лінгвістичного вивчення художнього тексту неминуче виникає питання коректного визначення терміна «ідіостиль». У «Літературознавчому словнику-довіднику» знаходимо, що індивідуальний стиль – це «іманентний (властивий його внутрішній природі) прояв істотних ознак таланту у конкретному художньому творі, мистецька документалізація своєрідності світосприйняття певного автора, його нахилу до ірраціонального чи раціонального мислення, до міметичних принципів (принципів уподібнення) чи розкутого образотворення, його естетичного смаку, що в сукупності формують неповторне духовне явище» [17, с. 303]. Як бачимо, лінгвістичне вивчення художнього тексту безпосередньо пов'язане з розглядом специфіки індивідуального стилю автора.

Утім, далі зазначається, що «залежно від міметичних настанов, індивідуальний стиль може набувати таких ознак: реалістичних, коли життя відображається у всіх його формах; романтичних, коли самоцінна уява творить можливу дійсність, рівновелику доколишній; символістичних, коли

відбувається порив творчого духу до трансцендентних (непрístupних для людського пізнання) істин тощо».

У свою чергу, Р. Теребус, розглядаючи явище ідіостилю, визначає такі складові індивідуального письменницького стилю: його композиція, тема, художній зміст тексту й відповідні йому стилістичні засоби, часові рамки, різноманіття мовних засобів та світогляд автора, якому відводиться чільне місце серед стилетвірних чинників. Водночас, слід ураховувати й те, що на розвиток і становлення авторського стилю впливає епоха, суспільно-історичні умови та пануючі в соціумі ідеї [57, с. 175].

Дослідженням ідіостилю займалися багато вчених, зокрема С.Я. Єрмоленко, П.Ю. Гриценко, Л. Брусенська та інші. Так, С.Я. Єрмоленко стверджує, що «системність індивідуального стилю ґрунтується на зв'язку мови й мислення, на формуванні мовної картини світу, в якій поєднано загальне й індивідуальне, загальне й одиничне» [21, с. 305]. Дослідниця висловлює свою позицію щодо втілення в індивідуальну манеру письма особистісної, авторської мовної картини світу. Запорукою цього виступають оригінальність та неповторність комбінування емоційно забарвлених ідей із загальноновживаними образами.

Як зазначалося вище, поруч з поняттям «індивідуальний стиль» часто зустрічається термін «ідіостиль». «Словник лінгвістичних термінів» трактує це поняття як «індивідуальний стиль, у якому виразні, марковані засоби мови утворюють певну систему». Додається також, що ідіостиль часто ототожнюють з ідіолектом [14, с. 86]. Таким чином, термін слугує для окреслення неповторного способу спілкування, притаманного окремій особі, тобто є сукупністю мовних і позамовних компонентів, факторів мовної й комунікативної компетенції окремого представника тієї чи іншої національної лінгвокультурної спільноти.

На думку Х.І. Дідуха, термін «ідіостиль» можна вживати у двох значеннях: широкому (загальному) та вузькому. В широкому розумінні ідіостиль розглядається як певна сукупність глибинних механізмів, що беруть

участь у створенні текстового простору окремим автором. І саме ці механізми допомагають вирізнити автора з-поміж інших. У вузькому значенні ідіостиль пов'язаний з низкою мовно-стилістичних засобів, властивих творчій манері певного автора [20]. Разом з тим, науковець поділяє ідею щодо розподілу ознак ідіостилю на формальні, тобто ті, які пов'язані зі статистичними характеристиками мови твору, та неформальні. До неформальних він відносить особливості вживання різних виразних мовних засобів, як-от фонетичних, лексичних, фразеологічних та граматичних.

Подібним чином Н.А. Фатєєва під поняттям «ідіостиль» розглядає організовану структуру, яка є сукупністю глибинних текстопороджуючих домінінт і констант. Серед структурних елементів ідіостилю, які різняться за рівнем формалізації, дослідниця виокремлює чотири типи: *ситуативні, операціональні, концептуальні та композиційні* метатропи. Ці метатропи вибудовують своєрідну ієрархічну впорядкованість і цим самим складають так званий каркас ідіостилю [38, с. 196].

Визначаючи ідіостиль з урахуванням його змістових і формотворчих компонентів, О.М. Линтвар акцентує увагу на наявності в ньому ситуативних і концептуальних метатроп. Складові таких метатроп і слугують вираженню авторської моделі світу. Крім того, наголошується, що ситуативні метатропи виокремлюють автора як представника певної епохи, суспільства, оточення тощо, тобто як особи, яка не стоїть осторонь культурного й соціально-політичного життя свого народу [35, с. 160].

Концептуальні метатропи, що ототожнюються з авторською моделлю світу, досліджуються у площині художніх концептів. Щодо формотворчого боку ідіостилю, то він виражений за допомогою композиційних та операційних метатропів. Перші слугують для зв'язності тексту, а останні – для зображення методу творчого вираження письменника за допомогою лексичних, граматичних, стилістичних і синтаксичних засобів мови. Звідси стає цілком зрозумілим, що для усвідомлення основних принципів методу письма автора

слід детально проаналізувати змістовні й формотворчі складові його твору [35, с. 160].

Подібної думки дотримується і В. П. Григор'єв, який зазначає, що, описуючи ідіостиль, слід звертати особливу увагу на глибинну семантичну та категоріальну зв'язність його компонентів, що є словесним втіленням усього творчого потенціалу автора. Поєднавши особистість письменника з усіма характерними йому способами вираження творчих ідей, дослідник характеризує це як образ автора ідіостилю [16, с. 54–75].

Важливим компонентом ідіостилю є мовна особистість автора, яка, згідно з Ю.М. Карауловим, представлена у вигляді вербальної і невербальної частин, де перша реалізується через сферу мовної свідомості, а друга – через одиниці так званої «проміжної мови», тобто мови почуттів, образів, уявлень про рух і схем дій.

Окремою складовою ідіостилю вважається ідіолект. В академічних джерелах ідіолект визначається як «мовна практика окремого носія мови; сукупність формальних і стилістичних ознак, що вирізняють індивідуальну мову» [17, с. 305]. Іншими словами, це притаманна кожному мовцеві манера висловлювати власну думку, спілкуватись у різних ситуаціях, тобто своєрідний індивідуальний словник.

О.М. Линтвар розмежовує поняття ідіостилю й ідіолекту, та зазначає, що ідіолект певного автора є сукупністю створених ним текстів у хронологічній послідовності. Водночас, під ідіостилем розуміється сукупність текстопороджуючих домінант і констант певного автора, які і визначили виникнення цих текстів саме в такій послідовності [35, с. 161].

Спираючись на результати наукового доробку О.О. Селіванової, Л.Я. Брославська та І.С. Шевченко виокремлюють поняття «ідіолект» з-поміж інших термінів на позначення стилю автора, ідентифікуючи його як індивідуальний різновид мови, що практично відображається в низці ознак мовлення окремого мовця, водночас на письмі проявляє риси ідіостилю [10, с. 23]. О. Переломова наголошує на доцільності трактування ідіолекту у

вужькому і широкому значеннях. Вужьке значення реалізується в поезиці, у той час, як широке – це втілення мови в устах мовця, тобто в текстах, створених індивідом.

Як стверджує В.В. Жайворонок [23, с. 28], ідіолект трактується як один зі складників трихотомії, що об'єднує людську мову, національну мову та індивідуальне мовлення як результат породження мови окремою особою. При цьому вчений вбачає можливість існування індивідуально стилю мовного вираження лише за умови вдалого поєднання максимальних семантико-стилістичних ефектів мовної одиниці та доцільної реалізації їхнього експресивного потенціалу.

У свою чергу, О.О. Селіванова на позначення індивідуальної манери написання творів тим чи іншим автором послуговується виключно терміном «ідіолект» та визначає його як індивідуальний різновид мови, що проявляється за допомогою низки ознак мовлення окремої людини та містить ознаки норми певної мови. Більше того, на письмі ідіолект демонструє ознаки ідіостилю [47, с. 167].

На думку О.М. Линтвар, на формування ідіолекту письменника значно впливають не лише загальний розвиток, внутрішнє світосприйняття, соціокультурний досвід, а й мовна практика. Саме завдяки їй, мовлення «відшліфовується», урізноманітнюється та певним чином видозмінюється. Тому його можна досліджувати і в синхронії, і в діахронії, простежуючи зміни у способі розвитку ідей автора у творах, написаних у різні періоди його творчості [35, с. 161].

Як бачимо, на сьогоднішній день питання співвідношення понять «ідіостиль» та «ідіолект» має різні трактування. Так, наприклад, Л. Брославська, спираючись на дослідження Л. Брусенської, розглядає ці поняття ієрархічно, при цьому досліджує ідіолект у двох аспектах: у вужькому значенні – це певні формальні та стилістичні особливості, притаманні певному мовленню, та широкому, де ідіолект є практичною реалізацією мови окремим індивідом. Щодо ідіостилю, то дослідниця визначає його як загальний стиль художнього

твору. При цьому він може включати не лише деякі твори, але й увесь доробок письменника, адже певні авторські художні образи й сюжетні лінії можуть переходити з одного твору в інший [10, с. 162]. Водночас В. Леденцова [34, с. 38] інтерпретує ідіостиль як дещо ширше поняття в порівнянні з ідіолектом, та вважає його сукупністю виражальних словесних засобів автора, при цьому його головні ознаки – це складові ідіолекту.

У своєму дослідженні «Про термін ідіолект» Л. Ставицька займається встановленням чіткої межі між двома, здавалося б, взаємозамінними термінами: ідіостиль та ідіолект. Перш за все, вона доходить висновку, що ідіостиль письменника є ширшим від його ідіолекту, оскільки перший охоплює другий і одночасно виступає як стиль мови, так і стиль мовлення, який вирізняється шляхом протиставлення і співвідношення між системами вираження [53, с. 9].

У свою чергу, С.Я. Єрмоленко [21, с. 306] також проводить розмежування між трьома поняттями. Вона визначає індивідуальний стиль як окрему сукупність мовно-виражальних засобів, що виконують у творі естетичну функцію і вирізняють мову письменника з-поміж інших. Незалежно від того, чи автор послуговується загальноживаною лексикою, він все таки завдяки індивідуальному світосприйняттю виокремлює свою особистість шляхом створення особливої мовної картини світу. Звідси впливає думка про вміння донести думку з такою виразністю, щоб викликати в уяві читача особливі художні образи, при цьому використання власне індивідуальних новотворів (авторських неологізмів) не відіграє важливої ролі. Головним аспектом, на її думку, є системність індивідуального стилю, яка спирається на зв'язок мови й мислення, а також на відтворення мовної картини світу, що містить у собі і загальне, і одиничне індивідуальне. Разом з тим, у своїй роботі дослідниця розглядає співвідношення між ідіостилем і ідіолектом та підкреслює, що вони є синонімічними поняттями, втім не ототожнює ці терміни.

Викладений вище огляд свідчить про переважну тотожність термінів «індивідуальний стиль», «ідіостиль» та «ідіолект», які охоплюють всебічний

аналіз художніх творів автора як художньо-естетичних витворів з погляду вживання ним індивідуальних художніх засобів, тим самим урізноманітнюючи та збагачуючи мову різними новотворами.

У нашому подальшому дослідженні ми послуговуватимемось терміном «ідіостиль», оскільки він найбільш повно відображає комплексну взаємодію у творах автора низки мовних і позамовних явищ та будемо трактувати його як індивідуальну манеру написання, що являє собою чітко організовану систему мовно-виражальних засобів, які в поєднанні з мовною особистістю письменника виступають домінантами творення авторської моделі світу.

1.2. Систематизація підходів, напрямів та аспектів до вивчення феномена ідіостилю

Проблема інтерпретації художнього тексту з урахуванням усіх мовних і позамовних аспектів в останні десятиліття посідає чільне місце серед філологічних досліджень і привертає до себе увагу багатьох мовознавців. Водночас, незважаючи на появу значної кількості підходів до вивчення тексту як комплексного явища, відкритим залишається питання обґрунтування доцільності їхнього застосування у кожному конкретному дослідженні.

На нашу думку, саме відсутність чіткого розмежування таких понять, як «індивідуальний стиль», «ідіостиль» та «ідіолект» і зумовлює пошук нових способів пояснення індивідуальної манери письма автора відповідно до різних дослідницьких аспектів.

Так, В.М. Поворознюк, спираючись на результати, отримані Н.С. Болотновою щодо систематизації різноманітних підходів до вивчення ідіостилю, підтримує її думку про існування трьох провідних напрямів аналізу ідіостилю. У площині художньої стилістики перший напрям зорієнтований на вивчення окремих складових художньої системи певного письменника. В більшості випадків такими елементами є лексичні мовні засоби, зокрема їхні смислові і структурні форми. Характерними ознаками цього вивчення є: зосередження уваги на образній трансформації слів; увага до динаміки

мовленнєвих форм; аналіз головних композиційних прийомів та структур; вивчення загальних смислів, які в творах різних авторів проявляються неоднаково; з'ясування питання слововживання та словотворчості в різних мовних і позамовних контекстах [45, с. 276].

Другий напрям, на думку вченої, вирізняється аналізом структурних і смислових форм організації лексичного матеріалу, а також експериментами щодо виявлення способів їх співвіднесення на стилістичному рівні. Цьому напрямку також властиве орієнтування на дослідження загальних закономірностей у вживанні певних лексичних одиниць одним чи кількома письменниками. Третій напрям Н.С. Болотнова інтерпретує як такий, що формується під безпосереднім впливом когнітивної лінгвістики, базуючись на моделюванні можливих світів різних авторів. Водночас, важливими лишаються панівні особистісні смисли автора, окремі концепти та форми їх представлення в тексті, а також семантичні й лінгвокультурологічні поля. Звідси стає зрозумілим, що другий і третій напрями репрезентують проблему вивчення ідіостилю із зосередженням особливої уваги на первинній комунікативній діяльності автора [6, с. 65].

Характеризуючи ідіостиль як складовий елемент стилістичної системи, І. Сидоренко [48, с. 299] виокремлює шість головних підходів до його вивчення, серед яких: системно-структурний, образно-композиційний, комунікативно-когнітивний, естетично-маркований, функціонально-домінантний адресно-діяльнісний.

Характеризуючи ідіостиль автора як складовий елемент стилістичної системи художнього твору, Ю.М. Юріна [65, с. 25] наголошує на необхідності розгляду стилістичних особливостей художнього тексту та простеження їхнього зв'язку з задумом автора. Отже, встановлення цілісної лінгвостилістичної картини твору передбачає виконання комплексного аналізу художнього тексту з урахуванням усієї системи зображально-виражальних засобів, що беруть участь у створенні художніх образів твору.

Загалом *системно-структурний* напрям орієнтований на системно-структурне дослідження стилю літературного твору, першочергове місце в якому посідає образ автора. Прихильником цього підходу є В.В. Виноградов [12, с. 107], який стверджував, що для з'ясування внутрішньої єдності стилістичних прийомів певного тексту необхідно зайнятись вирішенням питання мовної структури образу письменника. На думку вченого, внутрішній зв'язок між компонентами ідіостилю окремого автора утворює певну художню єдність, що обумовлена загальними тенденціями розвитку літературних жанрів. Стилї мови мають здатність поєднуватися з різними жанрами художньої літератури. А враховуючи той факт, що стильові форми цих жанрів можуть складати різноманітні стилістичні засоби мови, то співвідношення між ідіостилем автора та літературними жанрами стає особливим і незвичним. Відображення цього знаходимо в структурі образу письменника, який постає у вигляді концентрованого зображення змісту художнього твору.

Дослідники, що спираються на *образно-композиційний* напрям вивчення ідіостилю автора (Г.О. Винокур, Б.А. Ларін), зосереджують свою увагу на неповторності індивідуальної динаміки мовленнєвих форм та винятковій унікальності побудови у творі прозової строфи. У свою чергу, Г.Я. Солганік стверджує, що така строфа, будучи найменшим художнім цілим, у кожного автора є відносно незмінною, тобто може відобразити творчий метод письменника в низці його творів. До того ж значущим ідіостилістичним елементом тексту, на його думку, є абзац, адже постає у вигляді змістовного графічного оформлення лексикосинтаксичних одиниць, а також має здатність до логічного стилістичного членування тексту [52, с. 231].

Прибічники *комунікативно-когнітивного* підходу до вивчення ідіостилю (І.А. Тарасова, О.О. Селіванова, Ю.Н. Караулов) підтримують ідею про втілення в художньому тексті індивідуального когнітивного простору письменника. І. Сидоренко поділяє бачення О.О. Селіванової щодо того, що саме в цьому підході наочно реалізується структурність мови та особливі інтенційно зумовлені ознаки автора. Ключовими аспектами в такому сенсі

існування твору є системність категорій тексту, його інформативна наповненість та індивідуальність письменника [48, с. 300]. Завдяки ідеї комунікативно-когнітивного вивчення текстового матеріалу, дослідники мають змогу розкрити авторську неповторність, представлену у словесному вимірі твору. Водночас Н.С. Болотнова [6, с. 73] схиляється до думки стосовно існування тісного взаємозв'язку між увагою до стилю письменника та комунікативним підходом до вивчення тексту. Звідси впливає теза, що текстова діяльність автора має тенденцію відображати культуру мови певного регіону, тип мислення народу, певний характер спілкування, специфіку сприйняття навколишньої дійсності.

Л.Я. Брославська та І.С. Шевченко спираються на уточнене поняття ідіостилю в рамках *когнітивного напрямку*, запропонованого Р. Фаулером як «mind style» тобто «когнітивний стиль». Цей термін охоплює специфічну мовну репрезентацію індивідуальної ментальної сутності письменника, героїв твору, що співвідносяться з поняттям «картини світу» (world view). Іншими словами, це репрезентація індивідуального способу сприйняття та розуміння світу, яку автор втілює у своєму творі [10, с. 23].

Водночас Е. Семіно розглядає когнітивний стиль як набір індивідуальних якостей картини світу окремої особи, до яких належать індивідуальні когнітивні звички, характерні цінності та вірування, а також можливості й обмеження, що виникають як кінцевий результат когнітивних особливостей певної особистості [71, с. 97]. Таким чином, когнітивний стиль трактується як типові когнітивні дії автора, характерний йому спосіб концептуалізації дійсності. Однак Л.Я. Брославська і І.С. Шевченко наголошують на різниці між когнітивним і літературним стилем автора, з огляду на те, що перший концентрується на окремих особливостях поетичного мислення, яке можна визначити шляхом аналізу його виражальних засобів мови у когнітивному аспекті [10, с. 24].

Згідно з Ю.М. Карауловим, проявом ідіостилю є мовна особистість автора, що представлена у двох виглядах: вербальному та невербальному.

Вербальна частина розкривається через сферу мовної свідомості письменника, а друга реалізується за допомогою мови почуттів, образів, уявлень тощо. Як результат виникає неповторність творчої особистості автора, представлена в оригінальних асоціаціях, виражених у лексичній структурі тексту. Такі асоціації є найбільш поширеним елементом, який пронизує усю творчість письменника, та стають ключовою ознакою його ідіостилю завдяки відображенню індивідуального сприйняття навколишньої дійсності конкретним автором [10, с. 25].

Вивчаючи підходи до дослідження індивідуального мовлення автора, О.П. Костецька наголошує на доцільності використання методів *лінгвокогнітивного підходу* для аналізу художнього тексту як реалізацією творчої ідеї мовця за допомогою мовних засобів. Такий підхід дає змогу простежити ментальні процеси і стани, що визначають світогляд автора, впливають на формування його як особистості, як представника певного лінгвокультурного простору у певній епосі [31, с. 198].

У порівнянні з вищезазначеними підходами до вивчення ідіостилю, *естетично-маркований напрям* вивчення авторського стилю (Л.О. Ставицька, М.М. Бахтін, Б.А. Ларін) базується на естетичній модифікації мовновиражальних засобів, характерних певному автору, та які є головною передумовою формування і становлення його індивідуального стилю написання художніх творів. Водночас важливим є твердження Б.А. Ларіна, який наголошує на тому, що проведене естетичне дослідження твору є найменш упереджене з-поміж усіх можливих, а сам ідіостиль автора можна визначити лише спираючись на вивчення естетики мови написання [32, с. 52].

У свою чергу, В.В. Ледєнова розглядає індивідуально-авторську манеру написання творів у ракурсі ролі автора, мовної особистості, творчої особистості, яка виокремлюється під час аналізу тексту. При цьому вагомим елементом постає категорія естетичної переваги, що полягає у використанні письменником естетично маркованих одиниць мови, які є інструментом для точного вираження своїх ідей і оцінок. Сам стиль трактується не як мова в її вузькому розумінні, а

як естетичне сприйняття та здатність автора відчувати свій твір, що стає засобом творення нової художньої дійсності [34, с. 38].

На сьогодні лінгвісти, досліджуючи різні аспекти ідіостилю, зазначають, що його опис тісно пов'язаний з художньо-образним аналізом твору і з тим, з якими позамовними предметами і явищами співвідносяться ці одиниці. Індивідуальна естетика слова істотно впливає на використання певних мовно-виражальних форм для словесної передачі навколишньої дійсності в низці текстів.

Серед інших підходів до вивчення ідіостилю письменника можна виокремити *функціонально-домінантний*. Застосування цього напряму дослідження відбувається в рамках структурно-стильового аналізу тексту, тобто у виявленні особливих способів передачі ідей з використанням певних мовних засобів [48, с. 300].

На відміну від попередніх підходів, *адресно-діяльнісний* спрямований на дослідження питання ефективності письмової роботи автора по відношенню до адресата з урахуванням специфіки їх мовної особистості. І.В. Арнольд розглядає текст як передане послання, стилістичний аналіз якого можна проводити зосереджуючись або (1) на творчому процесі письменника як такому, а саме на його рушійних силах, або (2) на сприйнятті цього тексту читачем. Перший підхід визначається дослідницею як генетичний та йменується стилістикою від автора. Натомість другий підхід вчена розглядає в контексті стилістики декодування та називає стилістикою сприйняття [2, с. 28]. Аби провести стилістичний аналіз автору слід добре розумітися на генезисі твору та орієнтуватися у виборі необхідних методів лінгвістичного вивчення мови. Загалом, з точки зору стилістики сприйняття вивчення тексту базується на глибинному аналізі впливу, який здійснює текст на читача. Звідси взаємодія читача з автором постає у якості прагматичного комунікативного акту, що відтворюється в мовленнєво-стилістичному наповненні окремого твору.

Разом з тим, А.І. Бондаренко вважає, що така комунікація має ще певні аспекти. Перш за все, це авторське бачення тексту як незавершеної роботи, що є завжди відкритою для інтерпретації. Окрім того, усю майстерну мистецьку

гру автора дослідниця вбачає у так званій «недомовленості». На її думку, мова – це рухомий інструмент, що не обмежується породженням комбінацій відкритих значень, які вже існують, а отже створення нового, невідомого викликає неабиякий інтерес до вивчення [7, с. 38].

Викладені вище підходи детально характеризують ідіостиль як особливу складову стилістичної системи мови художнього твору. Однак, зважаючи на його багатоплановість, О. Горченко [15, с. 76] наголошує на необхідності залучення *лінгвокультурологічного* підходу до вивчення стилю письменника. У межах лінгвокультурологічного аналізу художнього тексту етнографізми як знаки висвітлення культури, що розкривають змістовий план, визначений національно-культурною складовою [29, с. 37], а також безеквівалентні лексичні одиниці створюють текст, який можна трактувати як мовно-культурне явище. Для створення такого тексту автор також використовує низку епітетів, метафор і традиційних фразеологізмів, що демонструють зафіксовану у свідомості певного народу самотню картину світу.

О. Горченко [15, с. 76] висвітлює подібну думку щодо можливості застосування *кількісного* та *якісного* підходів до аналізу творчого доробку письменника. За її словами, одиниці різних рівнів мови: фонетичного, морфологічного, лексичного і синтаксичного, частотність їх вживання та розподіл у межах тексту можуть аналізуватися шляхом кількісного підрахунку. Що стосується якісного підходу, то він використовується для встановлення закономірностей функціонування одиниць певного рівня в контексті твору. Таким чином, здійснюючи стилістичний аналіз тексту, з урахуванням наведених вище підходів, дослідник визначає які саме засоби мови використовує автор та як вони реалізуються в тексті.

Сьогодні між науковцями триває дискусія щодо небагатоплановості кількісного аналізу, адже, спираючись виключно на статистичну характеристику тексту, ми залишаємо поза увагою сам зміст твору. Саме тому деякі лінгвісти, зокрема О. Ахманова, О. Павличко, акцентують увагу на лінгвостатичних

методах, що дозволяють пізнати внутрішню структуру мовного стилю і цим самим одержати повну характеристику тексту [42, с. 187].

Необхідність залучення комплексного аналізу до вивчення творів художньої літератури стала зрозумілою ще в 60–70-х роках минулого століття, адже його використання передбачає синтез не лише *лінгвістичних*, але й *літературознавчих* підходів. Так, застосовуючи *лінгвопоетичний* метод, що поєднує в собі зазначені підходи, А. Науменко припускає, що у такий спосіб увесь аналіз твору зводиться до пояснення художньої функції кожної окремої його мовної та позамовної одиниці. При цьому важливим є надання відповідей на запитання «навіщо?» та «про що?» [39, с. 312]. Інтерпретуючи твір художньої літератури, досліднику слід користуватися досвідом, здобутим у галузі лінгвістичних знань, та приділяти особливу увагу літературознавчим питанням. Водночас на сьогоднішній день суто лінгвістичний підхід має розвиватися у напрямку глибинної семантики тексту, орієнтованої на когнітивну лінгвістику.

Виходячи з викладених вище міркувань, можна дійти висновку, що для комплексного аналізу ідіостилу автора науковці залучають різні підходи, кожен з яких орієнтується на вивчення як окремого аспекту індивідуального мовлення автора, так і цілісного образу твору й автора в ньому з урахуванням психологічних, лінгвокогнітивних та лінгвокультурологічних особливостей. При цьому поєднання декількох підходів до аналізу ідіостилу письменника сприяє різноаспектній й об'єктивній інтерпретації художніх творів та виявленню індивідуальних і національно-культурних особливостей стилю митця.

Сутність викладених підходів і напрямів до вивчення явища ідіостилу, що дозволяє розкрити мовностилістичну специфіку автора, систематизовано нами у вигляді схеми, представленої на рис. 1.1

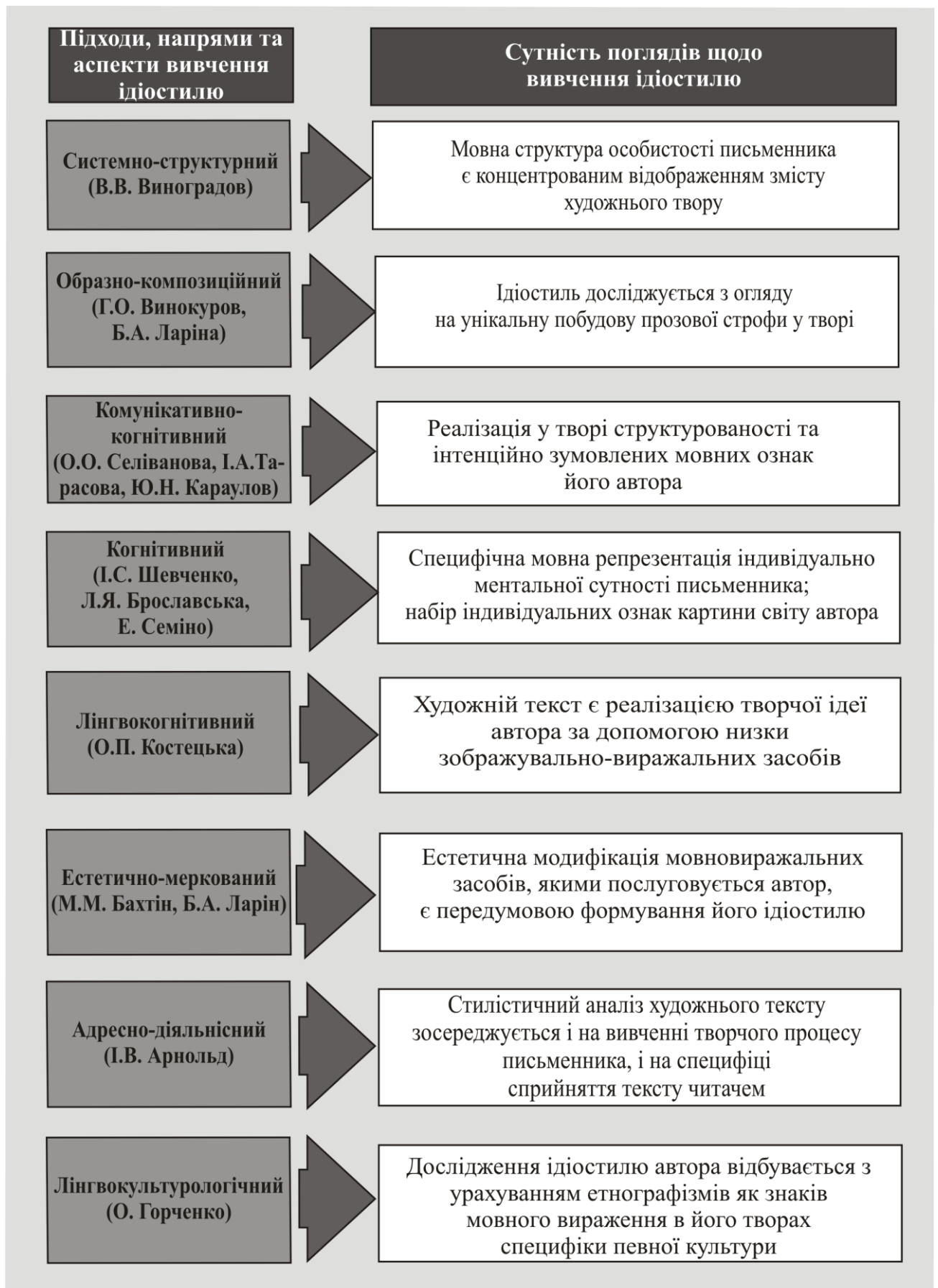

Рис. 1.1. Узагальнення наявних підходів, напрямів і аспектів до вивчення ідіостилю

Виходячи з викладених вище міркувань, можна дійти висновку, що для комплексного аналізу ідіостилю автора науковці залучають різні підходи, кожен з яких орієнтується на вивчення як окремого аспекту індивідуального мовлення автора, так і цілісного образу твору й автора в ньому з урахуванням психологічних, лінгвокогнітивних та лінгвокультурологічних особливостей. При цьому поєднання декількох підходів до аналізу ідіостилю письменника сприяє різноаспектній й об'єктивній інтерпретації художніх творів та виявленню індивідуальних і національно-культурних особливостей стилю митця. Проаналізувавши окреслені вище підходи, під час здійснення експериментального дослідження ми спиратимемось на принципи функціонального підходу, що дозволить виокремити головні складові елементи творчої манери Дена Брауна.

1.3. Поняття номінативного простору

Побудова світу на спектрі просторових відношень, що допомагають людині сприймати навколишню дійсність, сприяє застосуванню в мові просторових метафор. Такі метафори базуються на культурному та фізичному досвіді мовця і є важливими елементами в мові окремого етнокультурного середовища. Опис розкриття поведінки того чи іншого мовного або мовленнєвого феномена, за словами К.С. Стрельченко [55, с. 38], реалізується за допомогою визначення таких понять, як рівні мови, лексико-семантичне поле, близькість/віддаленість між елементами одного поля тощо.

Поняття простору, згідно визначення О. Колесника [27, с. 226], трактується як «форма організації явищ мовного, концептуального, інформаційного, онтологічного планів, що передбачає об'єднання елементів одного рангу та має нелінійну, нежорстку поліцентричну структуру».

У широкому сенсі простір – це протяжність, тобто послідовність певних одиниць, що визначаються шляхом кількісного підрахунку. Якщо ж протяжність розглядати як градуальну характеристику, то в такому випадку різні параметри об'єкту виступають його вимірами [8, с. 72]. Звідси слідує, що

простір виступає в якості моно- або поліметричної системи, іншими словами це сукупність взаємопов'язаних вимірів, що формують єдине ціле.

Поняття «простору» використовується для моделювання низки явищ мовного та концептуального планів. Так, Стрельченко К. С. [55, с. 38] виокремлює такі види просторів: *когнітивний; комунікативний (дискурсивний) та лінгвокультурний*.

Перший простір мовної особистості є сукупністю знань і уявлень людини, що детермінуються як культурні феномени певного етносу. Досліджуючи комунікативний або дискурсивний простір, слід зауважити, що розгляд практичної реалізації мови відбувається в рамках саме цих просторів. Крім того, вони виступають системою координат, у межах якої мовці використовують та інтерпретують різні семіотичні коди для вираження своїх ідей. У свою чергу, лінгвокультурний простір формується представниками певного етносу на основі узагальнень, що за допомогою різних стилістичних прийомів відображають в мові його особливості світосприйняття [55, с. 39]. Таким чином, простір є базовою характеристикою буття і застосовується в моделюванні системного зображення одиниць мови та мовлення різних рівнів.

Питання реалізації способів закріплення в мові понять з новими значеннями зумовлює звернення уваги лінгвістів до теорії номінації, зокрема до поняття номінативного простору та підходів до його вивчення.

Як стверджує Шишкіна Т.А. [62, с. 42], складні процеси найменування, що тісно взаємопов'язані з пізнавальною діяльністю людини та потребою в оперуванні певною інформацією в процесі спілкування, відбуваються в межах окремої ментальнознакової області, що розглядається як багаторівнева система з ієрархічно впорядкованими складовими частинами. Будучи елементом знакової системи, слово здатне репрезентувати у свідомості людини той чи інший осмислений нею предмет або явище дійсності, а також заміщувати в мисленнєвих процесах об'єкти навколишнього середовища за допомогою вербальних та невербальних одиниць. Разом з тим, дослідниця підкреслює, що номінативний простір виконує складні функції як в дійсному світі, так і в

психологічній площині. Однією з таких функцій є здатність номінативного простору слугувати мовною картиною світу, що репрезентує уявлення поколінь про навколишню дійсність.

Глибинний сенс номінативного простору О.О. Борисов та О.Г. Васильєва розглядають [8, с. 72] як: 1) «відображення ознак реалій та їх лексична інтерпретація»; 2) «тематично відділена, складноструктурована ментальна ділянка суспільної або ж індивідуальної свідомості, що позначається одиницями мови та детермінує ключові принципи їхньої організації в рамках конкретної лексичної підсистеми»; 3) «цілісний фрагмент національної мовної картини світу, що відображає певну сферу людського досвіду шляхом поєднання великих масивів категоріально різних одиниць з низкою особливостей їх функціонування». Перше визначення підіймає питання вмотивованості мовних одиниць, що слугують для позначення певних реалій. Згідно з тлумаченням Ю.І. Фещенко, підхід, наведений нами другим, є ідіоматичним простором, вербалізованим з використанням ідіоматичних мовних засобів [58, с. 9]. Оскільки мовні знаки, що виступають елементами творення номінативного простору, є білатеральними за своєю природою, то за таким підходом акцентується саме змістова сторона знаку, при цьому відсуває на задній план матеріальне представлення, тобто формальний аспект. У зв'язку з вищевикладеним, поняття «номінативний простір» може корелювати з «когнітивним простором», що номінується особливим способом угруповання одиниць певної тематики, словесно виражених елементами номінативного простору.

Важливою складовою номінативного простору Д.О. Щукіна визначає наявність в ньому ознак цілісності й дискретності [64, с. 16]. Цілісність простору проявляється в наявності парадигматичних зв'язків, (синонімія, антонімія) між його складовими частинами, а також через присутність синтагматичних зв'язків між компонентами під час опису тих чи інших сцен. Разом з тим, асиметричність простору виявляється шляхом виокремлення

центральної складових частин, тобто мовних синонімів, елементів периферії, представлених контекстуальними синонімами та okazіоналізмами.

В сучасному мовознавстві номінативний простір мови знаходить своє використання під час аналізу вербального представлення окремого фрагменту з реальності. У такій площині термін «номінативний простір» синонімічно використовується з «номінативним полем». Так К.С. Стрельченко [55, с. 40] наводить приклад розгляду номінативного поля як способу системно-структурної організації номінативного простору. Звідси стає зрозумілим, що за семантичним наповненням перший термін має вужче значення у порівнянні з другим, і, відповідно, як і будь-яке поле, має властивість моделюватися у вигляді ряду мікрополів.

Отже, номінативний простір є структурою, побудованою на основі номінативних полів, елементи яких співвідносяться з об'єктами і явищами навколишньої дійсності та слугують для відображення реалій та їх лексико-стилістичної інтерпретації.

Висновки до розділу I

В обсязі розгляду лінгвістичних засад вивчення особливостей ідіостилю автора встановлено, що ідіостиль є особливою складовою стилістичної системи мови художнього твору, яка складається із сукупності мовно-виражальних засобів, які виконують в тексті естетичну функцію і вирізняють мову письменника з-поміж інших.

Питання дослідження ідіостилю в межах сучасної лінгвістики обумовлює залучення низки підходів до вивчення його як цілісної системи й окремих його аспектів та пов'язане з поняттями «мовної особистості», що представлена у вигляді вербальної і невербальної частин, де перша реалізується через сферу мовної свідомості, а друга – через мову почуттів, образів, уявлень про рух і схем дій, «мовної картини світу», а також «світобачення письменника». Звідси очевидним постає питання звернення особливої уваги на глибинну семантичну

сутність ідіостилю, що є словесним утіленням усього творчого потенціалу автора.

Аналітичним методом доведено, що ідіолект є окремою складовою ідіостилю. Незважаючи на те, що ці два поняття часто співвідносяться як синонімічні, їх доцільно розмежовувати, оскільки ідіолект передбачає і практичну реалізацію певної мови окремим індивідом. Таким чином, ідіостиль письменника є ширшим від його ідіолекту, адже перший охоплює другий і одночасно виступає і як стиль мови, і як стиль мовлення, що вирізняється шляхом протиставлення та співвідношення між системами вираження.

З'ясовано, що просторово-метричний підхід до вивчення художнього тексту, відповідаючи його образній природі, в руслі стилістики та лінгвістики тексту дає можливість об'єднати лінгвокогнітивний і комунікативний аспекти аналізу із загальними знаннями і уявленнями про світ, в яких номінативному простору відводиться домінуюча роль, оскільки він постає як форма організації явищ мовного, концептуального, інформаційного й онтологічного планів, що передбачає об'єднання елементів одного рангу та має нелінійну й нежорстку поліцентричну структуру.

РОЗДІЛ II

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ ВИВЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ ІДІОСТИЛЮ ДЕНА БРАУНА ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Вивчення особливостей ідіостилю письменника та його внеску в розвиток і подальше дослідження художньої літератури в цілому було й надалі залишається головним завданням лінгвостилістики. Оскільки кожен автор пише в якомусь окремому жанрі, то саме цей фактор впливає на загальну систему стильової закономірності художнього твору. Саме тому номінативний простір творів автора слід розглядати з урахуванням динаміки авторської мовленнєвої стилістики, що проявляється в низці стилістично-маркованих засобів – у тропях.

2.1. Характеристика номінативного поля творів Дена Брауна з циклу романів про Роберта Ленгдона

Вивчення мовностилістичної специфіки ідіостилю письменника передбачає дослідження проблеми номінативного поля його творів. Беручи до уваги той факт, що Ден Браун є представником сучасної масової літератури, яка все більше орієнтується на запити читача, припускають, що нові канони суттєво впливають на його ідіостиль, і, відповідно, на систему мовних засобів, використовуваних у циклі романів, стилістичних прийомів, а також жанрову й тематичну різноманітність його творів [61, с. 147].

Як літературний жанр роман постійно підпадає під вплив еволюції і тому час від часу трансформується. На зламі XX – XXI століть він зазнав змін, що являють собою низку надскладних, але водночас і цікавих явищ. З цього приводу Н.П. Гура і О.К. Бойко говорять про чітку домінуючу тенденцію стосовно сміливого експериментування з усіма складовими форми та змістом художнього твору. Цей факт, вони припускають, можна пояснити не лише переламним періодом соціокультурної ситуації зазначеного періоду, але й постмодерністськими настроями [19, с. 22]. Таким чином, дослідники почали

говорити про своєрідний «розкол» цілісного епічного полотна, на зміну якому прийшло мозаїчне, тобто великі жанрові форми поступилися малим, а це, у свою чергу, вплинуло на еволюцію жанрової форми роману.

Творчий доробок Дена Брауна аналізується та детально вивчається у розвідках вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, досліджуючи творчу спадщину письменника, С.М. Нестерук, спираючись на статті О. Бесараб, підіймає питання відходу класичного роману на другий план та кардинальної трансформації його форми в роман-андрогін. Так, беручи до уваги всю багатофункціональність творів американського письменника, О. Балод пояснює андрогінний роман як новий, універсальний роман-трансформер багаторазового використання. Це так званий роман-перевертень, у якому сконцентровано ознаки одразу декількох форм і видів культури сучасності. Більше того, такий роман може стати основою для кіно- та телесценаріїв, його сюжет здатен послугувати базисом для розробки відеоігр та екскурсійних маршрутів [40, с. 17].

Слід відмітити, що твори американського автора створювалися на межі жанрів інтелектуального детективу та роману-пошуку [19, с. 21]. Саме тому літературознавці та літературні критики довго визначалися з жанровою формою циклу романів про Роберта Ленгдона, розглядаючи його як трилер, збіркою таємничих детективних фантастичних історій, конспірологічний трилер. Утім, С.М. Нестерук [40, с. 19] наголошує на появі нового детективного роману, що вийшов за традиційні рамки та увібрав у себе ігрову модальність, інтертекстуальність, інтерактивність та сумісність з іншими жанрами. До того ж, такий вид інтелектуально-конспірологічних романів ґрунтується на участі концептів зі сфери мистецтва, релігії, науки, образу жінки, секретної історії тощо.

Вплив масової культури на тематику творів, як вважає Н.П. Гура, є досить вагомим, оскільки підлаштовуючись під запити читацької аудиторії, автор розпочинає тиражувати відкриття класики, послуговуючись жанрами масової белетристики, як-от детективом, трилером, фентезі або мелодрамою.

Романи Дена Брауна у цьому випадку також не є винятком, адже особиста зацікавленість питаннями філософії, криптографії, історії, релігії, таємних товариств та установ втілилась у творах, жанровий плюралізм яких пояснюється прагненням найповніше відобразити складну, багатоаспектну та багатовимірну картину сучасної дійсності, яка знаходиться на зламі епох [19, с. 22].

З погляду лінгвістики, жанрова своєрідність художніх праць письменника виступає вагомим аспектом подальшого аналізу мовних засобів, що беруть участь у створенні тексту конкретного жанру, і, відповідно, до окреслення відносно чітких меж номінативних полів.

Спираючись на теорію триєдності композиції, теми та стилю тексту в певному жанрі М.М. Бахтіна, О.О. Черник, аналізуючи роман «Код да Вінчі», виокремлює низку ключових тем, зокрема теми *жіночності й поклоніння богині, Святого Граалю, символіки, історії Біблії, язичництва та генеалогії Ісуса, релігійного фанатизму й приховування інформації церквою, історії тамплієрів*. Сам автор деякі з цих тем відносить до секретної історії, тобто минулого, що з плином часу загубилося, втратило достовірні факти і стало оповите легендами та переказами, а тому повністю модифікувалося. Проте провідною темою, від якої розмотуються клубки сюжетних ліній, на думку О.О. Черник [61, с. 150], є священна жіночність. Підкреслюється, що сьогодні люди живуть у світі богів, проте понад дві тисячі років тому пантеон богів складався як з богів, так і з богинь. Іншими словами, автор намагається з'ясувати суттєве релігійне питання – втрати жінками своєї духовної могутності. Ось чому роман можна розглядати як реалізацію таких номінативних полів, як *релігія, священна жіночність та прихована історія*.

Розглядаючи проблематику романів «Янголи і Демони» та «Втрачений символ», можемо стверджувати, що наскрізною темою в обох творах є питання протистояння релігії та науки. За сюжетом першого – в середньовіччя католицька церква переслідувала науковців через їхні винаходи, адже ті суперечили християнським віруванням. Аби віднайти істину автор вдається до припущення можливого співіснування *науки та релігії*, цим самим детально

вербалізуючи однойменні номінативні поля. У «Втраченому символі» письменник ще більше заглиблюється в питання існування Бога, душі та призначення людини у цьому світі. Проте, якщо в попередньому творі тема релігії знаходилась на першому плані, то в цьому випадку ми маємо справу, в першу чергу, з наукою, в тому числі з філософією і фізикою. Д. Браун замислюється над імовірністю матеріалізації енергії думок, душі та розуму. Крім того, філософські міркування головного героя стосовно розшифрування масонської таємниці приводять його до невирішеного питання: хто ми та що таке всесвіт? З огляду на це, можна стверджувати, що тематика тексту є двоаспектною – *наука та Бог* [61, с. 151].

Тематична картина роману «Інферно» є досить різноплановою. Цей роман читач може трактувати як інтелектуальний, глибоко психологічний і частково пригодницький. Однак, підняті в ньому серйозні теми немов витісняють пригодницькі моменти і долучають реципієнта до розв'язання загадки, що може раз і назавжди змінити життя людства, або навіть знищити його. Питання перенаселення планети, потенційних дій на випадок вичерпання усіх ресурсів, трансгуманізму, способів виживання на планеті у разі її перенаселення гостро протиставляються проблемі байдужості однієї людини, яка, проявивши цілковитий егоїзм, взяла в свої руки вирішення проблеми планетарних масштабів. Таким чином, у романі спостерігається вербалізація концептів глобальної *катастрофи, науки та людської байдужості*.

Загалом, як зазначає О.О. Черник [60, с. 72], тезаурус Дена Брауна попри базування на стандартному лексиконі лінгвосоціуму, все таки має свої відмінності. Перш за все, на нього суттєво впливають мовні вподобання і звички автора, а також жанрово-тематична й ідейна своєрідності. Крім того, вагомою складовою номінативного простору письменника є низка екстралінгвальних маркерів, а саме: *технологічність та інформативність творів, географічне середовище, таємничість, антропоцентризм, комунікація з читачем та інокультурне оточення*. Усі ці чинники і впливають на добір і використання тих чи тих лексичних одиниць. І аби забезпечити реалізацію

творчого задуму автора ці номінативні одиниці характеризуються такими властивостями: стабільністю, що полягає у виборі саме цієї лексичної одиниці, а не іншої; конкретністю, що проявляється у прагненні автора до моносемії; відтворюваністю, тобто повторенням певної лексичної одиниці в декількох творах, а також чітко окресленим функціональним навантаженням [60, с. 73].

Розглядаючи маркер *географічне положення*, дослідниця визначає цей маркер як одну з головних передумов створення динамічного сюжету, адже розгортання подій у романах Дена Брауна відбувається в декількох країнах і містах упродовж доби. Така особливість сюжетних ліній проявляється в мові використанням значної кількості топонімів, хрононімів і хремотонімів. У свою чергу, маркер *антропоцентризм* на мовному рівні реалізується за рахунок антропонімів: у циклі романів про Роберта Ленгдона постають імена визначних осіб сучасності і минулого, зокрема політичні та церковні діячі, письменники й науковці. *Технологічність та інформативність* романів, у свою чергу, характеризується потоком інформації про наукові відкриття, техніку, історію, мистецтво та літературу. У мові ця складова творів відтворюється шляхом оперування письменником широким термінологічним словником, що охоплює низку галузей та створює ефект правдивості описуваних предметів і явищ. Представлення маркеру *комунікація з читачем* відбувається шляхом добору засобів художньої виразності, серед яких художні порівняння, метафори, риторичні запитання та гра слів.

2.2. Мовностилістична специфіка ідіостилю Дена Брауна

Як відомо, мова є віддзеркаленням матеріального та духовного світів, адже, з одного боку, слугує для позначення географічного положення, кліматичних умов, речей і предметів, вироблених людиною, а з іншого – виражає особливості національного характеру та менталітету, системи цінностей, моралі й світобачення людини [50].

Згідно з С.М. Нестерук [40, с. 15], кожен текст є структурованим у часових і просторових межах, а його базис складає певна подія, яку оповідач подає з огляду на власну позицію інтерпретації. Такий стиль оповіді допомагає краще сприймати матеріал художнього твору, враховуючи імпліцитну інформацію. Звідси стає зрозумілим, що будь-яка розповідь містить нашарування суджень оповідачів відповідно до власного погляду. І вже звідси постає питання правильного декодування твору, що є неможливим без здійснення аналізу тексту на синтагматичному й парадигматичному рівнях. Утім, на відміну від синтагматичного аналізу, що обмежується рамками тексту, парадигматичний охоплює використання метамови, тобто мови лінгвістики для опису мови твору, а це потребує досить високого культурного рівня читача [44, с. 244].

Аналізуючи творчий доробок Дена Брауна, О.О. Черник [61] висуває тезу щодо однозначної багатоплановості романів автора. Пояснюється це синтезом одразу декількох жанрів в одному творі, зокрема детективу з елементами фантастики, інтелектуального та конспірологічного трилерів. Водночас Н.П. Гура та О.К. Бойко [19, с. 25] дійшли висновку про створення письменником роману особливого типу, що характеризується наявністю ігрової модальності (стратегічної гри між автором та читачем), інтертекстуальності, інтерактивності, а також тісним взаємозв'язком з багатьма жанрами прояву культури. Ці аспекти відображаються у лексико-семантичному та стилістичному наповненні кожного твору. Таким чином, вивчення специфіки текстів Дена Брауна головним чином базується на дослідженні їх мовного наповнення, крізь призму якого декодується символічне наповнення та, власне, ідіостиль самого автора.

Поділяючи думку Т.М. Єрошенко [22, с. 178], можемо стверджувати, що однією з головних характеристик твору художньої літератури, згідно з сучасними баченнями стилістики й лінгвістики тексту, є образність. А кожен твір Д. Брауна з циклу романів про Роберта Ленгдона це своєрідна єдність художніх образів, загадок, науки, історії, релігії та мистецтва. Під цим кутом

зору, передача образності як лінгвістичної категорії відбувається шляхом створення художніх образів, представлених різними стилетвірними засобами: *абрєвіатурами, термінами, топонімами, антропонімами, метафорами, порівняннями, реаліями та елементами звукозображувальної лексики* [51].

Розглядаючи роль скорочень, зокрема абрєвіальних, зазначимо, що вони слугують для передачі не лише предметно-логічної інформації, а й ціннісних орієнтацій, намірів, особливостей світобачення та світосприйняття мовної особистості [41]. Водночас їхня наявність у художньому творі роблять його дещо технологічним й науково спрямованим. Це, у свою чергу, створює потужний ефект переконливості та беззаперечності по відношенню до зазначених у творі аргументів і фактів. На основі цих аспектів дослідниця [41, с. 211] робить висновок, що саме це і є причиною досить частого використання Деном Брауном скорочень у серії романів про Роберта Ленгдона. Разом з тим, посилаючись на дослідження О.О. Ліпгарта, О.А. Новицька пояснює закономірність вживання письменником абрєвіатур тим, що це одна із професійних журналістських звичок Дена Брауна. Такому явищу є цілком зрозуміле пояснення: для того, аби подати новину у світлі актуальних питань та надати їй значущості й виразності в інформаційному потоці її наповнюють скороченнями. Будучи одним з найпродуктивніших способів сучасного словотвору, абрєвіація в художній літературі вимагає високої точності у своєму вживанні, адже у разі допущення найменшої помилки читач не сприйматиме увесь текст [51].

Дослідивши вживання абрєвіатур у романі «Код да Вінчі», А.В. Советна [51] говорить про превалювання в тексті ініціальних скорочень. Водночас, спираючись на кількісний аналіз поширення абрєвіатур, вона поділяє їх на такі окремі групи:

- абрєвіатури, що вживаються по всьому світу і визнаються міжнародними;
- абрєвіатури, відомі досить широкому колу читачів;
- абрєвіатури, які використовують лише фахівці.

Подібне дослідження абрєвіальних скорочень знаходимо й у роботі О.А. Новицької [41, с. 212], однак, окрім зазначено роману, матеріалом для дослідження була книга «Втрачений символ». Авторка групує абрєвіатури за їх тематичною належністю і виокремлює такі, що позначають назви організацій, відомств та структурних підрозділів. Зазвичай такі абрєвіатури є складними номінативними утвореннями, побудованими шляхом складання початкових букв слів, що є складовими елементами назв організацій.

Цикл романів про Роберта Ленгдона насичений значною кількістю власних назв. Спираючись на класифікацію М.П. Кочергана, Г.В. Матюха і В.С. Ланцева [37, с. 52] розподіляють їх на *антропоніми*, *топоніми*, *теоніми*, *хрононіми* та *хрематоніми*.

Розглядаючи топоніми як одну з ключових складових власних назв у романах Дена Брауна, варто зауважити, що вони тісно пов'язані з іншими класами власних назв, і тому виступають як єдине ціле, що складає онімний простір твору художньої літератури. При цьому назви географічних об'єктів становлять у тексті ключовий сюжетний базис, на основі якого розгортаються усі події. Як стверджує М.В. Максимюк [36, с. 283], ці омоніми підпорядковуються загальним законам художності контексту окремого твору, несуть певну експресивність, стилістичну навантаженість та вимальовують просторову домінанту художнього тексту.

Щодо теонімів (назв божеств), то вони, на відміну від топонімів, у текстах зустрічаються рідше. Прикладами таких є: *the Virgin Mary*, *Marisa*, *Holy mother of Jesus*, *Helios*. Слова, що слугують для позначення часових проміжків, хрононіми, пов'язані з історичними подіями, що мали місце в певну епоху, наприклад *Armagedon*, *Renaissance*, *Russian Revolution*. Окреме місце у циклі романів про Роберта Ленгдона займають назви об'єктів матеріальної культури, зокрема сучасної – хрематоніми [37, с. 52].

Сучасні уявлення стилістики та лінгвістики тексту визначають образність як одну з ключових характеристик художнього твору. Саме образність викликає у реципієнта певні емоції як реакцію на передану інформацію і

водночас залучає його до вигаданого світу [22, с. 219]. Відповідно до цього, категорія образності у творі художньої літератури знаходить свій прояв у низці художніх образів, детально описаних за допомогою різних тропів. З цього погляду, чільне місце серед образних засобів, що формують основу репрезентації персонажів та їхніх емоцій у романах автора, посідають метафори.

Традиційно [11] метафора розглядається як один із тропів, у якому за принципом схожості реалізується перенесення ознак або властивостей одного предмета на інший. Такими ознаками в більшості випадків бувають форма, колір, характер дії, певні індивідуальні особливості предмету. Водночас, за такої зміни предмету поняття й уявлення, закріплені за іншим предметом, лишаються незмінними, тобто первісна ідея поняття залишається.

У наш час метафору розуміють відповідно до трьох підходів: семантичного, прагматичного й когнітивного [22, с. 220]. Згідно з першим підходом, метафора трактується як один із засобів номінації, модель семантичної деривації. У площині прагматики метафора розглядається як особливе вживання мови, в результаті якого створюється прямо не виражений смисл за рахунок імплікації тому, що позначається, певних ознак або властивостей того, що позначає. Водночас, стрімкий розвиток лінгвістичної науки як міждисциплінарної галузі гуманітарних знань сприяв активному дослідженню когнітивної діяльності людини з огляду на її мовне представлення. Тому в рамках цього підходу метафора виступає базовим механізмом мислення і важливим інструментом пізнання. Дж. Лакофф зазначав здатність метафори проникати в наше повсякденне життя, у мову, а також і у думки та дії. Водночас, вся наша концептуальна система, в рамках якої ми мислимо та пізнаємо, також характеризується своєю метафоричністю. Як результат, метафора є вагомим елементом у житті людини як засіб пізнання та сприйняття навколишньої дійсності, що береться до уваги при розгляді ідіостилю, і когнітивного стилю як його складової, Дена Брауна [11].

Неабияку роль у підвищенні естетичної цінності тексту відіграють образні порівняння, що доцільно виражають суб'єктивно-оцінне ставлення автора до зображуваного предмета чи об'єкта навколишньої дійсності, передають емоційне забарвлення твору та тон звертання письменника до читача [39, с. 312]. Разом з тим, цінність твору підсилюється і за рахунок уживання епітетів, які в описі певних ситуацій створюють ефект градації і тим самим підвищують наративну напругу твору.

Як відомо, мова є механізмом репрезентації усіх особливостей народу та його культури. Вираження специфічних рис культури й побуту відбувається в культурно маркованих словах, тобто реаліях, семантика яких містить інформацію про країну, традиції і звичаї її жителів.

За визначенням болгарських науковців С. Влахова і С. Флорина, під поняттям «реалія» розуміється слово або словосполучення, що позначає об'єкт, характерний для соціально-історичного розвитку, культури та побуту одного народу, і є чужим для іншого. Звідси слідує розгляд реалії як носія національного колориту, що, як правило, не має точного відповідника в інших мовах, а тому вимагають особливого підходу до їх трактування та перекладу [63]. Як особливий мовний елемент, реалії відіграють суттєву роль у творах Д. Брауна, адже умовно переносять читача в атмосферу країн, де розгортаються події: Італії, Туреччини, США, Швейцарії.

Таким чином, узагальнюючи викладене, можемо зробити висновки, що мовна специфіка циклу романів про Роберта Ленгдона вирізняється різноманіттям художніх тропів, зокрема епітетів, метафоричних виразів, порівнянь, що не лише залучають реципієнта до участі в розгортанні сюжетної лінії роману, а й створюють сугестивний вплив, змушуючи повірити у висвітлені у творі події й факти. Крім того, за допомогою цих стилістичних прийомів автор зображує події в творах шляхом постійних контрастів, а власне розгортання сюжету представляється наявністю ефекту градації, вираженого низкою епітетів і метафор. Водночас, вони є інструментом характеристики

героїв, передачі творчого замислу автора та механізмом відображення світобачення письменника.

Для ефективної реалізації експериментальної частини дослідження вважаємо за раціональне здійснити умовний поділ номінативного простору романів Дена Брауна з циклу про Роберта Ленгдона на чотири відповідні сфери: релігії, науки і техніки, мистецтва й побуту. Вважаємо, що виокремлення із тематичної картини творів Дена Брауна саме цих складових, дозволить найбільша оптимально визначити мовні особливості, притаманні авторській творчій манери викладу творів.

2.3. Програма й методика виконання практичної частини дослідження

2.3.1. Програма виконання експериментального аналізу

1. Підбір текстів романів із циклу про Роберта Ленгдона, мовна репрезентація яких дозволить здійснити аналіз ідіостилу письменника.
2. Пошук українських перекладів обраних романів.
3. Здійснення вибірки англійських текстових фрагментів та їхніх перекладів українською, що містять засоби художньої виразності, з метою встановлення мовностилістичної репрезентації авторського стилю викладу твору.
4. Систематизація лексико-семантичних засобів на основі узагальненої класифікації, представленої у цьому розділі.
5. Розподіл художніх засобів в обраних текстових фрагментах за тематичними групами чотирьох понятійних сфер, висвітлених у творах Дена Брауна: релігією, мистецтвом, наукою і технікою та побутом.
6. Виокремлення із понятійної структури ідеї мистецтва окремих складових: архітектури, живопису, літератури, та, відповідно, підбір мовного матеріалу, що розкриває ідейне наповнення цієї теми.
7. Установлення лексико-семантичних засобів реалізації в аналізованих текстах сфери побуту, які доповнюють загальну картину творів, шляхом

надання додаткових даних щодо особистості головного героя: його житла, одягу, а також опису місць проведення його досліджень і матеріальних й нематеріальних об'єктів, з якими має справу головний герой під час вирішення сюжетних загадок.

8. Проведення кількісного аналізу частоти актуалізації лексико-семантичних засобів у кожній з понятійних сфер та систематизація найбільш типових засобів мовної репрезентації ідіостилю автора.

9. Визначення мовно-виражальних засобів, що у поєднанні з мовною особистістю письменника виступають домінантами у формуванні авторської картини світу.

10. Виявлення способів впливу мовної картини автора на читача та визначення функціонально-прагматичного навантаження творів.

11. Узагальнення способів перекладу тексту художнього стилю та систематизація класифікацій перекладацьких трансформацій, уживаних для перекладу художньої літератури.

12. Виконання перекладацького аналізу ілюстративного матеріалу.

13. Здійснення кількісного аналізу найчастотніших перекладацьких трансформацій, що слугують для передачі мовно-виражальних засобів та відтворення ідіостилю автора в українському перекладі.

2.3.2. Проблема художнього перекладу та аналіз способів перекладу лексико-семантичних засобів тексту художньої літератури

Сучасна література невід'ємно пов'язана з перекладом, цінність якого полягає в міжнаціональному обміні культурними здобутками та подальшому збагаченні кожної окремої культури й літератури новим ідейним й жанрово-тематичним наповненням. У межах цього аспекту і постає особлива значеннєвість художнього перекладу як складного і багаторівневого явища, яке має безпосереднє відношення до багатьох сфер діяльності людини і науки зокрема [46, с. 7].

Спираючись на визначення, запропоноване Т.С. Босою, визнаємо, що художній переклад є особливим видом перекладу з огляду на його вектор орієнтування: не на точній передачі змісту, а на відображенні думок автора прозового або поетичного твору мови оригіналу іншою мовою. В результаті цього, цей вид перекладу пов'язаний, упершу чергу, з естетичною функцією мови, а вже потім з комунікативною [9, с. 7].

Виконання художнього перекладу, як зазначає О.М. Линтвар, повинно бути таким, щоб відбувалось збереження загальної атмосфери сюжету та стилю автора. Важливим при цьому є тлумачення індивідуального стилю як взаємопов'язаної системи єдності змісту та словесних засобів і способів їх вираження, які не сумуються для визначення комплексу мовних особливостей ідіостилу письменника [35, с. 144].

Крім того, дослідниця акцентує увагу на особливих прикметах індивідуального стилю, наприклад, характер словникового апарату, будь-то літературна мова, сучасна, діалект чи лайка, співвідношення яких слід брати до уваги під час зіставлення з нормами мови як в оригіналі, так і в перекладі [35, с. 144].

З огляду на зазначене вище, розуміємо, що відтворення в перекладі форми та змісту тексту відбувається шляхом досягнення точності, еквівалентності та адекватності перекладу як головних характеристик для визначення якості здійсненого перекладу [46, с. 10]. У сучасному перекладознавстві ці поняття розглядаються в межах принаймні двох терміносистем: літературознавчої і лінгвістичної та здійснюється аналіз основних труднощів при перекладі мовновиражальних засобів, характерних стилю викладу твору окремого письменника.

Так, однією з проблем художнього перекладу є проблема точності і вірності. Перекладаючи прозовий твір, перекладач може зіткнутись з проблемою неспівпадіння смислового навантаження та стилістичної виразності слів і зворотів двох мов. Утім, ураховуючи той факт, що смислове навантаження в прозових текстах у першу чергу несе слово, виражаючи при

цьому увесь стилістичний понеціал, то уникнути фактору неточності в перекладі можна шляхом підбору мовних засобів, смислові значення яких найбільш наближені до значень у мові оригіналу [9, с. 8].

Питання адекватності здійсненого перекладу С.К. Ревуцька [46, с. 10] вважає доцільним розглядати з погляду близькості оцінок змісту обох текстів їхніми реципієнтами, а також відповідності отриманого результату меті, поставленій перед перекладачем. Дослідниця також зазначає, що досягнути адекватності можна за допомогою концептуального аналізу, за якого перекладач проникає у концептосферу тексту-перекладу і відтворює її за допомогою засобів іншої мови. Сутністю такого аналізу полягає у виявленні головного ядра концептосфери та периферійних зон, тобто завдання перекладає – вміти виокремити головні елементи, не захоплюючись другорядним задля збереження гармонійності тексту, авторської картини світу, висвітленої в ньому, та, відповідно, ідіостилю автора [46, с. 11].

У свою чергу, О.В. Яблочнікова тлумачить адекватний переклад як такий, що враховує змістову і прагматичну еквівалентності без порушення мовних норм, зі збереженням точності та з уникненням будь-яких перекручень [66, с. 177]. Водночас, такий переклад дослідниця трактує як такий, що здатен забезпечити прагматичні завдання процесу перекладу на рівні, який максимально забезпечить досягнення еквівалентності з дотриманням усіх жанровостилістичних вимог, передбачених для текстів окремого типу. Загалом, під таким перекладом розуміється «гарний» переклад, тобто той, який здатен виправдати очікування учасників комунікації та тих, хто оцінює власне якість виконаного перекладу [66, с. 178].

Таким чином, адекватність будь-якого перекладу неможливо досягти без урахування еквівалентності як ще одного критерію якості тексту-перекладу. На думку Л.С. Бархударова [3, с. 177], еквівалентність є збереженням балансу між змістовною, змістовою, семантичною, стилістичною й функціонально-комунікативною інформацією в тексті-оригіналі та його перекладі. При цьому на зазначене поняття вагомий вплив має і, власне, сама ситуація створення

оригінального тексту та його відтворення за допомогою засобів мови перекладу. Крім того, слід зазначити, що у такий спосіб трактування еквівалентності відображає всю багатоаспектність та повноту цього терміна, який, до того ж пов'язаний з функціонально-прагматичними, семантичними, комунікативними і жанровими характеристиками твору. Головною вимогою до перекладу задля досягнення еквівалентності є збереження усіх цих параметрів, попри те, що ступінь їх реалізації може різнитися залежно від тексту та способу його перекладу [3, с. 177].

Проаналізувавши низку підходів до визначення поняття якісного перекладу та спираючись на дослідження О.М. Линтвар, можемо припустити, що для найкращих перекладів цілком допустимо мати зміни у порівнянні з оригінальними творами. Однак кількість цих змін напряму впливає на точність перекладу. Подібним чином і адекватність перекладу прямопропорційно залежить від їхньої кількості: чим менше змін, тим найвищим є ступінь адекватності, за умови, що форма та зміст тексту-оригіналу передаються з максимальною точністю [35, с. 145].

Крім того, дослідниця [там само] вважає переклад творчим процесом, якому властива індивідуальність перекладача, головне завдання якого полягає у передчі основних характеристик тексту-оригіналу. Тому для створення максимально наближеного впливу на реципієнта перекладачу слід підібрати ті мовні засоби, які допоможуть створити текст максимально ідентичний оригіналу. Проте, незважаючи на ретельний підбір мовного матеріалу в мові перекладу, все таки не всі лексичні одиниці піддаються точному відтворенню. Як результат, ці елементи підлягають певним трансформаціям:

- матеріал, який не можна передати в перекладі, відкидається;
- за часту матеріал в перекладі подається не ідентичним, а заміненим;
- до матеріалу в перекладі можуть додоватися елементи, відсутні в оригіналі.

Зважаючи на те, що художній літературі притаманна така якість як образність, перекладачу потрібно зважати на всі деталі та ретельно підбирати

відповідники, які слугуватимуть передачі художньої цінності твору взагалі та ідіостилю автора, втіленого у важливих складових елементах створених письменником образів. Утім, якщо така точна передача мовних засобів суперечить певним нормам мови, то в такому випадку перекладачу слід відмовитися від копіювання усіх деталей [35, с. 146]. І саме для досягнення такого самого ефекту на читача від тексту-перекладу як і від оригінального твору, перекладач може здійснювати заміни, використовуючи перекладацькі трансформації.

На думку Л. К. Латишева [33, с. 45], існує три головні причини використання перекладацьких трансформацій:

1. суттєві розходження в системах мов оригіналу та перекладу (в одній з них може не бути категорії, властивій іншій мові);
2. розходження граматичних норм між двома мовами (з порушенням норми ми стикаємось у тому випадку, коли суть висловлювання зрозуміла, однак висловлювання не відповідає нормам мови тексту перекладу);
3. незбіг ситуативного використання мови, властивого середовищу носіїв мов оригіналу та перекладу.

В.Н. Комісаров визначає перекладацькі трансформації як види перетворень, за яких здійснюється перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу у зазначеному сенсі [28, с. 172]. У свою чергу, І.Ю. Сіняговська трактує цей лінгвістичний термін як окремий прийом перекладу, що полягає в зміні формальних або семантичних компонентів вихідного тексту зі збереженням інформації, яку необхідно передати [50, с. 89].

За класифікацією Л.С. Бархударова, трансформації поділяються відповідно до формальних ознак: додавання, перестановки, упущення та заміни. При цьому автор наголошує, що такий поділ є відносно умовним [50, с. 89].

На противагу наведеній вище класифікації, А. Фітерман і Т. Левицька певною мірою розширюють спектр трансформацій, виокремлюючи їхні три основні типи: граматичні (перестановки, опущення, додавання, перебудови та

заміни пропозицій), стилістичні (синонімічні заміни, описовий переклад, компенсація тощо), лексичні (заміна і додавання, конкретизація і генералізація пропозицій). Водночас Я. Рецкер визначає всього два типи перекладацьких трансформацій: граматичні, за яких здійснюються заміни частин мови або членів речення, та лексичні, до яких належать генералізація і конкретизація, диференціація значень, антонімічний переклад, компенсація, смисловий розвиток і цілісне перетворення [50, с. 89–90].

Окреслені погляди щодо класифікацій перекладацьких трансформацій дозволяють зрозуміти, що в галузі сучасного перекладознавства не існує єдиного підходу до їхньої систематизації. Тому, розглянувши низку класифікацій, ми зупинилися на класифікації, запропонованій В.Н. Комісаровим, яку і візьмемо за основу для проведення перекладацького аналізу особливостей відображення ідіостилю Дена Брауна в українських перекладах його творів.

Так, залежно від характеру одиниць мови перекладу, які вважаються вихідними елементами процесу мовного перетворення, В.Н. Комісаров поділяє перекладацькі трансформації на лексичні й граматичні. Утім, крім них існують ще й лексико-граматичні перекладацькі трансформації, де перетворення або стосуються одночасно лексичних і граматичних одиниць оригіналу, або можуть бути міжрівневими, тобто такими, з допомогою яких здійснюється перехід від лексичних одиниць до граматичних і навпаки [28, с. 171].

До *лексичних трансформацій*, що застосовуються в процесі перекладу за участі різних одиниць мови оригіналу й перекладу, належать такі перекладацькі прийоми: транскрипція і транслітерація, калькування та низка лексико-семантичних заміни (конкретизація, генералізація, модуляція) [28, с. 171]. У свою чергу, до *граматичних* перекладацьких трансформацій автор праці відносить синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), членування речення, об'єднання речень та граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення). *Комплексні лексико-граматичні* трансформації охоплюють

антонімічний переклад, експлікацію (описовий переклад) і компенсацію [28, с. 172].

Транскрипція та **транслітерація** розглядаються як способи перекладу лексичної одиниці мови оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою літер мови перекладу. За використання транскрипції відтворюється звукова форма іншомовного слова, тоді як під час транслітерації – його графічна форма, тобто буквенний склад. Важливо, що сучасна практика перекладу одним з ключових способів розглядає транскрипцію зі збереженням певних елементів транслітерації [28, с. 173].

Калькування – спосіб перекладу лексичної одиниці мови оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем або слів – їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу. Сутність цього способу полягає у створенні в мові перекладу нового слова або стійкого словосполучення, що копіює структуру вихідної лексичної одиниці. При цьому в багатьох випадках цей прийом супроводжується зміною порядку елементів, що підлягають калькуванню. До того ж, нерідко трапляється так, що калькування та транскрипція застосовуються одночасно в процесі перекладу [28, с. 173–174].

Лексико-семантичні заміни є способом перекладу лексичних одиниць оригіналу за допомогою одиниць в мові перекладу, значення яких не збігаються зі значеннями вихідних одиниць. При цьому ці значення можуть логічно виводитись шляхом окремих логічних перетворень.

Однією з перекладацьких трансформацій, що належить до зазначеного вище способу перекладу, є **конкретизація**, суть якої полягає в заміні слова або словосполучення вихідної мови з більш широким предметно-логічним значенням словом або словосполученням в мові перекладу з більш вузьким значенням. Як результат, вихідна одиниця виражає родове поняття, а одиниця в перекладі – видове [28, с. 174].

Оберненою до конкретизації є трансформація **генералізація**. Тобто, одиниця вихідної мови із більш вузьким значенням у перекладі замінюється

одиницею з більш широким значенням. У такий спосіб відбувається заміна видового поняття родовим [28, с. 176].

У свою чергу, **модуляцію**, або **смісловий розвиток** В.Н. Комісаров визначає як заміну слова або словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться зі значення вихідної одиниці. Найчастіше значення співвіднесених слів в оригіналі і перекладі пов'язані причинно-наслідковими відносинами. Слід зазначити, що з використанням цього методу причинно-наслідкові зв'язки мають більш широкий характер, утім за цих умов все таки відбувається збереження логічного зв'язку між двома найменуваннями [28, с. 177].

Грамматичні трансформації. **Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)** – це один зі способів перекладу, за якого синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу. Здійснення такого «переходу» можливе лише в тих випадках, коли в мові оригіналу, і в мові перекладу існують паралельні синтаксичні структури. Водночас, під час застосування дослівного перекладу структурні елементи одиниць вихідної мови можуть зазнавати певних змін. Так, при перекладі можемо спосерігати опущення артиклів, дієслів-зв'язок та інших службових елементів [28, с. 178].

Членування речення – спосіб перекладу, що передбачає перетворення синтаксичної структури в оригіналі на дві або більше предикативні структури в мові перекладу. Така трансформація призводить до членування простого речення мови оригіналу і його подальшого перетворення у складне речення в мові перекладу, або у два чи більше самостійні речення [28, с. 179].

Об'єднання речень – це спосіб перекладу, за якого синтаксична структура в оригіналі перетворюється шляхом з'єднання двох простих речень в одне складне в мові перекладу [28, с. 180].

Грамматичні заміни – це спосіб перекладу, що полягає у перетворенні граматичної одиниці в оригіналі на одиницю в мові перекладу з іншим граматичним значенням. Заміні може піддаватися граматична одиниця вихідної

мови будь-якого рівня: словоформа, частина мови, член речення, речення певного типу [28, с. 180–181].

Антонімічний переклад є лексико-граматичною трансформацією, за якої відбувається заміна позитивної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або навпаки [28, с. 183].

Експлікація або **описовий переклад** – це лексико-граматична трансформація, що полягає у заміні лексичної одиниці вихідної мови словосполученням, що експлікує її значення, надаючи дещо більшого пояснення цьому слову. За допомогою експлікації можна передати значення будь-якого безеквівалентного слова в оригіналі.

Компенсація є це способом перекладу, за якого смислові елементи одиниць вихідної мови, втрачені при перекладі, передаються в тексті перекладу будь-яким засобом, причому необов'язково в тому самому місці тексту, що і в оригіналі.

Утім, окрім зазначених перекладацьких трансформацій, А.О. Колесник і О.Ф. Белікова [27, с. 720] виокремлюють ще пошук словникового відповідника (зафіксованого відповідника), який найчастіше застосовується для відтворення у перекладі термінологічної лексики.

Викладене вище свідчить про доцільність використання лексичних, граматичних і лексико-граматичних трансформацій під час подальшого виконання перекладацького аналізу закономірностей відображення в українських перекладах романів Дена Брауна особливостей його ідіостилю.

Висновки до розділу II

За результатами виконаного дослідження з'ясовано, що жанрова специфіка творів Дена Брауна є поєднанням елементів детективного роману, інтелектуального та конспірологічного трилеру, детективу, фентезі й фантастики. Естетичні шаблони таких романів вибудовується відповідно до очікувань читача. Саме тому літературознавці починають говорити про виникнення нового виду роману – роману-трансформеру, в якому

сконцентровано ознаки одразу декількох форм і видів культури сучасності. Крім того, такий роман може стати основою для кіно- і телесценаріїв, його сюжет здатен слугувати базисом для розробки відеоігр та екскурсійних маршрутів.

Аналіз особливостей номінативного поля в циклі романів дозволив визначити основні тематичні групи, що формують індивідуальний роман письменника. За результатами дослідження жанровості творів Дена Брауна, з'ясовано, що ця літературна категорія представлена за рахунок реалізації концептів небезпеки, добра, зла, таємної організації, страху, пригоди, релігії та науки. Окреслена тематика є досить специфічною та має тісний зв'язок з композицією кожного роману, відображуючи перехід від традиційного детективного роману до повністю модифікованого на рівні сюжету тексту, в якому висвітлюються проблеми не лише окремої особи, а всього людства.

З'ясовано, що створення письменником роману особливого типу характеризується наявністю ігрової модальності, інтертекстуальності, інтерактивності, а також тісним взаємозв'язком з багатьма жанрами вияву культури. Усі ці аспекти відображаються у лексико-семантичному та стилістичному наповненні кожного твору.

Важливим питанням постає реалізація образності як однієї з найважливіших характеристик художнього твору, відтворення якої відбувається шляхом постійних контрастів, виражених метафоричними структурами і порівняннями, створенням наукової реальності з використанням термінів та аббревіатур. Саме насиченість текстів абревіальними скороченнями на позначення новітніх технологічних досягнень підкреслює сучасність героїв та наявно демонструє той факт, що розгортання подій відбувається дійсно у сучасному світі. Ефект емоційної напруженості у творі, що проявляється за допомогою доцільного залучення психоемоційного складника характерів головних героїв, створюється шляхом насичення тексту образними епітетами та елементами звукообразжальної лексики. Усі ці аспекти ілюструють

своєрідність манери письма автора та підкреслюють його інтерес до створення загадковості й таємничості.

За результатами узагальнення теоретичних відомостей щодо особливостей перекладу художнього тексту, розгляду критеріїв оцінки його якості та аналізу наявних класифікації перекладацьких трансформацій, обґрунтовано доцільність використання лексичних, граматичних і лексико-граматичних трансформацій під час виконання перекладацького аналізу закономірностей відображення особливостей ідіостилю Дена Брауна в українських перекладах його творів.

РОЗДІЛ ІІІ

ЛІНГВОСЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОМІНАТИВНОГО ПРОСТОРУ ДЕНА БРАУНА

Ідіостиль автора є явищем, що найбільш повно відображає комплексну взаємодію у творах автора низки мовних і позамовних засобів, тобто є індивідуальною манерою написання, що являє собою чітко організовану систему мовно-виражальних засобів, які в поєднанні з мовною особистістю письменника виступають домінантами у формуванні авторської картини світу. Таким чином, розділ присвячено розгляду особливостей вираження ідіостилю автора за допомогою зображально-виражальних засобів.

Ілюстративним матеріалом слугували текстові фрагменти з романів циклу про Роберта Ленгдона: «Янголи і демони» (переклад А. Кам'янець), «Інферно» (переклад В. Горбатька). Загалом у роботі розглянуто 815 фрагментів, які репрезентують лексико-семантичні й функціонально-прагматичні особливості ідіостилю Дена Брауна.

У нашому дослідженні ми виокремили чотири предметні сфери ідіостилю Дена Брауна: релігію, мистецтво, науку і техніку та побут. Уважаємо, що окреслені сфери в романах з циклу про Роберта Ленгдона дозволять прослідкувати тенденції використання автором окремих мовних елементів, які є складовими домінінтами його ідіостилю. Зазначений розподіл лексичного матеріалу за сферами життя людини представлено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Розподіл складових номінативних полів у романах Дена Брауна

Представлені на рисунку елементи кожної сфери номінативного поля автора мають такий кількісний розподіл: мистецтво – 342 фрагменти (42%), наука і техніка – 151 (18,5%), релігія – 118 (14,5%), побут – 204 (25%). Виокремлення основних твірних елементів ідіостилю письменника дозволило прослідкувати мовні преференції письменника, його тяжіння до комбінування в одному творі оразу декількох понятійних ідей, які будуть розглянуті нижче.

3.1. Мовна репрезентація ідіостилю письменника у межах номінативного поля сфери мистецтва

Як зазначалося вище, значний вплив на лексичний матеріал творів із циклу про Роберта Ленгдона впливає низка екстралінгвальних факторів, зокрема географічне середовище, технологічність й інформативність творів,

таємничість, антропоцентризм, комунікація з читачем та інокультурне оточення.

Вагому роль у доборі лексичних засобів для висвітлення теми мистецтва відіграє тематична своєрідність романів Дена Брауна. Так, номінативне поле сфери мистецтва в обраних нами творах сформоване з таких складових, як: *архітектура, історія, скульптура, живопис і література* [24].

Розгляд впливу *антропоцентризму* на специфіку формування в романах Дена Брауна номінативного простору сфери мистецтва, дозволив нам установити, що насиченість текстів низкою антропонімів створює не лише поле ключових осіб сюжету, але й реалізує вагоме смислове навантаження за рахунок майстерного вплітання до композиційної картини творів визначних історичних постатей. Так, описуючи культурну цінність художньої спадщини Данте Аліг'єрі, письменник перелічує імена тих, хто брав за основу своїх творів частину «Пекло» з Божественної комедії: *by some of history's greatest creative minds. Longfellow, Chaucer, Marx, Milton, Balzac, Borges, and even several popes had all written pieces based on Dante's Inferno* [76]. Крім того, заглиблюючись у тему культури, а саме зосереджуючись на векторі гіпсового мистецтва, письменник надає інформацію про технологію виготовлення посмертних масок, паралельно додаючи імена постатей, яким їх робили, наприклад: *The practice was particularly widespread in commemorating eminent persons and men of genius — Dante, Shakespeare, Voltaire, Tasso, Keats — they all had death masks made* [76]. Водночас, презентуючи невеликі огляди літературних творів, автор згадує письменників, які зробили вагомий внесок у розвиток світового письменства: *Homer, Descartes, Dante Alighieri*.

Вплив антропоцентризму прослідковується і в понятійній ідеї скульптури. Насичуючи твори згадками про предмети мистецтва, письменник згадує не тільки назви скульптур, а і їхніх авторів: *Bernini's West Ponente, Bernini's Ecstasy of St. Teresa, Michelangelo's crude Prigioni, Ammannati's muscular Neptune* [75; 76]. У такий спосіб створюється ефект достовірності і

переконливості описуваних подій. Загалом, така повнота інформації свідчить про глибокі пізнання автора в речах, які він висвітлює.

Зазначений чинник в серії романів слугує і для порівняння історичних часів, цілих епох за рахунок залучення до картини художньої оповіді імен видатних постатей різних часів і різних професій: *Santi was a behemoth in the art world, and being known solely by one's first name was a level of fame achieved only by an elite few... people like Napoleon, Galileo, and Jesus... and, of course, the demigods Langdon now heard blaring from Harvard dormitories—Sting, Madonna, Jewel, and the artist formerly known as Prince, who had changed his name to the symbol* [75]. У наведеному текстовому фрагменті можемо прослідкувати так званий синтез минулого і сучасного, поєднання тем живопису, історії, релігії, науки та музики. І завдання читача – усвідомити суть такого поєднання шляхом зіставлення досягнень кожного з представників цих тем.

На відміну від складової частини *література, архітектура і живопис* наповнюють сюжет романів калейдоскопом історичних постатей, серед яких не лише архітектори й художники, як-от: *Bernardo Buontalenti, Filippo Brunelleschi, Sandro Botticelli, Gustav Klimt*, але й політичні діячі, герцоги й султани, які мали безпосереднє відношення до створення мистецьких пам'яток, переважно архітектурних. Такими були, наприклад: *Marcus Agrippa (...the Pantheon ...Marcus Agrippa, Consul for the third time, built this.), Grand Duke Cosimo I (The Vasari Corridor—was designed by Giorgio Vasari in 1564 under orders of the Medici ruler, Grand Duke Cosimo I...), Francesco I (the Hall of the Five Hundred, was nestled a tiny windowless chamber. Designed by Vasari as a secret study for Francesco I), Murad III (These were the Mausoleums of the Sultans, one of whom—Murad III)* [75; 76] та ін.

З огляду на викладене вище, власні імена людей у художньому мовленні є тими стилетвірними елементами, за допомогою яких зберігаються і передаються традиції, історія та культура певного народу. Саме з їхньою допомогою породжуються індивідуальні авторські образи, властивою рисою яких є правдивість і точність тієї інформації, яку вони транслюють реципієнту.

Наступним за вагомістю фактором реалізації творчого задуму автора та формування номінативного простору його романів слугує *географічне середовище*. Ономастичний простір «географічного середовища» представлений розгалуженою системою топонімів і хрематонімів, що у взаємодії вимальовують цілісну картину місць розгортання подій у творах. Розглядаючи топоніми як одну з ключових складових власних назв у романах Дена Брауна, слід зауважити, що вони тісно пов'язані з іншими групами власних назв, які разом виступають як єдине ціле, що репрезентує онімний простір усього художньої твору.

Досліджуючи топонімічний шар лексики, властивий аналізованим текстам, ми спиралися на класифікацію топонімів, запропоновану Н.Б. Тарановою [56, с. 18–19], та з'ясували, що сфера мистецтва представлена топоніми на позначення пам'ятних місць релігійної й культурно-мистецької сфер. Так, наприклад, оповідаючи про Ватикан, письменник не міг уникнути детального опису його території, послуговуючись значною кількістю назв архітектурних об'єктів, зокрема: *Langdon's art history had taught him enough Italian to pick out signs for the Vatican Printing Office, the Tapestry Restoration Lab, Post Office Management, and the Church of St. Ann. ... The Secret Vatican Archives are located at the far end of the Borgia Courtyard directly up a hill from the Gate of Santa Ana* [75].

Водночас, розгортання подій одного роману одразу в декількох містах упродовж доби стає причиною використання в тексті назв об'єктів культурної спадщини різних культур. Розглянемо, наприклад, Венецію, яка в романі «Інферно» [76] представлена за допомогою таких топонімів:

- 1) *Langdon was already considering all of Venice's best-known museums — the Gallerie dell'Accademia, the Ca'Rezzonico, the Palazzo Grassi, the Peggy Guggenheim Collection, the Museo Correr ...;*
- 2) *Venice's two most popular tourist attractions—the Doge's Palace and St. Mark's Basilica.*

Із наведених прикладів прослідковується прагнення автора до проведення пошукових розвідок для найповнішого зображення в художньому тексті місць розвитку подій, які постають не просто містами, а цілими об'єктами матеріальної і духовної культур. У такий спосіб ці омоніми підпорядковуються загальним законам художності контексту окремого твору, несуть певну експресивність, стилістичне навантаження та формують просторову домінанту художнього тексту.

Крім того, відмінною рисою авторського стилю Дена Брауна, є проведення порівняльних паралелей між різними топонімічними одиницями [75; 76]:

1) *A sprawling expanse of granite, **St. Peter's Square** was a staggering open space in the congestion of Rome, like a classical **Central Park**.*

2) *Similar to **Vatican City's famed Passetto**, the **Vasari Corridor** was the quintessential secret passageway.*

3) *... fairy-tale quality of **the Blue Mosque's balconied minarets** had inspired the design for **Cinderella's iconic castle at Disney World**.*

Як видно з прикладів, письменник вдається до порівнянь об'єктів різних культур, демонструючи свої глибокі знання з історії та здатність знаходити спільні риси між об'єктами, які часто знаходяться в різних країнах.

Утім, такий опис дуже часто набуває більшої значущості шляхом додавання епітетів, які немов оживлюють кам'яні споруди, як-от:

1) ***The Pitti's grand entrance** was as **blunt and unwelcoming** as he recalled it.*

2) *... originally built as the **Medici's primary horse stables**—had been transformed into the **vibrant Art Institute** [76].*

Використання цього лексико-стилістичного прийому підсилює комунікативний вплив на читача, який навіть не знаючи як виглядає та чи та споруда, вимальовуватиме її у своїй уяві.

Водночас, роль епітетів полягає у наданні певної урочистості архітектурним спорудам, а також скульптурам:

- 1) ... *intricate, holy sculptures of the Virgin Mary, angels, prophets, Popes.*
- 2) ... *moving slowly through the somber phalanx of Michelangelo's crude Prigioni.*
- 3) *Il Duomo... an immovable giant on Piazza del Duomo.*
- 4) *With a shorter distance from narthex to altar, St. Mark's exuded a robust, sturdy quality, as well as a feeling of greater accessibility [75; 76].*

Проаналізувавши наведені приклади, бачимо, що авторська манера подачі інформації тяжіє до створення художніх образів, які не є безликими, адже постають перед читачем ніби живі окреми герої твору.

Як зазначалося вище, географічний простір як один з екстралінгвальних факторів містить у собі не лише топоніми, але й хремотоніми – назви об'єктів матеріальної культури, що окрім виконання номінативно-інформативної функції несуть окреме смислове навантаження, доповнюючи й уточнюючи розповідь і, водночас, виступаючи сюжетно-композиційними елементами твору, які уточнюють перебіг розслідувань Роберта Ленгдона. Саме вибудовуючи у своїй уяві ланцюжок причинно-наслідкових зв'язків для розв'язання поставлених перед ним завдань, тісно пов'язаних із символами, головний герой бере до уваги картини (*vibrant and colorful Primavera or Birth of Venus, Michelangelo's Last Judgment, La Mappa dell'Inferno ... by Sandro Botticelli, rare paintings adorned the walls and ceiling – The Fall of Icarus ... An Allegory of Human Life, Nature Presenting Prometheus with Spectacular Gems ...*), літературні твори (*Galileo's Diagramma, Dante Alighieri's Divine Comedy, Vasari's Lives of the Most Excellent Painters, Sculptors, and Architects*), мозаїки (*The mosaic was a ninth-century image of the Pantocrator Christ, ... beside Dandolo's tomb — the Deesis Mosaic*) тощо. Як результат, розшифрування прихованих значень усіх цих мистецьких творів, включаючи їхню історію, підтекст та імпліцитне значення їхніх окремих складових, слугує поетапному наближенню до розгадки сюжетної інтриги роману.

Розглянуті приклади хремотонімів свідчать про виконання цими номінативними одиницями *інформативної функції*, завдяки якій читач

дізнається про визначні твори живопису. Практична реалізація цієї функції відбувається і за допомогою використання термінологічної лексики різної тематики. Так, розплутуючи загадки, пов'язані з архітектурними пам'ятками, головний герой послуговується, зокрема, такими термінами, як: *tympana*, *secondary left apse*. При цьому, усвідомлюючи факт можливої необізнаності читачів у термінах цієї галузі, письменник експлікує їхні значення описово із тлумаченням їхніх функцій і значення.

Як засвідчили результати аналізу, крім послуговування термінологічним апаратом для повноти відтворення зображуваних предметів і явищ об'єктивної дійсності, відмінною рисою ідіостилю Дена Брауна є додавання історичних фактів до опису певних понять:

1) *Langdon lifted his gaze now to the enormous murals adorning the walls. Their bizarre history included a failed experimental painting technique by Leonardo da Vinci, which resulted in a “melting masterpiece;*

2) *The building’s volatile past ranged from long and vicious debates over Vasari’s much-despised fresco of The Last Judgment on the dome’s interior... [76].*

Це свідчить про високий рівень майстерності автора включати до художнього твору невеликі історичні описи, спрямовані на активізацію уваги читача, зацікавлення викладеним матеріалом, що слугує залученню креативно-асоціативного механізму його когнітивної діяльності.

Іншим вагомим екстралінгвальним фактором, що здійснює вплив на стилістику романів Дена Брауна, є *інокультурне оточення*. Місця, в яких опиняються герої, характеризуються присутністю певних культурних елементів, які є для них чужими. Прикладом цього може слугувати використання реалій в описі мечеті в романі «Інферно» [76]:

The Blue Mosque, he quickly realized, spotting the building’s six fluted, pencil-shaped minarets, which had multiple şerefe balconies and climbed skyward to end in piercing spires.

Як свідчить приклад, цей лексико-стилістичний засіб як носій національного колориту виконує експресивну функцію, даючи читачу змогу відчувати атмосферу та близькість з турецькою архітектурною культурою.

З'ясовано також, що важливою особливістю творчої манери письма Дена Брауна є безпосередня комунікація з читачем [60, с. 75], мета якої полягає в залученні останнього до розгадування таємниць. У такий спосіб відбувається апелювання до свідомості читача, захоплення його уваги шляхом активації асоціативно-креативного механізму декодування порівнянь і метафор та переосмислення знання, наявного у свідомості реципієнта. Усе це слугує залученню читача до розгортання сюжету, змушує його повірити у правдивість описуваних у романі подій та реалістичність отриманих героями результатів.

Саме тому номінативний простір сфери мистецтва у творах Дена Брауна вирізняються наявністю значної кількості метафор, які слугують засобом привернення уваги читача та залучення до подальшого прочитання твору [59, с. 304], наприклад:

1) *The air inside the Pantheon was cool and damp, heavy with history* [75].

2) *The glow of St. Peter's Square shrank beneath them until it was an amorphous glowing ellipse radiating in a sea of city lights* [75].

3) *In the distance, the rising Tuscan sun was just beginning to kiss the highest spires of the waking city* [76].

Аналіз метафор показав, що вони є тим когнітивним інструментом, що виконує одночасно номінативну, інформативну та емоційно-оцінну функції шляхом надання пояснень абстрактним поняттям, представлених у більш конкретних термінах.

Як зазначає М.В. Черемісін [59, с. 305], особливе місце у романах Дена Брауна посідають метафори, в яких неживі об'єкти заміщені живими, іншими словами персоніфікація:

1) *The piazza was deserted. Bernini's masterful fountain sizzled before him with a fearful sorcery* [75].

2) *This was Florence, whose galleries lured millions of travelers to admire Botticelli's Birth of Venus, Leonardo's Annunciation, and the city's pride and joy—Il Davide [76].*

3) *As it passed overhead, radiant in the media lights, the castle trembled [75].*

Із прикладів бачимо, що метафори окрім інформування реципієнта створюють ще й ефект підсиленого естетичного враження, шляхом наділення матеріальних об'єктів функціями живої особи.

Окрему роль для підсилення художньої виразності романів відіграє навмисна гіперболізація автором окремих предметів. Поділяючи думку Н.М. Петровської та Л.Й. Семенюк [43, с. 149], розглядаємо цей лексичний стилістичний прийом як засіб, що за рахунок свідомого перебільшення розміру, сили, значення чи якості якогось предмета або явища надає висловлюванню експресивності та більшої комунікативної ваги. В романі Інферно [76] головний герой розгадуючи сюжетну загадку потрапляє до Істанбулу і відвідує Блакитну мечеть. Краса цієї споруди, як зовнішня велич та могутність, так і внутрішнє оздоблення, настільки вражають автора, що він не скупиться на засоби художньої виразності, порівнюючи споруду з горою: *Hagia Sophia. Not so much a building ... as a mountain*, характеризуючи її величезні розміри з цілим містом: *Glistening in the rain, the colossal silhouette of Hagia Sophia appeared to be a city unto itself...* і гіперболізуючи елементи її інтер'єру:

1) *The Blue Mosque drew its name from the dazzling sea of blue tiles that adorned its interior walls;*

2) *Moving from heaven to earth, albeit by a more direct route, long cables descended straight down from the dome and supported a sea of gleaming chandeliers, which seemed to hang so low to the floor that tall visitors risked colliding with them.*

У такий спосіб у творі досягається емпатичний ефект шляхом емоційно-експресивного вираження письменником власного ставлення до предметів, що описуються. Ось чому неабияке захоплення автором цією архітектурною

пам'яткою прослідковується у кожному стилістичному прийомі, використаному в текстових фрагментах її опису.

Неабияку роль у підвищенні естетичної цінності твору відіграють й образні порівняння, які виражають суб'єктивно-оцінне ставлення автора до зображуваного предмета чи об'єкта навколишньої дійсності, надають емоційного забарвлення твору та передають його діалогічність й відчуття звертання письменника до читача [39, с. 312].

За допомогою порівнянь у романі «Інферно» [76] Ден Браун наочно характеризує героїв твору. Уведені у текст компаративні конструкції слугують описові зовнішності або психофізичного стану героїв: *she was like a timeless statue; Langdon was launched into the light lake a cork from the bottle of champagne; he felt like a veil had suddenly been lifted; Langdon felt like he was underwater, attempting to claw his way.*

Особливе місце у творах Дена Брауна посідають і порівняння, які описують географічні об'єкти, а саме локації розгортання подій, якими, наприклад, у романі «Інферно» є Флоренція і Венеція, а в романі «Янголи і демони» – Рим. Тому для опису неперевершеної величі архітектурних споруд та надання їм винятковості автор послуговується такими порівняннями:

1) *At the heart of the skyline, a mountainous dome of red tiles rose up, its zenith adorned with a gilt copper ball that glinted like a beacon* [76];

2) *Like a mountain parting the morning fog, the colossal dome rose out of the haze before them: St. Peter's Basilica* [75];

3) *The Church of Santa Maria del Popolo stood out like a misplaced battleship, askew at the base of a hill on the southeast corner of the piazza* [75].

Як свідчать приклади, присутність у загальній картині опису місць розгортання подій образних порівнянь додає твору особливої естетичної цінності шляхом зіставлення архітектурних споруд з природними та створеними людиною об'єктами навколишньої дійсності.

Розгляд номінативного простору сфери мистецтва, актуалізованої в циклі романів про Роберта Ленгдона засвідчив, що його лексико-семантична

специфіка зумовлюється низкою екстралінгвальних факторів, таких як географічне середовище, антропоцентризм, інформативність, інокультурне оточення та комунікація з читачем. Унаслідок цього, номінативний простір сфери мистецтва в аналізованих творах формується такими стилетвірними елементами (на основі вибірки обсягом 341 одиниця): топоніми (13%), епітети (24%), хрематоніми (17%), антропоніми (8%), терміни (2%), реалії (1%), гіперболи (1%) а також метафори (15%) й образні порівняння (19%). Виконаний аналіз свідчить про превалювання у текстах романів образних порівнянь, епітетів, хрематонімів та топонімів. Водночас найменш частотними художніми засобами для відтворення мистецької тематики є терміни, реалії і гіперболи.

3.2. Відображення лексико-семантичних особливостей індивідуальної манери автора у висвітленні сфери науки і техніки

Наукова складова романів Дена Брауна стала вагомим чинником у формуванні сюжетних композицій творів, що за своєю тематичною специфікою є різноплановими. Синтез одразу декількох тем в одному романі надає останньому сюжетної напруги та додаткового смислового навантаження.

Романи «Янголи і демони» та «Інферно» увібрали в себе низку ознак, які є спільними для обох. До таких особливостей відносяться: побудова сюжету навколо певної змови, яку герої намагаються розкрити шляхом ідентифікації їхньої таємної мови, символів та цілей; та наявність таємних товариств, до лав яких відносяться найкращі уми політики, мистецтва, науки тощо [72, с. 431].

Розгляд вербалізованого представлення предметних сфер науки і техніки у текстах творів слід розпочати із дослідження їхньої спільної тематики. Так, в «Інферно» сюжет обертається навколо загрози світової біологічної атаки, очевидно, спланованої з метою запобігання кризи глобального перенаселення [69, с. 9]. Світ зіштовхується з великою проблемою, розв'язанням якої починає займатися науковець. Саме він, антагоніст Зобріст, стверджує, що чисельність населення зростає в геометричній прогресії і перебуває на межі досягнення

такої кількості, що в майбутньому призведе до непоправного лиха. І якщо проблема твору створена науковцем у галузі біології, зокрема генетики, то її вирішенням займається професор релігійної символіки. Таким чином, спостерігаємо, що саме наука є ключовим елементом сюжету, навколо якого відбувається динамічне розгортання подій, базисом для яких слугують теоретичні й практичні здобутки науковців різних часів.

Водночас головною проблемою роману «Янголи і демони» є протистояння між релігією та наукою. Немає сумніву, що давній конфлікт церкви й науки все таки існував, і римська інквізиція, що перешкоджала науковому прогресу, тому наявне підтвердження [69, с. 8]. Втім, навіть усупереч сучасній тенденції розмежування релігійної сфери від наукової, автор все таки відроджує протистояння між ними, демонструючи величезний прогрес однієї (науки) і поступове відходження на другий план іншої (церкви).

Саме тому, проаналізувавши тексти романів на предмет науковості, ми з'ясували, що представлення цієї теми відбувається з урахуванням як здобутків минулого, так і досягнень сьогодення. Цим самим автор зображує вдале поєднання різних наукових епох, кожна з яких лишила слід в історії науки і техніки.

Насиченість творів письменника термінами яскраво виражена в романі «Янголи та Демони» [75], де герої щоразу мають справу з наукою та мистецтвом. На підставі цього, автор урізноманітнює художній текст термінами з різних галузей знань, зокрема фізики (*particle accelerator, matter, annihilation, background RF, antimatter positrons, magnetic field, retrograde motion*), математики (*impeccable edges, faultless parallels, isosceles triangles*). При цьому чільне місце при передачі наукової сфери життя посідає згадка автором безлічі приладів, переважно сучасних. Таке різноманіття наднової техніки свідчить про стрімкий розвиток науки, на підтримку якого виступає сам автор. Підтвердженням цьому можуть слугувати такі текстові фрагменти:

- 1) *We have **radioactive isotope scanners, olfactory filters** designed by the American DEA to detect the faintest chemical signatures of combustibles and toxins.*
- 2) *Swiss Guards armed with Cherchi-Pardini semiautomatics, **local-radius nerve gas canisters, and long-range stun guns**. The three sharpshooters carried **laser-sighted rifles**.*
- 3) *Recently she disproved one of Einstein's fundamental theories by using **atomically synchronized cameras** to observe a school of tuna fish.*

Як бачимо, автор дуже добре обізнаний у питанні технологічних новинок різного призначення і використовує їх як матеріально-технічну базу для героїв своїх романів.

Окрім зазначених понять і термінів, якими послуговується Ден Браун для створення в текстах творів ефекту достовірності щодо об'єктів і явищ які описується, в романах спостерігаємо наявність термінологічних одиниць галузі хімії та медицини. Розглядаючи сферу медицини, можемо виокремити низку термінологічних одиниць на позначення захворювань: *thrombophlebitis, stroke, gangrene and subepidermal hemorrhages, polio, smallpox, typhoid* [75; 76]. І якщо зазначені терміни є досить часто уживаними і читач міг про них дещо знати, то в романі «Інферно» [76] знаходимо і ті хвороби, значення яких декодується автором з метою чіткого розуміння реципієнтом поданої інформації, наприклад:

- 1) *To her horror, within weeks, she was half bald, having developed symptoms that she self-diagnosed as **telegenic effluvium**—a stress-related alopecia with no cure other than curing one's stress.*
- 2) *Even a disease as abhorrent as **cystic fibrosis**—which drowns its victim in mucus—was caused by nothing more than a minuscule hiccup in a regulator gene on chromosome seven.*

Експлікація зазначених понять є досить глибинною, що свідчить про обізнаність автора у предметній сфері медицини і, відповідно, вміння апелювати тематичною термінологією у текстах художньої літератури. Втім,

пояснювання в тексті не потребує перифраз *the Black Death*, який з огляду на високу частотність використання знайомий кожному.

Окремою складовою номінативного поля сфери науки і техніки виступають назви хімічних речовин та лікарських засобів, таких як: *slush hydrogen, slush hydrogen, glucocorticoids, or steroid hormones, amitriptyline and chlordiazepoxide, heparin* тощо. Цікавим є те, що автор, володіючи більш детальною інформацією щодо способу дії окремих препаратів, принагідно вкраплює це в описи ситуацій під час розгадування героями сюжетних таємниць. До прикладу, з'ясовуючи істинну причину смерті папи у романі «Янголи і демони», герої дізнаються про хворобу понтифіка і її лікування гепарином, який, як будь-який лікарський засіб, має певні особливості:

- 1) *“Heparin is lethal in the wrong dosages,” Vittoria offered. “It’s a powerful anticoagulant. An overdose would cause massive internal bleeding and brain hemorrhages.”*
- 2) *A Heparin overdose in a human would cause symptoms easily mistaken for a stroke... especially in the absence of a proper autopsy.*

Номінативне поле сфери науки і техніки є досить об'ємним за своєю структурою, адже як уже говорилося охоплює різні галузі знань. Техніка як сукупність найновіших засобів є тією складовою тематичного поля зазначеної сфери, яка концентрує в собі не тільки знання про сучасні технічні об'єкти, а й низку прогнозів щодо наукових відкриттів у майбутньому. В романі «Інферно» [76], до прикладу, яхта «Мендаціум», на якій працює таємна організація, оснащена найновішим обладнанням: *For privacy, all of the glass-walled offices aboard The Mendacium were built with “suspended particle device” glass.* Дизайн цього судна був настільки незвичним і водночас технологічним, що порівнюється з бойовою технікою США: *The gunmetal-gray ship looked like something out of the U.S. military’s stealth program.* Подібним чином описується і висока технологічність надшвидкісного літака у романі «Янголи і демони» [75]: *The craft before them was enormous... Runs on slush hydrogen. The shell’s a titanium matrix with silicon carbide fibers. She packs a 20:1 thrust/weight ratio;*

most jets run at 7:1. Як бачимо із фрагменту, у порівнянні з існуючими реактивними літаками, цей літак є наявним втіленням стрімкого прогресу у галузі літакобудування, а отже і революційних змін в науці в цілому.

Разом з тим, в окремих випадках техніка, з якою мають справу герої романів, постає перед читачем в метафоричному образі, або ж навіть оживає, що робить її ніби невід'ємним учасником процесу розплутування загадок. У такий спосіб ще однією «живою» дійовою особою в «Інферно» [76] стає безпілотник, що розшукує Роберта та Сієнну: *radio-controlled chopper banking in the distance. It sounded like a giant, angry mosquito; The drone had just swooped down into the walled cul-de-sac, stopping abruptly outside the cavern, where it now hovered at a standstill, only ten feet off the ground, facing the grotto, buzzing intensely like some kind of infuriated insect awaiting its prey.* Образні порівняння дрона з набридливою комахою додають текстовому фрагменту емоційності за рахунок епітетів «*giant*», «*angry*» та «*infuriated*», що сприяють досягненню емпатичного ефекту.

Розглядаючи мовне наповнення понятійної ідеї науки і техніки варто взяти до уваги наявність у текстах творів абрєвіальних скорочень. Використання Деном Брауном цих мовних одиниць можна пояснити бажанням уникнути повторів, наявністю у професійній мові стереотипних словосполучень з чітким порядком слів, а також наданням художньому тексту ознак наукового стилю, що, у свою чергу, створює ілюзію реального життя.

Спираючись на вже розглянуту нами класифікацію А.В. Советної, можемо виокремити такі групи абрєвіатур у романах Дена Брауна:

- 1) абрєвіатури, що визнаються міжнародними з огляду на їхнє вживання по всьому світу (*LED, AIDS, DNA, UFO, WHO,*), більшість з яких належить до медичної галузі;
- 2) абрєвіатури, що відомі досить широкому колу читачів (*PET scan, IV, CRP*);
- 3) абрєвіатури, якими послуговуються лише фахівці у певних галузях (*SPD glass, PCR unit, LHC, SSC*).

Варто зазначити, що, розуміючи незнання читачів аббревіатур третьої групи, автор експлікує їхні повні назви, як, наприклад, *“The SSC!”* *“The Superconducting Super Collider!”* та навіть детально пояснює призначення приладу, як-от *“What’s LHC stand for?” Langdon asked, trying not to sound nervous. “Large Hadron Collider,” Kohler said. “A particle accelerator.”*

Разом з тим, серед аббревіатур, які використовує автор для позначення матеріальних й нематеріальних об’єктів, слід виокремити ті, що слугують для позначення назв організацій та відомств. До цієї групи відносяться як існуючі організації, як наприклад, *ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control)*, *CERN (фр. Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire)*, *CDC (Centre for Disease Control and Prevention)*, так і власне авторські: *SRS team (Surveillance and Response Support)*.

Загалом, ідея науки окремого явища в житті людини представлена в романах у декількох іпостасях. Перш за все, автор засуджує науку за її, на думку письменника, відносно занижене ставлення до людей як істот, що населяють Землю: *Science proclaims that Planet Earth and its inhabitants are a meaningless speck in the grand scheme. A cosmic accident [75].*

Подібне засудження науки спостерігаємо і в протистоянні «наука-релігія» [75]: *Does science hold anything sacred? Science looks for answers by probing our unborn fetuses. Science even presumes to rearrange our own DNA. It shatters God’s world into smaller and smaller pieces in quest of meaning... and all it finds is more questions.*” Ден Браун у цьому випадку зображує науку як зло, що стоїть на заваді духовно розвитку особистості. Більш того, саме наука «засліплює» людям очі і вони нівелюють усім окрім наукових здобутків [67]. Ось чому вустами камерарія автор виражає власну думку щодо духовності та свідомого відсторонення від земних турбот, адже, наприклад пошук істот в космосі не є справжньою наукою: *... all these eccentric ideas have a scientific veneer, but they are unashamedly irrational. They are the desperate cry of the modern soul, lonely and tormented, crippled by its own enlightenment and its inability to accept meaning in anything removed from technology.* Крім цього, в

окремих текстових фрагментах знаходимо співвідношення «наука – Бог»: *Science has come to save us from our sickness, hunger, and pain! Behold science—the new God of endless miracles, omnipotent and benevolent!*

Для підсилення боротьби між науковою й релігійною сферами письменник описує науку наступним чином: *Science, by definition, is soulless. Divorced from the heart* [75]. Використані прикметники – *soulless* та *divorced* створюють ефект градації емоцій реципієнта при прочитанні цього фрагмента. Крім того, спираючись на головну проблему роману «Янголи і демони», а саме занепад віри людей у Бога, можливостей співіснування релігії й науки, автор створює власне співвідношення між двома компонентами життя «науковий прогрес – релігія», в якому перевагу отримує останній: *Scientific growth is exponential. It feeds on itself like a virus. ... We are spinning out of control.*

Таким чином, можемо стверджувати, що наукова складова у романах Дена Брауна є досить обширним поняттям, адже попри свій зв'язок з точними науками й технікою, ця сфера у творах письменника ще й є уособленням живої істоти, яка веде боротьбу з релігією. Що стосується лінгвістичного аспекту, то на мовному рівні понятійна ідея науки і техніки у циклі романів представлена у вигляді наповнення текстів термінологічним апаратом (46%) галузей медицини, фізики, біології тощо, наявністю абрєвіальних скорочень (12%), а також метафор (6,9%) і порівнянь (10%), що допомагають авторові створити бажаний комунікативний ефект та сугестивний вплив на читача. Крім того, складовими елементами сфери виступають епітети, реалії, хремотоніми (по 6,9%), антропоніми (3,2%), перифраз та топоніми (0,6%) кожен.

3.3. Вербальне вираження теми релігії в романах про Роберта Ленгдона

Тема релігії – одна із композиційних основ серії романів про Роберта Ленгдона. Піднімання питань цієї тематики в текстах романів спричиняють докорінний перегляд як автором, так і читачем, фундаментальних доктрин християнського вчення. Все це переосмислення глибинних істин відбувається

крізь призму сьогодення, в якому суспільство поступово відходить від дотримання канонів церкви. Саме тому в основу роману «Янголи і демони» покладено тему відродження віри в Бога в сучасному суспільстві.

У своєму дослідженні О.В. Бессараб [4, с. 3] розглядає пролему релігії у романах Дена Брауна як ту, що у ХХІ столітті сприяла створенню нового релігійного роману. Пояснюється це проявом зацікавлення до надприроднього, існуванням позбавленої сенсу реальності, яка тисне і гнітить. Водночас, суспільство у творах складається з атеїстів та агностиків, які попри свої переконання все таки можуть демонструвати свою релігійність.

Зважаючи на втрату людьми віри в Бога, Ден Браун у романі «Янголи і демони» піднімає більш глибокі питання, зокрема роль церкви у житті кожного окремого індивіда, чи правильним речам вона нас навчає, та яку боротьбу вона веде з наукою і чи можливе мирне співіснування цих двох феноменів [70]. Вирішення усіх цих питань відбувається навколо головної інтриги твору – можливого знищення серця католицької церкви, міста-держави Ватикану. На противагу цьому в романі «Інферно» піднімаються питання світових релігій, їхніх сутностей та характерних особливостей.

Втілення теми релігії в обох романах варто розпочати із розгляду головних її складових, а саме назв релігій і вірувань, що мають місце у творах [75; 76]: *Pantheism, Christianity, Islam*. При цьому, християнство та іслам не просто постають як дві окремі релігії, а порівнюються і, внаслідок цього, прослідковуються їхні спільні риси: *“Mosques and cathedrals are startlingly similar,” Mirsat proclaimed. “The traditions of East and West are not as divergent as you might think!”; “Both Christianity and Islam are logocentric,” he told his students, “meaning they are focused on the Word.* При цьому автор не лишається осторонь фундаментальних основ обох віровчень і проводить між ними чітке розмежування, зазначаючи, що ця різниця покладена в основу мистецтва двох культур [76]: *In Christian tradition, the Word became flesh in the book of John: ‘And the Word was made flesh, and He dwelt among us.’ Therefore, it was acceptable to depict the Word as having a human form. In Islamic tradition,*

however, the Word did not become flesh, and therefore the Word needs to remain in the form of a word ... in most cases, calligraphic renderings of the names of the holy figures of Islam.”

Як бачимо з прикладу, в основу культур покладений глибинний сенс слова як основи віросповідання. При цьому значення способу вираження цього слова вкрай різняться в зіставлених культурах [76]: *One of Langdon’s students had summed up the complex history with an amusingly accurate marginal note: “Christians like faces; Muslims like words.”* Таке заглиблення в історію релігії демонструє знання письменника в цій предметній сфері.

Втім, найбільше протистояння спостерігаємо в романі «Янголи і демони», яке точиться між релігією та наукою. Ці дві складові життя постійно переважали одна одну, і навіть на сучасному етапі розвитку світової спільноти не існує чіткого визначення вагомості лише одного з цих феноменів і абсолютного нівелювання канонами іншого. Саме тому для втілення образу боротьби автор використовує метафори, що емпатизують ефект напруги:

- 1) *Since the beginning of time, spirituality and religion have been called on to fill in the gaps that science did not understand;*
- 2) *“Murdered by the church for revealing scientific truths. Religion has always persecuted science.”;*
- 3) *The battle between science and religion is still raging, Mr. Langdon. It has moved from the battlefields to the boardrooms, but it is still raging [75].*

Як бачимо, автор підкреслює вагомість віри, релігії зокрема, і навіть можна помітити, що він перестає бути просто оповідачем в романі, а стає на захист тих, хто з героїв підтримує ідеї рівності церкви та науки. З цією метою він уживає порівняння, що відображає усю повноту поглядів автора: *He held that science and religion were not enemies, but rather allies—two different languages telling the same story, a story of symmetry and balance... heaven and hell, night and day, hot and cold, God and Satan.*

Підсилення впливу на реципієнта у цьому випадку відбувається за рахунок проведення паралелей між радикально протилежними поняттями. І тому аби ще більше не загострювати конфлікт, письменник займає позицію нейтралітету, вербально показуючи, що ці дві сфери мають спільну мету. Втім, аби пояснити що саме є однією з причин давнього конфлікту, письменник демонструє цю історію вустами камерарія, і робить це не дарма, адже релігійній особі читач може повірити стосовно питань, які стосуються церкви [68, с. 582]. Так, камерарій виголошує: *They denounce God as a hallucination—a delusional crutch for those too weak to accept that life is meaningless. I could not stand by while science presumed to harness the power of God himself!* І продовжуючи захищати церкву він вдається до доволі сильного прийому – порівняння науки із дияволом, що підступно перевтілюється в новий образ і тепер не є чимось містичним, а навпаки – науковим і бездушним: *Yet Satan is shrewd. As time passed, he cast off his diabolical countenance for a new face... the face of pure reason. Transparent and insidious, but soulless all the same.*

Відхилення цих серйозних звинувачень відбувається наданням контраргументів науковцем Вікторією Ветрою, котра для пояснення своєї точки зору користується науковою термінологією, що на мовному рівні представлена у вигляді стилістичного прийому порівняння: *My father was on your quest! A parallel path! Why couldn't you see that? God is not some omnipotent authority looking down from above, threatening to throw us into a pit of fire if we disobey. God is the energy that flows through the synapses of our nervous system and the chambers of our hearts! God is in all things!"*

Окрім таких конфронтацій, у романах спостерігаємо і дещо власне авторську позицію щодо теми релігії, що є досить цікавою, адже її представлення є образним порівнянням з певними предметами та явищами навколишньої дійсності:

- 1) *Religion is like language or dress. We gravitate toward the practices with which we were raised* [75].

2) *Religions are not born from scratch. They grow from one another. Modern religion is a collage... an assimilated historical record of man's quest to understand the divine* [76].

Разом з цим, письменник робить доволі розумний крок і не повністю стає на бік духовності: *With faith we are accountable to each other, to ourselves, and to a higher truth. Religion is flawed, but only because man is flawed.* Епітет *flawed* ніби перекреслює усі переваги церкви. Втім його повторне вживання з іменником «людина» знову залишає це питання відкритим для подальших дискусій.

Чільне місце в серії романів для представлення релігійної тематики посідають теоніми, семантика яких може бути і нейтральною, коли оповідь іде про наступні божества: *Jesus Christ, the Virgin Mary, God, St. Mark, Buddha, Holy Trinity, the Virgin and Child*, і негативною, коли згадуються *Satan* та *Pagan Gogs* [75; 76].

Для повноти відтворення загальної картини теми, що розглядається, Ден Браун послуговується широким термінологічним апаратом. До того ж, слід зауважити, що певні термінологічні одиниці є досить поширеними в мові і реципієнт може їх знати, як наприклад: *conclave, camerlegno, righteous and sinners, crypt, prophets, baptisms, bishop*, або такі, що стосуються архітектури церковних будівель, і є вузькоспеціальними, як-от: *an ossuary annex, main sanctuary, anteroom, pronaos, narthex, ciborium, transept, minbar* [75; 76].

Проте нерозуміння або незнання окремих цих термінів компенсується детальним описом церковних приміщень, до прикладу під час зображення мечеті у Стамбулі [76]: *As if to prepare the visitor for what lay ahead, the esonarthex was significantly more ornate than the narthex, its walls made of burnished stone that glowed in the light of elegant chandeliers. On the far side of the serene space stood four doors, above which were spectacular mosaics, which Langdon found himself intently admiring.* Епітети *serene space, elegant chandeliers* та *spectacular mosaics* надають зображуваному інтер'єру пишності та певної легкості, у той час, як порівняння *As if to prepare the visitor for what lay ahead,*

the esonarthex was significantly more ornate than the narthex вимальовує цілісну просторову картину, що збуджує увагу читача і підсилює зацікавленість подольшою розповіддю.

Відтворення теми релігії неможливе без уживання онімів на позначення церковних діячів. У романах про Роберта Ленгдона такими є справжні люди, здебільшого папи, які служили католицькій церкві: *Pope Pius IX, Pope Urban VIII, Pope Celestine V, John Paul I, Pope Julius II—Il Papa Terribile, Archbishop Paul Marcinkus, Prophet Muhammad* [75; 76] та інші. Варто відмітити, що принагідне згадування автором пап та історій, що пов'язані з їхніми іменами, символізують глибокі знання письменника в історії папства та загальної історії Ватикану зокрема.

Цілісність вербального вираження релігії досягається і шляхом урізноманітнення творів реаліями з цієї теми. Саме за допомогою цих художніх засобів не тільки передається ідея цінності понять окремої культури, а й передається унікальна атмосфера, за допомогою якої автор намагається розширити наш кругозір, долучивши до пізнання нового. Такими реаліями є окремі частини собору Святого Петра: *They were nearing the Niche of the Palliums—the sunken area in the center of the basilica, Terra Santa. Holy Ground*, процедура під час обрання нового папи – *It is called 'Acclamation by Adoration.'*, а також особа, що на час проведення конклаву володіє усією інформацією про кандидатів на Святий престол – *Devil's Advocate*, та елементи культури ісламу: *the hour of the akşam* та *adhān* (заклик до молитви).

Аналізуючи питання мовного представлення ідеї релігії, можемо стверджувати, що розкриття цієї теми відбувається за допомогою низки засобів художньої виразності, зокрема порівнянь, антропонімів, термінів та реалій, які у комплексі з авторським ставленням до окремих аспектів цього дискусивного явища створюють цілісну картину, що доречно вплітається в загальні сюжетні лінії романів.

Загалом, виконаний аналіз мовних репрезентант сфери релігії дозволив виокремити її головні стилетвірні складові, серед яких найчастотнішими є:

термінологічні одиниці (26,2%), порівняння (14%), топоніми (12,3%) та епітети (11,5%). До менш поширених засобів можемо віднести антропоніми і теоніми (9,8% кожен), метафори (6,6%), хремотоніми (4,9%), реалії (3,3%) та перифрази (1,6%).

3.4. Реалізація прагматичного потенціалу в лексичних одиницях сфери побуту

Сфера побуту у творах художньої літератури є тим елементом, що допомагає створити цілісну картину твору за допомогою невеликих деталей, які доповнюють сюжет, допомагають краще зрозуміти творчий задум письменника та віднайти підказки до ключових сюжетних загадок. У нашому дослідженні, аналізуючи сферу побуту, як ту, що стосується повсякденного життя людини, виокремили предметні ідеї житла та одягу Роберта Ленгдона, місця проведення його розслідувань, а також матеріальні й нематеріальні об'єкти, з якими професор та має справу під час проведення своїх розслідувань.

Аналізуючи текстові фрагменти, що містять опис одягу та житла головного героя, нам вдається дещо краще зрозуміти його образ, особисті пререференції та погляди на окремі речі. Так, у текстах романів знаходимо, що цей чоловік є досить скромним, віддає перевагу стриманому стилю в одязі: *he had donned his usual classroom attire – a pair of chinos, a turtleneck, and a Harris tweed suit jacket*, носить дитячий годинник, що є цінним спогадом про батьків, що говорить про його духовну прив'язаність до найрідніших людей: *The collector's edition Mickey Mouse watch had been a childhood gift from his parents. Despite the contorted foolishness of Mickey's outstretched arms designating the hour, it was the only watch Langdon had ever worn.*

Щодо житла професора релігійної символіки, то на відміну від одягу, в цьому випадку з'ясуємо, що герой має доволі вишуканий смак щодо стилю своєї оселі: *He avoided enclosed sports like racquetball or squash, and he had gladly paid a small fortune for his airy, high-ceilinged Victorian home even though*

economical faculty housing was readily available [75]. З наведеного прикладу помічаємо його прагнення до комфорту, заради якого він не шкодує коштів. Крім того, за допомогою опису інтер'єру житла Роберта Ленгдона нам відкривається його бажання до найкращого, саме тому інтер'єр будинку містить різні предмети, які роблять його схожим на музей: *The April moon filtered through the bay windows and played on the oriental carpets. Langdon's colleagues often joked that his place looked more like an anthropology museum than a home* [75].

Особливу роль у створенні загальної картини романів відіграє опис приміщень, в яких Роберт Ленгдон проводить свої розслідування. Варто зазначити, що, зображуючи ці місця, автор вдається до опису навіть найменших деталей, пояснюючи це фактом відвідування таких місць головним героєм вперше, або його захоплення певними матеріальними об'єктами, зокрема архітектурними. Саме тому, під час першого відвідування ЦЕРНу головним героєм Ден Браун демонструє перші враження професора від перебування в цьому науковому центрі. Перш за все, герой звертає увагу на його дизайн, що представлено читачу образно й метафорично: *It had a red brick facade, an ornate balustrade, and sat framed by sculpted symmetrical hedges; Overhead, the bluish glass roof shimmered in the afternoon sun, casting rays of geometric patterns in the air and giving the room a sense of grandeur* [75]. Разом з тим, створення особливої атмосфери від надсучасного наукового центру відбувається шляхом образного порівняння окремих його елементів із судинами, або ж субмариною: *Angular shadows fell like veins across the white tiled walls and down to the marble floors. The air smelled clean, sterile; Four thick-paned portals were embedded in a curved wall, like windows in a submarine* [75]. У такий спосіб автор проводить паралелі між прямо протилежними речами і допомагає реципієнту перейняти усю атмосферу з місця подій.

Окремої уваги заслуговує художня майстерність автора у зображенні інтер'єру Сікстинської капели за допомогою образного порівняння, в якому знаходимо співвідношення «святе – грішне» (*The light in the chapel was usually*

sublime — long rays of tinted sun slicing through the darkness like rays from heaven — but not today), а також офісу швейцарської гвардії, який зі своєю розкішшю може позмагатися навіть з провідними галереями світу (***Ornate and impeccably furnished, the hallways contained paintings Langdon was certain any museum worldwide would gladly have featured in its main gallery***). Втім справжньої елегантності опису цього приміщення надають епітети, що розкривають сутність зображуваного: *The Office of the Swiss Guard. Langdon stood in the doorway, surveying the collision of centuries before them. Mixed media. The room was a lushly adorned Renaissance library complete with inlaid bookshelves, oriental carpets, and colorful tapestries...* При цьому увага акцентується на емпатичному виразі, що створює особливу атмосферу, якій властиве поєднання «сучасне – минуле» – *the collision of centuries before them*.

Цікавим аспектом є також і те, що для уникнення повторів письменник використовує перифрази на позначення міст. Так, столицю Італії, Рим, автор називає вічним містом (*Eternal City*) та Божим містом (*Citta di Dio—The city of God*). Водночас Стамбул постає перед читачем в дещо історичному образі – *the ancient Byzantine capital* [76]. Такий прийом не тільки акцентує увагу читача на найбільш суттєвих ознаках об'єктів що зображуються, а й підсилює вплив на адресата. Подібну функцію у романах відіграють гіперболи, за допомогою яких описуються місця розгортання подій, як наприклад: ***the sea of church pews; a sea of faces stared heavenward, united in a silent countdown; as Langdon pushed through the ocean of strangers, he suddenly realized why he wanted so badly to stop Sienna Brooks*** [75; 76].

Зважаючи на стиль автора і його прагнення показати в одному тексті одразу декілька культур, помічаємо, що мовне втілення таких задумів відбувається із використанням реалій, тобто національно-маркованих одиниць, семантика яких містить країнознавчі знання і здатні викликати у реципієнта певні емоції й асоціації. Прикладами таких культурних маркерів у романах є: елементи італійської культури (*Rome's best iced coffee, risotto, Dolcetto wine, MS cigarettes, Carabinieri, Prosecco, Limoncello*), а також турецької (*bishts, burkas,*

turban) тощо. На додачу до цього, відображення просторової картини кожного роману автора відбувається за допомогою топонімів, які ми розглянемо далі.

Загалом, аналіз, здійснений в межах сфери побуту, дозволив визначити 210 складових мовних елементів, що вербалізують понятійну ідею побуту, чільне місце серед яких посідають епітети (22%), що інтенсифікують опис, образні порівняння (19,5%), топоніми (26,2%) й метафор (16,7%). Дещо рідше у текстах творів в рамках цієї сфери використовуються хрематоніми і реалії (5,2%) кожна складова, антропоніми (2,4%) та перифрази й гіперболи – по 1,4%.

3.5. Взаємодія фонетичних і лексичних засобів в актуалізації топонімів у творах Дена Брауна

У художньому мовленні власні назви є тими стилетвірними елементами, за допомогою яких зберігаються і передаються традиції, історія та культура і певного народу, і цивілізації в цілому, а також транслюється авторське бачення конкретних локацій, осіб тощо і їхнє місце в розгортанні різних подій. З огляду на це, вивчення закономірностей функціонування власних назв у творах різних жанрів уможлиблює розуміння природи мовотворчості, що знаходить своє відображення в системі образів, створених автором на основі комунікативно-когнітивного досвіду, здобутого у мажах культур його мікро- і макросоціумів.

Розглядаючи топоніми як одну з найчастотніших груп власних назв у романах Дена Брауна, варто зауважити, що вони тісно пов'язані з іншими групами власних назв, і тому виступають з ними як єдине ціле, що формує онімний простір художніх творів автора. При цьому назви географічних об'єктів становлять у тексті ключовий сюжетний базис, на основі якого розгортаються усі події. Як стверджує М.В. Максимюк [36, с. 283], ці омоніми підпорядковуються загальним законам художності контексту окремого твору, несуть певну експресивність, стилістичне навантаження та вимальовують просторову домінанту художнього тексту.

Результати аналізу особливостей функціонування топонімів у романах Д. Брауна «Інферно» та «Янголи і Демони» дозволяють класифікувати їх за такими тематичними підгрупами:

- назви річок, морів, озер і каналів (*Arno River, Tiber River, Mediterranean Sea, Black Sea, Balearic Sea, Adreatic Sea, Seneca Lake, Grand Canal*),
- назви міст (*Vatican, Venice, New York, Rome, Florence*),
- назви вулиць, площ і мостів (*Pazari and Tahmis Street, Wall Street, Water Street, St. Diane Lane, Alemdar Avenue, Kennedy Avenue, Kabasakal Avenue, St. Peter Square, St. Mark's Square, Galata Bridge, Atatürk Bridge, Venetian Bridge, Realto Bridge, Margherita Bridge*),
- назви пам'ятників і обелісків (*Washington Monument, Pistoletto Statue, Bernini Statue, Statue of St. Theodore, Statue of the Blessed Mother Mary, Egyptian obelisk, obelisk of Ramses II*),
- назви садів і парків (*Boboli Gardens, Vatican City Gardens, Alemdar Park, Highland Park, Central Park, Sultanahmet Park*),
- назви музеїв і церков (*Palazzo Vecchio Museum, Hagia Sophia Museum, Murano Glass Museum, Uffizi Gallery, Pantheon, St. Peter Basilica, St. Mark's Basilica, Capella Sistina*).

Проілюструємо специфіку актуалізації топонімів у межах розгортання сюжетної лінії роману-трилера на прикладі таких фрагментів із творів Д. Брауна:

(1) *To the west the wide basin of the Tiber River wound enormous arcs across the city. Even from the air Langdon could tell the water was deep. The churning currents were brown, filled with silt and foam from heavy rains [75];*

(2) *The darkness rushing up beneath him... the diving instincts coming back... the reflexive locking of his spine and pointing of the toes... the inflating of his lungs to protect his vital organs... the flexing of his legs into a battering ram... and finally... the thankfulness that the winding Tiber River was raging... making its*

waters frothy and air-filled... and three times softer than standing water. Then there was impact... and blackness [75];

(3) *Inside the chopper, the whine of the engines and the gale from the open door assaulted Langdon's senses with a deafening chaos. He steadied himself against the magnified drag of gravity as the camerlegno accelerated the craft straight up. The glow of St. Peter's Square shrank beneath them until it was an amorphous glowing ellipse radiating in a sea of city lights. The antimatter canister felt like deadweight in Langdon's hands [75].*

(4) *The silence of St. Peter's Square broke with a ripple at first. The ripple grew to a murmur. And then, suddenly, to a roar. Without warning, the multitudes were crying out as one. "Look! Look!" [75].*

(5) *As Maurizio powered the boat closer, Langdon could see that the main square was absolutely mobbed with people. Napoleon had once referred to St. Mark's Square as "the drawing room of Europe," and from the looks of things, this "room" was hosting a party for far too many guests. The entire piazza looked almost as if it would sink beneath the weight of its admirers [76].*

Як видно з прикладів (1) і (2), для передачі бурхливої стихії води автор твору використовує стилістичні прийоми, які у поєднанні з просодичними засобами слугують візуалізації описуваної картини та транслюють напруженість ситуації. До таких засобів відносимо, зокрема, епітети (напр., *churning waters of the Tiber River; wide basin of the Tiber River; the wide-open expanse of the Mediterranean Sea*) і метафори (*...the winding Tiber River was raging making its waters frothy and air-filled and three times softer than standing water; to the west the wide basin of the Tiber River wound enormous arcs across the city*). При цьому особливу художність опису річки надає порівняння «*air-filled and three times softer than standing water*», що підвищує естетичну цінність описуваного фрагмента.

Вираження об'єктивно-оцінного ставлення автора до зображуваного предмета чи об'єкта навколишньої дійсності найкраще проявляється в описі вулиць, площ, мостів і парків (див. приклади 3-5) за рахунок використання

таких стилістичних засобів, як: епітети «*toward the soft, darkened expanse of the Vatican City Gardens*», «*stunning panorama of the sun-drenched St. Peter's Square*», метафори «*the three-hundred-yard-long stretch where St. Mark's Square met the sea*», «*Providing unparalleled views of the sea, Kennedy Avenue wound through spectacular groves and historic parks*», «*The silence of St. Peter's Square broke with a ripple at first*», «*The sound of St. Peter's Square faded behind them now*», «*The glow of St. Peter's Square shrank beneath them until it was an amorphous glowing ellipse radiating in a sea of city lights*», «*Galata Bridge stretched out across the wide waters of the Golden Horn*» та порівняння «*Napoleon had once referred to St. Mark's Square as the drawing room of Europe*», «*St. Peter's Square was a staggering open space in the congestion of Rome, like a classical Central Park*».

На просодичному рівні зазначені стилістичні засоби набувають інтенсифікації за допомогою розширених позитивних і негативних тональних інтервалів, спеціальних підйомів, спадних тонів зі зменшеною швидкістю зміни напрямку їхнього руху, взаємодію яких можна розглядати як засіб вираження динаміки розгортання зображуваних подій та конкретизації ролі вживаних у тексті топонімів.

Крім того, у наведених фрагментах зареєстровано ізохронність вимовляння інтоногруп, яка у поєднанні з однаковою тривалістю пауз між ними здатна генерувати сугестивний ефект твору. При цьому для підсилення сугестивного впливу поряд з паралелізмом ритмічної моделі суміжних інтоногруп спостерігається застосування таких фонетичних прийомів, як алітерація і асонанс, які привертають увагу читача до цих лексичних одиниць, формуючи в нього відповідні образи та передаючи загальну емоційну тональність опису.

Описана взаємодія стилістичних і просодичних засобів слугує інтенсифікації вживаних у фрагментах романів Д. Брауна топонімів, підвищуючи їхніх емоційно-прагматичного потенціал, а односпрямована дія семантичного наповнення топонімів, їхнього стилістичного аранжування й

просодичного оформлення здатна, на нашу думку, сприяти коректному декодуванню їхнього функціонально-прагматичного призначення у межах конкретних фрагментів романів-трилерів.

Висновки до розділу III

Проаналізувавши мовні особливості ідіостилю Дена Брауна, було встановлено, що лексико-семантичні засоби, які слугують для передачі усього творчого потенціалу автора, можна умовно поділити на чотири загальні сфери: релігію, науку і техніку, мистецтво та побут. При цьому для детального розгляду кожної з них, доцільно виокремити предметні ідеї, що є відображенням певної галузі в межах однієї сфери.

Розгляд номінативного простору виокремлених чотирьох сфер, актуалізованих в циклі романів про Роберта Ленгдона, засвідчив, що його лексико-семантична специфіка зумовлюється низкою екстралінгвальних факторів, таких як географічне середовище, антропоцентризм, інформативність, інокультурне оточення та комунікація з читачем. Унаслідок цього ідея інформативності творів втілюється за допомогою термінологічного словника, у той час, як ідея інокультурного оточення – з використанням лінгвокультурних елементів – реалій. Водночас такі фактори, як географічне середовище й антропоцентризм впливають на добір письменником антропонімів, топонімів та хрематонімів, які найбільш вдало розкривають кожну окрему ситуацію. При цьому комунікація з читачем забезпечується розгалуженою системою метафор і епітетів на підсилення комунікативного ефекту та образними порівняннями.

Установлено, що мовне оформлення творів обумовлюється їхньою жанрово-тематичною своєрідністю. Відмінною рисою двох романів з циклу є домінування теми релігії, її конфлікт та можливість співіснування з наукою. Саме цей чинник слугує для висловлювання письменником власної позиції крізь призму філософських тверджень, представлених з використанням метафор і порівнянь.

Ще одним чинником, що має значний вплив на словникову базу романів, є втілення Деном Брауном ідей наукового прогресу й науки в цілому в загальну картину художнього тексту. Особливість цієї концепції є передумовою застосування широкого термінологічного апарату, зокрема з галузей фізики, математики, біології, медицини, а також абревіальних скорочень, які створюють ефект ілюзії прочитання реципієнтом тексту наукового стилю, а не художнього.

Загалом, розгляд системи побудови номінативного простору в циклі романів про Роберта Ленгдона дозволив виокремити такі його стилетвірні складові: антропоніми, хрематоніми, метафори, епітети, топоніми, образні порівняння, терміни та реалії.

РОЗДІЛ IV

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЛЕКСИКО- СЕМАНТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НОМІНАТИВНИХ ПОЛІВ У ТВОРАХ ДЕНА БРАУНА

Розділ присвячено розгляду способів перекладу засобів художньої виразності, уживаних у романах Дена Брауна з циклу про Роберта Ленгдона. Для аналізу було обрано 815 англомовних текстових фрагментів з творів «Янголи і демони» та «Інферно» та їхні переклади українською мовою. Розподіливши виокремлені елементи для аналізу на чотири сфери, ми отримали 342 фрагменти на позначення сфери мистецтва, 151 – сфери науки й техніки, 118 елементів, що пов'язані з релігією, та 204 фрагменти, які репрезентують побут.

4.1. Аналіз способів перекладу засобів художнього вираження авторської манери написання творів

За результатами опрацювання 815 текстових фрагментів, які містять зображально-виражальні засоби як репрезентанти ідіостилю Дена Брауна, ми набули підстави для узагальнення основних способів їхнього відтворення в українському перекладі, розглянуті нами у межах кожної зі сфер номінативного поля (мистецтво, науку і техніку, релігію, побут) досліджуваних творів.

4.1.1. Диференціація способів перекладу мовних одиниць сфери мистецтва

За результатами аналізу способів перекладу засобів репрезентації ідіостилю письменника на матеріалі номінативного поля сфери мистецтва (див. Дод. А) нами було узагальнено мовний матеріал з 342 фрагментів та сформовано відповідну Таблицю 4.1, яка містить інформацію про перекладацькі трансформації, що слугують для відтворення лексико-семантичних домінант ідіостилю автора в перекладі.

Способи перекладу засобів вираження ідіостилю письменника на матеріалі номінативного поля сфери мистецтва

Вживані перекладацькі трансформації	Приклад та його переклад	Кількість проаналізованих одиниць	%
Транскрипція	<i>Hagia Sophia</i> – Айя-Софія; <i>Chaucer, Marx</i> – Чосер, Маркс; <i>eminent persons and men of genius</i> — <i>Shakespeare, Voltaire, Tasso, Keats</i> – визначних особистостей: Шекспіра, Вольтера, Гассо, Кімса	86	17,3
Транслітерація	architect <i>Bernardo Buontalenti</i> – архітектора <i>Бернардо Буонталенті</i> ; ...the iconic verdigris cupola of <i>San Simeone Piccolo</i> – знаменитий фарбований мідянкою купол церкви <i>Сан-Сімеоне Пікколо</i>	49	10
Калькування	... <i>Ghiberti's shimmering Gates of Paradise</i> – Блискуча Брама раю, яку створив Гіберті; <i>The Church of Illumination</i> – Храм Просвітлення; ... <i>the Hall of the Five Hundred</i> was the largest room in the world – Зал п'ятисот був найбільшим приміщенням у світі.	78	15,7
Зафіксований відповідник	<i>The longtime director of the Museo dell'Opera del Duomo</i> – Багаторічний директор музею собору Дуомо; <i>onto the sacred Paral Balcony</i> – на лоджії Благословення	23	5
Генералізація	... <i>the lone spire of the Palazzo Vecchio beckoned</i> – його манила самотня вежа Палацо Веккіо.	21	4
Конкретизація	<i>Its exterior of bulging, rusticated stonework lent the building an air of unyielding authority</i> – Зовні опуклі кам'яні виступи надавали будівлі вигляду беззаперечної авторитетності	38	7,7
Модуляція	... <i>use only of the most seamless and resilient Carrara marble. Precision can be suffocating</i> – тільки найякісніший каррарський мрамур. Виявляється,	40	8

	<i>досконалість може задушити.</i>		
Дослівний переклад	<i>As Langdon walked with Sienna deeper into the room, he took in the legendary ceiling mosaic—a multitiered representation of heaven and hell, very much like the depiction in The Divine Comedy. – Заглиблюючись із Сієнною в приміщення, Ленгдон милувався легендарною мозаїкою на стелі — то було багатопшарове зображення раю та пекла, дуже схоже на описане в «Божественній комедії».</i>	87	17,5
Членування речення	<i>Moving from heaven to earth, albeit by a more direct route, long cables descended straight down from the dome and supported a sea of gleaming chandeliers. – Із небес на землю спускалися — щоправда, набагато прямішим маршрутом — довгі линви. Вони звисали з купола прямо і тримали на собі море мерехтливих люстр.</i>	4	0,5
Граматичні заміни	<i>Compared to the noises of the piazza outside, the interior of the baptistry felt as <u>peaceful</u> as heaven itself. – Після гамору майдану всередині бантистерію виникало <u>відчуття миру та спокою</u> — наче в самому раю.</i>	38	7,7
Антонімічний переклад	<i><u>Rather than a manicured lawn and landscaping, the front yard was a vast expanse of pavement...</u> – <u>У передньому дворі не було підстриженої галявини із садово-парковим ландшафтом, це був широкий брукований простір...</u></i>	1	0,2
Описовий переклад	<i>... the Medici’s primary horse stables—had been transformed into the vibrant Art Institute. – ...стайні для родини Медичі, перетворилася на інститут, де вирувало мистецьке життя.</i>	32	6,4
Усього:		497	100

Як свідчать дані таблиці, переклад засобів художньої виразності, що репрезентують авторську манеру написання, здійснюється з використанням низки прийомів, серед яких найчастотнішими є дослівний переклад (17,5%),

транскрипція (17,3%) та дослівний переклад (17,5%). Вважаємо, що поясненням цьому є те, що зазначені перекладацькі трансформації застосовуються при перекладі антропонімів, хрематонімів та інших об'єктів навколишньої дійсності, якими, власне, і насичені тексти творів. До найменш частотних перекладацьких прийомів належать генералізація (4%), використання зафіксованого відповідника (5%), членування речення (0,5%) та антонімічний переклад (0,2%).

Для кращої візуалізації результатів аналізу на основі здійсненої вибірки представимо отриману інформацію у вигляді діаграми (рис. 4.1).

Рис. 4.1. Узагальнена діаграма перекладацьких трансформацій, уживаних для передачі лексико-семантичних особливостей ідіостлю українською мовою

Окрім зазначених прикладів, вважаємо за доцільне розглянути далі й певні комбінації перекладацьких прийомів. Як зазначалося, переклад низки мовних одиниць здійснюється за допомогою лексичних заміни, серед яких калькування, транскрипція й транслітерація. Втім, досить часто лексичні одиниці перекладаються за допомогою поєднання декількох трансформацій. До прикладу, в текстових фрагментах нами реєструвалися одиниці мови, що передаються на українську шляхом калькування та транскрипції, як-от:

Venice's Santa Lucia Train Station is an elegant, low-slung structure made of gray stone and concrete. – Залізничний вокзал Венеції Санта-Лючія — це елегантна низька споруда із сірого каменю і бетону (Дод. А, №215).

Ще одним зі способів передачі засобів актуалізації ідіостилю в текстах творів є поєднання прийомів транскрипції і транслітерації. У такий спосіб, як правило, відтворюються власні імена (*the exceptional design talents of Niccolò Tribolo, Giorgio Vasari, and Bernardo Buontalenti – знамениті й талановиті оформлювачі, як Нікколо Тріболо, Джорджо Базарі та Бернардо Буонталенті* (Дод. А, №54)), а також назви топонімічних об'єктів, серед яких назви площ (*the Piazza della Signoria – н'яца дела Синьйорія* (Дод. А, №180)).

Крім того, переклад лексико-семантичних особливостей авторської манери викладу твору відбувається із застосуванням калькування та транслітерації: *Grand Duke Cosimo I – великого герцога Козімо Першого* (Дод. А, №176), або калькування, транскрипції і транслітерації, наприклад, назви картин: *The images came faster now...da Vinci's Mona Lisa. Monet's Water Lilies. Michelangelo's David. Santi's earthly tomb... – Образи тепер з'явилися швидше...«Мона Ліза» да Вінчі. «Латаття» Моне. «Давид» Мікеланджело. «Земний гріб» Санті...* (Дод. А, №6).

Наступною особливістю відтворення творів з циклу про Роберта Ленгдона в українському перекладі є передача окремих елементів описово, як наприклад: *...Florence's famed cathedral....Admittedly, Langdon, on his first trip to Florence, had found the architecture almost gaudy. – Біля знаменитого флорентійського собору....Ленгдон мав визнати, що під час першої подорожі до Флоренції архітектура собору видалася йому кричущо пістрявою й майже позбавленою смаку* (Дод. А, №207). У цьому випадку зображення архітектури собору за допомогою фрази *кричущо пістрявою й майже позбавленою смаку* підсилює комунікативно-прагматичний ефект, викликаючи в уяві реципієнта образи з відносно негативною конотацією.

І якщо в попередньому випадку у реципієнта виникали негативні асоціативні образи від прочитаного, то відтворення хремотоніму, що

відноситься до предметної сфери літератури, здійснюється з певним возвеличенням: *Apparently she had spent the week reading all 1,600 pages of Gray's Anatomy.* – Судячи з усього, упродовж того тижня вона примудрилася прочитати тисячу шістсот сторінок **знаменитого підручника з анатомії Генрі Грея** (Дод. А., №286). З огляду на цей приклад, можемо припустити, що перекладач спершу здійснив пошукову розвідку щодо цього підручника, і вже тоді відтворив його назву в мові перекладу з додаванням емоційно-оцінного ставлення.

На особливу увагу заслуговує художній переклад метафоричних конструкцій, яких у предметній сфері мистецтва нараховуємо 51 одиницю. Так, аби передати усю смислову повноту висловлювання перекладач вдається до застосування прийому модуляції, замінюючи в перекладі окрему лексичну одиницю мови оригіналу тією, що логічно виводиться із вихідної лексеми. Для прикладу розглянемо фрагмент, в якому прослідковується такий смисловий розвиток: *This was the city on whose streets Michelangelo played as a child, and in whose studios the Italian Renaissance had ignited.* – Це було місто, на вулицях якого її дитинстві грався Мікеланджело, тут у мистецьких студіях народився італійський Ренесанс (Дод. А, №37). Як бачимо, перекладач модулює значення дієслова *ignited* і передає його як *народився*. Звісно, така лексична одиниця є більш зрозумілою для українськомовного читача, втім під час такої заміни дещо втрачається емпатичний ефект.

Подібний смисловий розвиток відбувається і в перекладі метафори, представленій в наступному фрагменті: *Fittingly, the interior glistened with objects of beauty.* – Відповідно до цього задуму інтер'єр кабінету прикрашали прекрасні твори мистецтва (Дод. А, №66). У цьому випадку лексична одиниця *glistened* замінюється дієсловом *прикрашали*, і, як результат, відбувається зміщення смислових акцентів в реченні перекладу порівняно з оригіналом. Якщо в останньому домінуючим об'єктом виступає інтер'єр, то в перекладі така розстановка призводить до наголошення прекрасних творів мистецтва, які прикрашають цей інтер'єр.

Переклад метафор відбувається також за допомогою дослівного перекладу, якщо у мові перекладу є лексичні засоби, що максимально точно передають значення вихідних одиниць мови. Такий спосіб перекладу знаходимо у фрагменті опису одного з найбільш визначних фонтанів Риму (Дод. А, №30): *The Fountain of the Four Rivers! A flawless tribute to water, Bernini's Fountain of the Four Rivers glorified the four major rivers of the Old World—The Nile, Ganges, Danube, and Rio Plata. – «Фонтан чотирьох рік»! Безпомилковий символ води, фонтан чотирьох рік Берніні прославляв чотири найбільші ріки світу — Ніл, Ганг, Дунай і Ла-Плату.* Саме існування у двох мовах паралельних конструкцій дозволяє здійснити так зване «нульове» перетворення.

Втім, окрім зазначених способів перекладу, метафоричні конструкції в українському перекладі відтворюються із здійсненням окремих граматичних заміни. Наприклад, перекладач може вдаватись до заміни типу речення, зокрема простого речення складнопідрядним означальним, як це видно з наступного фрагменту (Дод. А, №335): *Klimt's dazzling gold-leaf rendering of intertwined lovers had sparked in him a passion for the artist's work... — Слінучо-яскравий стиль Клімта, у якому зображені двоє закоханих, збурило у Ленгдона жагучу цікавість до творчості художника....*

Передача метафор як ключових образних елементів у романах Дена Брауна, здійснюється і за допомогою заміни однієї вихідної мови із більш широким значенням одиницею в перекладі з більш вузьким, тобто з використанням трансформації генералізації. Прикладом цьому може послугувати фрагмент опису скульптур в романі «Янголи і демони»: *On both sides of him now, like a gauntlet of escorts, a procession of Bernini angels whipped past, funneling him toward his final destination. – Обабіч вузького мосту, немов одвічні вартові, вишикувались янголи Берніні, пропускаючи Ленгдона до кінцевої мети* (Дод. А, №35). Як видно з прикладу, в перекладі слово *funneling* передається узагальнено, з втратою глибинного семантичного значення «проходити через вузький отвір».

На противагу цьому перекладацькому способу, в окремих фрагментах спостерігаємо використання перекладачем конкретизації: *Time seemed to stop. Michelangelo's Last Judgment rose ominously behind him... Jesus casting sinners into hell.* – Здавалося, час зупинився. За спиною в нього зловісно маячив «Страшний суд» Мікеланджело... Ісус виганяє грішників до пекла (Дод. А, №305).

Підсумовуючи вищевикладене, можемо стверджувати, що переклад лексико-семантичних засобів, що актуалізують в романах Дена Брауна предметну сферу мистецтва, відбувається з використанням різних прийомів, серед яких чільне місце займають дослівний переклад, транскрипція, поєднання калькування з транслітерацією та транскрипцією. Крім того, вагому роль у відтворенні образності в українському перекладі відіграють модуляція, конкретизація й граматичні заміни.

4.1.2. Особливості відтворення в українському перекладі мовних одиниць на позначення сфери науки і техніки

Аналіз способів перекладу мовних одиниць, що актуалізують сферу науки і техніки, здійснювався на матеріалі вибірки обсягом 151 текстовий фрагмент (див. Дод. Б). Проведене дослідження засвідчує, що переклад лексико-семантичних засобів для передачі ідей наукового прогресу виконується з використанням низки перекладацьких трансформацій, що узагальнено нами у Таблиці 4.2.

Таблиця 4.2

Аналіз способів перекладу зображувально-виражальних засобів на позначення сфери науки і техніки

Вживані перекладацькі трансформації	Приклад та його переклад	Кількість проаналізованих одиниць	%
Зафіксований відповідник	<i>Effluvium</i> – міазми, <i>blowtorch</i> – паяльна лампа, <i>autopsy</i> – розтин, <i>stroke</i> – інсульт, <i>cerebellum</i> – мозочок	23	14,5

Транскрипція	<i>Xenon – ксенон, cromolyn and leukotriene – кромолін й лейкотрієн, Einstein – Айнштайн</i>	11	6,9
Транслітерація	<i>Fiat sedan – седан «fiat», metoclopramide – метоклопрамід, varopetto – ваноретто</i>	10	6,3
Калькування	<i>“Then call European Air Transport Command!” someone declared. - Тоді зв’яжіться з Європейським командуванням транспортної авіації! — вигукнув хтось.</i>	35	22
Модуляція	<i>Olivetti said, motioning to the blinking LED. – Оліветті показав на червоний індикатор.</i>	14	8,8
Генералізація	<i>“Freon cooling system”, Kohler replied. — Фреон, — коротко пояснив Колер.</i>	1	0,6
Конкретизація	<i>The rear window exploded, showering them with <u>glass.</u> – Цього разу вибухнуло заднє вікно, засипавши їх <u>скляними друзками.</u></i>	9	5,7
Антонімічний переклад	<i>The vehicle looked as airworthy as a Buick. – На вигляд цей засіб був не більше придатний для польотів, ніж якийсь «б’юїк».</i>	1	0,6
Граматичні заміни	<i>An overdose would cause massive internal bleeding and brain hemorrhages.” – Надмірна доза може спричинити сильну внутрішню кровотечу і крововилив у мозок.</i>	6	3,8
Дослівний переклад	<i>The antimatter canister. ... Sleek. Relentless. Deadly. – Контейнер з антиматерією. ... Гладенький. Безжальний. Смертоносний.</i>	14	8,8
Описовий переклад	<i>Visible beneath the grid was the metallic blur of a huge propeller. – Крізь отвори в сітці виднівся велепенський пропелер, що обертався з шаленою швидкістю.</i>	26	16,4
Членування речення	<i>Around the square, television cameras probed the darkness, waiting. – Усі телевізійні камери на майдані дивилися в темне небо. Чекали.</i>	1	0,6
Транскрипція + транслітерація	<i>... a sleek Cessna Citation Mustang lifted off the tarmac... – стрімкий і лискучий літачок «Сессна Сайтейшн Мустанг»</i>	4	2,5
Калькування + транскрипція	<i>... probably in a shatterproof Plexiglas test tube. – ... можливо, у пробірці з</i>	4	2,5

	<i>ударостійкого плексигласу.</i>		
	Усього:	159	100

З таблиці випливає, що найчастотнішою перекладацькою трансформацією для відтворення одиниць мови наукової тематики є калькування – 22%. Цей прийом слугує для перекладу багатокomпонентних термінологічних одиниць на позначення предметів і явищ різних галузей, зокрема фізики, а також для передачі назв організацій, структурних підрозділів тощо.

Варто відмітити, що саме калькування термінів передає усю їхню семантику. Переклад складних іншомовних термінологічних слів або словосполучень передбачає вибір словникових відповідників кожному складовому елементу і подальше їхнє складання в одне ціле. Примітно, що такий переклад не повинен призводити до буквалізму:

- 1) *“Then call **European Air Transport Command!**” someone declared. – Тоді зв’яжіться з **Європейським командуванням транспортної авіації!** — вигукнув хтось (Дод. Б, №135).*
- 2) *We have **radioactive isotope scanners, olfactory filters...** – У нас є **сканери радіоактивних ізотопів, фільтри запахів** (Дод. Б, №14).*
- 3) *“**Gut?**” “**General Unified Theory**” Kohler quipped. “The theory of everything.” – **Gut?**— **Теорія Великого Об’єднання**, — **насмішкувато відповів Колер. — Теорія всього** (Дод. Б, №48).*

Подібним чином перекладач відтворює в романах англomовні аббревіатури на позначення окремих наукових понять, як-от: *LHC – БАК, SSC – НСК, SPD glass – ПЗЧ-скло* (Дод. Б, №5, 6, 96). Як бачимо, для того аби створити нову аббревіатуру в мові перекладу перекладачу слід спочатку розшифрувати повну назву вихідної аббревіатури, перекласти її уникаючи буквалізму, і вже з перших літер отриманого словосполучення створити аббревіальне скорочення.

Наступним за частотністю застосування є прийом описового перекладу – 16,4%. Його застосування можемо пояснити прагненням перекладача полегшити читачу процес сприйняття й аналізу науково-технічного матеріалу в романах (адже не кожен реципієнт може бути обізнаним в цьому), шляхом надання розгорнутих пояснень окремим поняттям, наприклад:

- 1) *His hands were not even on the **throttle**.* – *Він навіть відпустив **важіль керування двигуном*** (Дод. Б, №78).
- 2) *He yanked back the throttle, **idling the boat...*** – *Він смикнув униз важіль газу, залишивши двигун на **неробочих обертах*** (Дод. Б, №143).
- 3) *It's a powerful **anticoagulant**.* – *Це потужний **засіб проти зсідання крові*** (Дод. Б, №40).

Крім того, передача лексико-семантичних і стилістичних засобів сфери науки здійснюється шляхом підбору еквівалентного терміну – зафіксованого словникового відповідника. Зважаючи на насиченість текстових фрагментів термінологічною лексикою, під час експериментального аналізу з'ясовуємо, що цей перекладацький прийом застосовується у 14,5% випадків. Водночас до використання дослівного перекладу та модуляції перекладач вдається дещо рідше – 8,8% кожен.

Здійснюючи аналіз особливостей передачі наукової інформації реципієнту, вважаємо необхідним розглянути прийом модуляції. Розглядаючи вибірку текстових фрагментів на предмет застосування під час їх перекладу цієї трансформації, з'ясовуємо, що відтворюючи лексику науково-технічного спрямування, перекладач певним чином деметафоризує текст перекладу порівняно з вихідним текстом. Прикладом цьому може слугувати наступний фрагмент: *Around the square, **television cameras probed the darkness, waiting**.* – *Усі **телевізійні камери** на майдані **дивилися в темне небо. Чекали*** (Дод. Б, №77). Здійснивши смисловий розвиток фрази *cameras probed the darkness* перекладач замінює її на ту, що не містить метафори, а, відповідно, і не несе того стилістично-семантичного навантаження, яке було в оригіналі. У такий

спосіб інформаційна складова виразу лишається незмінною, в той час як комунікативний ефект на читача зменшується.

Щодо найменш поширених способів перекладу зображально-виражальних засобів на позначення сфери науки і техніки, то до таких належать генералізація, антонімічний переклад та членування речення – 0,6% кожен. Поясненням цього може слугувати той факт, що попри загальну стилістику художнього твору, все що стосується сфери науки й техніки висвітлюється відносно в науковому стилі, тобто текстовим фрагментам стає властива лаконічність, і, насамперед, точність. Ось чому переклад текстів романів не має значних лексико-семантичних і структурних відхилень.

Для візуалізації отриманих відсоткових даних щодо перекладу лексико-стилістичних засобів сфери науки і техніки представимо їх у вигляді діаграми (рис. 4.2).

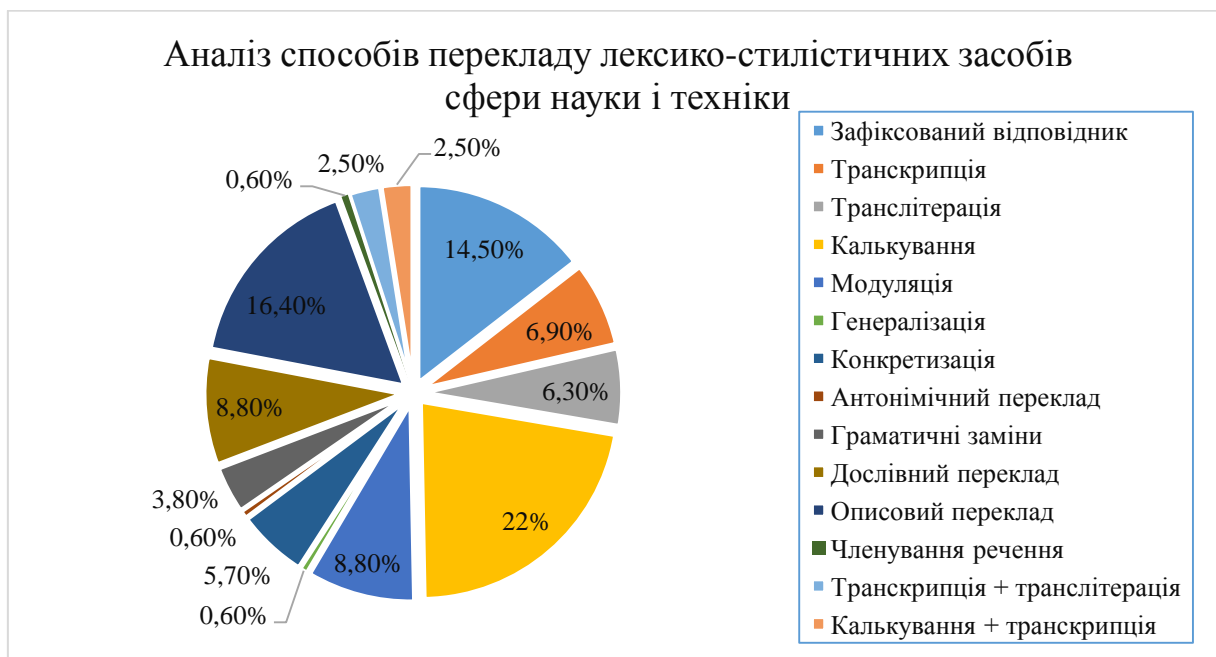

Рис. 4.2. Узагальнена діаграма вживаних перекладацьких трансформацій для передачі в перекладі засобів вираження сфери науки і техніки

Отже, можемо зробити висновок, що для перекладу засобів актуалізації сфери науки і техніки найчастіше застосовуються такі перекладацькі прийоми, як пошук зафіксованих відповідників, калькування та описовий переклад.

Щодо інших перекладацьких трансформацій, то вони використовуються рідше. Також встановлено, що для відтворення окремих елементів, зокрема метафор, у текстах творів використовується модуляція. Застосування цього прийому передбачає незмінність інформативності співвіднесених слів, утім комунікативний ефект може дещо варіюватись.

4.1.3. Переклад засобів актуалізації теми релігії у романах Дена Брауна

За результатами аналізу 118 текстових фрагментів, у яких представлено 122 одиниці мовних засобів вираження релігійної тематики у романах з циклу про Роберта Ленгдона (див. Дод. В), нами було узагальнено відсоткові дані використання перекладацьких прийомів, за допомогою яких здійснювалось їхнє відтворення в українському перекладі та представлено їх у вигляді діаграми (рис. 4.3).

Рис. 4.3. Узагальнена діаграма способів перекладу мовних засобів репрезентації сфери релігії

Як свідчить діаграма, найпоширенішими перекладацькими трансформаціями є застосування закріпленого відповідника (27,9%) та

дослівний переклад або цілісне перетворення (18,9%), тобто прийоми на лексичному й граматичному рівнях. Щодо інших трансформацій на лексичному рівні, то у цьому випадку спостерігаємо часте використання калькування (9%), транскрипції (8,2%), та поєднання калькування і транслітерації (7,4%). Водночас серед найменш уживаних лексичних прийомів знаходимо модуляцію (1,6%) та поєднання калькування, транскрипції і транслітерації (0,8%). Серед граматичних прийомів, окрім дослівного перекладу, знаходимо послуговування перекладача граматичними замінами, втім їхній відсотковий показник є відносно низьким – лише 3,3%. Водночас, розгляд комплексних лексико-граматичних прийомів дозволив установити частотність використання описового перекладу для передачі засобів релігійної тематики (5,7%). Як бачимо з показника, цей прийом не є типовим для відтворення такої тематики, втім у випадках, коли виникає потреба детального пояснення окремих подій чи явищ, він все таки застосовується.

Для більш детального представлення отриманих результатів нами було сформовано Таблицю 4.3, яка репрезентує усі перекладацькі трансформації для передачі мовних засобів сфери релігії у перекладі.

Таблиця 4.3

Особливості перекладу мовних засобів репрезентації теми релігії

Вживані перекладацькі трансформації	Приклад та його переклад	Кількість проаналізованих одиниць	%
Дослівний переклад	<i>Nobody could move. The camerlegno's words hung in the darkness.</i> – <i>Ніхто не ворухнувся. Слова камерарія повисли в темряві.</i>	23	18,9
Калькування	... <i>Holy Communion</i> —was borrowed from the Aztecs. - <i>Святе причастя запозичене в ацтеків.</i>	11	9
Описовий переклад	<i>It is called 'Acclamation by Adoration.'</i> – <i>Він називається «вибір шляхом одностайного схвалення».</i>	7	5,7
Транскрипція	... <i>but in reality was a tuezzin mahfili</i> – ... <i>але насправді то був муедзин мафілі</i>	10	8,2

Транслітерація	<i>one of the most valuable altarpieces in the world—the famed Pala d’Oro – Пала д’Оро</i> — однією з найкоштовніших вітварних золотих прикрас у світі.	7	5,7
Зафіксований відповідник	<i>An esonarthex, Langdon realized... – «Внутрішній притвор»,</i> — здогадався Ленгдон	34	27,9
Конкретизація	<i>The tiny, one-room house of worship is a popular <u>destination</u> for devotees of Dante... – Малесенька однокімнатна молитовня — популярне <u>місце паломництва шанувальників творчості Данте</u></i>	8	6,6
Граматичні заміни	<i>... the Necropolis was a dark maze of subterranean crypts that could swallow a visitor whole <u>if he lost his way</u>. – ... некрополь був темним лабіринтом підземних переходів і міг назавжди поглинути <u>того, хто заблукає в ньому</u>.</i>	4	3,3
Модуляція	<i>Our resources are drying up from our campaign <u>to be the voice of balance</u> ... - Наші ресурси вичерпались від намагань <u>зберегти рівновагу у світі</u>,</i>	2	1,6
Калькування + транслітерація	<i>... toward the Church of Santa Maria della Vittoria. – ближче до церкви Санта-Марія делла Вітторія</i>	9	7,4
Калькування + транскрипція + транслітерація	<i>Known as Church of Dante, the sanctuary of Chiesa di Santa Margherita dei Cerchi... – Відомий як церква Данте, святий храм Санта-Маргеріта де Черкі</i>	1	0,8
Зафіксований відповідник + описовий переклад	<i>Chartrand knew the man was shouting Scripture—Matthew 16:18 – Шартран знав, що це слова зі Святого Письма — з Євангелія від Матвія, глава 16, вірш 18</i>	1	0,8
Калькування + транскрипція	<i>... ultraconservative pope Julius II—II Papa Terribile – ультраконсервативного Римського Папи Юлія Другого Жахливого</i>	5	4,1
Усього:		122	100

Беручи до уваги узагальнені табличні дані, можемо зробити висновок, що пошук зафіксованого відповідника є найчастотнішим з усіх вживаних прийомів, що використовувався під час перекладу термінологічних одиниць релігійної тематики. Наведемо декілька прикладів: “*An ossuary annex?*” *Langdon demanded...* – *Ви маєте на увазі осуарій?*, - *запитав Ленгдон* (Дод. В, № 22), *The main sanctuary was an obstacle course...* – *Неф* *був суцільною смугою перешкод* (Дод. В, №25), *The church had no anteroom...* – *У церкві не було притвору* (Дод. В, №44).

Як уже зазначалося, наступною за частотою використання є трансформація дослівного перекладу. Примітно, саме цей прийом застосовується для перекладу образних порівнянь. Для цього розглянемо окремі приклади:

- 1) *Langdon wondered how Christians of the world would react to cardinals being laid out like mutilated dogs.* – *Цікаво, думав Ленгдон, як відреагують християни в усьому світі, дізнавшись, що кардиналів винищують, як нікчемних собак* (Дод. В, №12).
- 2) *The camerlegno stood on the stairs, before the world, and held out his arms. He looked almost Christlike, bare and wounded before the world.* – *Камерарій стояв на сходах собору Святого Петра, здійнявши до неба руки, і за ним напружено стежив увесь світ. Нанівголий і з раною на грудях, він чимось нагадував Ісуса Христа* (Дод. В, №55).

Подібним чином здійснюється переклад риторичного запитання, що лунає з вуст камерарія як заклик до переосмислення усіх цінностей:

Have we become so spiritually bankrupt that we would rather believe in mathematical impossibility than in a power greater than us? – *Невже ми так духовно убожili, що ладні радше вірити в математичну неможливість, ніж у силу, могутнішу від нас?* (Дод. В, №54). Особливого забарвлення з негативним емоційно-оціночним ставленням цей вираз набуває за рахунок вплітання автором епітета *spiritually bankrupt* та підсилювального прислівника *so*.

Утім, відтворення порівнянь відбувається із застосуванням прийому конкретизації. У такий спосіб перекладач розкриває усю повноту смислу висловлення, роблячи його більш сприйнятним для реципієнта: *When he was through, it was as if Satan himself had sucked the air from the room.* – Коли він скінчив, було таке враження, наче сам сатана висмоктав із Сікстинської капели все повітря (Дод. В, №48).

Посилаючись на проаналізований нами матеріал, набуваємо підстав стверджувати, що додавання текстам творів просторової величі відбувається за рахунок описового перекладу. Так, експлікація внутрішньої оздоби церкви додає приміщенню додаткового стилістичного забарвлення, яке, у свою чергу, підсилює комунікативний вплив на читача: *The church was lavish baroque... gilded walls and altars.* – Церква була оздоблена в стилі бароко: стіни з позолотою, розкішний вівтар (Дод. В, №45).

Окрім передачі мовних елементів репрезентації релігії у серії романів з використанням вищезазначених прийомів, відтворення окремих засобів, зокрема топонімів та антропонімів, відбувається за допомогою поєднання калькування й транслітерації. До розгляду візьмемо наступні приклади: *the tomb of Pope Celestine V* – гріб *Папи Селестина V*, *The painting now hung in Florence's Cathedral of Santa Maria del Fiore—better known as Il Duomo* – Це полотно нині виставлене у *флорентійському соборі Санта-Марія дель Фіоре, більше відомому під назвою Дуомо* (Дод. В, №36, 80).

Загалом, під час дослідження прийомів перекладу ілюстративного матеріалу, представленого у фрагментах на позначення духовного світу, нами було визначено, що найчастіше переклад зображально-виражальних засобів здійснюється з використанням лексичних і граматичних трансформацій, серед яких переважають передача термінологічних одиниць за допомогою зафіксованих словникових відповідників (27,9%) та цілісного перетворення (18,9%).

4.1.4. Узагальнення способів перекладу мовних засобів реалізації сфери побуту

Проаналізувавши усі фрагменти (204 одиниці), в яких представлено 210 одиниць засобів вираження предметної ідеї побуту (див. Дод. Г) та з'ясувавши основні способи їхнього перекладу українською, нами було укладено побудовано Таблицю 4.4, яка відображає отримані результати.

Таблиця 4.4

Перекладацькі трансформації для відтворення в українському мовних засобів актуалізації сфери побуту

Вживані перекладацькі трансформації	Приклад та його переклад	Кількість проаналізованих одиниць	%
Калькування	<i>... as to be fit for use ... <u>as the Gates of Paradise</u> – їх було б доречно використовувати як... <u>Браму раю.</u></i>	14	6,7
Модуляція	<i>Even his cordovan loafers were here, <u>newly polished.</u> – Там були навіть його туфлі-мокасини, <u>начищені до блиску.</u></i>	27	12,9
Антонімічний переклад	<i>Robert Langdon had little doubt that the <u>chaos and hysteria</u> coursing through St. Peter's Square at this very instant <u>exceeded anything Vatican Hill had ever witnessed.</u> – Ленгдон точно знав, що <u>такого хаосу й істерії, які охопили майдан Святого Петра, Ватикан не бачив за дві тисячі років свого існування.</u></i>	2	0,9
Калькування + транскрипція	<i>The air inside smelled of <u>MS cigarettes</u> – У ліфті стояв запах цигарок «Емес»</i>	10	4,8
Калькування + транслітерація	<i>... <u>crush of tourists on the Rialto Bridge</u> - ... <u>натовп туристів на мосту Ріалто</u></i>	13	6,2
Транскрипція	<i>The television in the Office of the Pope was an oversized <u>Hitachi</u> – Телевізор у кабінеті Папи — «Гітачі» з величезним екраном</i>	3	1,4
Транслітерація	<i>The man in the <u>turban</u> looked after... – Чоловік у <u>турбані</u> поглянув услід</i>	17	8,1
Транскрипція + транслітерація	<i>The four unmarked <u>Alpha Romeo</u>... – Чотири нічим не примітних «альфа-ромео»</i>	8	3,8

Членування речення	<i>The void overhead pressed down like a starless night, and Vittoria felt the emptiness spread out around her like a desolate ocean. – Чорна безодня над головою гнітила, як ніч без зірок. Вікторії здавалося, що з усіх боків її обступила порожнеча, як величезний безлюдний океан.</i>	1	0,5
Описовий переклад	<i>A particularly large plaque dominated the entry. – Відразу біля входу в очі впадала одна особливо велика бронзова Табличка.</i>	21	10
Описовий переклад + модуляція	<i>... he had donned his usual classroom attire – він убрався так, як зазвичай одягався в університет</i>	4	1,9
Конкретизація	<i>The fresh air felt like a drug as it flowed into Langdon's lungs. – Свіже повітря, що лилося Ленгдонові в легені, діяло, як наркотик.</i>	12	5,7
Генералізація	<i>The furniture and artwork were meager at best... – Меблі та інші речі були в кращому випадку скромними</i>	8	3,8
Граматичні заміни	<i>... the silence of his home was shattered again – аж раптом тишу знову порушив дзвінок</i>	21	10
Описовий переклад + транскрипція	<i>... in the Loggia dei Lanzi—the piazza's open-air sculpture gallery - на лоджії Ланці — скульптурній галереї, розташованій на майдані просто неба.</i>	2	0,9
Описовий переклад + транслітерація	<i>... a trio of women in burkas – троє жінок у мусульманських бурках</i>	1	0,5
Зафіксований відповідник	<i>... Mr. Langdon. Geneva, Switzerland.” – містечко Ленгдон. Женева у Швейцарії.</i>	4	1,9
Дослівний переклад	<i>On Langdon's wrist, Mickey Mouse glowed happily as if enjoying the dark – Міккі-маус на зап'ястку безтурботно світився, немов радіючи темряві</i>	42	20
Усього:		210	100

Розгляд Таблиці 4.4 засвідчує, що переклад мовних засобів на позначення сфери побуту у серії романів про Роберта Ленгдона здійснюється найбільшою кількістю перекладацьких трансформацій. На лексичному рівні найчастотнішим способом передачі засобів вираження ідіостилю автора

українською є модуляція (12,9%). Чільне місце також посідають транслітерація (8,1%) та калькування (6,7%).

Для наочного аналізу реалізації прийому модуляції звернемося до прикладів:

Angular shadows fell like veins across the white tiled walls and down to the marble floors. – Мармурова підлога й стіни, оздоблені білим кахлем, були змережані нерівними тіннями (Дод. Г, №14).

Зазначений приклад ілюструє наявність причинно-наслідкового зв'язку між вихідним фрагментом та перекладом, де порівняння *fell like veins* замінюється дієсловом *були змережані*. Варто зазначити, що така заміна в українському варіанті додає тексту художності й образності, і крім того є більш зрозумілою для читача.

Наступний приклад ілюструє смисловий розвиток ситуації, яка в перекладі звучить зрозуміліше для українського читача:

Langdon held on as his inclined stack bounced downward like a ratchet on a jack. – Ленгдон міцно тримався за стелаж, а той хилився дедалі нижче (Дод. Г, №40).

У цьому випадку заміна технічного порівняння *like a ratchet on a jack* фразою *а той хилився дедалі нижче* не призводить до зміни інформаційного навантаження, втім сприяє кращому розумінню всього, що відбувається, для реципієнта тексту-перекладу.

Подібно до модуляції функцію розшифрування й деталізації інформації у невеликому обсязі здійснює прийом конкретизації. Заміна вихідних слів або словосполучень з більш широким предметним значенням, яке реалізується в контексті, більш вузьким у текстах перекладів здійснюється перекладачам з метою підсилення комунікативного ефекту. Прикладом цього може слугувати такий фрагмент: *Visitors to Venice could experience the city's inimitable atmosphere in any number of breathtaking locales* – *Гості Венеції мають змогу насолодитися її неповторною атмосферою в будь-якій із численних місцевих туристичних пам'яток* (Дод. Г, №155). Передача дієслова *experience* в

українській мові дієсловом *насолодитися* не тільки найкраще передає усю повноту імпліцитної інформації, закладеної письменником в оригіналі, а й зумовлюється кращим поєднанням зі словосполученням *неповторна атмосфера*.

Щодо найменш частотних перекладацьких трансформацій, що беруть участь у передачі ідіостилю автора, представленого мовними засобами сфери побуту, то до таких належать трансформації на граматичному рівні (членування речення (0,5%)), а також комплексні перетворення: антонімічний переклад (0,9%), поєднання описового перекладу і транскрипції або ж транслітерації – 0,9% та 0,5% відповідно.

Для візуалізації отриманих даних щодо кількісно-відсоткового співвідношення описаних вище перекладацьких трансформацій наведемо діаграму (рис. 4.4).

Рис. 4.4. Узагальнені показники відтворення мовних засобів сфери побуту в українському перекладі

Здійснвши кількісний аналіз, отримуємо такі результати щодо частоти застосування перекладацьких трансформацій: лексичні перетворення – 55,3%, граматичні – 30,5%, лексико-граматичні – 14,2%.

Отже, аналіз ілюстративного матеріалу дозволив узагальнити основні перекладацькі прийоми для відтворення лексико-семантичних і стилістичних засобів репрезентації сфери побуту, серед яких провідну роль посідають трансформації на лексичному рівні (понад половина з усіх трансформацій), та розглянути функції використання модуляцій й конкретизації для перекладу художнього тексту.

4.2. Специфіка перекладу англomовних художніх засобів українською мовою

Здійснений аналіз 815 текстових фрагментів англійською мовою та їхніх українських перекладів, що реалізують теми релігії, мистецтва, науки і техніки та побуту, дозволив нам виокремити 988 мовних одиниць, які актуалізують в собі певну із зазначених тем. Подальший розгляд питання перекладу допоміг визначити основні перекладацькі трансформації, що слугують для максимально точного відтворення вихідних одиниць українською. На основі цього, шляхом кількісних підрахунків, нами було окреслено основні типи трансформацій, які, базуючись на класифікації В.Н. Комісарова [28, с. 171], розподіляємо на лексичні, граматичні та комплексні лексико-граматичні (див. рис. 4.5).

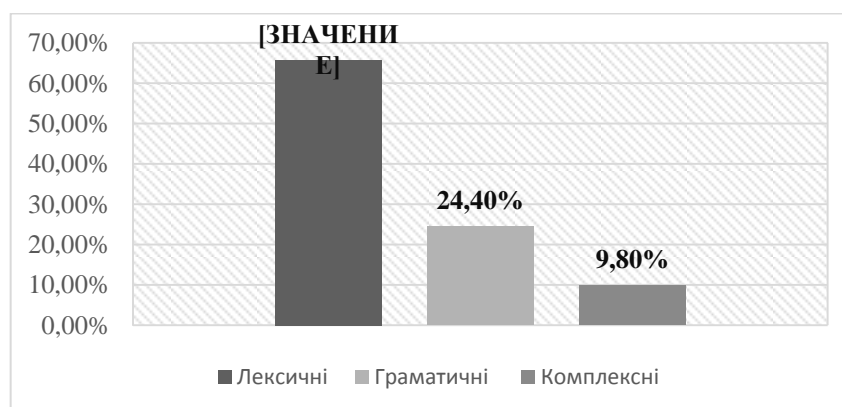

Рис. 4.5. Узагальнені показники перекладацьких трансформацій, що беруть участь у передачі мовних засобів репрезентації ідіостилу автора українською мовою

Проведений аналіз засвідчує, що найвищі показники мають лексичні трансформації (65,8%). Третина від усіх перекладацьких прийомів, а це 24,4% належить граматичним трансформаціям і найменш уживаними є комплексні перетворення (9,8%).

Розглянувши кожен сферу на предмет використання різних прийомів для її відтворення в перекладі, ми з'ясували, що часто передача мовних засобів відбувається шляхом поєднання одразу декількох трансформацій. Так, у текстах романів зареєстровано відтворення окремих топонімічних й антропонімічних одиниць за допомогою трансформацій на лексичному рівні, а саме поєднання калькування, транскрипції й транслітерації: *Viale Niccolo Machiavelli* – *Проспект Нікколо Макиавеллі* (Дод. Г, №114), *composer Richard Wagner* – *композитор Ріхард Вагнер* (Дод. А, №78). Цікавим є і поєднання транскрипції й транслітерації з описовим перекладом у зображенні хрематоніму на позначення літака: *a sleek Cessna Citation Mustang* – *стрімкий і лискучий літачок «Сессна Сайтейшн Мустанг»* (Дод. Б, №134). Розшифрування прикметника *sleek* деталізує зображуваний об'єкт, а використання в перекладі зменшувально-пестливого іменника *літачок* говорить про моделювання перекладачем ситуації з урахуванням загального контексту: *At that moment, less than a mile off the coast of Venice, on the slender island known as the Lido* – *А цієї миті менш ніж за милю від узбережжя Венеції, на тендітному острові під назвою Лідо*. Саме словосполучення *slender island* виступає ключовим елементом, від якого відштовхується перекладач під час відтворення об'єкта матеріальної культури у такий спосіб, щоб зберегти смислову єдність.

До лексичних перетворень, які викликають інтерес, також належить поєднання прийомів транслітерації й конкретизації: *The young woman had just quoted Robert Oppenheimer* – *Молода жінка процитувала фразу фізика Роберта Опенгеймера* (Дод. Б, №106). З метою пояснення того, про що насправді іде мова, перекладач конкретизує особу, яка описується у фрагменті, адже цей антропонім не є загальновідомим.

Переклад художніх текстів вимагає від перекладача неабиякої майстерності у відтворенні змісту зі збереженням інформативного й комунікативного впливу, при цьому форма тексту може дещо варіюватись. Саме тому передача деяких засобів художньої виразності різної тематики, що в комплексі репрезентують авторську манеру викладу творів, в окремих випадках здійснюється з використанням описового перекладу – перекладацького прийому, який належить до комплексних лексико-граматичних перетворень [28, с. 171].

У такий спосіб, до прикладу, перекладається технічний об'єкт: *Visible beneath the grid was the metallic blur of a huge propeller. – Кризь отвори в сітці виднівся велетенський пропелер, що обертався з шаленою швидкістю* (Дод. Б, №3). Такий прийом у цьому випадку експлікує усю інформацію, яка може бути невідомою пересічному читачу. Подібним чином здійснюється пояснення абрєвіатури CDC: *I just spoke to an old friend of mine who is a top virologist at the CDC in Atlanta. – Я щойно розмовляв зі своїм давнім приятелем із Центру охорони здоров'я в Атланті* (Дод. Б, №149). На початку фрагмента перекладач розшифровує абрєвіальне скорочення, а вже під час його згадки у тексті вдруге для економії мовного матеріалу використовує абрєвіатуру, створену на основі розшифрування вихідного поняття: *You alerted the CDC without my authorization? – Ви поставили ЦОЗ до відома без моєї санкції?*

Прийом есплікації застосовується і під час перекладу місць розгортання подій, зокрема у романі «Інферно» епіцентр загрози всьому людству знаходиться в одній з підземних печер, яка зображується наступним чином: *Bathed in red light, the subterranean cavern resonated with the sounds of hell-inspired music – Залита червоним світлом, підземна печера відлунювала звуками музики, на яку композитора надихнули видіння пекла* (Дод. Г, №184). Як бачимо з приклада, перекладач додає опису цього місця образності й посиленого емоційного напруження за допомогою розшифрування словосполучення *hell-inspired music* підрядним реченням *звуками музики, на яку композитора надихнули видіння пекла*.

Подібним чином здійснюється і переклад хрематоніма, який відносимо до предметної ідеї літератури: *Apparently she had spent the week reading all 1,600 pages of Gray's Anatomy. – Судячи з усього, упродовж того тижня вона примудрилася прочитати тисячу шістсот сторінок знаменитого підручника з анатомії Генрі Грея* (Дод. А, №286). Відтворюючи об'єкт матеріальної культури з додаванням словосполучення *знаменитого підручника*, перекладач зміщує акцент уваги із кількості сторінок цієї книжки, як це зроблено у фрагменті-оригіналі, на власне саму книжку, роблячи її вагомим сюжетним елементом.

Особливий інтерес для перекладачів художньої літератури становить аналіз перекладу текстових фрагментів з використанням граматичних заміни, і при цьому, зі збереженням усього прагматичного потенціалу фрагмента мови оригіналу. Саме ці заміни, що відносяться до граматичних трансформацій, допомагають виконати еквівалентний й адекватний переклад творів. Здійснений аналіз надає підстав стверджувати, що серед усіх граматичних трансформацій, обсягом 241 одиниця, граматичні заміни (69 одиниць) займають 28,6%, 6,6% з яких належать замінам типів речень. До таких перетворень відносимо заміни простого речення складнопідрядним:

- 1) *In the air, silt drifted lazily in the muted glow of the stained glass. – У повітрі ліниво пливли порошинки, ледь помітні у тьмяному світлі, що проникало крізь вітражі* (Дод. А, №12).
- 2) *Guy de Maupassant had once written that the painting looked like something painted for a carnival wrestling booth by an ignorant coal heaver. – Гі де Мопассан якось написав, що ця картина виглядає так, наче її намалював якийсь неотесаний кочегар, щоб прикрасити карнавальний а) павільйон для боротьби* (Дод. А, №306).

Крім того, відтворення в перекладі окремих мовних засобів потребує підлаштування під особливості української мови, що стає причиною здійснення заміни частин мови, яких у романах Дена Брауна ми віднайшли у обсязі 22 одиниці (9,1%). Такими трансформаціями є, наприклад, заміни

дієприкметника дієсловом: *For a moment, hearing the verse aloud, Langdon felt transported in time... as though he were one of Galileo's contemporaries* – *На якусь мить Ленгдонові здалося, що він перенісся назад у часі... став сучасником Галілея* (Дод. А, №275). Як результат, відбувається переклад обставини способу дії підрядним з'ясувальним реченням.

З вищезазначеного випливає, що відтворення в українському перекладі системи мовних засобів репрезентації ідіостилю Дена Брауна здійснюється за допомогою низки перекладацьких трансформацій усіх рівнів. Серед них домінінтами є лексичні перетворення, що, на нашу думку, є цілком логічним, зважаючи на широку варіативність лексико-семантичних засобів аналізованих творів, представлену антропонімами, термінологічними одиницями, хрематонімами тощо. Водночас створення особливої атмосфери тексту та підсилення емоційності відбувається за рахунок послуговування перекладачем граматичними й комплексними лексико-граматичними перетвореннями.

Висновки до розділу IV

У межах проведеного аналізу було встановлено основні способи відтворення мовних засобів актуалізації ідіостилю автора українською мовою, попередньо розподіливши їх на основні тематичні групи (мистецтво, науку і техніку, релігію та побут), та з'ясовано зумовленість використання того чи того перекладацького прийому залежно від різновиду мовного засобу та досягнення максимального комунікативного ефекту в тексті перекладу.

Узагальнення отриманих результатів надає підстав стверджувати, що переклад комплексу зображально-виражальних засобів репрезентації авторської манери викладу твору здійснюється за допомогою перекладацьких трансформацій, які класифікуємо на лексичні (65,8%), граматичні (24,4%) та комплексні лексико-граматичні (9,8%). Утім своєрідність номінативного поля кожної з виділених сфер зумовлюють превалювання в тексті перекладу одних і рідше застосування інших.

Розгляд мовних засобів сфери мистецтва засвідчив, що провідну роль у їхньому відтворенні відіграють дослівний переклад (17,5%), транскрипція (17,3%) й транслітерація (10%). Водночас ці самі трансформації у сфері науки і техніки, до прикладу, мають зовсім інші відсоткові показники – дослівний переклад лише 8,8%, а транскрипція і транслітерація 6,9% й 6,3% відповідно. З'ясовано, що термінологічні одиниці часто перекладаються шляхом поєднання декількох способів. Загалом, перекладацькими домінантами у відтворенні наукової тематики виступають калькування (22%), описовий переклад (16,4%) та використання зафіксованих відповідників по відношенню до окремих термінологічних одиниць (15,5%).

Отримані дані щодо способів передачі у перекладі засобів на позначення релігійної й побутової сфер свідчать про переважання в обох випадках дослівного перекладу – 18,9% у відтворенні елементів духовного світу й 20% – побуту. При цьому для засобів релігійної сфери найменш характерними є модуляція (1,6%) й граматичні заміни (3,3%), то в передачі теми побуту вони відіграють велику роль – 12,9% та 10% відповідно кожна трансформація.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження, присвячене встановленню мовностилістичних особливостей реалізації номінативного простору ідіостилю Дена Брауна, виконувалося у площині функціонально-прагматичного підходу, який дозволив обґрунтувати теоретичні та методологічні засади вивчення ідіостилю автора, описати жанрову специфіку його творів, що впливає на специфіку добору засобів художньої виразності та мовну репрезентацію авторської манери викладу твору, а також виконати лексикографічний аналіз ідіостилю письменника, систематизувати мовні засоби його вираження в циклі романів про Роберта Ленгдона та способи їхнього відтворення в українському перекладі.

Установлено, що ідіостиль є цілісною системою образотворчих засобів, що структурує індивідуальні знання про світ та відображає національну специфіку членування світу. На основі аналізу досліджень різних галузей лінгвістики було визначено ідіостиль як одиницю ментального лексикону окремого автора, поняття, що належить до рівня свідомості та є фіксацією колективного досвіду певного етносу; він завжди ширший, ніж ідіолект. Якщо останній визначається як індивідуальне мовлення, то ідіостиль є єдністю форми і змісту твору, де відображається життєвий та естетичний досвід автора, а також охоплюються традиції як національної, так і світової культури.

З'ясовано, що важливою складовою циклу романів Дена Брауна є номінативний простір як форма організації явищ мовного, концептуального, інформаційного, онтологічного планів, що передбачає об'єднання елементів одного рангу та має нелінійну, нежорстку поліцентричну структуру. Досліджено, що номінативний простір побудований на основі номінативних полів та буває трьох видів: концептуальний, комунікативний і лінгвокультурний. Перший простір мовної особистості є сукупністю знань та уявлень людини, що детермінуються як культурні феномени певного етносу. Комунікативний, або дискурсивний – передбачає розгляд практичної реалізації мови відбувається в рамках саме цих просторів. У свою чергу,

лінгвокультурний простір формується представниками певного етносу на основі узагальнень, що за допомогою різних стилістичних прийомів відображають в мові його особливості світосприйняття.

Аналізуючи жанрову та мовностилістичну специфіку романів Дена Брауна, ми дійшли висновку що письменник створив роман особливого типу, що є синтезом одразу декількох жанрів в одному творі, зокрема детективу з елементами фантастики, інтелектуального та конспірологічного трилерів. Такий роман характеризується наявністю ігрової модальності (стратегічної гри між автором та читачем), інтертекстуальності, інтерактивності, а також тісним взаємозв'язком з багатьма жанрами прояву культури. Ці аспекти відображаються у лексико-семантичному та стилістичному наповненні творів.

При аналізі номінативного поля циклу романів було систематизовано тематику творів, створених на межі жанрів інтелектуального детективу та роману-пошуку. З'ясовано, що наскрізною темою у творах є питання протистояння релігії та науки, ключовими постають питання історії, культури, духовності в умовах наукового прогресу, а також ролі людини у цьому світі. На основі цього аналіз текстового матеріалу базувався на умовному тематичному розподілу романів за такими сферами: мистецтво, наука і техніка, релігія та побут.

Розгляд номінативного простору виокремлених сфер, що актуалізують ідіостиль автора у серії романів засвідчив, що значний вплив на його лексико-семантичну специфіку мають екстралінгвальні фактори, серед яких географічне середовище, антропоцентризм, інформативність, інокультурне оточення та комунікація з читачем. Унаслідок цього кожна з розглянутих сфер репрезентується за допомогою переважання окремих мовних елементів, як-от термінологічної лексики для втілення ідеї інформативності, реалій на позначення інокультурного оточення, антропонімів, топонімів й хрематонімів для відтворення впливу факторів географічного середовища й антропоцентризму. При цьому комунікація автора з читачем реалізується шляхом використання розгалуженої системи метафор і епітетів, що

підсилюють комунікативний ефект, та образних порівнянь, які слугують вираженню суб'єктивно-оцінного ставлення автора до зображуваного предмета чи об'єкта навколишньої дійсності, передачі емоційного забарвлення твору та тону звертання письменника до читача.

Спираючись на основи функціонально-домінантного підходу в рамках проведеного дослідження, ми визначили основні елементи системи побудови номінативного простору в циклі романів про Роберта Ленгдона, серед яких чільне місце посідають такі стилетвірні складові: антропоніми, хрематоніми, метафори, епітети, топоніми, образні порівняння, терміни та реалії.

За результатами експериментального аналізу встановлено, що відображення цих складових елементів ідіостилю Дена Брауна в українському перекладі здійснюється шляхом застосування перекладацьких прийомів усіх рівнів (лексичного, граматичного й лексико-граматичного), серед яких провідна роль належить лексичним перетворенням.

До перспективних напрямів подальшого наукового пошуку у галузі досліджень ідіостилю автора доцільно віднести питання виявлення впливу мовної картини світу письменника на мовностилістичне оформлення тексту; визначення рівня емоційно-прагматичного потенціалу художнього тексту та його впливу на читача; дослідження когнітивного аспекту функціонування лексико-стилістичних засобів у процесі декодування смислу художнього тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аристотель. Риторика. Поэтика /пер. О. Цибенко. Москва : Лабиринт. 2000. 210 с.
2. Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для вузов / 8-е изд., испр. и доп. М.: Флинта: Наука. 2006. 384 с.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : «Международные отношения», 1975. 240 с.
4. Бессараб О.В. Роль і значення релігійної тематики в романах Дена Брауна «Янгели та демони» й «Код да Вінчі». *Вестник СевГТУ. Серія: Філологія*, 2008. Вип. 54. С. 3–5.
5. Білоус П. В. Вступ до літературознавства : навч. посіб. / Київ : Видавничий дім «Академія». 2011. 335 с.
6. Болотнова Н. С. Изучение идиостиля в современной коммуникативной стилистике художественного текста. Москва: МГУ, 2004. С. 63–99.
7. Бондаренко А.І. Художній текст в інтерпретаційному вимірі (лінгвостилістичний аспект): Посібник / Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2008. 226 с.
8. Борисов О. О., Васильева О. Г. Номінативний простір та лексико-семантичне поле: щодо диференціації термінів когнітивної лінгвістики. *Функциональная лингвистика : науч. журнал*. 2012. № 3. С. 71–74.
9. Боса Т. С. Художній переклад у сучасному мовознавстві. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. 2010. № 11. С. 5–11.
10. Брославська Л. Я., Шевченко І. С. Ідіостиль і концептуальна ідіосфера автора у художньому дискурсі. *Вісник ХНУ. Дискурсологія: семантика і прагматика*. 2012. № 1003. С. 22–27.
11. Виноградов В. В О языке художественной литературы. Москва: Гослитиздат. 1959. 656 с.
12. Виноградов В. В. Проблемы русской стилистики. Москва: Высшая школа, 1981. 320 с.

13. Вишницька Я. С. Характеристика кольоронімів у творчості Дена Брауна (на прикладі романів «Код да Вінчі», «Втрачений символ», «Янголи і демони»). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2015. № 2. С. 187–192.
14. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів: словник/ Київ : Вища школа. 1985. 360 с.
15. Горченко О. Проблематика підходів до дослідження ідіостилю. *Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія*. 2015. Вип. 751. С. 73–79.
16. Григорьев В. П. Грамматика идиостиля: В. Хлебников. М.: 1983. 224 с.
17. Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І., Теремко В. І. Літературознавчий словник-довідник: словник/ Київ : Академія, 2007. 749 с.
18. Гумбольдт Вильгельм фон. Избранные труды по языкознанию. М. : Прогресс. 1984. 398 с.
19. Гура Н. П., Бойко О. К. Жанрова своєрідність циклу романів про професора Ленгдона Дена Брауна. *Вісник Маріупольського державного університету. Сергія: Філологія*. 2014. Вип. 10. С. 21–27.
20. Дідух Х. Я. Ідіостиль як відображення авторської картини світу. *Філологічні науки*. 2 Риторика і стилістика. 2015.
21. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови). Київ : Довіра. 1999. 431 с.
22. Єрошенко Т. М. До питання про дослідження індивідуально-авторської картини світу. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2010. Вип. 52. С. 218–220.
23. Жайворонок В. В. Національна мова та ідіолект. *Мовознавство*. 1998. № 6. С. 27– 34.
24. Існюк О. Ю., Тараненко Л. І. Лексико-семантичні особливості ідіостилю Дена Брауна (на матеріалі номінативного простору сфери мистецтва). *Молодий вчений. Філологічні науки*. 2020. № 10 (86) жовтень. С. 461–466.

25. Карелова О. В. К вопросу изучения индивидуального стиля автора. Известия Российского государственного педагогического университета имени А.И. Герцена. Аспирантские тетради. 2006. № 3(20). С. 24–29.
26. Колесник О. С. Міфологічний простір крізь призму мови та культури : монографія. Чернігів : РВВ ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка. 2011. 312 с.
27. Колесник А. О., Белікова О. Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 1. С. 719–727.
28. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высш. шк., 1990. 253 с.
29. Кононенко В. І. Мова у контексті культури : монографія. К., Івано-Франківськ : Плай, 2008. 389 с.
30. Корнієнко А. І., Бугайова А. С. Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. Т. 1. № 25. 2016. С. 36–38.
31. Костецька О. П. Індивідуальне мовлення автора як об'єкт лінгвістики та підходи до його дослідження. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна*. 2014. Вип. 49. С. 196–199.
32. Ларин Б.А. Эстетика слова и язык писателя : избранные статьи / Л.: Худож. лит. 1974. 288 с.
33. Латышев Л. К. Переводоведение: аспекты и перспективы их развития. *Вестник Московского государственного областного университета*. 2013. № 1. С. 44–49.
34. Леденёва В. В. Идиостиль (к уточнению понятия). *Филологические науки*. 2001. № 5. С. 38–39.
35. Линтвар О. М. Індивідуальний авторський стиль (ідіостиль), ідіолект автора художнього твору. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна*. 2014. Вип. 44. С. 160–162.
36. Максимюк М.В. Специфіка використання власних назв у сучасній українській постмодерній прозі (на матеріалі романів В. Кожелянка)

- Ужгород, 2009. Вип. 9: Ономастика. Антропоніміка : зб. наук. ст. – С. 280 – 285.
37. Матюха Г. В., Ланцева В. С. Лексико-стилістичні засоби художньої виразності в романі Дена Брауна «Янголи і Демони». Мова. Свідомість. Концепт: матеріали IV Міжнар. наук.-метод. конф. 2015. С. 51–53.
38. Мінцис Е. Є., Ладовська С. Проблема ідіостилю у сучасній лінгвістиці (на матеріалі роману «Великий Гетсбі» Ф.С. Фіцджеральда). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна.* 2014. Вип. 44. С. 195–196.
39. Науменко А. М. Від рецепції через інтерпретацію до аналізу. *Нова філологія.* Запоріжжя: ЗДУ. 2000. № 1. С. 305–319.
40. Нестерук С. М. Стратегія оповіді в романі Дена Брауна «Джерело». Держава та регіони. Сер. Гуманітар. науки. 2018. Вип. 2. С. 15–22.
41. Новицька О. А. Скорочення в романах Дена Брауна «The Lost Symbol» і «The Da Vinci Code» та їх передавання під час перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія.* 2015. № 16. С. 210–212.
42. Павличко О. О. Щодо статистичних параметрів авторського стилю (на матеріалі творів Е. М. Ремарка) Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр. – К.: ВПЦ “Київський університет”. 2010. Вип. 29. С. 186–191.
43. Петровська Н. М., Семенюк Л. Й. Особливості функціонування гіперболи і мейозису та їх переклад у текстах різних стилів. *Нова філологія.* 2012. № 52. С. 148–152.
44. Піндосова Т. С. Алюзивні епітети в романах Д. Брауна. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки.* 2015. К.1. С. 243–246.
45. Поворознюк В. М. Огляд теоретичних підходів до трактування поняття «ідіостиль». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна.* 2016. Вип. 62. С. 275–278.
46. Ревуцька С. К. Критерії художності у перекладознавстві. Особливості художнього перекладу: граматичний аспект : монографія [Електронний

- ресурс] / С. Ревуцька, Т. Жужгіна-Аллахвердян, В. Введенська, С. Остапенко, Г. Удовіченко ; ДонНУЕТ. – Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2018. 116 с.
47. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник/ Полтава : Довкілля –К. 2008. 711 с.
48. Сидоренко І.А. Підходи до вивчення ідіостилю у лінгвістичних дослідженнях художнього тексту. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер. Філологія (мовознавство)*. 2015. Вип. 21. С. 298–303.
49. Ситченко А. Л. Визначення індивідуального стилю письменника на основі структурування поняття. *Дивослово*. 2002. № 5. С. 48–50.
50. Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"*. Сер. : Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 89–93.
51. Советна А. В., Лісун О. В. До проблеми перекладу роману Д. Брауна «Код да Вінчі». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. 2019. № 38.
52. Солганик Г. Я. Стилистика текста: учеб. пособ. М.: Флинта; Наука. 2000. 253 с.
53. Ставицька Л. Про термін ідіолект. *Українська мова*. 2009. № 4. С. 3–17.
54. Стрельченко К. С. Концептуальний простір таємниці в контексті міждисциплінарних студій. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. 2016. Кн. 1. С. 191–196.
55. Стрельченко К. С. Номінативний простір MYSTERY: лінгвокогнітивний та лінгвосеміотичний аспекти (на матеріалі англomовних художніх творів XX–XXI ст.) : дис. ...канд. філол. наук. Київ, 2018. 235 с.

56. Таранова Н. Б. До питання про класифікацію топонімів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Географія. 2015. № 2. С. 15–20.
57. Теребус Р. До проблеми ідіостилю: термінологічний аспект. *Науковий журнал*. 2016. № 1. С. 174–182.
58. Фещенко Ю. І. Ідіоматичний простір “*homo socialis*” у сучасній англійській мові: лінгвокогнітивний та комунікативно-функціональний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. К, 2007. 21 с.
59. Черемісін М. В. Стилiстичні особливості метафори та її перекладу у романі Д. Брауна «Код да Вінчі». *Studia Philologica. Збірник студентських наукових праць*. Рівне. 2018. Вип. 2. С. 303–307.
60. Черник О. О. Когнітивно-функційні особливості ідіостилю Дена Брауна (на матеріалі циклу романів про Роберта Ленгдона) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Дніпровський національний університет імені О. Гончара; Запорізький національний університет, Дніпро – Запоріжжя, 2019. 305 с.
61. Черник О. О. Романи Дена Брауна: жанр та концептосфера. *Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Сер. Філологія*. Том 19. № 1. 2016. С. 146–152.
62. Шишкина Т. А. Интерпретационный потенциал номинативной модели. Наука. Университет. 2001. Материалы второй научной конференции. Новосибирск. 2001. С. 42–45.
63. Шулінова Л. В. Власні назви в художньому мовленні : ідіостилістичний аспект. Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика. – К. : ВПЦ “Київський університет”. 2002. Вип. 5.
64. Щукина Д. А. Пространство как лингвокогнитивная категория (на материале произведений М. А. Булгакова разных жанров): автореф. дис. ... докт. філол. наук: 2004.
65. Юріна Ю. М. Ідіостиль Олени Теліги : дис. ... канд. філол. наук. Херсон, 2016. 194 с.

66. Яблочнікова В. О. Перекладацька адекватність та еквівалентність. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 38, т. 1. С. 177–179.
67. Larissa Johnson. (2005) The myth of conflict in Angels and Demons. URL: https://sydneyanglicans.net/news/the_myth_of_conflict_in_angels_and_demons
68. Muratova E., Pulatova D. (2020) Angels and Demons novel – A milestone in Dan Brown’s creative work. *Bulletin of Science and Practice*. Vol. 6, no. 3. pp. 571–584.
69. Musab Shakeel. (2017) Fact and fiction in Dan Brown’s *Origin*. October. pp. 1–11.
70. Nidhal Guessoum. (2011) Science and religion in Dan Brown’s ‘Angels and Demons’. URL: <http://nidhalgussoum.org/science-and-religion-in-dan-browns-angels-and-demons/>
71. Semino E. (2007) *Mind Style 25 years on*. № 41. pp. 153–203.
72. Stefano Calabrese, Roberto Rossi. (2015) Dan Brown: Morphology of a Bestsellersaurus. *Enthymema, XII*. pp. 426–439.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

73. Ден Браун. Інферно. Переклад з англійської: Володимир Горбатько. Харків: КСД. 2015. 608 с.
74. Ден Браун. Янголи і демони. Переклад з англійської: Анжела Кам’янець. Харків: КСД. 2007. 541 с.
75. Dan Brown. Angels and Demons. Great Britain: Cogri books, 2001. 620 p.
76. Dan Brown. Inferno. Great Britain: Cogri books, 2014. 624 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Лінгвосемантичні характеристики ідіостилю Дена Брауна на матеріалі номінативного поля сфери мистецтва та способи їх перекладу

№	Оригінал	Переклад	Лексико-стилістичний засіб	Вид перекладацької трансформації
1.	The Vatican Museum housed over 60,000 priceless pieces in 1,407 rooms— Michelangelo, da Vinci, Bernini, Botticelli.	У музеї Ватикану в тисяча чотирьохсот семи залах зберігається понад шістдесят тисяч безцінних шедеврів — Мікеланджело, да Вінчі, Берніні, Боттічеллі.	антропоніми	Транскрипція, транслітерація
2.	Many of the pieces were sculptures weighing tons. Not to mention, the greatest treasures were architectural— the Sistine Chapel, St. Peter’s Basilica, Michelangelo’s famed spiral staircase leading to the Museo Vaticano—priceless testaments to man’s creative genius.	Передусім тому, що серед експонатів є чимало скульптур, кожна з яких важить не одну тонну. Не кажучи вже про те, що найбільший скарб — це самі архітектурні споруди — Сікстинська капела, собор Святого Петра, славнозвісні спіральні сходи роботи Браманте, що ведуть до Museo Vaticano — безцінні плоди творчого генія людини.	топоніми	Калькування, транскрипція
3.	Cardinal Mortati gazed up at the lavish ceiling of the Sistine Chapel and tried to find a moment of quiet reflection.	Кардинал Мортаті дивився на розкішну стелю Сікстинської капели і намагався зібратися з думками.	епітет	Дослівний переклад, транскрипція
4.	Santi was a behemoth in the art world, and being known solely by one’s first name was a level of fame achieved only by an elite few... people like Napoleon, Galileo, and Jesus... and, of course, the demigods Langdon now heard blaring from Harvard dormitories— Sting, Madonna, Jewel, and the artist formerly known as	У світі мистецтва Санті був титаном, а те, що його знають лише за ім’ям, означає, що він досягнув рівня слави небагатьох обраних... як, скажімо, Наполеон, Галілей чи Ісус... ну і, звісно ж, сучасні напівбоги, чиї голоси сьогодні ллються з вікон гарвардських гуртожитків — Стінг, Мадонна, Джуел, а також той співак, який	антропоніми	Транслітерація, транскрипція

	Prince , who had changed his name to the symbol	раніше називався Принцом , а потім змінив це ім'я на СИМВОЛ		
5.	He was amazed how few people knew Santi, the last name of one of the most famous Renaissance artists ever to live.	Дивовижно, як мало людей знає, що Санті — це прізвище одного з найвидатніших художників доби Відродження .	хрононім	Зафіксований відповідник
6.	The images came faster now... da Vinci's Mona Lisa. Monet's Water Lilies. Michelangelo's David. Santi's earthly tomb...	Образи тепер з'являлися швидше... «Мона Ліза» да Вінчі «Латаття» Моне «Давид» Мікеланджело «Земний гріб» Санті...	хремотоніми	Транскрипція, транслітерація, калькування
7.	The piazza seemed subtly filled with Illuminati significance. Not only was it laid out in a perfectly elliptical shape, but dead center stood a towering Egyptian obelisk —a square pillar of stone with a distinctively pyramidal tip.	П'яца здавалась пронизаною духом ілюмінатів. Мало того, що вона мала форму правильного еліпса, — у самому її центрі височів єгипетський обеліск — чотиригранний кам'яний стовп із виразно пірамідальною верхівкою.	хремотонім	Калькування, транслітерація
8.	Spoils of Rome's imperial plundering, obelisks were scattered across Rome and referred to by symbologists as "Lofty Pyramids"—skyward extensions of the sacred pyramidal form.	Привезені і Єгипту як військові трофеї, такі обеліски розкидані по всьому Риму . Символоги називають їх «величними пірамідами» — ці шпилі с вященної пірамідальної форми, що простягаються в небо.	метафора	Дослівний переклад, транскрипція
9.	Spoils of Rome's imperial plundering, obelisks were scattered across Rome and referred to by symbologists as " Lofty Pyramids "—skyward extensions of the sacred pyramidal form.	Привезені і Єгипту як військові трофеї, такі обеліски розкидані по всьому Риму. Символоги називають їх « величними пірамідами » — ці шпилі с вященної пірамідальної форми, що простягаються в небо.	епітет	Калькування, транскрипція
10.	"Have a look at that." Langdon pointed to the imposing Porta del Popolo—the high stone archway at the far end of the piazza	Подивіться он туди. — Він показав на Porta del Popolo — імпозантну кам'яну арку в дальньому кінці п'яца.	епітет, топонім	Дослівний переклад,
11.	Mammoth columns rose through the floor, supporting a vaulted roof. In the air, silt drifted lazily	Склепіння підтримували велетенські колони. У повітрі ліниво пливли порошинки, ледь помітні у	метафора	Граматична заміна типу речення (простого

	in the muted glow of the stained glass.	тьмяному світлі, що проникало крізь вітражі.		ускладненого речення простим неускладненим)
12.	Mammoth columns rose through the floor, supporting a vaulted roof. In the air, silt drifted lazily in the muted glow of the stained glass.	Склепіння підтримували велетенські колони. У повітрі ліниво пливли порошинки, ледь помітні у тьмяному світлі, що проникало крізь вітражі.	епітет	Граматична заміна типу речення (просто речення складнопідрядним)
13.	Overhead, the domed cupola shone with a field of illuminated stars and the seven astronomical planets. Below that the twelve signs of the zodiac—pagan, earthly symbols rooted in astronomy.	Купол угорі був усіяний блискучими зірками, поміж якими красувалося сім відомих на той час астрологам планет. Нижче було зображено дванадцять знаків зодіаку — мирські символи, що походять з астрономії.	метафора	Модуляція, граматична заміна простого речення складнопідрядним
14.	Gianlorenzo Bernini was celebrated for his intricate, holy sculptures of the Virgin Mary, angels, prophets, Popes.	Джанлоренцо Берніні прославився за вигадливі, витончені скульптури Діви Марії, янголів, пророків і Пап.	епітет	Модуляція
15.	“ Habakkuk and the Angel, ” he said, his voice almost inaudible. The piece was a fairly well-known Bernini work that was included in some art history texts.	— « Авакум і янгол », — ледь чутно відповів. Це була доволі відома робота Берніні , що згадувалась у деяких підручниках з історії мистецтва.	хремотонім	Транскрипція
16.	He moved across the room, through the crowd. As he drew near, Langdon recognized the work was pure Bernini—the intensity of the artistic composition, the intricate faces and flowing clothing, all from the purest white marble Vatican money could buy.	Трохи наблизившись, він безпомилково впізнав почерк Берніні — напруженість художньої композиції, витончені обличчя й плавні складки одяжі — і все це з найкращого білого мармуру, який можна було купити за гроші Ватикану.	епітети	Дослівний переклад; модуляція
17.	“Yes, sir. A marble block embedded in the square. At the base of the monolith. But the block is not a rectangle. It’s an ellipse. And the block is carved with the image of a billowing gust of wind. ” He paused.	Мармуровий блок, вмонтований у майдан. Біля підніжжя обеліска. Але він не прямокутний, а овальний. І на ньому зображений порив вітру. — Він помовчав.	епітет	Описовий переклад

18.	Somewhere around the obelisk, boldly positioned outside the largest church in the world, was the second altar of science— Bernini's West Ponente —an elliptical block in St. Peter's Square.	Десь біля самого обеліска, поряд із найбільшим у світі собором, був зухвало встановлений другий олтар науки — «Західний вітер» Берніні — овальний блок на майдані Святого Петра.	хремотонім	Транскрипція калькування
19.	The note indicated that the famous Bernini sculpture, The Ecstasy of St. Teresa , shortly after its unveiling, had been moved from its original location inside the Vatican.	У ній ішлося, що знамениту скульптуру Берніні «Екстаз святої Терези» невдовзі після урочистого відкриття перенесли зл межі Ватикану.	хремотонім	Калькування, транслітерація
20.	Bernini's Ecstasy of St. Teresa rose up like some sort of pornographic still life... the saint on her back, arched in pleasure, mouth open in a moan, and over her, an angel pointing his spear of fire.	Шедевр Берніні «Екстаз святої Терези» здавався величезним і нагадував якийсь порнографічний натюрморт : свята лежала на спині, розтуливши у стогоні вуста й корчачись від насолоди; над нею висів янгол і показував кудись своїм вогненным списом.	порівняння	Описовий переклад, граматична заміна простого типу речення (неускладненого речення простим ускладненим однорідними присудками)
21.	Goddamn Italian perfectionists, he cursed, now imperiled by the same artistic excellence he taught his students to revere... impeccable edges, faultless parallels, and of course, use only of the most seamless and resilient Carrara marble. Precision can be suffocating.	Кляті італійські перфекціоністи, подумки вилаявся він. Тепер Ленгдон став жертвою тієї самої художньої майстерності, про яку завжди так захоплено розповідав студентам... Бездоганні кути, точні паралелі і, звичайно ж, тільки найякісніший каррарський мармур.	метафора	Граматична заміна частини мови (дієприкметника дієсловом)
22.	Goddamn Italian perfectionists, he cursed, now imperiled by the same artistic excellence he taught his students to revere... impeccable edges, faultless parallels, and of course, use only of the most seamless and resilient Carrara marble. Precision can be suffocating.	Кляті італійські перфекціоністи, подумки вилаявся він. Тепер Ленгдон став жертвою тієї самої художньої майстерності, про яку завжди так захоплено розповідав студентам... Бездоганні кути, точні паралелі і, звичайно ж, тільки найякісніший каррарський мармур. Виявляється, досконалість може задушити.	епітети	Модуляція, граматична заміна частини мови (прикметника дієсловом)
23.	Robert Langdon had no idea	Роберт Ленгдон розплющив	епітет	Дослівний

	where he was or how long he had been unconscious when he opened his eyes and found himself staring up at the underside of a baroque, frescoed cupola.	очі і побачив над собою розкішний розписаний фресками купол. Він не знав ні де він знаходить, ні скільки часу пробув без свідомості.		переклад
24.	Directly over the recumbent saint, against a backdrop of gilded flame, hovered Bernini's angel.	Просто над тілом святої на тлі золотого полум'я застиг янгол Берніні.	епітет	Дослівний переклад
25.	Langdon moved past the firemen toward Bernini's Ecstasy of St. Teresa. This time, as he stared at Bernini's marker, Langdon had no doubt what he was looking for. Let angels guide you on your lofty quest... Directly over the recumbent saint, against a backdrop of gilded flame, hovered Bernini's angel.	Ленгдон швидко пішов повз пожежників до «Екстазу святої Терези». Цього разу, дивлячис і на вказівник Берніні, Ленгдон точно знав, що його цікавить. Хай янголи у пошуку ведуть... Просто над тілом святої на тлі золотого полум'я застиг янгол Берніні.	метафора	Дослівний переклад, модуляція
26.	Langdon flashed on Bernini's statue of Triton —the Greek God of the sea. Then he realized it was located in the square outside this very church, in entirely the wrong direction. He forced himself to think.	Раптом Ленгдон згадав скульптуру Берніні з назвою «Тритон» — грецький бог моря. Але він швидко збагнув, що вона розташована на майдані біля цієї самої церкви і до того ж зовсім не в тому напрямку, що потрібно. Він змушував себе думати.	хремотонім	Транскрипція
27.	What figure would <u>Bernini</u> <u>have carved</u> as a glorification of water? Neptune and Apollo? Unfortunately that statue was in London's Victoria & Albert Museum.	Яку фігуру міг би вирізьбити Берніні на честь води? «Нептун і Тритон»? Але ця статуя, на жаль, перебуває в музеї Вікторії й Альберта в Лондоні.	хремотонім	Зафіксований переклад
28.	Langdon flashed on Bernini's statue of Triton—the Greek God of the sea. Then he realized it was located in the square outside this very church, in entirely the wrong direction. He forced himself to think. What figure would Bernini have carved as a glorification of water? Neptune and Apollo?	Раптом Ленгдон згадав скульптуру Берніні з назвою «Тритон» — грецький бог моря. Але він швидко збагнув, що вона розташована на майдані біля цієї самої церкви і до того ж зовсім не в тому напрямку, що потрібно. Він змушував себе думати. Яку фігуру міг би вирізьбити Берніні на честь води? «Нептун і	топонім	Транскрипція калькування

	Unfortunately that statue was in London's Victoria & Albert Museum.	Тритон»? Але ця статуя, на жаль, перебуває в музеї Вікторії й Альберта в Лондоні.		
29.	The Fountain of the Four Rivers! A flawless tribute to water, Bernini's Fountain of the Four Rivers glorified the four major rivers of the Old World—The Nile, Ganges, Danube, and Rio Plata.	«Фонтан чотирьох рік»! Безпомилковий символ води, фонтан чотирьох рік Берніні прославляв чотири найбільші ріки світу — Ніл, Ганг, Дунай і Ла-Плату.	топонім	Транскрипція калькування
30.	The Fountain of the Four Rivers! A flawless tribute to water, Bernini's Fountain of the Four Rivers glorified the four major rivers of the Old World —The Nile, Ganges, Danube, and Rio Plata.	«Фонтан чотирьох рік»! Безпомилковий символ води, фонтан чотирьох рік Берніні прославляв чотири найбільші ріки світу — Ніл, Ганг, Дунай і Ла-Плату.	метафора	Дослівний переклад
31.	The piazza was deserted. Bernini's masterful fountain sizzled before him with a fearful sorcery. The foaming pool sent a magical mist upward, lit from beneath by underwater floodlights. Langdon sensed a cool electricity in the air.	На майдані не було нікого. Чудовий фонтан Берніні шипів і дивно <u>зачаровував</u>. Над пінистою поверхнею води здіймався химерний туман, підсвічений знизу підводними прожекторами. Відчувалась наелектризованість повітря.	метафора	Грамматична заміна частини мови (іменника дієсловом)
32.	The piazza was deserted. Bernini's masterful fountain sizzled before him with a fearful sorcery. The foaming pool sent a magical mist upward, lit from beneath by underwater floodlights. Langdon sensed a cool electricity in the air.	На майдані не було нікого. Чудовий фонтан Берніні шипів і дивно зачаровував. Над пінистою поверхнею води здіймався химерний туман, підсвічений знизу підводними прожекторами. Відчувалась наелектризованість повітря.	метафора	Модуляція
33.	The fountain's most arresting quality was its height. The central core alone was over twenty feet tall—a rugged mountain of travertine marble riddled with caves and grottoes through which the water churned. The entire mound was draped with pagan figures.	Найзахопливіша особливість цього фонтана — його висота. Сама центральна частина композиції — невідшліфована брила італійського вапняку — має висоту двадцять футів. Вона пронизана безліччю отворів і гротів, із яких б'ють струмені води. Брилу з усіх боків обліпили	метафора	Членування речення

		поганські фігури.		
34.	Atop this stood an obelisk that climbed another forty feet. Langdon let his eyes climb. On the obelisk's tip, a faint shadow blotted the sky , a lone pigeon perched silently.	А нагорі стоїть обеліск, що здіймається в небо ще на сорок футів. Ленгдон побачив на його вершечку невиразну тїнь — це примостився на ніч самотній голуб.	метафора	Модуляція
35.	On both sides of him now, like a gauntlet of escorts, a procession of Bernini angels whipped past, funneling him toward his final destination.	Обабіч вузького мосту, немов одвічні вартові, вишикувались янголи Берніні, пропускаючи Ленгдона до кінцевої мети.	порівняння	Генералізація
36.	On top of each tomb, in full papal vestments, lay life-sized semblances of each Pope , shown in death, arms folded across their chests. The prostrate bodies seemed to emerge from within the tombs, pressing upward against the marble lids as if trying to escape their mortal restraints.	На кожному гробі лежала скульптурна подоба покійного Папи в натуральну величину — це були статуї в папських шатах зі схрещеними на грудях руками. Здавалося, що ці розпростерті тіла постали з могил, підваживши мрамурові кришки саркофагів, ніби у намаганні вирватися зі смертних пут.	метафора	Конкретизація
37.	For Langdon, a lifelong aficionado of Italian art, Florence had become one of his favorite destinations in all of Europe. This was the city on whose streets Michelangelo played as a child, and in whose studios the Italian Renaissance had ignited. This was Florence, whose galleries lured millions of travelers to admire Botticelli's Birth of Venus, Leonardo's Annunciation, and the city's pride and joy—Il Davide.	Для Ленгдона, який усе життя захоплювався італійським мистецтвом, Флоренція стала одним з улюблених пунктів призначення в усій Європі. Це було місто , на вулицях якого її дитинстві грався Мікеланджело, тут у мистецьких студіях народився італійський Ренесанс. Це була Флоренція; її галереї манили до себе мільйони туристів, котрі милувалися «Народженням Венери» Боттічеллі, «Благовіщенням» Леонардо, і такою ж красою й гордістю міста — статуєю Давида.	топонім, метафора	Модуляція
38.	For Langdon, a lifelong aficionado of Italian art, Florence had become one of his favorite destinations in all of Europe. This was the	Для Ленгдона, який усе життя захоплювався італійським мистецтвом, Флоренція стала одним з улюблених пунктів	метафора	Грамаітична заміна типу речення (складнопідрядного реч

	city on whose streets Michelangelo played as a child, and in whose studios the Italian Renaissance had ignited. This was Florence, whose galleries lured millions of travelers to admire Botticelli's Birth of Venus, Leonardo's Annunciation, and the city's pride and joy—Il Davide.	призначення в усій Європі. Це було місто, на вулицях якого її дитинстві грався Мікеланджело, тут у мистецьких студіях народився італійський Ренесанс. Це була Флоренція ; її галереї манили до себе мільйони туристів, котрі милувалися «Народженням Венери» Боттічеллі, «Благовіщенням» Леонардо, і також красою й гордістю міста — статуєю Давида.		ення складносурядним)
39.	This was Florence, whose galleries lured millions of travelers to admire Botticelli's Birth of Venus, Leonardo's Annunciation, and the city's pride and joy—<u>Il Davide.</u>	Це була Флоренція; її галереї манили до себе мільйони туристів, котрі милувалися «Народженням Венери» Боттічеллі, «Благовіщенням» Леонардо, і також красою й гордістю міста — <u>статуєю Давида.</u>	хрема-тоні-м і	Транскрипція калькування; конкретизація
40.	Langdon had been mesmerized by Michelangelo's David when he first saw it as a teenager entering the Accademia delle Belle Arti moving slowly through the somber phalanx of Michelangelo's crude Prigioni ...	Ленгдон був заворожений «Давидом» Мікеланджело, іще коли вперше побачив його в підлітковому віці, опинившись в Академії образотворчих мистецтв. Ідучи повз похмуру шереду «Рабів», грубо витесаних Мікеланджело...	топонім	Зафіксований відповідник
41.	Langdon had been mesmerized by Michelangelo's David when he first saw it as a teenager entering the Accademia delle Belle Arti moving slowly through the somber phalanx of Michelangelo's crude Prigioni...	Ленгдон був заворожений «Давидом» Мікеланджело, іще коли вперше побачив його в підлітковому віці, опинившись в Академії образотворчих мистецтв. Ідучи повз <u>похмуру шереду «Рабів»</u> , грубо витесаних Мікеланджело...	епітет	Описовий переклад, зафіксований відповідник
42.	It was the same early Greek pictogram that adorned most playbills around the world—a 2,500-year-old symbol that had become synonymous with dramatic theater. Le	То була давньогрецька пиктограма , яку зображували на більшості театральних програмок у всьому світі, — символ віком дві з половиною тисячі років, що став синонімом	хрема-тоні-м	Дослівний переклад

	<p>maschere. Langdon looked at the iconic faces of Comedy and Tragedy gazing up at him, and suddenly he heard a strange humming in his ears—as if a wire were slowly being pulled taut inside his mind.</p>	<p>драматичного театру. Le maschere. Маска. Ленгдон поглянув на традиційні обличчя трагедії й комедії, що дивилися на нього з обкладинки, і раптом відчув у вухах якийсь дивне гудіння: наче в його голові натягували дріт і той дріт натужно вібрував.</p>		
43.	<p>It was the same early Greek pictogram that adorned most playbills around the world—a 2,500-year-old symbol that had become synonymous with dramatic theater. Le maschere. Langdon looked at the iconic faces of Comedy and Tragedy gazing up at him, and suddenly he heard a strange humming in his ears—as if a wire were slowly being pulled taut inside his mind.</p>	<p>То була давньогрецька піктограма, яку зображували на більшості театральних програмок у всьому світі, — символ віком дві з половиною тисячі років, що став синонімом драматичного театру. Le maschere. Маска. Ленгдон поглянув на традиційні обличчя трагедії й комедії, що дивилися на нього з обкладинки, і раптом відчув у вухах якийсь дивне гудіння: наче в його голові натягували дріт і той дріт натужно вібрував.</p>	метафора	Генералізація
44.	<p>It was the same early Greek pictogram that adorned most playbills around the world—a 2,500-year-old symbol that had become synonymous with dramatic theater. Le maschere. Langdon looked at the iconic faces of Comedy and Tragedy gazing up at him, and suddenly he heard a strange humming in his ears—as if a wire were slowly being pulled taut inside his mind.</p>	<p>То була давньогрецька піктограма, яку зображували на більшості театральних програмок у всьому світі, — символ віком дві з половиною тисячі років, що став синонімом драматичного театру. Le maschere. Маска. Ленгдон поглянув на традиційні обличчя трагедії й комедії, що дивилися на нього з обкладинки, і раптом відчув у вухах якийсь дивне гудіння: наче в його голові натягували дріт і той дріт натужно вібрував.</p>	порівняння	Модуляція
45.	<p>As Langdon delicately turned the seal in his fingers, he realized that this one bore an especially gruesome carving—a three-headed, horned Satan</p>	<p>Коли Ленгдон обережно покрутив печатку в руках, він побачив, що саме цей екземпляр містив особливо моторошну гравюру: зображення триголового</p>	епітет	Конкретизація

	who was in the process of eating three different men at once, one man in each of his three mouths.	рогатого сатани, який пожирає трьох людей одночасно — по одному в кожній пащі.		
46.	The light that appeared on the wall was not a little red laser dot. It was a vivid, high-definition photograph that emanated from the tube as if from an old-fashioned slide projector.	Світло, що з'явилося на стіні, не було маленькою лазерною цяткою. То була яскрава й чітка фотографія, яка випромінювалася з маленької рурки, наче зі старомодного проектора слайдів.	порівняння	Конкретизація
47.	Monteverdi, Liszt, Wagner, Tchaikovsky, and Puccini composed pieces based on Dante's work, as had one of Langdon's favorite living recording artists— Loreena McKennitt.	Монтеверді, Ліст, Вагнер, Чайковський і Пуччіні також писали твори, ґрунтуючись на літературній спадщині Данте; до цих композиторів слід також додати й улюбленого сучасного митця Ленгдона Лоріну Маккеннітт , яка живе й записується в Канаді.	антропонім и	Транскрипція
48.	Dante's Inferno, Langdon thought. Inspiring foreboding pieces of art since 1330.	«Дантове «Пекло», — подумав Ленгдон. — Воно надихає на твори зі зловісними пророцтвами аж із тисяча триста тридцятого року».	епітет	Дослівний переклад
49.	Unlike some artists, Botticelli was extremely faithful in his interpretation of Dante's text. In fact, he spent so much time reading Dante that the great art historian Giorgio Vasari said Botticelli's obsession with Dante led to 'serious disorders in his living.'	На відміну від інших художників, Боттічеллі був надзвичайно скрупульозний у відтворенні Дантового тексту. Насправді він провів стільки часу, читаючи Данте, що великий історик мистецтва Джорджо Базарі стверджував, наче одержимість Боттічеллі творчістю Данте призвела до серйозних негараздів у житті художника.	антропонім	Дослівний переклад, транскрипція
50.	Six major roads converge in front of these doors, filtering into a rotary whose grassy median is dominated by a large Pistoletto statue depicting a woman departing the city gates carrying an enormous bundle on her head.	Перед воротами шість великих доріг сходяться в одну й перетікають у кільцеву транспортну розв'язку, а над порослою травною розділовою смугою височіє статуя жінки, що виходить із міської брами з велетенським клунком на голові, скульптора Мікеланджело Пістолетто.	метафора	Описовий переклад

51.	Six major roads converge in front of these doors, filtering into a rotary whose grassy median is dominated by a large Pistoletto statue depicting a woman departing the city gates carrying an enormous bundle on her head.	Перед воротами шість великих доріг сходяться в одну й перетікають у кільцеву транспортну розв'язку, а над порослою травною розділовою смугою височіє статуя жінки, що виходить із міської брами з велетенським клунком на голові, скульптора Мікеланджело Пістолетто.	хремотонім	Транслітерація, конкретизація
52.	The Medici's greatest legacy, however, was not in finance or politics, but rather in art. Perhaps the most lavish patrons the art world has ever known, the Medici provided a generous stream of commissions that fueled the Renaissance.	Однак найвизначнішою спадщиною Медичі були не фінанси чи політика, а мистецтво. Певно, як найщедріші з коли-небудь відомих у світі меценатів Медичі забезпечували безперервний і щедрий потік замовлень, який підживлював Ренесанс.	антропонім	Транскрипція
53.	The Medici's greatest legacy, however, was not in finance or politics, but rather in art. Perhaps the most lavish patrons the art world has ever known , the Medici provided a generous stream of commissions that fueled the Renaissance.	Однак найвизначнішою спадщиною Медичі були не фінанси чи політика, а мистецтво. Певно, як найщедріші з коли-небудь відомих у світі меценатів Медичі забезпечували безперервний і щедрий потік замовлень, який підживлював Ренесанс.	епітет	Конкретизація
54.	The Boboli Gardens had enjoyed the exceptional design talents of Niccolò Tribolo, Giorgio Vasari, and Bernardo Buontalenti —a brain trust of aesthetic talent that had created on this 111-acre canvas a walkable masterpiece.	Сади Боболі упорядковували такі знамениті й талановиті оформлювачі, як Нікколо Тріболо, Джорджо Базарі та Бернардо Буонталенті : мозковий трест талановитих естетів створив справжній прогулянковий шедевр на полотні площею сто одинадцять акрів.	антропоніми	Транскрипція транслітерація
55.	The Boboli Gardens had enjoyed the exceptional design talents of <u>Niccolò Tribolo, Giorgio Vasari, and Bernardo Buontalenti</u> — a brain trust of aesthetic talent that had created on this 111-acre canvas a walkable masterpiece.	Сади Боболі упорядковували такі знамениті й талановиті оформлювачі, як <u>Нікколо Тріболо, Джорджо Базарі та Бернардо Буонталенті</u> : мозковий трест талановитих естетів створив справжній прогулянковий шедевр на полотні площею сто одинадцять акрів.	перифраз	Дослівний переклад

56.	The Boboli Gardens had enjoyed the exceptional design talents of Niccolò Tribolo, Giorgio Vasari, and Bernardo Buontalenti—a brain trust of aesthetic talent that had created on this 111-acre canvas a walkable masterpiece .	Сади Боболі упорядковували такі знамениті й талановиті оформлювачі, як Нікколо Тріболо, Джорджо Базарі та Бернардо Буонталенті: мозковий трест талановитих естетів створив справжній прогулянковий шедевр на полотні площею сто одинадцять акрів.	епітет	Дослівний переклад
57.	Now they were looking out at the Boboli's most famous spouting fountain—Stoldo Lorenzi's bronze of Neptune clutching His three-pronged trident. Irreverently known by locals as " The Fountain of the Fork ," this water feature was considered the central point of the gardens.	Вони вийшли до найвідомішого струменевого фонтана в садах Боболі, де створений скульптором Стольдо Лоренці бронзовий Нептун стискав свій тризубець. Відома серед місцевих мешканців під непоштивою назвою «Фонтан-виделка» , ця споруда вважалася центральною точкою парку.	топонім	Транскрипція калькування
58.	Built as a potent seat of Italian government, the building imposes on its arriving visitors an intimidating array of masculine statuary. Ammannati's muscular Neptune stands naked atop four sea horses, a symbol of Florence's dominance in the sea.	Зведена як майбутня резиденція італійського уряду, ця споруда пропонує гостям приголомшливий і лячнуватий набір чоловічих статуй. Мускулистий Нептун скульптора Амманаті стоїть голий на чотирьох морських конях, уособлюючи панування Флоренції на морі.	хремотонім	Описовий переклад, транскрипція
59.	A replica of Michelangelo's David —arguably the world's most admired male nude—stands in all his glory at the palazzo entrance.	На вході до палацу стоїть копія «Давида» Мікеланджело — напевне, найпопулярніша у світі статуя оголеного чоловіка.	хремотонім	Калькування, транскрипція
60.	David is joined by Hercules and Cacus —two more colossal naked men—who, in concert with a host of Neptune's satyrs, bring to more than a dozen the total number of exposed penises that greet visitors to the palazzo.	До Давида тут приєдналися Геракл і Как — іще двоє велетенських голих чоловіків, які в компанії з легіоном Нептунових сатирів доводять майже до десятка кількість оголених пенісів, що вітають гостей палацу.	хремотонім	Зафіксований переклад
61.	Langdon raised his eyes slowly to the far side of the room, where six dynamic	Ленгдон повільно підвів погляд на дальню стіну приміщення, де шість статуй	хремотонім	Модуляція, зафіксований переклад

	sculptures—The Labors of Hercules—lined the wall like a phalanx of soldiers.	із динамічної <u>скульптурної композиції</u> «Подвиги Геракла» стояли під стіною, наче шереха вояків.		
62.	Langdon raised his eyes slowly to the far side of the room, where six dynamic sculptures—The Labors of Hercules—lined the wall like a phalanx of soldiers.	Ленгдон повільно підвів погляд на дальню стіну приміщення, де шість статуй із динамічної скульптурної композиції «Подвиги Геракла» стояли під стіною, наче шереха вояків.	порівняння	Дослівний переклад
63.	Langdon intentionally ignored the oft-maligned Hercules and Diomedes , whose naked bodies were locked in an awkward-looking wrestling match, which included a creative “penile grip” that always made Langdon cringe.	Ленгдон навмисне проігнорував часто критиковану скульптуру «Геракл і Діомед» , голі тіла якої переплелися в незграбному бійцівському поєдинку, де один суперник метикувато захопив другого за пеніс; щоразу, коли Ленгдону доводилося бачити цю скульптуру, він аж кривився від огиди.	епітет, хрематонім	Описовий переклад, <u>зафіксований переклад</u>
64.	Far easier on the eyes was Michelangelo’s breathtaking Genius of Victory , which stood to the right, dominating the central niche in the south wall.	Набагато приємнішою для його ока була захоплива робота Мікеланджело «Геній перемоги» , яка стояла праворуч, домінуючи в центральній ніші південної стіни.	епітет, хрематонім	<u>Калькування</u> ; дослівний переклад
65.	Langdon nodded, recalling his first visit to this space—on the occasion of a spectacular concert of classical music featuring the world-renowned <u>pianist Mariele Keymel</u> .	Ленгдон кивнув, пригадуючи свій перший візит до цього залу — із приводу видовищного концерту класичної музики за участі <u>всесвітньо відомої піаністки Маріель Кеймел</u> .	антропонім	Транскрипція
66.	Fittingly, the interior glistened with objects of beauty.	Відповідно до цього задуму інтер’єр кабінету прикрашали прекрасні твори мистецтва.	метафора	Модуляція
67.	...all the figures seemed to be enacting a variation on a single theme: violent displays of male dominance over women. The Rape of the Sabines. The Rape of Polyxena. Perseus Holding the Severed Head of Medusa.	...усі фігури втілювали варіацію однієї теми: брутальної демонстрації чоловічого панування над жінками. «Викрадення сабіянок». «Викрадення Поліксени». «Персей тримає відрізану голову медузи Горгони».	хрематоніми	Калькування
68.	With the exception of the	За винятком вівтаря з	антропонім	<u>Описовий</u>

	Madonna-themed altarpiece by Neri di Bicci , almost all of the original art in this chapel had been replaced with contemporary pieces...	розписами <u>художника Нері ді Біччі</u> , присвяченими Мадонні, майже всі оригінальні мистецькі твори в цій каплиці замінили творами сучасними...		переклад, транслітерація, транскрипція
69.	Ghiberti's shimmering Gates of Paradise consisted of ten square panels, each depicting an important scene from the Old Testament.	Блискуча Брама раю , яку створив Гіберті, складалася з десяти квадратних панелей, на кожній із яких була зображена важлива сцена зі Старого Заповіту.	епітет	Калькування
70.	For a long moment Langdon and Sienna stood in silence, leaning against the door and catching their breath. Compared to the noises of the piazza outside, the interior of the baptistry felt as peaceful as heaven itself.	Ленгдон із Сіенною довго стояли, спершись на двері й переводячи дух. Після гамору майдану всередині баптистерію виникало відчуття миру та спокою — наче в самому раю.	порівняння	Граматична заміна частин мови (дієслово та прикметник замінені іменниками)
71.	High, high overhead, the surface of the <u>baptistry's octagonal vault</u> spanned more than eighty feet from side to side. It glistened and shimmered as if it were made of smoldering coals. Its burnished amber-gold surface reflected the ambient light unevenly from more than a million smalti tiles—tiny ungrouted mosaic pieces hand-cut from a glassy silica glaze—which were arranged in six concentric rings in which scenes from the Bible were depicted.	Високо-високо вгорі <u>дах баптистерію сходився аркою</u> з боків на вісімдесят футів. Стеля блищала й мерехтіла, наче складена з жаристого вугілля. Її відполірована янтарно-золота поверхня нерівно віддзеркалювала довколишнє світло смальтовими кахлями, яких налічувалося понад мільйон, — то були малесенькі шматочки мозаїки, вирізані вручну зі склоподібного кварцу й розташовані шістьма концентричними колами, у яких зображені біблійні сцени.	порівняння	Дослівний переклад
72.	High, high overhead, the surface of the baptistry's octagonal vault spanned more than eighty feet from side to side. It glistened and shimmered as if it were made of smoldering coals. Its burnished amber-gold surface reflected the ambient light unevenly from more than a million smalti tiles—tiny ungrouted	Високо-високо вгорі дах баптистерію сходився аркою з боків на вісімдесят футів. Стеля блищала й мерехтіла, наче складена з жаристого вугілля. Її відполірована янтарно-золота поверхня нерівно віддзеркалювала довколишнє світло смальтовими кахлями, яких налічувалося понад мільйон, — то були	епітети	Дослівний переклад

	mosaic pieces hand-cut from a glassy silica glaze—which were arranged in six concentric rings in which scenes from the Bible were depicted.	малесенькі шматочки мозаїки, вирізані вручну зі склоподібного кварцу й розташовані шістьма концентричними колами, у яких зображені біблійні сцени.		
73.	High, high overhead, the surface of the baptistry's octagonal vault spanned more than eighty feet from side to side. ... Adding stark drama to the lustrous upper portion of the room , natural light pierced the dark space through a central oculus—much like the one in Rome's Pantheon—assisted by a series of high, small, deeply recessed windows that threw shafts of illumination that were so focused and tight that they seemed almost solid, like structural beams propped at ever-changing angles.	Високо-високо вгорі дах баптистерію сходився аркою з боків на вісімдесят футів. ... Підкреслюючи красу пишної верхньої частини приміщення , природне світло пронизувало темний простір крізь центральне округле вікно — приблизно так, як у римському Пантеоні. Ефект природного світла посилювався за допомогою низки високих і вузьких вікон у глибоких впадинах, що кидали потоки світла, такого сконцентрованого й густого, наче воно було твердим, схожим на бруси, що підпирали конструкцію під кутом, який безперервно змінювався.	епітет	Конкретизація
74.	High, high overhead, the surface of the baptistry's octagonal vault spanned more than eighty feet from side to side. ... Adding stark drama to the lustrous upper portion of the room, natural light pierced the dark space through a central oculus—much like the one in Rome's Pantheon—assisted by a series of high, small, deeply recessed windows that threw shafts of illumination that were so focused and tight that they seemed almost solid, like structural beams propped at ever-changing angles.	Високо-високо вгорі дах баптистерію сходився аркою з боків на вісімдесят футів. ... Підкреслюючи красу пишної верхньої частини приміщення, природне світло пронизувало темний простір крізь центральне округле вікно — приблизно так, як у римському Пантеоні. Ефект природного світла посилювався за допомогою низки високих і вузьких вікон у глибоких впадинах, що кидали потоки світла, такого сконцентрованого й густого, наче воно було твердим, схожим на бруси, що підпирали конструкцію під кутом, який безперервно змінювався.	порівняння	Описовий переклад, членування речення
75.	Taking exceptional care not	Рухаючись украй обережно,	хремотонім	Калькування,

	to drop the fragile plaster, Langdon flipped the mask over and laid it facedown in his right palm so they could examine the back. Unlike the weathered, textured face of Dante , the inside of the mask was smooth and bare. Because the mask was never meant to be worn, its back side had been filled in with plaster to give some solidity to the delicate piece, resulting in a featureless, concave surface, like a shallow soup bowl.	аби не впустити крихкий гіпсовий предмет, Ленгдон перевернув посмертну маску Данте й поклав її обличчям донизу на свою праву долоню так, щоби було видно зворотний бік. На відміну від зморшкуватої й горбкуватої поверхні ліцевої частини, тильна була гладенькою. Через те, що ніхто цю маску носити не збирався, її порожнину заповнили гіпсом, щоби надати тривкості й ваги крихкому відбитку, і тому вийшла безформна увігнута поверхня, схожа на мілку миску для супу.		транслітерація
76.	Taking exceptional care not to drop the fragile plaster, Langdon flipped the mask over and laid it facedown in his right palm so they could examine the back. Unlike the weathered, <u>textured face of Dante</u> , the inside of the mask was smooth and bare. Because the mask was never meant to be worn, its back side had been filled in with plaster to give some solidity to the delicate piece, resulting in a featureless, concave surface, like a shallow soup bowl.	Рухаючись у край обережно, аби не впустити крихкий гіпсовий предмет, Ленгдон перевернув <u>посмертну маску Данте</u> й поклав її обличчям донизу на свою праву долоню так, щоби було видно зворотний бік. На відміну від зморшкуватої й горбкуватої поверхні ліцевої частини, тильна була гладенькою. Через те, що ніхто цю маску носити не збирався, її порожнину заповнили гіпсом, щоби надати тривкості й ваги крихкому <u>відбитку</u>, і тому вийшла безформна увігнута поверхня, схожа на мілку миску для супу.	порівняння	Дослівний переклад, конкретизація
77.	Sienna gently laid the mask on the font while Langdon retrieved more towels, which he used like oven mitts to slide the mask from the Ziploc bag, careful not to touch it with his bare hands. Moments later, Dante's death mask lay unsheathed and naked, faceup beneath the bright light, like the head of an anesthetized patient on an	Сієнна обережно поклала маску на купіль, а Ленгдон узяв іще рушників, якими огорнув руки, й дістав маску з пакета, намагаючись не торкатися її голими пальцями. За кілька секунд маска Данте вже лежала, витягнута з пакета й оголена, на купелі горілиць, схожа під яскравим світлом на голову приспаного	порівняння	Описовий переклад

	operating table.	пацієнта, який потрапив на операційний стіл.		
78.	Once a private mansion, it was now a black-tie gaming hall that was famous for being the site at which, in 1883, composer Richard Wagner had collapsed dead of a heart attack shortly after composing his opera Parsifal.	Колишній приватний особняк, що згодом перетворився на богемний гральний зал, відомий тим, що саме тут тисяча вісімсот вісімдесят третього року знаменитий композитор Ріхард Вагнер упав загертво від серцевого нападу невдовзі після того, як завершив оперу «Парсіфаль».	антропонім	Калькування, транскрипція, транслітерація
79.	Once a private mansion, it was now a black-tie gaming hall that was famous for being the site at which, in 1883, composer Richard Wagner had collapsed dead of a heart attack shortly after composing his opera Parsifal .	Колишній приватний особняк, що згодом перетворився на богемний гральний зал, відомий тим, що саме тут тисяча вісімсот вісімдесят третього року знаменитий композитор Ріхард Вагнер упав загертво від серцевого нападу невдовзі після того, як завершив оперу «Парсіфаль» .	хрематонім	Транскрипція, транслітерація
80.	Atop one of the gateway's columns he could see a bizarre statue of St. Theodore , posing proudly with his slain dragon of legendary repute, which always looked to Langdon much more like a crocodile.	Нагорі однієї з колон цієї брами виднілася химерна статуя святого Теодора — той гордовито хизувався вбитим легендарним драконом, який завжди нагадував Ленгдону крокодила.	хрематонім	Калькування, транскрипція
81.	Atop one of the gateway's columns he could see a bizarre statue of St. Theodore, posing proudly with his slain dragon of legendary repute, which always looked to Langdon much more like a crocodile.	Нагорі однієї з колон цієї брами виднілася химерна статуя святого Теодора — той гордовито хизувався вбитим легендарним драконом, який завжди нагадував Ленгдону крокодила.	епітети	Дослівний переклад
82.	High atop the central peak of th church, a slender statue of St. Mark gazed down into the square that bore his name. His feet rested atop a crested arch that was painted midnight blue and dotted with golden stars.	На самісінькому вершечку церкви виднілася невеличка статуя святого Марка , який дивився вниз на майдан, названий на його честь. Його ноги впиралися у вигнуту арку, пофарбовану в темно-синій колір і поцятковану золотими зірками.	хрематонім	Дослівний переклад, транслітерація
83.	High atop the central peak	На самісінькому вершечку	метафора	Граматична

	of the church, a slender statue of St. Mark gazed down into the square <u>that bore his name</u> . His feet rested atop a crested arch that was painted midnight blue and dotted with golden stars.	церкви виднілася невеличка статуя святого Марка, який дивився вниз на майдан, названий на його честь . Його ноги впиралися у вигнуту арку, пофарбовану в темно-синій колір і поцятковану золотими зірками.		заміна активного стану пасивним
84.	St. Mark's displayed one of its most famous treasures—four mammoth copper stallions—which at the moment were glinting in the afternoon sun. The Horses of St. Mark's.	...один із найзнаменитіших скарбів базиліки Сан-Марко — чотири гігантські жеребці, які тепер виблискували в променях надвечірнього сонця. Коні Сан-Марко.	хремотонім	Калькування, транскрипція
85.	St. Mark's displayed one of its most famous treasures— four mammoth copper stallions —which at the moment were glinting in the afternoon sun. <u>The Horses of St. Mark's.</u>	...один із найзнаменитіших скарбів базиліки Сан-Марко — чотири гігантські жеребці , які тепер виблискували в променях надвечірнього сонця. <u>Коні Сан-Марко.</u>	епітет	Дослівний переклад
86.	St. Mark's displayed one of its most famous treasures—four mammoth copper stallions—which at the moment were glinting in the afternoon sun. <u>The Horses of St. Mark's.</u> Poised as if prepared to leap down at any moment into the square these four priceless stallions—like so many treasures here in Venice—had been pillaged from Constantinople during the Crusades.	...один із найзнаменитіших скарбів базиліки Сан-Марко — чотири гігантські жеребці, які тепер виблискували в променях надвечірнього сонця. <u>Коні Сан-Марко.</u> Вони застигли у своєму русі, немов наготувавшись от-от стрибнути на майдан. Ці четверо безцінних жеребців — як і багато інших пам'яток Венеції — були забрані як трофей із Константинополя під час хрестового походу.	порівняння	Дослівний переклад
87.	Another similarly looted work of art was on display beneath the horses at the southwest corner of the church—a purple porphyry carving known as <u>The Tetrarchs</u> .	Ще один схожий мистецький трофей виднівся під кіньми на південно-східному крилі церкви: <u>композиція</u> з різьбленого пурпурового порфіру, відома під назвою «Тетрархи».	епітет	Грамматична заміна частин мови (дієприкметника іменником)

88.	Another similarly looted work of art was on display beneath the horses at the southwest corner of the church—a purple porphyry carving known as The Tetrarchs.	Ще один схожий мистецький трофей виднівся під кіньми на південно-східному крилі церкви: композиція з різьбленого пурпурового порфіру, відома під назвою «Тетрархи».	хремотонім	Описовий переклад, транскрипція
89.	Langdon had always believed that this dubious honor belonged to the Ghent Altarpiece and paid a quick visit to the ARCA Web site to confirm his theory. The Association for Research into Crimes Against Art offered no definitive ranking, but they did offer a concise history of the sculptures' troubled life as a target of pillage and plunder.	Раніше Ленгдон вважав, що ця сумнівна пальма першості належить гентському вівтарю, і тому ненадовго зайшов на веб-сторінку ARCA — Асоціації дослідників злочинів проти мистецтва , але не знайшов там якогось чіткого ранжиру, хоча той веб-сайт містив стислу історію непростого життя цієї скульптурної композиції, що стала об'єктом грабунку та мародерства.	абревіатура хремотонім	Калькування
90.	Originally known as Equus robustus, the breed's modern name, Friesian, was a tribute to their homeland of Friesland, the Dutch province that was the birthplace of the brilliant graphic artist M. C. Escher.	Відомі, як Equus robustus, коні цієї породи дістали сучасну назву, фризька, на честь своєї батьківщини Фризландії — голландської провінції, де народився чудовий художник-графік М. К. Ешер.	антропонім	Дослівний переклад, транскрипція
91.	Originally known as Equus robustus, the breed's modern name, Friesian, was a tribute to their homeland of Friesland, the Dutch province that was the birthplace of the brilliant graphic artist M. C. Escher.	Відомі, як Equus robustus, коні цієї породи дістали сучасну назву, фризька, на честь своєї батьківщини Фризландії — голландської провінції, де народився чудовий художник-графік М. К. Ешер.	топонім	Транскрипція дослівний переклад
92.	While Langdon would never consider St. Mark's a stand-in for the spectacular mosques of Turkey, he did have to admit that one's passion for Byzantine art could be satisfied with a visit to the secret suite of rooms just off the right transept in this church, in which was hidden the so-called Treasure of St.	Хоча Ленгдон ніколи б не назвав базиліку Сан-Марко заміном мечетей, він таки визнавав, що коли хтось має пристрасть до візантійського мистецтва, то її можна задовольнити, відвідавши потаємний комплекс приміщень неподалік від правого трансепта цієї церкви, де зберігається так званий скарб Сан-Марко —	епітет	Дослівний переклад

	Mark—a glittering collection of 283 precious icons, jewels, and chalices acquired during the looting of Constantinople.	надзвичайна колекція з двохсот вісімдесяти трьох ікон, прикрас і кубків, захоплених під час пограбування Константинополя.		
93.	The real Horses of St. Mark's are kept inside for safety and preservation.”... Every time Langdon saw these horses up close, he couldn't help but marvel at the texture and detail of their musculature. Only intensifying the dramatic appearance of their rippling skin was the sumptuous, golden-green verdigris that entirely covered their surface.	А справжні коні Сан-Марко зберігаються всередині заради цілості й безпеки. ... Щоразу, коли Ленгдон бачив коней зблизька, він мимоволі милувався, як детально скульптор проробив їхню мускулатуру. Розкішна золотисто-зелена мідянка, яка вкривала скульптури, лише посилювала ефект тремтливої шкіри, під якою грали м'язи.	епітети	Модуляція
94.	“Well, according to the tale, our beloved horses were transported by Venice's most clever and deceitful doge.”... “Enrico Dandolo,” Langdon declared. “The doge who lived forever.” “Finalmente!” Ettore said. “I fear your mind has aged, my friend.”	— Що ж, як ідеться в чутках, підкреслюю — у чутках, наших улюблених коней привіз до Венеції її найрозумніший і найзрадливіший із дожив. ... — Енріко Дандоло, — заявив Ленгдон. — Дож, який жив вічно. — Finalmente! (Нарешті!) — вигукнув Етторе. — Бачу, друже, що твій мозок старіє.	антропонім	Транслітерація
95.	...to admire both the vistas and the staggering collection of Ottoman treasure that included the cloak and sword said to have belonged to the Prophet Muhammad himself.	... щоб помилуватися чудовими ландшафтами та неймовірною колекцією оттоманських скарбів, включно із мантиєю та мечем, котрі, за свідченнями, належали самому пророку Мухаммеду.	епітет	Дослівний переклад
96.	...to admire both the vistas and the staggering collection of Ottoman treasure that included the cloak and sword said to have belonged to the Prophet Muhammad himself.	... щоб помилуватися чудовими ландшафтами та неймовірною колекцією оттоманських скарбів, включно із мантиєю та мечем, котрі, за свідченнями, належали самому пророку Мухаммеду.	хрематніми	Конкретизація

97.	The broad-leaved trees in <u>Sultanahmet Park</u> offered a bit of cover from the worsening weather as the group hurried along its canopied paths. The walkways were dotted with signage directing visitors a) to the park's many attractions —б) an Egyptian obelisk from Luxor , в) the Serpent Column from the Temple of Apollo at Delphi , г) and the Milion Column that once served as the “point zero” from which all distances were measured in the Byzantine Empire.	Група швидко йшла стежинами <u>парку Султанахмет</u> , широколисті дерева якого забезпечували такий-сякий захист від негоди, що ставала дедалі гіршою. На стежках всюди були численні таблички зі знаками, які скеровували відвідувачів а) до основних пам'яток парку: б) єгипетського обеліска з Луксора, в) Зміїної колони з храму Аполлона в Дельфах г) та колони Нульова миля, яка колись слугувала «точкою відліку» для всіх відстаней у Візантійській імперії.	хреMATоніми	а) Конкретизація; б) калькування, транслітерація в) калькування, транскрипція; г) дослівний переклад, граматична заміна пасивного стану активним
98.	Mirsat walked to the largest door—a colossal, bronze-plated portal . “ <u>The Imperial Doorway</u> ,” Mirsat whispered, his voice almost giddy with enthusiasm.	Місрат підійшов до найбільших дверей — колосального, вкритого бронзою порталу . — Це імперська брама, — прошепотів він голосом, який аж тремтів від збудження.	епітети	Дослівний переклад
99.	Mirsat walked to the largest door—a colossal, bronze-plated portal . “ <u>The Imperial Doorway</u> ,” Mirsat whispered, his voice almost giddy with enthusiasm.	Місрат підійшов до найбільших дверей — колосального, вкритого бронзою порталу . — Це імперська брама, — прошепотів він голосом, який аж тремтів від збудження.	хреMATонім	Калькування
100.	After taking a moment to absorb the breadth of the room's dimensions, Langdon let his eyes climb skyward, more than a hundred and fifty feet overhead, to the sprawling, golden dome that crowned the room . From its central point, forty ribs radiated outward like rays of the sun, extending to a circular arcade of forty arched windows. During daylight hours, the light that	Завмерши на якусь мить, щоб осягнути й усвідомити колосальність розмірів приміщення, професор підняв погляд догори, на висоту сто п'ятдесят футів, до широченного золотистого купола, який вінчав собор . Із його центральної точки виходили, мов сонячні промені, сорок ребер, які тягнулися до круглої аркади із сорока аркових вікон. У денні години світло, що	метафора	Генералізація

	streamed through these windows reflected—and re-reflected—off glass shards embedded in the golden tile work, creating the “mystical light” for which Hagia Sophia was most famous.	струменіло крізь ці вікна, відбивалося, а потім знову відбивалося — від друзок скла в мереживі золотих кахлів, створюючи ефект «містичного світла», яким Айя-Софія славилася найбільше.		
101.	After taking a moment to absorb the breadth of the room’s dimensions, Langdon let his eyes climb skyward, more than a hundred and fifty feet overhead, to the sprawling, golden dome that crowned the room. From its central point, forty ribs radiated outward like rays of the sun, extending to a circular arcade of forty arched windows. During daylight hours, the light that streamed through these windows reflected—and re-reflected—off glass shards embedded in the golden tile work, creating the “mystical light” for which Hagia Sophia was most famous.	Завмерши на якусь мить, щоб осягнути й усвідомити колосальність розмірів приміщення, професор підняв погляд догори, на висоту сто п’ятдесят футів, до широченного золотистого купола, який вінчав собор. Із його центральної точки виходили, мов сонячні промені, сорок ребер, які тягнулися до круглої аркади із сорока аркових вікон. У денні години світло, що струменіло крізь ці вікна, відбивалося, а потім знову відбивалося — від друзок скла в мереживі золотих кахлів, створюючи ефект «містичного світла», яким Айя-Софія славилася найбільше.	порівняння	Дослівний переклад
102.	After taking a moment to absorb the breadth of the room’s dimensions, Langdon let his eyes climb skyward, more than a hundred and fifty feet overhead, to the sprawling, golden dome that crowned the room. From its central point, forty ribs radiated outward like rays of the sun, extending to a circular arcade of forty arched windows. During daylight hours, the light that streamed through these windows reflected—and re-reflected—off glass shards embedded in the golden tile work, creating the “mystical light” for which Hagia Sophia was most	Завмерши на якусь мить, щоб осягнути й усвідомити колосальність розмірів приміщення, професор підняв погляд догори, на висоту сто п’ятдесят футів, до широченного золотистого купола, який вінчав собор. Із його центральної точки виходили, мов сонячні промені, сорок ребер, які тягнулися до круглої аркади із сорока аркових вікон. У денні години світло, що струменіло крізь ці вікна, відбивалося, а потім знову відбивалося — від друзок скла в мереживі золотих кахлів, створюючи ефект «містичного світла», яким Айя-Софія славилася найбільше.	хрематонім	Описовий переклад, калькування

	<u>famous.</u>			
103.	Tonight, deep within the earth, the Istanbul State Symphony Orchestra was performing <u>one of Franz Liszt's most famous works—the Dante Symphony</u> —an entire composition inspired by Dante's descent into and return from hell.	Цієї ночі Стамбульський державний симфонічний оркестр виконував одну з найвідоміших композицій Ференца Ліста — симфонію «Данте» , на яку творця надихнули сходження Данте до пекла та повернення з нього.	хремотонім	Транслітерація, транскрипція
104.	After the service, as the mourners mingled and fondly recounted incidents from Ignazio's life, Langdon wandered around the interior of the Duomo, admiring the artwork that Ignazio had so deeply loved б) Vasari's Last Judgment beneath the dome, а) Donatello and б) Ghiberti's stained-glass windows, б) Uccello's clock, and the often-overlooked г) mosaic pavements that adorned the floor.	Після служби, коли присутні зійшлися до купи й з любов'ю пригадували всілякі історії з життя Ігнаціо, Ленгдон походжав собором, милуючись мистецькими витворами, які Ігнаціо так любив... «Судний день» б) Базарі під куполом, а) вітражі Донателло й Гіберті, б) годинник Уччелло, а також г) мозаїчні панелі, які прикрашали підлогу, хоча їх часто не помічали відвідувачі.	хремотоніми	а)Транслітерація; б)транскрипція, в)калькування г)дослівний переклад
Архітектура				
105.	Rome from the air is a labyrinth—а) an indecipherable maze of ancient roadways б) winding around buildings, fountains, and crumbling ruins.	З повітря Рим виглядає як лабіринт — а) складна плутанина старовинних вуличок, б) що закручуються довкола будинків, фонтанів і давніх руїн.	порівняння	Генералізація; граматична заміна означення підрядним реченням
106.	The decaying columns looked like toppled gravestones in a cemetery that had somehow avoided being swallowed by the metropolis surrounding it.	Зруйновані колони нагадували перекинуті надгробки на цвинтарі, що дивом уцілів посеред галасливого мегаполіса.	порівняння	Дослівний переклад
107.	The decaying columns looked like toppled gravestones in a cemetery that had somehow avoided being swallowed by the metropolis surrounding it.	Зруйновані колони нагадували перекинуті надгробки на цвинтарі, що дивом уцілів посеред галасливого мегаполіса.	порівняння	Компенсація, граматична заміна додатка обставиною місця

108.	Like a mountain parting the morning fog, the colossal dome rose out of the haze before them: St. Peter's Basilica.	Неначе гора, що виринає з ранішнього туману, над містом височів грандіозний купол — собор Святого Петра.	порівняння	Модуляція
109.	Langdon had never seen St. Peter's from the air. The marble fasade blazed like fire in the afternoon sun.	Ленгдон ніколи не бачив собору Святого Петра з повітря. У пообідньому сонці мармуровий фасад палав вогнем.	метафора	Дослівний переклад
110.	A sprawling <u>expanse</u> of granite, St. Peter's Square was a staggering open space in the congestion of Rome, like a classical Central Park.	Величезний, <u>вистелений</u> гранітом майдан Святого Петра — благословенний відкритий простір у тісно забудованому Римі, як класичний Централ-парк.	епітет	Гаматична заміна (іменника дієприкметником)
111.	A sprawling expanse of granite, St. Peter's Square was a staggering open space in the congestion of Rome, like a classical Central Park .	Величезний, вистелений гранітом майдан Святого Петра — благословенний відкритий простір у тісно забудованому Римі, як класичний Сентрал-парк .	топоніми	Калькування, транслітерація
112.	A sprawling expanse of granite, St. Peter's Square was a staggering open space <u>in the congestion of Rome</u> , like a classical Central Park .	Величезний, вистелений гранітом майдан Святого Петра — благословенний відкритий простір <u>у тісно забудованому Римі</u> , як класичний Сентрал-парк .	порівняння	Модуляція
113.	Langdon looked. The rear of the piazza looked like a parking lot crowded with a dozen or so trailer trucks.	Ленгдон подивився туди, куди вона показувала. З протилежного боку від собору п'яца нагадувала автостоянку, на якій припаркувалося з десяток чи й більше автофургонів.	порівняння	Дослівний переклад
114.	Langdon's art history had taught him enough Italian to pick out signs for the Vatican Printing Office, the Tapestry Restoration Lab, Post Office Management, and the Church of St. Ann.	Вивчаючи історію мистецтв, Ленгдон достатньо «нахапався» італійської, щоб зрозуміти написи на будинках: Друкарня Ватикану, Лабораторія з відновлення гобеленів, Управління пошти та Церква Святої Анни.	топоніми	Транскрипція калькування
115.	The Secret Vatican Archives are located at the far end of the Borgia Courtyard directly up a hill from the Gate of Santa Ana.	Таємні архіви Ватикану розташовані на пагорбі в дальньому кінці двору Бельведера за воротами Святої Анни.	топоніми	Транскрипція калькування
116.	Langdon felt himself	Ленгдон у своєму твідовому	топоніми	Транскрипція

	sweating now in his Harris tweed in the backseat of the Alpha Romeo, which was idling in Piazza de la Concorde , three blocks from the Pantheon .	піджаку уже спітнів, сидячи на задньому сидінні «альфа-ромео», за три квартали від Пантеону .		
117.	The Pantheon. Temple to all gods. Pagan gods. Gods of Nature and Earth. The structure seemed boxier from the outside than he remembered.	Пантеон. Храм усіх богів. Поганських богів. Богів Природи й Землі. Зовні споруда здавалась незграбнішою , ніж він її пам'ятав.	епітет	Модуляція
118.	The vertical pillars and triangular pronasus all but obscured the circular dome behind it. Still, the bold and immodest inscription over the entrance assured him they were in the right spot. M AGRIPPA L F COS TERTIUM FECIT. Langdon translated it, as always, with amusement. Marcus Agrippa, Consul for the third time, built this.	Вертикальні колони і трикутний пронаос заступали круглий купол. Однак знайомий зухвалий напис над входом не залишав сумнівів, що вони втрапили правильно. AGRIPPA L F COS TERTIUM FECIT. Ленгдон переклав його, як завжди, з потіхою. Марк Агріппа, обраний консулом утретє, спорудив це.	епітет	Дослівний переклад
119.	The vertical pillars and triangular pronasus all but obscured the circular dome behind it. Still, the bold and immodest inscription over the entrance assured him they were in the right spot. M AGRIPPA L F COS TERTIUM FECIT. Langdon translated it, as always, with amusement. Marcus Agrippa, Consul for the third time, built this.	Вертикальні колони і трикутний пронаос заступали круглий купол. Однак знайомий зухвалий напис над входом не залишав сумнівів, що вони втрапили правильно. AGRIPPA L F COS TERTIUM FECIT. Ленгдон переклав його, як завжди, з потіхою. Марк Агріппа , обраний консулом утретє, спорудив це.	антропонім	Транскрипція транслітерація
120.	The air inside the Pantheon was cool and damp, heavy with history. The sprawling ceiling hovered overhead as though weightless—the 141-foot unsupported span larger even than the cupola at St. Peter's.	Повітря в Пантеоні, вологе й прохолодне, було наскрізь просякнуте історією. Банювата стеля здіймалася вгору на сорок три метри, і, позбавлена будь-яких підпор, висіла над головами, наче невагома, хоч насправді в діаметрі перевищувала баню собору Святого Петра.	метафора	Модуляція
121.	The air inside the Pantheon was cool and damp, heavy with history. The sprawling	Повітря в Пантеоні, вологе й прохолодне, було наскрізь просякнуте історією.	епітет	Конкретизація

	ceiling hovered overhead as though weightless—the 141-foot unsupported span larger even than the cupola at St. Peter’s.	Банювата стеля здіймалася вгору на сорок три метри, і, позбавлена будь-яких підпор, висіла над головами, наче невагома, хоч насправді в діаметрі перевищувала баню собору Святого Петра.		
122.	The air inside the Pantheon was cool and damp, heavy with history. The sprawling ceiling hovered overhead as though weightless —the 141-foot unsupported span larger even than the cupola at St. Peter’s.	Повітря в Пантеоні, вологе й прохолодне, було наскрізь просякнуте історією. Банювата стеля здіймалася вгору на сорок три метри, і, позбавлена будь-яких підпор, висіла над головами, наче невагома, хоч насправді в діаметрі перевищувала баню собору Святого Петра.	метафора, порівняння	Грамаітична заміна тип речення (простого речення простим, ускладненим однорідними присудками)
123.	The Church of Santa Maria del Popolo stood out like a misplaced battleship , askew at the base of a hill on the southeast corner of the piazza. The eleventh-century stone aerie was made even more clumsy by the tower of scaffolding covering the fasade.	Церква Санта-Марія дель Пополо стояла біля підніжжя пагорба в північно-східній частині майдану й чимось нагадувала корабель, що прибився не до того берега . Через риштування, що заступало фасад, цей кам’яний храм одинадцятого століття здавався ще незграбнішим.	порівняння	Описовий переклад
124.	The Church of Santa Maria del Popolo stood out like a misplaced battleship, askew at the base of a hill on the southeast corner of the piazza. The eleventh-century stone aerie was made even more clumsy by the tower of scaffolding covering the fasade.	Церква Санта-Марія дель Пополо стояла біля підніжжя пагорба в північно-східній частині майдану й чимось нагадувала корабель, що прибився не до того берега. Через риштування, що заступало фасад, цей кам’яний храм одинадцятого століття здавався ще незграбнішим .	епітет	Конкретизація, грамаітична заміна пасивного стану активним
125.	At the base of the rear wall, a stone bulwark jutted out concealing a narrow grotto—a kind of compressed passageway cutting directly into the foundation of the church.	Біля підніжжя стіни виднівся невеличкий кам’яний бастион , а під ним — вузький грот, що вів просто у фундамент церкви.	термін	Калькування
126.	The interior of Santa Maria del Popolo was a murky cave in the dimming light. It looked more like a half-finished subway station than a cathedral .	У вечірньому присмерку церква Санта-Марія дель Пополо всередині скидалась на темну печеру . Вона нагадувала радше недобудовану станцію	порівняння	Дослівний переклад

		метро, аніж храм.		
127.	“Which is the secondary left apse? ” she asked. Langdon studied her, surprised by her command of architectural terminology.	— Де тут друга ліва апсида? — поцікавилась Вікторія. Ленгдон уважно подивився на неї, здивований таким знанням архітектурних термінів.	термін	Зафіксований відповідник
128.	The Chigi Chapel was breathtaking. Langdon’s trained eye devoured it in gulps. It was as earthly a chapel as Langdon could fathom, almost as if Galileo and the Illuminati had designed it themselves.	Ленгдон стояв вражений і буквально пожирав очима каплицю Кіджі. Вона була настільки земна, наскільки можна було уявити — так начебто її спроектували самі ілюмінати на чолі з Галілеєм.	порівняння	Дослівний переклад
129.	In the distance, on the very edge of Rome, Michelangelo’s massive dome blotted the setting sun. St. Peter’s Basilica. Vatican City.	Удалині, на самій межі Рима, на тлі багряного неба височіла маківка Мікеланджелового творіння — собору Святого Петра. По суті, це вже було місто Ватикан.	метафора	Генералізація
130.	Flashlights were no match for the voluminous blackness of St. Peter’s Basilica. The void overhead pressed down like a starless night, and Vittoria felt the emptiness spread out around her like a desolate ocean.	Ручні ліхтарі аж ніяк не могли змагатися з величною темрявою собору Святого Петра. Чорна безодня над головою гнітила, як ніч без зірок. Вікторії здавалося, що з усіх боків її обступила порожнеча, як величезний безлюдний океан.	епітет	Дослівний переклад
131.	The ancient stone ramparts before him were dramatically lit by soft floodlights. High atop the castle stood the <u>mammoth bronze angel.</u> The angel pointed his sword downward at the exact center of the castle.	Давні оборонні мури видовищно підсвітлювали прожектори, а вгорі на старовинному замку височів <u>величезний бронзовий янгол.</u> Янгол показував мечем униз — у саме серце замку.	епітет	Дослівний переклад
132.	The ancient stone ramparts before him were dramatically lit by soft floodlights. High atop the castle stood the mammoth bronze angel. The angel pointed his sword downward at the exact center of the castle.	Давні оборонні мури видовищно підсвітлювали прожектори, а вгорі на старовинному замку височів величезний бронзовий янгол. Янгол показував мечем униз — у саме серце замку.	епітет	Дослівний переклад
133.	It was 11:07 P.M.	0 23:07 авто Ленгдона мчало	порівняння	Генералізація

	Langdon's car raced through the Roman night. Speeding down Lungotevere Tor Di Nona, parallel with the river, Langdon could now see his destination rising like a mountain to his right. Castel Sant' Angelo. Castle of the Angel.	вздовж Тібру набережною Тор ді Нона. Попереду він уже бачив велетенську кам'яну споруду. Castel Sant' Angelo. Замок Святого Янгола.	, топонім	калькування
134.	Let angels guide you on your lofty quest. The castle seemed to rise as he advanced, an unscalable peak, more intimidating to him even than St. Peter's.	Хай янголи у пошуку ведуть. Із кожним кроком замок здавався йому більшим і тепер нагадував неприступну скелю, грізнішу навіть за собор Святого Петра.	порівняння	Описовий переклад
135.	Robert Langdon dashed around the outer bulwark of the castle, grateful for the glow of the floodlights. As he circled the wall, the courtyard beneath him looked like a museum of ancient warfare—catapults, stacks of marble cannonballs, and an arsenal of fearful contraptions.	Роберт Ленгдон побіг по зовнішньому муру замку, радий, що той підсвічують прожектори. Внутрішній двір унизу нагадував музей старовинної зброї — катапульти, купи мармурових гарматних ядер і цілий арсенал інших страхітливих знарядь убивства.	порівняння	Дослівний переклад
136.	At the other end, the drive disappeared into the fortress. The drive seemed to enter a kind of tunnel—a gaping entry in the central core. Il traforo! Langdon had read about this castle's traforo, a giant spiral ramp that circled up inside the fort, used by commanders on horseback to ride from top to bottom rapidly.	Один її край упирався в підйомний міст у стіні, що вів назовні, другий зникав у замку. Дорога вела у своєрідний тунель — великий темний отвір, що з'яв у стіні будівлі. Il traforo! Ленгдон читав про traforo в цьому замку — ве летенський спіральний пандус, що йде догори і первинно був призначений для того, щоб лицарі могли швидко пересуватися вгору і вниз на конях.	метафора	Дослівний переклад
137.	At the other end, the drive disappeared into the fortress. The drive seemed to enter a kind of tunnel—a gaping entry in the central core. Il traforo! Langdon had read about this castle's traforo, a giant spiral ramp	Один її край упирався в підйомний міст у стіні, що вів назовні, другий зникав у замку. Дорога вела у своєрідний тунель — великий темний отвір, що з'яв у стіні будівлі. Il traforo! Ленгдон читав про	реалія	Зафіксований відповідник

	that circled up inside the fort, used by commanders on horseback to ride from top to bottom rapidly.	traforo в цьому замку — ве летенський спіральний пандус, що йде догори і первинно був призначений для того, щоб лицарі могли швидко пересуватися вгору і вниз на конях.		
138.	In the split second it took Langdon to take in his surroundings, he realized he was in a sacred place. The embellishments in the oblong room, though old and faded, were replete with familiar symbology. Pentagram tiles. Planet frescoes. Doves. Pyramids. The Church of Illumination. Simple and pure. He had arrived.	За ту частку секунди, яку Ленгдон мав, щоб оглянути приміщення, він зрозумів, що перебуває в священному місці. Оздоблення цієї продовгастої кімнати хоч і зблякло від віку, проте рясніло знайомими символами. П'ятикутні плити на підлозі. Фрески з планетами. Голубки. Піраміди. Храм Просвітлення. Простий і чистий. Кінцевий пункт маршруту.	перифраз	Калькування
139.	The sky overhead roared. Emerging from behind the tower, without warning, came the papal helicopter. It thundered fifty feet above them, on a beeline for Vatican City. As it passed overhead, radiant in the media lights, the castle trembled.	У небі щось заревіло. З-за вежі несподівано виник папський гелікоптер. Він летів на відстані якихось п'ятдесят футів у них над головами і тримав курс на Ватикан. Коли він опинився просто над ними, осяяний світлом прожекторів, замок затремтів.	метафора	Генералізація
140.	The tunnel inclined steeply as it left the Castle St. Angelo, proceeding upward into the underside of a stone bastion that looked like a Roman aqueduct. There, the tunnel leveled out and began its secret course toward Vatican City.	За межами замку Святого Янгола тунель різко пішов угору і потягнувся під якимсь кам'яним бастіоном, що нагадував римський акведук. Тоді знову вирівнявся і взяв курс на Ватикан.	порівняння	Дослівний переклад
141.	It was 11:39 P.M. when Langdon stepped with the others from St. Peter's Basilica. The glare that hit his eyes was searing. The media lights shone off the white marble like sunlight off a snowy tundra.	Коли Ленгдон та інші вийшли з собору було 23:39. В очі їм ударило сліпуче світло. Білий мармур виблискував у променях прожекторів, неначе сніг під яскравим сонцем.	епітет	Дослівний переклад
142.	It was 11:39 P.M. when Langdon stepped with the	Коли Ленгдон та інші вийшли з собору було 23:39.	порівняння	Грамматична заміна

	others from St. Peter's Basilica . The glare that hit his eyes was searing. The media lights shone off the white marble like sunlight off a snowy tundra.	В очі їм ударило сліпуче світло. Білий мармур виблискував у променях прожекторів, неначе сніг під яскравим сонцем.		членів речення (додатків підметами)
143.	Necropolis literally means City of the Dead. Nothing Robert Langdon had ever read about this place prepared him for the sight of it. The colossal subterranean hollow was filled with crumbling mausoleums, like small houses on the floor of a cave.	Про це місце Ленгдон багато читав, однак ніщо з прочитаного не підготувало його до тієї картини, яку він побачив. Величезна підземна порожнина була заповнена напівзруйнваними мавзолеями, що нагадували крихітні будиночки, розсіпані по дну печери.	порівняння	Граматична заміна типу речення (простого ускладненого складнопідрядним)
144.	The air smelled lifeless. An awkward grid of narrow walkways wound between the decaying memorials, most of which were fractured brick with marble platings. Like columns of dust, countless pillars of unexcavated earth rose up, supporting a dirt sky, which hung low over the penumbral hamlet.	Навіть повітря тут здавалося мертвим. Поміж надгробками звивалися вузькі стежки. Здебільшого гробниці були побудовані з цегли, яка давно покришилася, й обкладені мармуром. Гори невивезеної землі, неначе колони з праху, підпирали низьке кам'яне небо, що нависало над цим темним царством.	порівняння	Конкретизація
145.	He steadied himself against the magnified drag of gravity as the camerlegno accelerated the craft straight up. a) The glow of St. Peter's Square б) shrank beneath them until it was an amorphous glowing ellipse radiating in a sea of city lights.	Сила тяжіння зросла в кілька разів — камерарій піднімав гелікоптер різко вгору. а) Залитий сяйвом майдан Святого Петра б) швидко перетворився на нечіткий овал світла посеред моря міських вогнів.	метафора	а) Граматична заміна частини мови (іменника дієприкметником) б) модуляція
146.	And there, having just stepped onto the sacred Papal Balcony located in the exact center of the towering facade, Camerlegno Carlo Ventresca stood with his arms raised to the heavens.	Там, на лоджії Благословення , що розташована точно посередині фасаду, стояв, здійнявши руки до неба, камерарій Карло Вентреска.	топонім	Зафіксований відповідник
147.	High atop the steps of the Roman Coliseum , Vittoria laughed and called down to him. "Robert, hurry up! I knew I should have married	Вікторія Ветра сміється до нього й гукає з верхнього ярусу римського Колізею : — Роберте, швидше! Я так і знала, що треба було	топонім	Калькування, транскрипція

	a younger man!" Her smile was magic.	пошукати собі молодшого чоловіка! — Її усмішка зачаровує.		
148.	The Holy Vatican Grottoes are located beneath the main floor of St. Peter's Basilica. They are the burial place of deceased Popes.	Священні ватиканські гроти розташовані під собором Святого Петра. Там ховають померлих Пап.	топонім	Калькування, транскрипція
149.	"I'm in ... Italy!?" "Good," she said. "You're remembering." "No!" Langdon pointed out the window at the commanding edifice in the distance. "I recognize <u>the Palazzo Vecchio</u> ".	— Я... я в Італії? — От і добре, — сказала жінка. — Ви вже пригадуєте. — Ні! — скрикнув Ленгдон, показуючи у вікно на величну споруду , що вивищувалася вдалині. — Просто я впізнав <u>Палацо Веккіо</u> .	епітет	Дослівний переклад
150.	"I'm in ... Italy!?" "Good," she said. "You're remembering." "No!" Langdon pointed out the window at the commanding edifice in the distance. "I recognize the Palazzo Vecchio ".	— Я... я в Італії? — От і добре, — сказала жінка. — Ви вже пригадуєте. — Ні! — скрикнув Ленгдон, показуючи у вікно на величну споруду, що вивищувалася вдалині. — Просто я впізнав Палацо Веккіо .	топонім	Транскрипція
151.	Langdon moved toward daylight. In the distance, the rising Tuscan sun was just beginning to kiss the highest spires of the waking city —the campanile, the Badia, the Bargello.	Ленгдон рушив до денного світла. Удалині світанкове тосканське сонце от-от мало ніжно торкнутися найвищих точок міста, що прокидалося : вежі Джотіо, Флорентійського абатства та палацу Барджелло.	метафора	Конкретизація
152.	Langdon moved toward daylight. In the distance, the rising Tuscan sun was just beginning to kiss the highest spires of the waking city— а) the campanile , б) the Badia , в) the Bargello .	Ленгдон рушив до денного світла. Удалині світанкове тосканське сонце от-от мало ніжно торкнутися найвищих точок міста, що прокидалося: а) вежі Джотіо , б) Флорентійського абатства та в) палацу Барджелло .	топоніми	а)Описовий переклад; б)зафіксований відповідник; в)описовий переклад, транскрипція
153.	At the heart of the skyline, a mountainous dome of red tiles rose up , its zenith adorned with a gilt copper ball that glistened like a beacon. Il Duomo. Brunelleschi had made architectural history by engineering the basilica's	А в центрі обрію горою здіймався купол із червоної черепиці , прикрашений у найвищій точці позолоченою мідною кулею, що виблискувала, мов маяк. Санта-Марія дель Фіоре. Чи то пак Дуомо. Брунеллескі, змайструвавши масивний	метафора	Дослівний переклад

	massive dome, and now, more than five hundred years later, the 375-foot-tall structure still stood its ground, an immovable giant on Piazza del Duomo.	купол цього собору, увійшов в історію архітектури, і тепер, через п'ять сторіч, ця споруда триста сімдесят п'ять футів заввишки вперто стояла нерухомим гігантом на п'яца дель Дуомо.		
154.	At the heart of the skyline, a mountainous <u>dome</u> of red tiles rose up, its zenith adorned with a gilt copper ball that glistened like a beacon. Il Duomo. Brunelleschi had made architectural history by engineering the basilica's massive dome, and now, more than five hundred years later, the 375-foot-tall structure still stood its ground, an immovable giant on Piazza del Duomo.	А в центрі обр'ю горою здіймався <u>купол</u> із червоної черепиці, прикрашений у найвищій точці позолоченою мідною кулею, що виблискувала, мов маяк. Санта-Марія дель Фіоре. Чи то пак Дуомо. Брунеллескі, змайструвавши масивний купол цього собору, увійшов в історію архітектури, і тепер, через п'ять сторіч, ця споруда триста сімдесят п'ять футів заввишки вперто стояла нерухомим гігантом на п'яца дель Дуомо.	порівняння	Дослівний переклад
155.	<u>Il Duomo.</u> Brunelleschi had made architectural history by engineering the basilica's massive dome, and now, more than five hundred years later, the 375-foot-tall structure still stood its ground, an immovable giant on Piazza del Duomo.	<u>Санта-Марія дель Фіоре.</u> Чи то пак <u>Дуомо.</u> Брунеллескі, змайструвавши масивний купол цього собору, увійшов в історію архітектури, і тепер, через п'ять сторіч, ця споруда триста сімдесят п'ять футів заввишки вперто стояла нерухомим гігантом на п'яца дель Дуомо.	епітет	Дослівний переклад
156.	a) Il Duomo. Brunelleschi had made architectural history by engineering the basilica's massive dome, and now, more than five hundred years later, the 375-foot-tall structure still stood its ground, an immovable giant on б) Piazza del Duomo.	а) Санта-Марія дель Фіоре. Чи то пак <u>Дуомо.</u> Брунеллескі, змайструвавши масивний купол цього собору, увійшов в історію архітектури, і тепер, через п'ять сторіч, ця споруда триста сімдесят п'ять футів заввишки вперто стояла нерухомим гігантом на б) п'яца дель Дуомо.	топоніми	а) Зафіксований відповідник; б) транскрипція, транслітерація
157.	Considering the Medici's passion for art, Langdon imagined the family would be pleased to know that the building before him—originally built as the Medici's primary horse	Зважаючи на пристрасть Медичі до мистецтва, Ленгдон подумав, що представникам цієї династії було б приємно дізнатися, що споруда, яку він бачив перед собою і яку колись	епітет	Описовий переклад

	stables—had been transformed into the vibrant Art Institute.	звели як стайні для родини Медичі, перетворилася на інститут, де вирувало мистецьке життя.		
158.	...the Medici's primary horse stables—had been transformed into the vibrant <u>Art Institute</u> . This tranquil site that now inspired young artists had been specifically chosen for the Medici's stables...	...споруда, яку він бачив перед собою і яку колись звели як стайні для родини Медичі, перетворилася на <u>інститут</u> , де вирувало мистецьке життя. Цю затишну ділянку , яка тепер надихає молодих творців, Медичі навмисне обрали під стайні	епітет	Дослівний переклад
159.	More important, traversing the Boboli Gardens would eventually lead them to the Palazzo Pitti...	А важливішим було те, що через сади Боболі вони зможуть вийти до Палацо Пітті...	топонім	Транскрипція, транслітерація
160.	Still almost a quarter mile away, the Pitti Palace's stone facade dominated the landscape, stretching out to their left and right. Its exterior of bulging, rusticated stonework lent the building an air of unyielding authority that was further accentuated by a powerful repetition of shuttered windows and arch-topped apertures.	Хоча до палацу було ще чверть милі, він панував над ландшафтом, простягаючись праворуч і ліворуч від Ленгдона й Сієнни. Зовні опуклі кам'яні виступи надавали будівлі вигляду беззаперечної авторитетності, посиленого приголомшливим повтором вікон та аркових прольотів.	метафора	Генералізація
161.	Still almost a quarter mile away, the Pitti Palace's stone facade dominated the landscape, stretching out to their left and right. Its exterior of bulging, rusticated stonework lent the building an air of unyielding authority that was further accentuated by a powerful repetition of shuttered windows and arch-topped apertures.	Хоча до палацу було ще чверть милі, він панував над ландшафтом, простягаючись праворуч і ліворуч від Ленгдона й Сієнни. Зовні опуклі кам'яні виступи надавали будівлі вигляду беззаперечної авторитетності , посиленого приголомшливим повтором вікон та аркових прольотів.	метафора	Конкретизація
162.	The Pitti Palace , however, was situated in a low valley near the Arno River, meaning that people in the Boboli Gardens looked downhill at the palace. This effect was only more dramatic. One architect	Одначе Палацо Пітті був розташований у низькій долині біля ріки Арно, і це означало, що відвідувачі садів Боболі дивилися на палац згори вниз. Це додавало будівлі ефектності. Один архітектор, описуючи	порівняння	Дослівний переклад

	had described the palace as appearing to have been built by nature herself as if the massive stones in a landslide had tumbled down the long escarpment and landed in an elegant, barricade-like pile at the bottom.	її, визнав, що палац наче спорудила сама природа... наче масивні камені скотилися довгим схилом донизу й попадали елегантною, схожою на барикаду купою.		
163.	As they descended, they traversed the Boboli Amphitheater —the site of the very first opera performance in history— which lay nestled like a horseshoe on the side of a hill.	Вони із Сіенною підтюпцем спустилися крутосхилом, пройшли повз амфітеатр Боболі, який підковою лежав на схилі пагорба, — тут уперше в історії було поставлено оперу	порівняння	Дослівний переклад
164.	The Pitti's grand entrance was as blunt and unwelcoming as he recalled it. Rather than a manicured lawn and landscaping, the front yard was a vast expanse of pavement that stretched across an entire hillside, flowing down to the Via dei Guicciardini like a massive paved ski slope.	Парадний вхід до Палацо Пітті постав перед ними так само грубим і непривітним , яким він його запам'ятав. У передньому дворі не було підстриженої галявини із садово-парковим ландшафтом, це був широкий брукований простір, що простягався через увесь схил пагорба й спадав донизу, до віа Гвіччардіні, масивним гірськолижним спуском.	епітети	Дослівний переклад
165.	The Pitti's grand entrance was as blunt and unwelcoming as he recalled it. a) Rather than a manicured lawn and landscaping, б) the front yard was a vast expanse of pavement that stretched across an entire hillside, flowing down to the Via dei Guicciardini like a massive paved ski slope.	Парадний вхід до Палацо Пітті постав перед ними так само грубим і непривітним , яким він його запам'ятав. У передньому дворі не було підстриженої галявини із садово-парковим ландшафтом, це був широкий брукований простір, що простягався через увесь схил пагорба й спадав донизу, до віа Гвіччардіні, масивним гірськолижним спуском.	порівняння	а)антонімічний переклад; б)дослівний переклад
166.	As they drew nearer, Sienna's eyes moved to the sprawling entablature above the entrance—a ghostly compilation of stalactites and nebulous stone extrusions that seemed to be engulfing two	Коли вони підбігли ближче, погляд Сіенни впав на широкий антаблемент над входом — похмуре поєднання сталактитів та безформних кам'яних виступів , які наче поглинали двох напівлежачих жінок,	епітети	Конкретизація

	reclining women, who were flanked by a shield embedded with six balls, or palle, the famed crest of the Medici.	прикритих збоку щитом із вмонтованими в нього шістьма кулями, або пале, — то був знаменитий герб Медичі.		
167.	As they drew nearer, Sienna's eyes moved to the sprawling entablature above the entrance—a ghostly compilation of stalactites and nebulous stone extrusions that seemed to be engulfing two reclining women, who were flanked by a shield embedded with six balls, or palle, the famed crest of the Medici.	Коли вони підбігли ближче, погляд Сієнни впав на широкий антаблемент над входом — похмуре поєднання сталактитів та безформних кам'яних виступів, які наче поглинали двох напівлежачих жінок, прикритих збоку щитом із вмонтованими в нього шістьма кулями, або пале, — то був знаменитий герб Медичі.	метафора	Конкретизація
168.	As they drew nearer, Sienna's eyes moved to the sprawling entablature above the entrance—a ghostly compilation of stalactites and nebulous stone extrusions that seemed to be engulfing two reclining women, who were flanked by a shield embedded with six balls, or palle, the famed crest of the Medici.	Коли вони підбігли ближче, погляд Сієнни впав на широкий антаблемент над входом — похмуре поєднання сталактитів та безформних кам'яних виступів, які наче поглинали двох напівлежачих жінок, прикритих збоку щитом із вмонтованими в нього шістьма кулями, або пале, — то був знаменитий герб Медичі.	хремотонім	Калькування, транскрипція
169.	The Buontalenti Grotto —so named for its architect, Bernardo Buontalenti —was arguably the most curious looking space in all of Florence. Intended as a kind of fun house for young guests at the Pitti Palace, the three-chambered suite of caverns was decorated in a blend of naturalistic fantasy and Gothic excess, composed of what appeared to be dripping concretions and flowing pumice that seemed either to be consuming or exuding the multitude of carved figures.	Грот Буонталенті , названий так на честь архітектора Бернардо Буонталенті, був, напевне, найдивовижнішим місцем у всій Флоренції. Свого часу його задумували як «павільйон сміху» для маленьких гостей Палацо Пітті. Три сполучені печери грота демонстрували суміш натуралістичної фантазії та готичної надмірності: утворені з краплинних конкрецій та текучої пемзи, вони наче або поглинали, або виштовхували з себе численні скульптурні фігури.	топонім	Транслітерація, транскрипція
170.	The Buontalenti Grotto—so	Грот Буонталенті, названий	антропонім	Трансліте

	<p>named for its <u>architect</u>, Bernardo Buontalenti — was arguably the most curious-looking space in all of Florence. Intended as a kind of fun house for young guests at the Pitti Palace, the three-chambered suite of caverns was decorated in a blend of naturalistic fantasy and Gothic excess, composed of what appeared to be dripping concretions and flowing pumice that seemed either to be consuming or exuding the multitude of carved figures.</p>	<p>так на честь <u>архітектора</u> Бернардо Буонталенті, був, напевне, найдивовижнішим місцем у всій Флоренції. Свого часу його задумували як «павільйон сміху» для маленьких гостей Палацо Пітті. Три сполучені печери грота демонстрували суміш натуралістичної фантазії та готичної надмірності: утворені з краплинних конкрецій та текучої пемзи, вони наче або поглинали, або виштовхували з себе численні скульптурні фігури.</p>		рація
171.	<p>The Buontalenti Grotto—so named for its architect, Bernardo Buontalenti —was arguably the most curious-looking space in all of Florence. Intended as a kind of fun house for young guests at the Pitti Palace, the three-chambered suite of caverns was decorated in a blend of naturalistic fantasy and Gothic excess, composed of what appeared to be dripping concretions and flowing pumice that seemed either to be consuming or exuding the multitude of carved figures.</p>	<p>Грот Буонталенті, названий так на честь архітектора Бернардо Буонталенті, був, напевне, найдивовижнішим місцем у всій Флоренції. Свого часу його задумували як «павільйон сміху» для маленьких гостей Палацо Пітті. Три сполучені печери грота демонстрували суміш натуралістичної фантазії та готичної надмірності: утворені з краплинних конкрецій та текучої пемзи, вони наче або поглинали, або виштовхували з себе численні скульптурні фігури.</p>	епітети	Конкретизація
172.	<p>The Buontalenti Grotto—so named for its architect, Bernardo Buontalenti —was arguably the most curious-looking space in all of Florence. Intended as a kind of fun house for young guests at the Pitti Palace, the three-chambered suite of caverns was decorated in a blend of naturalistic fantasy and Gothic excess, composed of what appeared to be dripping concretions and flowing pumice that seemed either</p>	<p>Грот Буонталенті, названий так на честь архітектора Бернардо Буонталенті, був, напевне, найдивовижнішим місцем у всій Флоренції. Свого часу його задумували як «павільйон сміху» для маленьких гостей Палацо Пітті. Три сполучені печери грота демонстрували суміш натуралістичної фантазії та готичної надмірності: утворені з краплинних конкрецій та текучої пемзи, вони наче або поглинали, або виштовхували з себе</p>	порівняння	Конкретизація

	to be consuming or exuding the multitude of carved figures.	численні скульптурні фігури.		
173.	The man had placed a phone call, and his voice sounded unnervingly close, as if he were standing right beside them. The cavern was acting like a parabolic microphone, collecting all the sound and focusing it at the rear.	М'язистий тип дзвонив по телефону, і його голос звучав бентежно близько, наче він стояв поруч. Порожнина грота діяла, мов параболічний мікрофон, збираючи увесь звук і концентруючи його в тильній частині.	порівняння	Дослівний переклад
174.	a) IL CORRIDOIO VASARIANO —б) the Vasari Corridor —was designed by Vasari in 1564 under orders of the Medici ruler, Grand Duke Cosimo I, to provide safe passage from his residence at the Pitti Palace to his administrative offices, across the Arno River in the Palazzo Vecchio.	а) Il Corridoro Vasariano — б) коридор Базарі — спроектував Джорджо Базарі за наказом правителя з династії Медичі, великого герцога Козімо Першого, щоби забезпечити безпечний прохід від його резиденції в Палацо Пітті до адміністративних установ, розташованих за річкою Арно, у Палацо Веккіо.	топоніми	а)Зафіксований відповідник; б)транскрипція
175.	Similar to Vatican City's famed Passetto, the Vasari Corridor was the quintessential secret passageway. It stretched nearly a full kilometer from the eastern corner of the Boboli Gardens to the heart of the old palace itself, crossing the а) Ponte Vecchio and snaking through the б) Uffizi Gallery in between.	За аналогією зі знаменитим ходом Пассетто у Ватикані, коридор Базарі за своїм призначенням був потаємним ходом. Він простягнувся більш ніж півмилі від східного краю садів Боболі аж до центру Палацо Веккіо, на своєму шляху перегинаючи а) Понте Веккіо та звиваючись крізь б) галерею Уффіці .	топоніми	а)Транслітерація, транскрипція б)транслітерація, калькування
176.	<u>IL CORRIDOIO VASARIANO—the Vasari Corridor—was designed by Giorgio Vasari in 1564 under orders of the Medici ruler, Grand Duke Cosimo I, to provide safe passage from his residence at the Pitti Palace to his administrative offices, across the Arno River in the Palazzo Vecchio.</u>	<u>Il Corridoro Vasariano — коридор Базарі —</u> спроектував Джорджо Базарі за наказом правителя з династії Медичі, великого герцога Козімо Першого , щоби забезпечити безпечний прохід від його резиденції в Палацо Пітті до адміністративних установ, розташованих за річкою Арно, у Палацо Веккіо.	антропонім	Калькування, транслітерація
177.	Langdon raised his eyes	Ленгдон перевів погляд від	метафора	Генераліза

	now from the bridge to the murky waters it spanned. Off to the east, the lone spire of the Palazzo Vecchio beckoned.	містка на каламутні води, які той місток перетинав. На сході його манила самотня вежа Палацо Веккіо.		ція
178.	THE PALAZZO VECCHIO resembles a giant chess piece. With its robust quadrangular facade and rusticated square-cut battlements, the massive rooklike building is aptly situated, guarding the southeast corner of the Piazza della Signoria.	Палацо Веккіо подібний на гігантську шахову фігуру. Ця масивна, схожа на грака споруда з міцним квадратним фасадом і рустованими прямокутниками стінами з бійницями своїм вдалим розташуванням захищає південно-східний край п'яца дела Синьйорія.	порівняння	Дослівний переклад
179.	THE PALAZZO VECCHIO resembles a giant chess piece. With its robust quadrangular facade and rusticated square-cut battlements, the massive rooklike building is aptly situated, guarding the southeast corner of the Piazza della Signoria.	Палацо Веккіо подібний на гігантську шахову фігуру. Ця масивна, схожа на грака споруда з міцним квадратним фасадом і рустованими прямокутниками стінами з бійницями своїм вдалим розташуванням захищає південно-східний край п'яца дела Синьйорія.	епітети	Граматична заміна (перестановка членів речення)
180.	THE PALAZZO VECCHIO resembles a giant chess piece. With its robust quadrangular facade and rusticated square-cut battlements, the massive rooklike building is aptly situated, guarding the southeast corner of the Piazza della Signoria.	Палацо Веккіо подібний на гігантську шахову фігуру. Ця масивна, схожа на грака споруда з міцним квадратним фасадом і рустованими прямокутниками стінами з бійницями своїм вдалим розташуванням захищає південно-східний край п'яца дела Синьйорія.	топонім	Транскрипція, транслітерація
181.	Today, however, Langdon and his companion planned to enter the Palazzo Vecchio via the Vasari Corridor , much as Medici dukes might have done in their day—bypassing The famous Uffizi Gallery and following the corridor as it snaked above bridges, over roads, and through buildings, leading directly into the heart of the old palace.	Однак сьогодні Ленгдон і його супутниця мали потрапити до Палацо Веккіо через коридор Базарі , як це робили свого часу герцоги з династії Медичі: оминати знамениту галерею Уффіці, а потім рушити коридором, який зміївся над мостами й дорогами, повз будівлі, ведучи прямісінько до центру старого палацу.	метафора	Дослівний переклад

182.	AT ONE TIME, the Hall of the Five Hundred was the largest room in the world. It had been built in 1494 to provide a meeting hall for the entire Consiglio Maggiore—the republic's Grand Council of precisely five hundred members—from which the hall drew its name. Some years later, at the behest of Cosimo I, the room was renovated and enlarged substantially.	Свого часу Зал п'ятисот був найбільшим приміщенням у світі. Його збудували тисяча чотириста дев'яносто четвертого року як зал зібрань для повного складу Consiglio Maggiore — Великої ради, яка налічувала п'ятсот членів; саме через це він і дістав таку назву. Кілька років по тому за наказом Козімо Першого приміщення перебудували й значно збільшили.	хрематонім	Калькування
183.	AT ONE TIME, the Hall of the Five Hundred was the largest room in the world. It had been built in 1494 to provide a meeting hall for the entire a) Consiglio Maggiore—the republic's б) Grand Council of precisely five hundred members —from which the hall drew its name. Some years later, at the behest of Cosimo I, the room was renovated and enlarged substantially.	Свого часу Зал п'ятисот був найбільшим приміщенням у світі. Його збудували тисяча чотириста дев'яносто четвертого року як зал зібрань для повного складу a) Consiglio Maggiore — б) Великої ради, яка налічувала п'ятсот членів; саме через це він і дістав таку назву. Кілька років по тому за наказом Козімо Першого приміщення перебудували й значно збільшили.	реалія	а)Зафіксований відповідник б)калькування
184.	For Langdon, it was always the floor of this room that first drew his eye, immediately announcing that this was no ordinary space. The crimson stone parquet was overlaid with a black grid, giving the twelve-thousand-square-foot expanse an air of solidity, depth, and balance.	Долівка цього залу завжди першою привертала увагу Ленгдона, немовби відразу ж зазначаючи, що це незвичайне місце. На темно-червоний кам'яний паркет було накладено чорну решітку, що надавало обширу площею дванадцять тисяч квадратних футів солідності, глибини й урівноваженості.	метафора	Дослівний переклад
185.	a) Lo Studiolo. Positioned behind a glass door, directly opposite the hidden words cerca trova in the Hall of the Five Hundred, was nestled б) a tiny windowless chamber. Designed by Vasari as a secret study for Francesco I, the rectangular Studiolo	a) Lo Studiolo. За скляними дверима, напроти потаємних слів cerca trova у Залі п'ятисот, крилася б) невеличка глуха кімната. Спроектована Базарі як потаємний кабінет для Франческо Першого, прямокутне студіоло заокруглювалося до стелі у	хрематонім , епітет	а)Зафіксований відповідник; б)генералізація

	rose to a rounded, barrel-vaulted ceiling, which gave those inside the feeling of being inside a giant treasure chest.	формі діжки, що створювало враження в тих, хто був усередині, наче вони потрапили до гігантської скрині для скарбів.		
186.	Lo Studiolo. Positioned behind a glass door, directly opposite the hidden words cerca trova in the Hall of the Five Hundred, was nestled a tiny windowless chamber. Designed by Vasari as a secret study for Francesco I , the rectangular Studiolo rose to a rounded, barrel-vaulted ceiling, which gave those inside the feeling of being inside a giant treasure chest.	Lo Studiolo. За скляними дверима, напроти потаємних слів cerca trova у Залі п'ятисот, крилася невеличка глуха кімната. Спроектowana Базарі як потаємний кабінет для Франческо Першого , прямокутне студіоло заокруглювалося до стелі у формі діжки, що створювало враження в тих, хто був усередині, наче вони потрапили до гігантської скрині для скарбів.	антропонім	Транскрипція
187.	Lo Studiolo. Positioned behind a glass door, directly opposite the hidden words cerca trova in the Hall of the Five Hundred, was nestled a tiny windowless chamber. Designed by Vasari as a secret study for Francesco I, the rectangular Studiolo rose to a rounded, barrel-vaulted ceiling , which gave those inside the feeling of being inside a giant treasure chest.	Lo Studiolo. За скляними дверима, напроти потаємних слів cerca trova у Залі п'ятисот, крилася невеличка глуха кімната. Спроектowana Базарі як потаємний кабінет для Франческо Першого, прямокутне студіоло заокруглювалося до стелі у формі діжки , що створювало враження в тих, хто був усередині, наче вони потрапили до гігантської скрині для скарбів.	епітет	Граматична заміна частини мови (прикметника дієсловом)
188.	Lo Studiolo. Positioned behind a glass door, directly opposite the hidden words cerca trova in the Hall of the Five Hundred, was nestled a tiny windowless chamber. Designed by Vasari as a secret study for Francesco I, the rectangular Studiolo rose to a rounded, barrel-vaulted ceiling, which gave those inside the feeling of being inside a giant treasure chest.	Lo Studiolo. За скляними дверима, напроти потаємних слів cerca trova у Залі п'ятисот, крилася невеличка глуха кімната. Спроектowana Базарі як потаємний кабінет для Франческо Першого, прямокутне студіоло заокруглювалося до стелі у формі діжки, що створювало враження в тих, хто був усередині, <u>наче</u> вони потрапили до гігантської скрині для скарбів.	порівняння	Граматична заміна частин мови (іменника порівняльним сполучником)
189.	The longtime director of the	Багаторічний директор	топонім	Зафіксований

	Museo dell'Opera del Duomo , Ignazio oversaw all aspects of Florence's most prominent historical site— Il Duomo —the massive, red-domed cathedral that dominated both the history and the skyline of Florence.	музею собору Дуомо, Ігнаціо був відповідальний за всі аспекти найвизначнішого історичного об'єкта Флоренції — Дуомо — масивного собору з червоним куполом, який домінував як в історії Флоренції, так і на лінії її міського горизонту.		відповідник
190.	The longtime director of the Museo dell'Opera del Duomo, Ignazio oversaw all aspects of Florence's most prominent historical site— Il Duomo —the massive, red-domed cathedral that dominated both the history and the <u>skyline of Florence</u> .	Багаторічний директор музею собору Дуомо, Ігнаціо був відповідальний за всі аспекти найвизначнішого історичного об'єкта Флоренції — Дуомо — масивного собору з червоним куполом, який домінував як в історії Флоренції, так і на лінії її міського горизонту.	метафора	Генералізація
191.	Six days ago, Bertrand Zobrist threw himself off the top of the a) Badia б) tower only a few blocks away from here.”	Шість днів тому Бертран Цобріст викинувся вниз із вершечка вежі Флорентійського абатства за кілька кварталів звідси.	топонім	а)Зафіксований відповідник; б)калькування
192.	WITH ITS WARM oak wainscoting and coffered wooden ceilings, the Hall of Geographical Maps feels a world away from the stark stone and plaster interior of the Palazzo Vecchio. Originally the building's cloakroom, this grand space contains dozens of closets and cabinets once used to store the portable assets of the grand duke.	Зал географічних мап із дубовими панелями в теплих тонах і кесонною стелею відрізняється від інтер'єру Палацо Веккіо з гіпсу й каменю, як небо від землі. Спроектоване як роздягальня, це величне приміщення містило десятки комірчин та шаф, колись використовуваних для зберігання предметів одягу великого герцога.	хремотонім	Калькування
193.	WITH ITS a) WARM oak wainscoting and б) coffered wooden ceilings, the Hall of Geographical Maps в) feels a world away from the stark stone and plaster interior of the Palazzo Vecchio . Originally the building's cloakroom, this grand space contains dozens of closets and cabinets once used to store the portable assets of the	Зал географічних мап із а) дубовими панелями в теплих тонах і б) кесонною стелею в) відрізняється від інтер'єру Палацо Веккіо з гіпсу й каменю, як небо від землі. Спроектоване як роздягальня, це величне приміщення містило десятки комірчин та шаф, колись використовуваних для зберігання предметів одягу великого герцога.	порівняння	а)Конкрети зація; б)конкрети зація;

	grand duke.			
194.	The Duke of Athens Stairway. ... The passage had been designed as a series of frighteningly narrow switchback stairs. The deeper they went, the tighter it seemed to get.	Сходи герцога афінського. ... Цей перехід був спроектований як низка моторошно вузьких сходів із крутими поворотами. І що далі вони заглиблювалися, то більш тісними й моторошними здавалися сходи.	хремотонім	Калькування
195.	<u>The Duke of Athens Stairway.</u> ... The passage had been designed as a series of frighteningly narrow a) switchback stairs. The deeper they went, the tighter it seemed to get.	<u>Сходи герцога афінського.</u> ... Цей перехід був спроектований як низка моторошно вузьких а) сходів із крутими поворотами. І що далі вони заглиблювалися, то більш тісними й моторошними здавалися сходи.	порівняння	Описовий переклад
196.	THE MORNING SUN had fully risen now, casting long shadows down the narrow canyons that snaked between the buildings of old Florence. Shopkeepers had begun throwing open the metal grates that protected their shops and bars...	Ранкове сонце вже викотилося з-за обрію й кинуло довгі тіні на вузькі каньйони вулиць, що зміїлися поміж будівлями Флоренції. Крамарі піднімали металеві решітки й жалюзі, що захищали крамнички й бари...	метафора	Конкретизація
197.	Langdon glanced up and saw that they were just passing the austere stone facade of the Bargello Museum to their right.	Ленгдон підняв очі й побачив, що вони саме проходили повз скромний кам'яний фасад музею Барджелло.	топонім	Транскрипція калькування
198.	Langdon glanced up and saw that they were just passing the austere stone facade of the Bargello Museum to their right.	Ленгдон підняв очі й побачив, що вони саме проходили повз скромний кам'яний фасад музею Барджелло.	епітет	Модуляція
199.	THE CASA DI Dante is located on the Via Santa Margherita and is easily identified by the large banner suspended from the stone façade partway up the alleyway: MUSEO CASA DI DANTE.	Каза ді Данте розташована на віа Санта-Маргеріта. Її легко впізнати за великим транспарантом, що висить над кам'яним фасадом майже посередині вулиці: «MUSEO CASA DI DANTE».	топонім	Транскрипція, транслітерація, калькування
200.	THE CASA DI Dante is located on the Via Santa Margherita and is easily identified by the large banner suspended from the	Каза ді Данте розташована на віа Санта-Маргеріта. Її легко впізнати за великим транспарантом, що висить над кам'яним фасадом майже	топонім	Транслітерація, транскрипція

	stone façade partway up the alleyway: MUSEO CASA DI DANTE.	посередині вулиці: «MUSEO CASA DI DANTE».		
201.	<u>The Piazza del Duomo.</u> This enormous plaza with its complex network of structures was the ancient religious center of Florence. More of a tourist center nowadays, the piazza was already bustling with tour buses and throngs of visitors crowding around Florence’s famed cathedral.	<u>То була п’яца дель Дуомо.</u> Цей гігантський майдан зі складною конструкцією споруд був давнім релігійним центром Флоренції, а в наші дні і центру релігійного перетворився на центр туристичний. П’яца вже була запруджена туристичними автобусами й натовпами відвідувачів, які купчилися біля знаменитого флорентійського собору.	метафора	Модуляція
202.	Having arrived on the south side of the piazza, Langdon and Sienna were now facing the side of the cathedral with its dazzling exterior of green, pink, and white marble. As breathtaking in its size as it was in the artistry that had gone into its construction, the cathedral stretched off in both directions to seemingly impossible distances, its full length nearly equal to that of the Washington Monument laid on its side.	Вийшовши на південний край майдану, Ленгдон із Сієн- і юю опинилися навпроти бокової стіни собору з його захопливим зовнішнім оздобленням із рожевого, зеленого та білого мармуру. Собор, що приголомшував і розмірами, від яких перехоплювало дух, і майстерністю, із якою він був збудований, тягнувся в обох напрямках, здавалося, безкінечно, і його загальна довжина майже дорівнювала довжині монумента Вашингтона, якщо покласти його на бік.	епітет	Дослівний переклад
203.	Having arrived on the south side of the piazza, Langdon and Sienna were now facing the side of the cathedral with its dazzling exterior of green, pink, and white marble. As breathtaking in its size as it was in the artistry that had gone into its construction, the cathedral stretched off in both directions to seemingly impossible distances, its full length nearly equal to that of the Washington Monument laid on its side.	Вийшовши на південний край майдану, Ленгдон із Сієн- і юю опинилися навпроти бокової стіни собору з його захопливим зовнішнім оздобленням із рожевого, зеленого та білого мармуру. Собор, що приголомшував і розмірами, від яких перехоплювало дух, і майстерністю, із якою він був збудований, тягнувся в обох напрямках, здавалося, безкінечно, і його загальна довжина майже дорівнювала	епітети	Граматична заміна частини мови (прикметника дієсловом)

		довжині монумента Вашингтона, якщо покласти його на бік.		
204.	Having arrived on the south side of the piazza, Langdon and Sienna were now facing the side of the cathedral with its dazzling exterior of green, pink, and white marble. As breathtaking in its size as it was in the artistry that had gone into its construction, the cathedral stretched off in both directions to seemingly impossible distances , its full length nearly equal to that of the Washington Monument laid on its side.	Вийшовши на південний край майдану, Ленгдон із Сієн- і юю опинилися навпроти бокової стіни собору з його захопливим зовнішнім оздобленням із рожевого, зеленого та білого мармуру. Собор , що приголомшував і розмірами, від яких перехоплювало дух, і майстерністю, із якою він був збудований, тягнувся в обох напрямках, здавалося, безкінечно , і його загальна довжина майже дорівнювала довжині монумента Вашингтона, якщо покласти його на бік.	метафора	Генералізація граматична заміна частини мови (прикметника й іменника прислівнико м)
205.	Having arrived on the south side of the piazza, Langdon and Sienna were now facing the side of the cathedral with its dazzling exterior of green, pink, and white marble. As breathtaking in its size as it was in the artistry that had gone into its construction, the cathedral stretched off in both directions to seemingly impossible distances, its full length nearly equal to that of the Washington Monument laid on its side.	Вийшовши на південний край майдану, Ленгдон із Сієн- і юю опинилися навпроти бокової стіни собору з його захопливим зовнішнім оздобленням із рожевого, зеленого та білого мармуру. Собор , що приголомшував і розмірами, від яких перехоплювало дух, і майстерністю, із якою він був збудований, тягнувся в обох напрямках, здавалося, безкінечно, і його загальна довжина майже дорівнювала довжині монумента Вашингтона, якщо покласти його на бік.	порівняння	Грамаіична заміна типу речення (про стого речення скла днопідрядни м)
206.	...Florence's famed cathedral.... Despite its abandonment of traditional monochromatic stone filigree in favor of an unusually flamboyant mix of colors, the structure was pure Gothic—classic, robust, and enduring.	...Біля <u>знаменитого флорентійського собору</u> Попри відмову від традиційного однобарвного мурування на користь надзвичайно яскравої суміші кольорів, ця споруда була суто готичною: класичною, міцною й кремезною.	епітети	Дослівний переклад
207.	...Florence's famed cathedral.... Admittedly, Langdon, on his first trip to	Біля <u>знаменитого флорентійського собору</u>Ленгдон мав визнати, що	епітет	Описовий переклад

	Florence, had found the architecture almost gaudy.	під час першої подорожі до Флоренції архітектура собору видалася йому кричуще пістрявою й майже позбавленою смаку.		
208.	...to the hotly disputed competition to select the architect to finish the dome itself. Filippo Brunelleschi had eventually secured the lucrative contract and completed the dome...	і напружений конкурс, на якому вибирали архітектора для завершення самого купола і результати якого спричинилися до гострих суперечок. Насамкінець вигідний контракт дістався Філіппо Брунеллескі , і він завершив будівництво купола	антропонім	Транслітерація, транскрипція
209.	Commonly known as Giotto's bell tower , the campanile left no doubt that it belonged with the cathedral beside it. Adorned in the identical pink, green, and white facing stones, the square spire climbed skyward to a dizzying height of nearly three hundred feet.	Зазвичай відома як вежа Джотто , кампаніла не залишала сумнівів у тім, що належала до собору, розташованого поруч. Прикрашена оригінальним рожевим, зеленим і білим облицювальним каменем, квадратна вежа видряпувалася до неба на запаморочливу висоту близько трьохсот футів.	топонім	Калькування, транскрипція
210.	Commonly known as <u>Giotto's bell tower</u> , the campanile left no doubt that it belonged with the cathedral beside it. Adorned in the identical pink, green, and white facing stones, the square spire climbed skyward to a dizzying height of nearly three hundred feet.	Зазвичай відома як <u>вежа Джотто</u> , кампаніла не залишала сумнівів у тім, що належала до собору, розташованого поруч. Прикрашена оригінальним рожевим, зеленим і білим облицювальним каменем, квадратна <u>вежа</u> видряпувалася до неба на запаморочливу висоту близько трьохсот футів.	метафора	Модуляція
211.	The Baptistry of San Giovanni. Adorned in the same polychromatic facing stones and striped pilasters as the cathedral, the baptistry distinguished itself from the larger building by its striking shape—a perfect octagon. Resembling a layer cake, some had claimed, the eight-sided structure consisted of three distinct	Баптистерій Сан-Джованні. Оздоблений тими самими різноколірними каменями та смугастими пілястрами, що й собор, баптистерій відрізнявся від сусідніх споруд дивовижною формою — це був ідеальний восьмикутник. Ця восьмибічна будівля, яку дехто порівнював із листовим тортом,	топонім	Калькування, транскрипція

	tiers that ascended to a shallow white roof.	складалася з трьох чітко видимих шарів-поверхів, які завершувалися вгорі пласким білим дахом.		
212.	<u>The Baptistry of San Giovanni.</u> Adorned in the same polychromatic facing stones and striped pilasters as the cathedral, the baptistry distinguished itself from the a) larger б) building by its striking shape—a perfect octagon. в) <u>Resembling a layer cake,</u> some had г) claimed, the eight-sided structure consisted of three distinct tiers that ascended to a shallow white roof.	<u>Баптистерій Сан-Джованні.</u> Оздоблений тими самими різноколірними каменями та смугастими пілястрами, що й собор, баптистерій відрізнявся від а) сусідніх б) споруд дивовижною формою — це був ідеальний восьмикутник. Ця восьмибічна будівля, яку дехто в) <u>порівнював із листковим тортом,</u> складалася з трьох чітко видимих шарів-поверхів, які завершувалися вгорі пласким білим дахом.	порівняння	а) Модуляція б) граматична заміна форми слова (заміна однини множиною); в) граматична заміна частини мови (дієприкметника дієсловом)
213.	“As you may know,” Langdon said, “Venice’s two most popular tourist attractions—the a) Doge’s Palace and б) St. Mark’s Basilica —were built by the doges, for the doges.	Як вам, напевне, відомо, — сказав Ленгдон, — два найпопулярніші туристичні об’єкти Венеції — Палац дожів та б) базиліка Сан-Марко — збудовані дожами й для дожів.	топоніми	а) Транскрипція б) транскрипція, транслітерація
214.	Robert, is there a particular museum that might be a good place to look?” Langdon was already considering all of Venice’s best-known museums—the Gallerie dell’Accademia, the Ca’Rezzonico, the Palazzo Grassi, the Peggy Guggenheim Collection, the Museo Correr —but none of them seemed to fit the description.	Роберте, то який музей підходить під ці параметри найбільше? Ленгдон уже перебирав подумки всі найвідоміші венеціанські музеї — Галерея Академії, Ка’Реццоніко, Палацо Грассі, колекція Пеггі Гуггенхайм, музей Коррер — але, здавалося, жоден із них не підпадав під це визначення.	топоніми	Транскрипція, транслітерація
215.	VENICE’S SANTA LUCIA Train Station is an elegant, low-slung structure made of gray stone and concrete. It was designed in a modern, minimalist style, with a facade that is gracefully devoid of all signage except for one symbol—the winged letters FS—the icon of the	Залізничний вокзал Венеції Санта-Лючія — це елегантна низька споруда із сірого каменю і бетону, спроектована по-модерновому мінімалістично. Її фасад позбавлений будь-яких табличок і написів за винятком одного знака: крилатих літер FS —	топонім	Калькування, транскрипція

	state railway system, the Ferrovie dello Stato.	символу державної залізниці («Ferrovie dello Stato»).		
216.	<u>VENICE'S SANTA LUCIA Train Station is an elegant, low-slung structure</u> made of gray stone and concrete. It was designed in a modern, minimalist style, with a facade that is gracefully devoid of all signage except for one symbol—the winged letters FS—the icon of the state railway system, the Ferrovie dello Stato.	<u>Залізничний вокзал Венеції Санта-Лючія</u> — це елегантна <u>низька споруда</u> із сірого каменю і бетону, спроектована по-модерновому мінімалістично. Її фасад позбавлений будь-яких табличок і написів за винятком одного знака: крилатих літер FS — символу державної залізниці («Ferrovie dello Stato»).	епітети	Генералізація
217.	<u>VENICE'S SANTA LUCIA Train Station is an elegant, low-slung structure</u> made of gray stone and concrete. It was designed in a modern, minimalist style, with a facade that is gracefully devoid of all signage except for one symbol—the winged letters a) FS —б) the icon of the state railway system, the Ferrovie dello Stato.	<u>Залізничний вокзал Венеції Санта-Лючія</u> — це елегантна <u>низька споруда</u> із сірого каменю і бетону, спроектована по-модерновому мінімалістично. Її фасад позбавлений будь-яких табличок і написів за винятком одного знака: крилатих літер а) FS — б) символу державної залізниці («Ferrovie dello Stato»).	аббревіатура	а) Зафіксований відповідник; б) дослівний переклад
218.	Because <u>the station is located at the westernmost end of the Grand Canal</u> , passengers arriving in Venice need take only a single step out of the station to find themselves fully immersed in the distinctive sights, smells, and sounds of Venice.	<u>Вокзал розташовується в найдальшому західному кінці Гранд-каналу</u> , тож пасажирам, котрі прибувають до Венеції, треба ступити лише один крок від станції, щоб опинитися в гущавині історичних пам'яток, характерних запахів і звуків.	топонім	Транслітерація
219.	A stone's throw across the canal, the iconic verdigris cupola of San Simeone Piccolo rose into the afternoon sky.	Зовсім поряд із каналом у надвечірнє небо стримів знаменитий фарбований мідянкою купол церкви Сан-Сімеоне Пікколо.	топонім	Калькування, компенсація, транслітерація
220.	A stone's throw across the canal, the iconic verdigris cupola of San Simeone Piccolo rose into the afternoon sky. The church was one of the most architecturally eclectic in all	Зовсім поряд із каналом у надвечірнє небо стримів знаменитий фарбований мідянкою купол церкви Сан-Сімеоне Пікколо. В архітектурному плані це була найбільш еклектична церква	метафора	Описовий переклад

	of Europe.	в Європі.		
221.	A stone's throw across the canal, the iconic verdigris cupola of <u>San Simeone Piccolo</u> rose into the afternoon sky. The church was one of the most <u>architecturally</u> eclectic in all of Europe.	Зовсім поряд із каналом у надвечірнє небо стримів знаменитий фарбований мідянкою купол <u>церкви Сан-Сімеоне Пікколо</u> . В архітектурному плані це була найбільш еклектична церква в Європі.	епітет	Конкретизація, граматична заміна частини мови (прислівника прикметником у поєднанні з іменником)
222.	<u>The church</u> was one of the most architecturally eclectic in all of Europe. Its unusually steep dome and circular sanctuary were Byzantine in style, while its columned marble pronaos was clearly modeled on the classical Greek entryway to Rome's Pantheon. The main entrance was topped by a spectacular pediment of intricate marble relief portraying a host of martyred saints.	В архітектурному плані це була найбільш еклектична <u>церква</u> в Європі. Її незвично зелений крутий купол і круглий вівтар збудовані у візантійському стилі, а мармуровий нартекс із колонами скопійований із класичного пронаосу римського Пантеону. Над парадним входом височів приголомшливий фронтон із чудовим мармуровим рельєфом , на якому було зображено легіон святих мучеників.	епітети	Граматична заміна пасивного стану активним
223.	Few Venetian experiences were more pleasurable than boarding vaporetto —the city's primary open-air water bus— preferably at night, and sitting up front in the open air as the floodlit cathedrals and palaces drifted past.	Мало які венеціанські атракціони були приємнішими за прогулянку на борту вапорето — основного міського виду транспорту. Таку прогулянку слід здійснювати пізно ввечері, сидячи в носовій частині судна під відкритим небом, щоб помилуватись підсвіченими соборами й палацами, що пропливають повз.	метафора	Членування речення, описовий переклад
224.	CASINÒ DI VENEZIA: AN INFINITE EMOTION. While Langdon had never quite understood the words on the casino's banner, the spectacular Renaissance-style palace had been part of the Venetian landscape since the sixteenth century. Once a private mansion, it	CASINO DI VENEZIA: AN INFINITE EMOTION (Казино Венеції: нескінченні емоції) Хоча Ленгдон не до кінця розумів сенс цього рекламного транспаранта, він знав, що цей надзвичайний палац у стилі Ренесансу був частиною венеціанського міського ландшафту ще з	топонім	Транслітерація, калькування, граматична заміна форми слова (заміна однини множиною)

	was now a black-tie gaming hall..	шістнадцятого сторіччя. Колишній приватний особняк, що згодом перетворився на богемний гральний зал...		
225.	<u>CASINÒ DI VENEZIA: AN INFINITE EMOTION.</u> While Langdon had never quite understood the words on the casino's banner, the spectacular Renaissance-style palace had been part of the Venetian landscape since the sixteenth century. Once a private mansion, it was now a black-tie gaming hall...	CASINO DI VENEZIA: AN INFINITE EMOTION (<u>Казино Венеції: нескінченні емоції</u>) Хоча Ленгдон не до кінця розумів сенс цього рекламного транспаранта, він знав, що цей надзвичайний палац у стилі Ренесансу був частиною венеціанського міського ландшафту ще з шістнадцятого сторіччя. Колишній приватний особняк, що згодом перетворився на богемний гральний зал...	епітети	Дослівний переклад
226.	Overlooking this perilous intersection is the austere triangular fortress of Dogana da Mar—the Maritime Customs Office —whose watchtower once guarded Venice against foreign invasion.	Над цим вельми пожвавленим і тому небезпечним водним перехрестям бовваніє аскетична трикутна фортеця Догана да Мар — контора морської митниці , сторожова вежа якої колись охороняла Венецію від вторгнень іноземних загарбників.	топонім	Транслітерація, калькування
227.	Overlooking this perilous intersection is the austere triangular fortress of Dogana da Mar—the Maritime Customs Office —whose watchtower once guarded Venice against foreign invasion.	Над цим вельми пожвавленим і тому небезпечним водним перехрестям бовваніє аскетична трикутна фортеця Догана да Мар — контора морської митниці , сторожова вежа якої колись охороняла Венецію від вторгнень іноземних загарбників.	епітет	Дослівний переклад
228.	As Maurizio powered the boat closer, Langdon could see that the main square was absolutely mobbed with people. Napoleon had once referred to St. Mark's Square as “the drawing room of Europe.”	Коли Мауріціо підвів човен ближче, Ленгдон побачив, що центральний майдан був затоплений людьми. Колись Наполеон назвав майдан Сан-Марко <u>світлицею Європи</u> , і Ленгдону здалося, що до	перифраз	Калькування

	and from the looks of things, this “room” was hosting a party for far too many guests. The entire piazza looked almost as if it would sink beneath the weight of its admirers.	тієї світлиці припалося надто багато гостей. Виникало враження, що майдан ось-ось осяде й піде під воду, не витримавши ваги своїх шанувальників.		
229.	As Maurizio powered the boat closer, Langdon could see that the main square was absolutely mobbed with people. Napoleon had once referred to <u>St. Mark’s Square</u> as “the drawing room of Europe,” and from the looks of things, this “room” was hosting a party for far too many guests. The entire piazza looked almost as if it would sink beneath the weight of its admirers.	Коли Мауріціо підвів човен ближче, Ленгдон побачив, що центральний майдан був затоплений людьми. Колись Наполеон назвав <u>майдан Сан-Марко</u> світлицею Європи, і Ленгдону здалося, що до тієї світлиці припалося надто багато гостей. Виникало враження, що майдан ось-ось осяде й піде під воду, не витримавши ваги своїх шанувальників.	порівняння	Описовий переклад, модуляція
230.	The limo had now come even with St. Mark’s Square, and <u>the Doge’s Palace</u> rose majestically to their right, dominating the shoreline. A perfect example of Venetian Gothic architecture, the palace was an <u>exercise in understated elegance.</u>	Водний лімузин уже порівнявся з майданом Сан-Марко, і праворуч від них забовванів, домінуючи над береговою лінією, пишний <u>Палац дожів</u> . Як ідеальний приклад венеціанської готичної архітектури цей палац був <u>втіленням скромної елегантності.</u>	епітет	Конкретизація
231.	a) “ Il Ponte dei Sospiri, ” Sienna replied. “A famous Venetian bridge.” Langdon peered down the cramped waterway and saw the beautifully carved, enclosed tunnel that arched between the two buildings. б) The Bridge of Sighs, he thought, recalling one of his favorite boyhood movies...	— а) Понте дей Соспірі, — відповіла йому Сієнна. — Це знаменитий венеціанський місток. Ленгдон поглянув у тісну протоку й побачив прекрасний критий тунель, що випнувся дугою поміж двома будівлями. б) « Місток зітхань », — він пригадав фільм, який бачив у дитинстві	топонім	а)Транслітерація, транскрипція б)калькування
232.	“ <u>Il Ponte dei Sospiri,</u> ” Sienna replied. “A famous Venetian bridge.” Langdon peered down the cramped waterway and saw the beautifully carved, enclosed tunnel that arched between the two	— Понте дей Соспірі, — відповіла йому Сієнна. — Це знаменитий венеціанський місток. Ленгдон поглянув у тісну протоку й побачив прекрасний критий тунель, що випнувся дугою поміж	метафора	Дослівний переклад

	buildings. The Bridge of Sighs, he thought, recalling one of his favorite boyhood movies...	двома будівлями. «Місток зітхань», — він пригадав фільм, який бачив у дитинстві		
233.	One of Europe's finest specimens of Byzantine architecture, St. Mark's had a decidedly soft and whimsical a) <u>appearance</u>. In contrast to the austere gray towers of Notre-Dame or Chartres, St. Mark's seemed imposing and yet, somehow, far more down-to-earth. Wider than it was tall, the church б) was topped by five bulging whitewashed domes that exuded an airy, almost festive в) appearance, causing more than a few of the guidebooks to compare St. Mark's to a meringue-topped wedding cake.	Один із найвизначніших зразків візантійської архітектури — церква Сан-Марко мала однозначно м'який і вигадливий а) <u>вигляд зовні</u>. На відміну від аскетичних сірих веж Нотр-Даму чи Шартрського собору, базиліка Сан-Марко видавалася величною й одночасно більш приземленою, звичайною. Завширшки більша, ніж заввишки, б) вона мала нагорі п'ять опуклих побілених куполів, які випромінювали невимушену, майже святкову в) ауру, через що базиліку мало не в кожному туристичному довіднику порівнювали зі шлюбним тортом, прикрашеним безе.	епітети	а)Конкрети зація; б)граматична заміна пасивного стану активним; в)конкрети зація
234.	One of Europe's finest specimens of Byzantine architecture, <u>St. Mark's</u> had a decidedly soft and whimsical appearance. In contrast to the austere gray towers of Notre-Dame or Chartres, St. Mark's seemed imposing and yet, somehow, far more down-to-earth. Wider than it was tall, the church was topped by five bulging whitewashed domes that exuded an airy, almost festive <u>appearance</u>, causing more than a few of the guidebooks to compare St. Mark's to a meringue-topped wedding cake.	Один із найвизначніших зразків візантійської архітектури — <u>церква Сан-Марко</u> мала однозначно м'який і вигадливий вигляд зовні. На відміну від аскетичних сірих веж Нотр-Даму чи Шартрського собору, базиліка Сан-Марко видавалася величною й одночасно більш приземленою, звичайною. Завширшки більша, ніж заввишки, вона мала нагорі п'ять опуклих побілених куполів, які випромінювали невимушену, майже святкову ауру, через що базиліку мало не в кожному туристичному довіднику порівнювали зі шлюбним тортом, прикрашеним безе.	епітети	Модуляція
235.	One of Europe's finest specimens of Byzantine	Один із найвизначніших зразків візантійської	порівняння	Дослівний переклад

	<p>architecture, St. Mark's had a decidedly soft and whimsical appearance. In contrast to the austere gray towers of Notre-Dame or Chartres cathedral, St. Mark's seemed imposing and yet, somehow, far more down-to-earth. Wider than it was tall, the church was topped by five bulging whitewashed domes that exuded an airy, almost festive appearance, causing more than a few of the guidebooks to compare St. Mark's to a meringue-topped wedding cake.</p>	<p>архітектури — церква Сан-Марко мала однозначно м'який і вигадливий вигляд зовні. На відміну від аскетичних сірих веж Нотр-Даму чи Шартрського собору, базиліка Сан-Марко видавалася величною й одночасно більш приземленою, звичайною. Завширшки більша, ніж заввишки, вона мала нагорі п'ять опуклих побілених куполів, які випромінювали невимушену, майже святкову ауру, через що базиліку мало не в кожному туристичному довіднику порівнювали зі шлюбним тортом, прикрашеним безе.</p>		
236.	<p>One of Europe's finest specimens of Byzantine architecture, <u>St. Mark's</u> had a decidedly soft and whimsical appearance. In contrast to the austere gray towers of Notre-Dame or Chartres, St. Mark's seemed imposing and yet, somehow, far more down-to-earth. Wider than it was tall, the church was topped by five bulging whitewashed domes that exuded an airy, almost festive appearance, causing <u>more than a few</u> of the guidebooks to compare St. Mark's to a meringue-topped wedding cake.</p>	<p>Один із найвизначніших зразків візантійської архітектури — <u>церква Сан-Марко</u> мала однозначно м'який і вигадливий вигляд зовні. На відміну від аскетичних сірих веж Нотр-Даму чи Шартрського собору, базиліка Сан-Марко видавалася величною й одночасно більш приземленою, звичайною. Завширшки більша, ніж заввишки, вона мала нагорі п'ять опуклих побілених куполів, які випромінювали невимушену, майже святкову ауру, через що базиліку <u>мало не в кожному</u> туристичному довіднику порівнювали зі шлюбним тортом, прикрашеним безе.</p>	порівняння	Модуляція, описовий переклад
237.	<p>More than half a millennium later, in 1797, Napoleon conquered Venice and took the horses for himself. They were transported to Paris and prominently displayed atop the Arc de Triomphe.</p>	<p>Півтисячі років по тому, тисяча сімсот дев'яносто сьомого року, Наполеон підкорив Венецію й забрав тих коней, їх перевезли до Парижа й поставили на Тріумфальну арку.</p>	топонім	Транскрипція

238.	For centuries it had been claimed that simply breathing the air of <u>St. Mark's</u> would make you a richer person. ... At this hour, the low sun piercing the west window spread out over Langdon's head like a broad, gleaming fan, or an awning of radiant silk.	Сторіччями вважалося, що навіть якщо просто дихати повітрям <u>базилики Сан-Марко</u> , то неодмінно станеш багатшим. У цю надвечірню годину сонце, пробиваючись крізь західне вікно, розкинуло проміння над головою Ленгдона мов широке блискуче віяло або навіс із променистого шовку.	порівняння	Дослівний переклад
239.	With a shorter distance from narthex to altar, St. Mark's exuded a robust, sturdy quality , as well as a feeling of greater accessibility.	Завдяки меншій відстані між західним притвором і вівтарем базилики Сан-Марко створював враження міцності й тривкості, а також простоти й доступності.	епітети	Конкретизація
240.	All along the banks of the Sea of Marmara, floodlights flickered to life, illuminating a skyline of glistening mosques and slender minarets.	На берегах Мармурового моря спалахнули прожектори, освітлюючи лінію горизонту з блискучими мечетями та високими й стрункими мінаретами.	епітети	Описовий переклад
241.	For this reason, Istanbul was arguably one of the most historically diverse locations on earth. From а) Топкапи Palace to the б) Blue Mosque to в) the Castle of the Seven Towers , the city is teeming with folkloric tales of battle, glory, and defeat.	Через це Стамбул, безперечно, є одним із найрізноманітніших міст у світі. Від а) палацу Топкапи й до б) Блакитної мечеті та в) замку Єдикуле він повниться народними легендами про битви, славу й поразки.	топоніми	а)Транслітерація, калькування; б)калькування; в)зафіксований відповідник
242.	For this reason, Istanbul was arguably one of the most historically diverse locations on earth. From Topkapi Palace to the Blue Mosque to the Castle of the Seven Towers, the city is teeming with folkloric tales of battle, glory, and defeat.	Через це Стамбул, безперечно, є одним із найрізноманітніших <u>міст</u> у світі. Від палацу Топкапи й до Блакитної мечеті та замку Єдикуле він повниться народними легендами про битви, славу й поразки.	епітети	Конкретизація
243.	Fittingly, Dandolo had been laid to rest in the most spectacular shrine his captured city had to offer—a building that to this day remained the crown jewel of	Недарма Енріко Даноло упокоївся в найпишнішій усипальниці, яку тільки могло запропонувати йому підкорене місто: у споруді, яка й донині залишається	топонім	Транскрипція

	the region. Hagia Sophia.	найпрекраснішою перлиною всього регіону. Айя-Софія.		
244.	Fittingly, Dandolo had been laid to rest in the most spectacular shrine his captured city had to offer— a building that to this day remained <u>the crown jewel of the region.</u> Hagia Sophia.	Недарма Енріко Даноло упокоївся в найпишнішій усипальниці , яку тільки могло запропонувати йому підкорене місто: у споруді, яка й донині залишається <u>найпрекраснішою перлиною</u> всього регіону. Айя-Софія.	епітети	Модуляція
245.	<u>Hagia Sophia. ...</u> Later, in the fifteenth century, following the conquest of Constantinople by Fatih Sultan Mehmed , it had become a mosque...	<u>Айя-Софія. ...</u> Згодом, у п'ятнадцятому сторіччі, після завоювання Константинополя Фатіхом Султаном Мехмедом , цей храм став мечеттю...	атропонім	Транслітерація
246.	All along the waterfront, illuminated minarets rose slender and elegant above their domed mosques , silent reminders that while Istanbul was a modern, secular city, its core was grounded in religion.	А вздовж усього узбережжя над мечетями з овальними куполами височіли стрункі мінарети як мовчазне нагадування про те, що Стамбул, залишаючись сучасним світським містом, суто засадничо все ж таки був містом релігійним.	епітети	Граматична заміна частини мови (прислівника прикметником)
247.	Langdon had always found this ten-mile strip of highway one of the prettiest drives in Europe. A perfect example of Istanbul's clash of old and new, the road followed part of Constantine's wall , which had been built more than sixteen centuries before the birth of the man for whom this avenue was now named—John F. Kennedy.	Ленгдон завжди вважав цю трасу завдовжки десять миль однією з найкрасивіших у Європі. Як чудовий приклад стамбульського поєднання старого з новим дорога бігла вздовж стіни Костянтина , збудованої за понад шість сторіч до народження людини, ім'ям якої був названий цей проспект, — Джона Ф. Кеннеді.	топонім	Калькування, транскрипція
248.	The Blue Mosque, he quickly realized, spotting the building's six fluted, pencil-shaped minarets, which had multiple şerefe balconies and climbed skyward to end in piercing spires.	«Блакитна мечеть», — швидко здогадався він, помітивши шість тоненьких, як олівці, мінаретів із балконами-шерефе ; вони здіймалися високо в небо гострими шпилями.	епітети	Модуляція
249.	The Blue Mosque, he quickly realized, spotting the building's six fluted,	«Блакитна мечеть», — швидко здогадався він, помітивши шість тоненьких,	реалія	Транскрипція калькування

	pencil-shaped minarets, which had multiple şerefe balconies and climbed skyward to end in piercing spires.	як олівці, мінаретів із балконами-шерефе ; вони здіймалися високо в небо гострими шпилями.		
250.	The Blue Mosque, he quickly realized, spotting the building's six fluted, pencil-shaped minarets , which had multiple şerefe balconies and climbed skyward to end in piercing spires .	«Блакитна мечеть», — швидко здогадався він, помітивши шість тоненьких, як олівці, мінаретів із балконами-шерефе; вони здіймалися високо в небо гострими шпилями .	метафора	Дослівний переклад
251.	Langdon had once read that the exotic, fairy-tale quality of the Blue Mosque's balconied minarets had inspired the design for Cinderella's iconic castle at Disney World . The Blue Mosque drew its name from the dazzling sea of blue tiles that adorned its interior walls.	Колись Ленгдон читав, що екзотичність і майже казковість цих мінаретів надихнула творців відомого замку Попелюшки в парку розваг Діснея . Мечеть дістала свою назву завдяки запаморочливо красивому морю блакитних кахлів, що прикрашали її всередині.	топонім	Описовий переклад
252.	Langdon had once read that the exotic, fairy-tale quality of the Blue Mosque's balconied minarets had inspired the design for Cinderella's iconic castle at Disney World. <u>The Blue Mosque drew its name from the dazzling sea of blue tiles that adorned its interior walls.</u>	Колись Ленгдон читав, що екзотичність і майже казковість цих мінаретів надихнула творців відомого замку Попелюшки в парку розваг Діснея. <u>Мечеть дістала свою назву завдяки запаморочливо красивому морю блакитних кахлів, що прикрашали її всередині.</u>	Гіпербола, епітет	Дослівний переклад
253.	Langdon had once read that the a) exotic, fairy-tale quality of б) the Blue Mosque's balconied minarets had inspired the design for Cinderella's iconic castle at Disney World. The Blue Mosque drew its name from the dazzling sea of blue tiles that adorned its interior walls.	Колись Ленгдон читав, що а) екзотичність і майже казковість б) цих мінаретів надихнула творців відомого замку Попелюшки в парку розваг Діснея. Мечеть дістала свою назву завдяки запаморочливо красивому морю блакитних кахлів, що прикрашали її всередині.	епітети	а)Грамматична заміна частини мови (прикметники в іменниками) б)генералізація
254.	Langdon stepped into the opening and raised his eyes to the east. Hagia Sophia. Not so much a building ... as a mountain.	Ленгдон вийшов на галявину й підняв очі на схід. Айя-Софія. Не так будівля, як гора.	порівняння	Дослівний переклад

255.	Glistening in the rain, the colossal silhouette of Hagia Sophia appeared to be a city unto itself. Its central dome—impossibly broad and ribbed in silver gray—seemed to rest upon a conglomeration of other domed buildings that had been piled up around it.	Колосальний силует Святої Софії, поблискуючи під дощем, здавався містом посеред міста. Її центральний купол — неймовірно широкий і сріблясто-сірий — ніби покоївся на скупченні інших будівель із куполами.	порівняння	Перестановка членів речення (відокремленості обставини), дослівний переклад
256.	Glistening in the rain, the colossal silhouette of <u>Hagia Sophia</u> appeared to be a city unto itself. Its central dome—impossibly broad and ribbed in silver gray—seemed to rest upon a conglomeration of other domed buildings.	Колосальний силует <u>Святої Софії</u> , поблискуючи під дощем, здавався містом посеред міста. Її центральний купол — неймовірно широкий і <u>сріблясто-сірий</u> — ніби покоївся на скупченні інших будівель із куполами.	порівняння	Генералізація
257.	Seeing it again, Langdon was reminded that a) the Emperor Justinian, upon the completion of Hagia Sophia , had stepped back and proudly proclaimed, “б) Solomon , I have outdone thee!”	Побачивши її знову, Ленгдон пригадав, що а) імператор Юстиніан після завершення будівництва храму ступив крок назад і гордо заявив: «б) Соломоне , я перевершив тебе!»	антропоніми	а) Калькування, транскрипція б) транслітерація
258.	RAIN WAS NOW pelting the ancient dome of <u>Hagia Sophia</u> The walkways here were lined with the ancient cannonballs used by the forces of Mehmet the Conqueror – a decorative reminder that the history of this building had been filled with violence as it was conquered and then retasked to serve the spiritual needs of assorted victorious powers.	Дощ перішив по старовинному куполу <u>Святої Софії</u> Уздовж пішохідних стежин лежали гарматні ядра , використовувані військами Мехмеда Завойовника. Тепер ці ядра стали прикрасою, яка, однак, нагадувала, що історія будівлі сповнена жорстокості й насильства, бо її неодноразово завойовували й перепрофілювали для обслуговування духовних потреб тих чи інших переможців.	метафора	Описовий переклад
259.	As they neared the southern facade, Langdon glanced to his right at the three domed, silolike appendages jutting off the building. These were the	Коли всі троє наблизилися до південного фасаду, Ленгдон поглянув праворуч від себе на три куполоподібні, схожі на силосні башти, прибудови, що стирчали зі	епітети	Конкретизація

	Mausoleums of the Sultans, one of whom—Murad III—was said to have fathered over a hundred children.	споруди. То були мавзолеї султанів, один із яких, Мурад Третій, за свідченнями сучасників, став батьком понад сотні дітей.		
260.	As they neared the southern facade, Langdon glanced to his right at the three domed, silolike appendages jutting off the building. These were the <u>Mausoleums of the Sultans, one of whom—Murad III—</u> was said to have fathered over a hundred children.	Коли всі троє наблизилися до південного фасаду, Ленгдон поглянув праворуч від себе на три куполоподібні, схожі на силосні башти, прибудови, що стирчали зі споруди. То були <u>мавзолеї султанів, один із яких, Мурад Третій,</u> за свідченнями сучасників, став батьком понад сотні дітей.	антропонім	Транслітерація
261.	The glistening cupola was often called “the dome of heaven itself” and was supported by four tremendous arches , which in turn were sustained by a series of semidomes and tympana. These supports were then carried by yet another descending tier of smaller semidomes and arcades, creating the effect of a cascade of architectural forms working their way from heaven toward earth.	Цей блискучий купол часто називали «куполом самих небес»; він тримався на чотирьох велетенських арках , які підпиралися напівкуполами й тимпанами. Ці опори покоїлися на ще одному спадному поверху менших напівкуполів та аркад, створюючи ефект каскаду архітектурних форм, що поволі спускаються з небес на землю.	епітети	Дослівний переклад
262.	The glistening golden cupola was often called “the dome of heaven itself” and was supported by four tremendous arches, which in turn were sustained by a series of semidomes and tympana . These supports were then carried by yet another descending tier of smaller semidomes and arcades, creating the effect of a cascade of architectural forms working their way from heaven toward earth.	Цей блискучий купол часто називали «куполом самих небес»; він тримався на чотирьох велетенських арках, які підпиралися напівкуполами й тимпанами . Ці опори покоїлися на ще одному спадному поверху менших напівкуполів та аркад, створюючи ефект каскаду архітектурних форм, що поволі спускаються з небес на землю.	термін	Транслітерація
263.	The glistening golden cupola was often called “the dome of heaven itself” and was supported by four tremendous arches, which in turn were sustained by a	Цей блискучий купол часто називали «куполом самих небес»; він тримався на чотирьох велетенських арках, які підпиралися напівкуполами й тимпанами.	метафора	Описовий переклад

	series of semidomes and tympana. These supports were then carried by yet another descending tier of smaller semidomes and arcades, creating the effect of a cascade of architectural forms <u>working their way from heaven toward earth.</u>	Ці опори покоїлися на ще одному спадному поверху менших напівкуполів та аркад, створюючи ефект каскаду архітектурних форм, <u>що поволі спускаються</u> з небес на землю.		
264.	Moving from heaven to earth, albeit by a more direct route, long cables descended straight down from the dome and supported a sea of gleaming chandeliers, which seemed to hang so low to the floor that tall visitors risked colliding with them.	Із небес на землю спускалися — щоправда, набагато прямішим маршрутом — довгі линви. Вони звисали з купола прямо і тримали на собі море мерехтливих люстр, які, здавалося, висіли так низько над підлогою, що високі гості ризикували вдаритися об них.	метафора	Граматична заміна (членування речення)
265.	Moving from heaven to earth, albeit by a more direct route, long cables descended straight down from the dome and supported a sea of gleaming chandeliers, which seemed to hang so low to the floor that tall visitors risked colliding with them.	Із небес на землю спускалися — щоправда, набагато прямішим маршрутом — довгі линви. Вони звисали з купола прямо і тримали на собі море мерехтливих люстр, які, здавалося, висіли так низько над підлогою, що високі гості ризикували вдаритися об них.	гіпербола	Дослівний переклад
266.	a) The city's ancient cistern is precisely that—a large underground space with columns. Quite impressive actually. ... He pointed outside. "It's called б) Yerebatan Sarayi. "	Ото і є а) міський старовинний резервуар — велике підземне приміщення з колонами. Вельми приголомшлива конструкція, мушу вам сказати. ... І він махнув рукою, показуючи назовні. — Він називається б) Єребатан-сараї.	топонім	а) Дослівний переклад; б) транскрипція
267.	The lagoon that reflects no stars. Rising out of the water, meticulously arranged in seemingly endless rows, were hundreds upon hundreds of thick <u>Doric columns,</u> each climbing thirty feet to support the cavern's vaulted ceiling. The columns were lit from below by a series of individual red	Із води піднімалися сотні й сотні <u>доричних колон,</u> акуратно розташованих, здавалося, нескінченними рядами. Кожна з них, піднімаючись на тридцять футів, підпирала стелю печери. Колони підсвічувалися знизу кільканадцятьма окремими червоними прожекторами, що	порівняння	а) Модуляція; б) описовий переклад; в) описовий переклад

	spotlights, creating a surreal forest of illuminated trunks that a) telescoped off б) into the darkness like some kind of в) mirrored illusion.	створювали сюрреалістичний ліс освітлених стовбурів, які а) губилися, б) поволі зливаючись у темряві, наче якась в) ілюзія, спричинена дзеркальним ефектом.		
268.	THE SWISS CONSULATE in Istanbul is located at One Levent Plaza in a sleek, ultramodern skyscraper. The building's concave, blue-glass facade resembles a futuristic monolith along the skyline of the ancient metropolis.	Швейцарське консульство в Стамбулі розташоване по Левент-плаза, 1, в ефектному ультрасучасному хмарочосі. На лінії горизонту давньої столиці його увігнутий фасад із блакитного скла нагадує футуристичний моноліт.	хрематонім	Калькування
269.	THE SWISS CONSULATE in Istanbul is located at One Levent Plaza in a sleek, ultramodern skyscraper. The building's concave, blue-glass facade resembles a futuristic monolith along the skyline of the ancient metropolis.	Швейцарське консульство в Стамбулі розташоване по Левент-плаза, 1, в ефектному ультрасучасному хмарочосі. На лінії горизонту давньої столиці його увігнутий фасад із блакитного скла нагадує футуристичний моноліт.	епітети	Модуляція
270.	<u>THE SWISS CONSULATE in Istanbul</u> is located at One Levent Plaza in a sleek, ultramodern skyscraper. The building's concave, blue-glass facade resembles a futuristic monolith along the skyline of the ancient metropolis.	<u>Швейцарське консульство в Стамбулі</u> розташоване по Левент-плаза, 1, в ефектному ультрасучасному хмарочосі. На лінії горизонту давньої столиці його увігнутий фасад із блакитного скла нагадує футуристичний моноліт.	порівняння	Дослівний переклад
271.	Florence's magnificent <u>Cathedral of Santa Maria del Fiore</u> Despite its vibrant facade, a) the interior of Florence's cathedral was б) stark, empty, and austere. Nonetheless, the ascetic sanctuary seemed to radiate an air of celebration today.	Пишний флорентійський <u>собор Санта-Марія дель Фіоре</u> Попри яскравий фасад, флорентійський собор мав б) простий, скромний і навіть аскетичний а) інтер'єр. Проте сьогодні це аскетичне святилище було сповнене майже святковою атмосферою.	епітети	а) Граматична заміна членів речення (підмета додатком); б) модуляція
272.	Florence's magnificent <u>Cathedral of Santa Maria del Fiore</u> Despite its vibrant facade, the interior of Florence's cathedral was	Пишний флорентійський <u>собор Санта-Марія дель Фіоре</u> Попри яскравий фасад, флорентійський собор мав простий, скромний і	метафора	Модуляція

	stark, empty, and austere. Nonetheless, the ascetic sanctuary seemed to radiate an air of celebration today.	навіть аскетичний інтер'єр. Проте сьогодні це аскетичне святилище було сповнене майже святковою атмосферою.		
Література				
273.	Langdon wasn't listening. The path of light is laid, the sacred test. "It's a damn line of iambic pentameter ," he said suddenly, counting the syllables again. "Five couplets of alternating stressed and unstressed syllables."	Це ж пентаметр, чорт забирай! П'ятистопний ямб! — раптом сказав він, і ще раз подумки порахував склади. — П'ять пар складів — ненаголошений, наголошений.	термін	Зафіксований відповідник
274.	Langdon knew she was right, and yet he had deciphered the segno in a single reading. a) A perfect stanza of iambic pentameter, and the first altar of science had revealed itself in б) pristine clarity . Admittedly, the ease with which he had accomplished the task left him with в) a nagging disquietude .	Ленгдон знав, що вона має рацію, проте й справді розшифрував segno після першого ж прочитання. а) Досконалий ритм п'ятистопного ямба і перший олтар науки відкрилися йому з б) абсолютною ясністю . Щоправда, його трохи непокоїло те, що він упорався з цим завданням так легко.	епітети	а) Конкретизація; б) дослівний переклад; в) граматична заміна частини мови (словосполучення «прикметник + іменник» замінено прислівником та дієсловом)
275.	For a moment, hearing the verse aloud, Langdon felt transported in time... as though he were one of Galileo's contemporaries, listening to the poem for the first time... knowing it was a test, a map, a clue unveiling the four altars of science... the four markers that blazed a secret path across Rome. The verse flowed from Vittoria's lips like a song.	На якусь мить Ленгдонові здалося, що він перенісся назад у часі... став сучасником Галілея, що слухає цей вірш уперше... знаючи, що це — випробування, карта, ключ, що вказує шлях до чотирьох олтарів науки... чотирьох вказівників для визначення таємної стежки через Рим. Вірш лився з вуст Вікторії, наче пісня	порівняння	Граматична заміна частини мови (дієприкметника дієсловом), як результат переклад обставини способу дії підрядним з'ясувальним реченням
276.	For a moment, hearing the verse aloud, Langdon felt transported in time... as though he were one of Galileo's contemporaries, listening to the poem for the first time... knowing it was	На якусь мить Ленгдонові здалося, що він перенісся назад у часі... став сучасником Галілея, що слухає цей вірш уперше... знаючи, що це — випробування, карта, ключ,	метафора	Граматична заміна частини мови (дієслова іменником)

	a test, a map, a clue unveiling the four altars of science... the four markers <u>that blazed</u> a secret path across Rome. The verse flowed from Vittoria's lips like a song.	що вказує шлях до чотирьох олтарів науки... чотирьох вказівників <u>для визначення</u> таємної стежки через Рим. Вірш лився з вуст Вітторії, наче пісня		
277.	For a moment, hearing the verse aloud, Langdon felt transported in time... as though he were one of Galileo's contemporaries, listening to the poem for the first time... knowing it was a test, a map, a clue unveiling the four altars of science... the four markers that blazed a secret path across Rome. The verse flowed from Vittoria's lips like a song.	На якусь мить Ленгдонові здалося, що він перенісся назад у часі... став сучасником Галілея, що слухає цей вірш уперше... знаючи, що це — випробування, карта, ключ, що вказує шлях до чотирьох олтарів науки... чотирьох вказівників для визначення таємної стежки через Рим. Вірш лився з вуст Вітторії, наче пісня	порівняння	Дослівний переклад
278.	"Robert," Vittoria whispered, trying to turn her back on the guide. "Galileo's Diagramma. I need to see it."	Роберте, — прошепотіла Вітторія, намагаючись повернутися до гіда спиною. — Галілеєва «Діаграма». Я мушу на неї подивитися.	хремотонім	Транскрипція, транслітерація
279.	As he did, he realized he was still carrying the folio from Diagramma. He couldn't believe he had forgotten to leave it behind. He pictured the Vatican Curator collapsing in spasms of outrage at the thought of this priceless artifact being packed around Rome like some tourist map.	Він поклав його до кишені і тут згадав, що досі носить із собою сторінку з «Діаграми». Як він міг про неї забути? Треба було залишити її в архіві. Він уявив, як лютуватиме куратор, коли довідається; що цю безцінну реліквію тягали по всьому Риму, наче якийсь туристичний довідник.	порівняння	Генералізація
280.	I already told you. The Worldwide Web. The site for your book, The Art of the Illuminati. "	Я ж уже вам сказав. Через Інтернет. Через сайт вашої книжки «Мистецтво ілюмінатів».	хремотонім	Калькування
281.	Langdon studied <u>the cover.</u> God, Miracles, and the New Physics—by Leonardo Vetra.	«Бог, чудеса і нова фізика» , прочитав Ленгдон <u>на обкладинці.</u> Автор — Леонардо Ветра.	хремотонім	Калькування
282.	He scanned the titles on the bookshelf: The God Particle The Tao of Physics God: The Evidence	Він глянув на корінці книжок, що стояли на полиці: «Божа частинка» «Тао фізики»	хремотонім и	Калькування

		«Бог: лише факти»		
283.	Guy de Maupassant had once written that the painting looked like something painted for a carnival wrestling booth by an ignorant coal heaver.	Гі де Мопассан якось написав, що ця картина виглядає так, наче її намалював якийсь неотесаний кочегар, щоб прикрасити карнавальний павільйон для боротьби.	антропонім	Транскрипція
284.	Langdon recalled one of Harvard's most famous graduates had been a child prodigy named Saul Kripke, who at the age of six had taught himself Hebrew and read all of the <u>works of Descartes</u> by the age of twelve.	Професор пригадав, що одним із найвідоміших випускників Гарварду був вундеркінд на ім'я Саул Кріпке, який у віці шести років самотужки вивчив іврит, а до дванадцяти років устиг прочитати всі <u>твори Декарта</u> .	антропонім	Транскрипція
285.	More recently, Langdon recalled reading about a young phenom named Moshe Kai Cavalin , who, at age eleven, had earned a college degree with a 4.0 grade-point average and won a national title in martial arts, and, at fourteen, published a book titled <u>We Can Do</u> .	Ленгдон пригадав також, що недавно читав про одного феноменального хлопця на ім'я Моше Кай Кавалін , котрий в одинадцятирічному віці здобув університетський диплом із середнім балом 4,0 і виборов титул чемпіона Сполучених Штатів у бойових мистецтвах, а в чотирнадцять років видав книгу під назвою <u>«Це нам до снаги»</u> .	хремотонім	Конкретизація
286.	Apparently she had spent the week reading all 1,600 pages of Gray's Anatomy .	Судячи з усього, упродовж того тижня вона примудрилася прочитати тисячу шістсот сторінок знаменитого підручника з анатомії Генрі Грея .	хремотонім	Описовий переклад
287.	Exalted as one of the preeminent works of world literature, the Inferno was the first of three books that made up Dante Alighieri's Divine Comedy—a 14,233-line epic poem describing Dante's brutal descent into the underworld, journey through purgatory, and eventual arrival in paradise.	Прославлюване як один із найвидатніших творів світової літератури, «Пекло» було першою з трьох книг, які склали «Божественну комедію» Данте Аліг'єрі — епічну поему з 14 233 рядків, у якій змальовувався жаский спуск автора до підземного світу, подорож крізь чистилище та завершальне прибуття до раю.	епітет	Дослівний переклад
288.	Exalted as one of the preeminent works of world literature, the Inferno was	Прославлюване як один із найвидатніших творів світової літератури, «Пекло»	хремотонім	Калькування

	the first of three books that made up Dante Alighieri's <u>Divine Comedy</u> —a 14,233-line epic poem describing Dante's brutal descent into the underworld, journey through purgatory, and eventual arrival in paradise.	було першою з трьох книг, які складали «<u>Божественну комедію</u>» Данте Аліґ'єрі — епічну поему з 14 233 рядків, у якій змальовувався жаский спуск автора до підземного світу, подорож крізь чистилище та завершальне прибуття до раю.		
289.	Exalted as one of the preeminent works of world literature, the Inferno was the first of three books that made up Dante Alighieri's Divine Comedy —a 14,233-line epic poem describing Dante's brutal descent into the underworld, journey through purgatory, and eventual arrival in paradise.	Прославлюване як один із найвидатніших творів світової літератури, «Пекло» було першою з трьох книг, які складали «Божественну комедію» Данте Аліґ'єрі — епічну поему з 14 233 рядків, у якій змальовувався жаский спуск автора до підземного світу, подорож крізь чистилище та завершальне прибуття до раю.	антропонім	Транслітерація, транскрипція
290.	Exalted as one of the preeminent works of world literature, the Inferno was the first of three books that made up Dante Alighieri's Divine Comedy—a 14,233-line epic poem describing Dante's <u>brutal descent into the underworld</u> , journey through purgatory, and eventual arrival in paradise.	Прославлюване як один із найвидатніших творів світової літератури, «Пекло» було першою з трьох книг, які складали «Божественну комедію» Данте Аліґ'єрі — епічну поему з 14 233 рядків, у якій змальовувався <u>жаский спуск</u> автора до підземного світу , подорож крізь чистилище та завершальне прибуття до раю.	епітет	Модуляція
291.	In the seven centuries since its publication, Dante's enduring vision of hell had inspired tributes, translations, and variations by some of history's greatest creative minds. Longfellow, Chaucer, Marx, Milton, Balzac, Borges , and even several popes had all written pieces based on Dante's Inferno.	Впродовж семи сторіч після видання незабутня картина Дантового пекла надихала найвідоміших творців в історії людства на присвяти, переклади та різноманітні варіації. Лонгфелло, Чосер, Маркс, Мільтон, Бальзак, Борхес і навіть кілька римських пап — усі вони написали твори, що ґрунтувалися на Дантовому «Пеклі».	антропонім и	Транскрипція, транслітерація
292.	The oldest American branch had been founded in 1881 in Cambridge, Massachusetts, by Henry Wadsworth Longfellow . <u>New England's</u>	Найстарішу американську філію заснував тисяча вісімсот вісімдесят першого року в Кембриджі, штат Массачусетс, Генрі	антропонім	Транскрипція

	<u>famous Fireside Poet</u> was the first American to translate <i>The Divine Comedy</i> , his translation remaining among the most respected and widely read to this day.	Вордсворт Лонгфелло. Відомий поет із Нової Англії став першим американцем, який переклав «Божественну комедію», і його переклад донині вважається найавторитетнішим і найбільш читаним.		
293.	Despite the hundreds of paintings Vasari created, and the dozens of buildings he designed, his most enduring legacy was his seminal a) book , б) Lives of the <u>Most Excellent Painters, Sculptors, and Architects</u> , a collection of biographies of Italian artists, which to this day remains requisite reading for students of art history.	Попри сотні створених полотен і спроектованих будівель, найвизначнішою спадщиною Вазарі став його фундаментальний а) твір б) «Життєпис <u>славетних художників, скульпторів та архітекторів</u>» — збірка біографій італійських митців, яка й досі залишається хрестоматійним твором для всіх дослідників історії мистецтва.	хремотонім	а) Генералізація; б) модуляція
294.	Despite the hundreds of paintings Vasari created, and the dozens of buildings he designed, his most enduring legacy was his seminal book , <i>Lives of the Most Excellent Painters, Sculptors, and Architects</i> , a collection of biographies of Italian artists, which to this day remains requisite reading for students of art history.	Попри сотні створених полотен і спроектованих будівель, найвизначнішою спадщиною Вазарі став його фундаментальний твір «Життєпис славетних художників, скульпторів та архітекторів» — збірка біографій італійських митців, яка й досі залишається хрестоматійним твором для всіх дослідників історії мистецтва.	епітети	Модуляція
295.	Malthus's biography, much to Knowlton's alarm, included a harrowing excerpt from his book <i>An Essay on the Principle of Population</i> :	Велике збентеження викликала в Нолтона біографія Мальтуса, яка містила уривок із його твору «Нарис про теорію народонаселення» .	хремотонім	Калькування
296.	This plaster hardens into a perfectly detailed replica of the deceased's face. The practice was particularly widespread in commemorating a) eminent persons and men of genius —б) Dante , в) Shakespeare , Voltaire , Tasso , Keats —they all had death masks made.	Гіпс тужавіє й перетворюється на бездоганно детальну копію обличчя померлого. Ця технологія вельми часто використовувалася для увічнення пам'яті а) визначних особистостей : б) Данте , в) Шекспіра, Вольтера, Гассо, Кітса — усім їм робили посмертні маски!	антропоніми	а) Генералізація б) транслітерація; в) транскрипція
297.	The most chilling example	Однак Ленгдон пригадав, що	хремотонім	Калькування

	Langdon recalled, however, was in the 1967 novel Logan's Run , which depicted a future society in which everyone gladly agreed to commit suicide at age twenty-one—thus fully enjoying their youth while not letting their numbers or old age stress the planet's limited resources.	наймоторошніший приклад був описаний тисяча дев'ясот шістдесят сьомого року в романі «Втеча Логана», де змальовувалося суспільство майбутнього, у якому кожен із радістю погоджувався на самогубство у віці двадцяти одного року, таким чином вповні насолоджуючись юністю та не дозволяючи надмірній кількості людей і кволій старості перенапружувати обмежені ресурси планети.		
298.	The love of Dante's life had always been and would always remain the departed Beatrice Portinari, whom Dante had scarcely known, and yet whose memory was so overpowering for him that her ghost became the muse that inspired his greatest works. Dante's celebrated volume of poetry La Vita Nuova overflows with flattering verses about "the blessed Beatrice."	А великим коханням Данте на все його життя стала передчасно померла Беатріче Портінарі, яку поет майже не знав, однак його пам'ять про неї виявилася настільки потужною, що її привид став тією музою, котра надихнула Данте на великі твори. У знаменитій збірці Дантової поезії «Нове життя» («La Vita Nuova») чимало віршів, у яких він співає хвалу «благословенній Беатріче».	хремотонім	Зафіксований відповідник
299.	Dante had scarcely known, and yet whose memory was so overpowering for him that her ghost became the muse that inspired his greatest works. Dante's celebrated volume of poetry La Vita Nuova overflows with flattering verses about "the blessed Beatrice."	... поет майже не знав, однак його пам'ять про неї виявилася настільки потужною, що її привид став тією музою, котра надихнула Данте на великі твори. У знаменитій збірці Дантової поезії «Нове життя» («La Vita Nuova») чимало віршів, у яких він співає хвалу «благословенній Беатріче».	метафора	Граматична заміна типу речення (простого складнопідрядним означальним); описовий переклад
300.	Sing in me, Muse, and through me tell the story ... The opening line of Homer's Odyssey had seemed a worthy supplication...	Співай в мені, музо, йрозповідай історію вустами моїми... Перший рядок Гомерової «Одіссеї» видався йому тоді доречним вираженням власного благання	антропонім	Транслітерація
301.	Sing in me, Muse, and through me tell the story ...	Співай в мені, музо, йрозповідай історію вустами	хремотонім	Транслітерація

	The opening line of Homer's Odyssey had seemed a worthy supplication...	моїми... Перший рядок Гомерової «Одісеї» видався йому тоді доречним вираженням власного благання		
302.	“Lasciate ogne speranza,” they were now chanting, “voi ch’entrate.” These six words—the most famous line in all of Dante’s Inferno—welled up from the bottom of the stairs like the ominous stench of death. ... Abandon all hope, ye who enter here!	Lasciate ogne speranza, — співали вони, — voi chentrate. Ці шість слів — найвідоміший рядок Дантового «Пекла» — злетіли від підніжжя сходового колодязя, наче зловісний подих смерті. ... Залиш надію той, хто сюди входить.	порівняння	Конкретизація
Живопис				
303.	His shouts echoed off the back wall of the Sistine Chapel and then a profound silence fell. Time seemed to stop. Michelangelo’s Last Judgment rose ominously behind him... Jesus casting sinners into hell.	Крики камерарія відлунили від задньої стіни, і в Сікстинській капелі запала глибока тиша. Здавалося, час зупинився. За спиною в нього зловісно маячів «Страшний суд» Мікеланджело... Ісус виганяє грішників до пекла.	хремотонім	Модуляція
304.	Langdon stood with Vittoria beneath a) a sprawling б) Pinturicchio fresco and scanned the gutted shrine.	Ленгдон і Вітторія стояли під а) величезною фрескою б) Пінтуріккіо і розглядали розорене святилище.	епітет, хремотонім	а) Генералізація; б) транскрипція
305.	His shouts echoed off the back wall of the Sistine Chapel and then a profound silence fell. Time seemed to stop. Michelangelo’s Last Judgment rose ominously behind him... Jesus casting sinners into hell.	Крики камерарія відлунили від задньої стіни, і в Сікстинській капелі запала глибока тиша. Здавалося, час зупинився. За спиною в нього зловісно маячів «Страшний суд» Мікеланджело... Ісус виганяє грішників до пекла.	метафора	Конкретизація
306.	He gazed past the altar up to <u>Michelangelo’s renowned fresco</u> , “The Last Judgment.” The painting did nothing to soothe his anxiety. It was a horrifying, fifty-foot-tall depiction of Jesus Christ separating mankind into the righteous and sinners, casting the sinners into hell. There was flayed flesh, burning bodies,	Він дивився повз вітар на славнозвісну <u>фреску Мікеланджело «Страшний суд»</u> . Величезна картина аж ніяк не зменшила його іривоги. На ній Ісус Христос відділяв праведників від грішників і виганяв останніх до пекла. Там з них здирали шкіру, підсмажували; Мікеланджело навіть зобразив у пеклі одного п	порівняння	Грамаітична заміна типу речення (простого речення складнопідрядним); а) генералізація

	and even one of Michelangelo's rivals sitting in hell wearing ass's ears. Guy de Maupassant had once written that the painting looked like something painted for a carnival wrestling a) booth by an ignorant coal heaver.	своїх суперників з осячими вухами. Ї де Мопассан якось написав, що ця картина виглядає так, наче її намалював якийсь неотесаний кочегар, щоб прикрасити карнавальний а) павільйон для боротьби.		
307.	Langdon recognized the image at once. The masterpiece before him—La Mappa dell'Inferno—had been painted by one of the true giants of the Italian Renaissance, Sandro Botticelli.	Шедевр, який з'явився перед його очима, « Мапа пекла », створив один зі справжніх велетів італійського Ренесансу — Сандро Боттічеллі.	антропонім	Транслітерація, транскрипція
308.	Langdon recognized the image at once. The masterpiece before him— La Mappa dell'Inferno —had been painted by one of the true giants of the Italian Renaissance, Sandro Botticelli. An elaborate blueprint of the underworld, The Map of Hell was one of the most frightening visions of the afterlife ever created. Dark, grim, and terrifying, the painting stopped people in their tracks even today.	Шедевр, який з'явився перед його очима, « Мапа пекла », створив один зі справжніх велетів італійського Ренесансу — Сандро Боттічеллі. Ця ретельно виписана схема підземного світу була одним із наймоторошніших образів потойбічного світу, які коли-небудь виходили з-під пензля мистців. Похмуре, моторошне й зловісне, це полотно навіть тепер змушувало людей ціпеніти.	хремотонім	Зафіксований відповідник
309.	Langdon recognized the image at once. The masterpiece before him— <u>La Mappa dell'Inferno</u> —had been painted by one of the true giants of the Italian Renaissance, Sandro Botticelli. An elaborate blueprint of the underworld, The Map of Hell was one of the most frightening visions of the afterlife ever created. Dark, grim, and terrifying, the painting stopped people in their tracks even today.	Шедевр, який з'явився перед його очима, « <u>Мапа пекла</u> », створив один зі справжніх велетів італійського Ренесансу — Сандро Боттічеллі. Ця ретельно виписана схема підземного світу була одним із наймоторошніших образів потойбічного світу, які коли-небудь виходили з-під пензля мистців. Похмуре, моторошне й зловісне, це полотно навіть тепер змушувало людей ціпеніти.	епітети	Дослівний переклад
310.	Unlike his vibrant and colorful Primavera or Birth of Venus, Botticelli	На відміну від життєствердних та барвистих «Весни» і	епітет	Конкретизація

	had crafted his Map of Hell with a depressing palate of reds, sepias, and browns.	« Народження Венери », Боттічеллі створив «Мапу пекла» за допомогою гнітючої палітри червоних, сірих та коричневих кольорів.		
311.	Unlike his vibrant and colorful Primavera or Birth of Venus, Botticelli had crafted his Map of Hell with a depressing palate of reds, sepias, and browns.	На відміну від життєствердних та барвистих « Весни » і « Народження Венери », Боттічеллі створив «Мапу пекла» за допомогою гнітючої палітри червоних, сірих та коричневих кольорів.	хремотоніми	Калькування
312.	Unlike his vibrant and colorful Primavera or Birth of Venus, Botticelli had crafted his Map of Hell with a depressing palate of reds, sepias, and browns.	На відміну від життєствердних та барвистих « Весни » і « Народження Венери », Боттічеллі створив « Мапу пекла » за допомогою гнітючої палітри червоних, сірих та коричневих кольорів.	епітет	Конкретизація
313.	The two of them stood in silence as the morbid image before them slowly began to fade.	Поки вони мовчки стояли, моторошна картина перед їхніми очима поволі блякнула.	епітет	Дослівний переклад
314.	In addition to Botticelli's celebrated Map of Hell, there was Rodin's timeless sculpture of The Three Shades from The Gates of Hell ... а) Stradanus's illustration of Phlegyas paddling through submerged bodies on the river Styx ... б) William Blake's lustful sinners swirling through an eternal tempest ... в) Bouguereau's strangely erotic vision of Dante and Virgil watching two nude men locked in battle ... г) Bayros's tortured souls huddling beneath a hail-like torrent of scalding pellets and droplets of fire ... д) Salvador Dalí's eccentric series of watercolors and woodcuts ... and е) Doré's huge collection of black-and-white etchings depicting everything from	Окрім славнозвісної Боттічеллієвої «Мапи пекла», була також безцінна скульптура Родена з трьома привидами із «Брами пекла», а) ілюстрація Страдануса із зображенням Флегія , що веслує річкою Стікс крізь занурені у воду тіла... б) хтиві грішники Вільяма Блейка , що крутяться в безкінечному вихорі буревію... в) надивовижу еротична картина Бугро , на якій Данте й Вергілій спостерігають за двома оголеними чоловіками, що зішлись у двобої... г) змучені душі Байроса , скоцюрблені під градом розпечених дробинок і краплин вогню... д) ексцентрична серія Сальвадора Далі з акварелей та гравюр по дереву ... і е) велетенська	хремотоніми	а) Транскодування, калькування транскрипція б) калькування, транскрипція в) транскрипція, калькування г) транскрипція, калькування д) транслітерація, описовий переклад; е) транслітерація, дослівний переклад

	the tunneled entrance to Hades ... to winged Satan himself.	колекція Доре з чорно-білих гравюр , що зображали все — від схожого на тунель входу до підземного царства... до самого сатани з крилами.		
315.	Langdon advanced slides to the iconic fresco by Michelino, which showed Dante standing outside the walls of Florence clutching a copy of The Divine Comedy. In the background, the terraced mountain of purgatory rose high above the gates of hell. The painting now hung in Florence's Cathedral of Santa Maria del Fiore—better known as Il Duomo.	Ленгдон прогорнув слайди до знаменитої фрески Мікеліно, на якій Данте стоїть біля стін Флоренції, стискаючи в руках примірник «Божественної комедії». На задньому плані над брамою пекла високо здіймається терасована гора Чистилища. Це полотно нині виставлене у флорентійському соборі Санта-Марія дель Фіоре, більше відомому під назвою Дуомо.	хремотонім	Транскрипція, дослівний переклад
316.	Langdon advanced slides to the iconic <u>fresco</u> by <u>Michelino</u> , which showed Dante standing outside the walls of Florence clutching a copy of The Divine Comedy. In the background, the terraced mountain of purgatory rose high above the gates of hell. The painting now hung in Florence's Cathedral of Santa Maria del Fiore—better known as Il Duomo.	Ленгдон прогорнув слайди до знаменитої <u>фрески Мікеліно</u> , на якій Данте стоїть біля стін Флоренції, стискаючи в руках примірник «Божественної комедії». На задньому плані над брамою пекла високо здіймається терасована гора Чистилища. Це полотно нині виставлене у флорентійському соборі Санта-Марія дель Фіоре, більше відомому під назвою Дуомо.	метафора	Дослівний переклад
317.	He was standing onstage, only moments from his grand finale, having just shown the audience Doré's engraving of Geryon —the winged monster with a poisonous stinging tail that lived just above the Malebolge.	Наближаючись до тріумфального фіналу , він продемонстрував публіці гравюру Доре «Геріон» — крилату потвору з отруйним жалючим хвостом, котра жила над восьмим колом.	хремотонім	Транслітерація, калькування
318.	The list of luminaries receiving Medici patronage ranged from da Vinci to Galileo to Botticelli —the latter's most famous painting, Birth of Venus , the result of a commission	Список митців, котрі користувалися покровительством Медичі, приголомшує — від Леонардо да Вінчі до Галілея й Боттічеллі. Полотно останнього «Народження	хремотонім	Калькування

	from Lorenzo de' Medici, who requested a sexually provocative painting to hang over his cousin's marital bed as a wedding gift.	Венери » було замовленням Лоренцо ді Медичі, який забажав, щоб над шлюбним ложем його кузена висіло сексуально збудливе полотно.		
319.	As it turns out, this phrase points very specifically to a famous mural that hangs in the Palazzo Vecchio— Giorgio Vasari's Battaglia di Marciano in the Hall of the Five Hundred.	Виявляється, ця фраза вказує на цілком конкретну знамениту фреску, яка висить у Палацо Веккіо, у Залі п'ятисот. Ця фреска називається «Битва під Марчіано» , і створив її Джорджо Базарі .	хремотонім	Транскрипція, калькування
320.	On that afternoon, he had paused to admire the corridor's mind-boggling paintings —including the most extensive collection of self-portraits in the world.	Того дня він довго милувався запаморочливими полотнами , включно з найбільшою у світі колекцією автопортретів.	епітет	Дослівний переклад
321.	Langdon lifted his gaze now to the enormous murals adorning the walls. Their bizarre history included a failed experimental painting technique by Leonardo da Vinci, which resulted in a “melting masterpiece.”	Потім Ленгдон перевів погляд на велетенські фрески , що прикрашали стіни. Їхня химерна історія ввібрала в себе й невдалу експериментальну техніку живопису, яку запроваджував Леонардо да Вінчі, а вона призвела до появи «розплавленого шедевра»	епітет	Дослівний переклад
322.	Langdon lifted his gaze now to the <u>enormous murals</u> adorning the walls. <u>Their bizarre history included a failed experimental painting technique by Leonardo da Vinci, which resulted in a “melting masterpiece.”</u>	Потім Ленгдон перевів погляд на <u>велетенські фрески</u> , що прикрашали стіни. <u>Їхня химерна історія ввібрала в себе й невдалу експериментальну техніку живопису, яку запроваджував Леонардо да Вінчі, а вона призвела до появи «розплавленого шедевра»</u>	термін	Калькування
323.	More than thirty a) rare paintings adorned the walls and ceiling, mounted so close to one another that they left virtually no empty wall space. б) The Fall of Icarus ... An Allegory of Human Life ... Nature Presenting Prometheus with Spectacular Gems ...	Понад тридцять а) рідкісних живописних шедеврів на стінах і стелі розташовувалися так близько один до одного, що вільного стінного простору майже не залишалося. б) «Падіння Ікара»... «Алегорія людського життя»... «Природа дарує Прометею	хремотонім и	а) Описовий переклад; б) калькування, транскрипція

		пишні самоцвіти»...		
324.	Instead he had flashed on a bold piece of modern art that he had once seen on display here— For the Love of God —a controversial piece by Damien Hirst , which had caused an uproar when it was shown inside Vasari's famed Studiolo.	Натомість йому пригадався сміливий зразок модернового мистецтва, який тут колись виставлявся, — «Заради любові до Господа» . Автором цього суперечливого твору був Демієн Герст , а сам твір спричинив неймовірний галас, коли його виставили на огляд у знаменитому студіоло Базарі.	хрематонім	Калькування, транскрипція
325.	The Apotheosis of Cosimo I , Langdon mused. This vast, circular lunette was <u>Vasari's most precious painting</u> —the central lunette in the entire Hall of the Five Hundred. Langdon often showed slides of this work to his students, pointing out its similarities to The Apotheosis of Washington in the U.S. Capitol—a humble reminder that fledgling America had adopted far more from Italy than merely the concept of a republic.	«Це полотно «Апофеоз Козімо Першого» », — подумав Ленгдон. Цей широкий круглий люнет — <u>найцінніше полотно Базарі</u> — був центральним у Залі п'ятисот. Ленгдон часто показував слайди цього твору своїм студентам, вказуючи на подібність із «Апофеозом Вашингтона» в Капітолії США — то було скромне нагадування про те, що молода Америка запозичила в Італії значно більше, аніж просто ідею республіки.	хрематонім и	Калькування, транслітерація
326.	The Apotheosis of Cosimo I, Langdon mused. This vast, circular lunette was Vasari's most precious painting—the central lunette in the entire Hall of the Five Hundred. Langdon often showed slides of this work to his students, pointing out its similarities to The Apotheosis of Washington in the U.S. Capitol —a humble reminder that fledgling America had adopted far more from Italy than merely the concept of a republic.	«Це полотно «Апофеоз Козімо Першого» », — подумав Ленгдон. Цей широкий круглий люнет — найцінніше полотно Базарі — був центральним у Залі п'ятисот. Ленгдон часто показував слайди цього твору своїм студентам, вказуючи на подібність із «Апофеозом Вашингтона» в Капітолії США — то було скромне нагадування про те, що молода Америка запозичила в Італії значно більше, аніж просто ідею республіки.	топонім	Калькування
327.	The Apotheosis of Cosimo I, Langdon mused.	«Це полотно «Апофеоз Козімо Першого» », — подумав Ленгдон.	порівняння	Дослівний переклад

	This vast, circular lunette was Vasari's most precious painting—the central lunette in the entire Hall of the Five Hundred. Langdon often showed slides of this work to his students, pointing out its similarities to The Apotheosis of Washington in the U.S. Capitol—a humble reminder that fledgling America had adopted far more from Italy than merely the concept of a republic.	Цей широкий круглий люнет — найцінніше полотно Базарі — був центральним у Залі п'ятисот. Ленгдон часто показував слайди цього твору своїм студентам, вказуючи на подібність із «Апофеозом Вашингтона» в Капітолії США — то було скромне нагадування про те, що молода Америка запозичила в Італії значно більше, аніж просто ідею республіки.		
328.	The paintings were of widely varying quality, and most, to Langdon's taste, seemed kitschy and out of place. In one such rendering, Dante's iconic red cap with earflaps looked like something Dante had stolen from Santa Claus.	Ці картини дуже різнилися за художньою цінністю, і більшість із них, на думку Ленгдона, були недоречними й позбавленими смаку. На одному з таких полотен знаменитий червоний каптур із відкоченими навушниками мав вигляд, наче Данте поцупив цю річ у якогось Санта-Клауса.	епітети	Дослівний переклад
329.	<u>The paintings were of widely varying quality</u> , and most, to Langdon's taste, seemed kitschy and out of place. In one such rendering, Dante's iconic red cap with earflaps looked like something Dante had stolen from Santa Claus.	<u>Ці картини дуже різнилися за художньою цінністю</u> , і більшість із них, на думку Ленгдона, були недоречними й позбавленими смаку. На одному з таких полотен знаменитий червоний каптур із відкоченими навушниками мав вигляд, наче Данте поцупив цю річ у якогось Санта-Клауса.	порівняння	Конкретизація
330.	The building's volatile past ranged from long and vicious debates over Vasari's much-despised fresco of The Last Judgment on the dome's interior...	У складному й неоднозначному минулому цієї споруди були й тривалі й несамовиті дебати про суперечливу фреску Базарі «Судний день» під куполом...	хремотонім	Модуляція
331.	As Langdon walked with Sienna deeper into the room, he took in the legendary ceiling mosaic—a multitiered representation of heaven and hell, very much like	Заглиблюючись із Сієнною в приміщення, Ленгдон милувався легендарною мозаїкою на стелі — то було багат шарове зображення раю та пекла, дуже схоже на описане в	порівняння	Дослівний переклад

	the depiction in The Divine Comedy.	«Божественній комедії».		
332.	Years ago, Langdon had been inside and seen Gustav Klimt's masterpiece The Kiss while it was on loan from Vienna. Klimt's dazzling gold-leaf rendering of intertwined lovers had sparked in him a passion for the artist's work...	Багато років тому Ленгдон там бував і бачив шедевр Густава Клімта «Поцілунок», орендований із Відня для показу. Сліпучо-яскравий стиль Клімта, у якому зображені двоє закоханих, збурило у Ленгдона жагучу цікавість до творчості художника...	антропонім	Транслітерація
333.	Years ago, Langdon had been inside and seen Gustav Klimt's masterpiece The Kiss while it was on loan from Vienna. Klimt's dazzling gold-leaf rendering of intertwined lovers had sparked in him a passion for the artist's work...	Багато років тому Ленгдон там бував і бачив шедевр Густава Клімта «Поцілунок», орендований із Відня для показу. Сліпучо-яскравий стиль Клімта, у якому зображені двоє закоханих, збурило у Ленгдона жагучу цікавість до творчості художника...	хремотонім	Калькування
334.	Years ago, Langdon had been inside and seen Gustav Klimt's masterpiece The Kiss while it was on loan from Vienna. Klimt's dazzling gold-leaf rendering of intertwined lovers had sparked in him a passion for the artist's work...	Багато років тому Ленгдон там бував і бачив шедевр Густава Клімта «Поцілунок», орендований із Відня для показу. Сліпучо-яскравий стиль Клімта, у якому зображені двоє закоханих, збурило у Ленгдона жагучу цікавість до творчості художника...	епітет	Генералізація
335.	Years ago, Langdon had been inside and seen Gustav Klimt's masterpiece The Kiss while it was on loan from Vienna. Klimt's dazzling gold-leaf rendering of intertwined lovers had sparked in him a passion for the artist's work...	Багато років тому Ленгдон там бував і бачив шедевр Густава Клімта «Поцілунок», орендований із Відня для показу. Сліпучо-яскравий стиль Клімта, у якому зображені двоє закоханих, збурило у Ленгдона жагучу цікавість до творчості художника...	метафора	Граматична заміна типу речення (просте речення замінене складнопідряднимозначальним)
336.	... Langdon's revelation had arrived in the form of a piece of artwork—a famous illustration by Gustave Doré depicting a wizened, blind doge, arms raised high overhead as he incited a gathered crowd to join the Crusade. The name of Doré's illustration was clear	...здогадка прийшла до Ленгдона у вигляді мистецького твору — відомої ілюстрації Гюстава Доре , де був зображений зморшкуватий сліпий дож, який, здійнявши руки над головою, підбурює натовп узяти участь у хрестовому поході. І в пам'яті професора	хремотонім	Зафіксований відповідник

	in his mind: <u>Dandolo Preaching the Crusade.</u>	чітко постала назва цієї ілюстрації: <u>«Даноло закликає до хрестового походу».</u>		
337.	But the damage was done. In the darkness of his mind, an unwanted image materialized—the desolate a) landscape of Bruegel’s б) Triumph of Death —a hideous panorama of pestilence, misery, and torture laying ruin to a seaside city.	Він заплющив очі, відвернувся від вікна і спробував скерувати думки подалі від моторошної теми чуми. Але шкоду вже заподіяно. Із темних закутків його свідомості виринув непроханий образ — спустошений а) ландшафт із полотна Брейгеля б) «Тріумф смерті» : жахлива й огидна панорама пошестей, злиднів і тортур, що руйнують місто на березі моря.	хремотонім	а) Конкретизація; б) калькування
338.	But the damage was done. In the darkness of his mind, an unwanted image materialized—the desolate landscape of Bruegel’s Triumph of Death —a hideous panorama of pestilence, misery, and torture laying ruin to a seaside city.	Він заплющив очі, відвернувся від вікна і спробував скерувати думки подалі від моторошної теми чуми. Але шкоду вже заподіяно. Із темних закутків його свідомості виринув непроханий образ — спустошений ландшафт із полотна Брейгеля «Тріумф смерті»: жахлива панорама пошестей, злиднів і тортур, що руйнують місто на березі моря.	епітети	Дослівний переклад
339.	Mirsat studied Langdon a long moment, and then his eyes drifted upward to the mosaic directly over the door, which Langdon had just been admiring. The mosaic was a ninth-century image of the Pantocrator Christ —the iconic image of Christ holding the New Testament in his left hand while making a blessing with his right.	Місрат довго мовчки дивився на Ленгдона, а потім його погляд поволі перебрався на мозаїку над дверима, якою щойно милувався професор. То була мозаїка дев’ятого сторіччя «Спас Вседержитель» — знамените зображення Христа, де він лівою рукою тримає Новий Заповіт, а правою благословляє.	хремотонім	Дослівний переклад
340.	Langdon had seen the gilded ambience of this room captured accurately in painting only once. John Singer Sargent. Not	Лише одного разу Ленгдон бачив полотно, яке чітко передавало золотаву атмосферу цього приміщення. То була	хремотонім	Описовий переклад

	surprisingly, in creating his famous painting of Hagia Sophia , the American artist had limited his palette only to multiple shades of a single color.	картина художника Джона Сінгера Сарджента. Недивно, що, створюючи своє знамените полотно, на якому він зобразив собор Айя-Софія , американський художник обмежив палітру лише численними відтінками єдиного кольору.		
341.	Mirsat had assumed what Langdon really wanted to see was the enigmatic treasure directly beside Dandolo's tomb—the Deesis Mosaic —an ancient Pantocrator Christ that was arguably one of the most mysterious pieces of art in the building.	Місрат подумав, що насправді Ленгдон хотів побачити загадковий скарб, що був біля гробниці Дандоло, — мозаїку «Деїсус» — <u>давнє зображення Христа Вседержителя</u> , яке, безперечно, було одним із найзагадковіших мистецьких творів у всій будівлі.	хрематонім	Транскрипція
342.	Until you step inside, Langdon reminded himself, picturing the mind- boggling mosaic work of the interior, which was so spectacular that early admirers claimed the baptistry ceiling resembled heaven itself...	«Якщо відійти вбік, то таке враження зникне », — нагадав собі Ленгдон, пригадавши запаморочливо красиву мозаїку всередині, настільки мальовничу, що найзатятіші шанувальники порівнювали її з раєм.	порівняння	Дослівний переклад

Додаток Б

Таблиця Б.1

Лінгвoseмантичні характеристики ідіостилю Дена Брауна на матеріальні номінативного поля сфери науки і техніки та способи їх перекладу

№	Оригінал	Переклад	Лексико-стилістичний засіб	Вид перекладацької трансформації
1.	He was staring into an enormous circular chamber. Inside the chamber, floating as though weightless, were people . Three of them.	Він дивився у величезну круглу шахту. Там, наче в невагомості, висіли в повітрі люди . Троє.	порівняння	Конкретизація
2.	The floor of the room was a mesh grid, like a giant sheet of chicken wire . Visible beneath the grid was the metallic blur of a huge propeller.	Дно шахти затягувала дрібна сітка . Крізь отвори в сітці виднівся велетенський пропелер, що обертався з шаленою швидкістю.	порівняння	Модуляція
3.	The floor of the room was a mesh grid, like a giant sheet of chicken wire. Visible beneath the grid was the metallic blur of a huge propeller .	Дно шахти затягувала дрібна сітка. Крізь отвори в сітці виднівся велетенський пропелер, що обертався з шаленою швидкістю .	епітет	Описовий переклад
4.	CERN single-handedly employs more than half of the world's particle physicists— the brightest minds on earth —Germans, Japanese, Italians, Dutch, you name it.	ЦЕРН зібрав під своїм дахом понад половину всіх фахівців з елементарних частинок у світі — це найсвітліші розуми планети . Німці, японці, італійці, голландці — усіх не перелічити.	епітет	Дослівний переклад
5.	“The SSC! ” “The Superconducting Super Collider!”	НСК! Будівництво надпровідного суперколайдера!	абревіатура	Калькування
6.	“What’s LHC stand for?” Langdon asked, trying not to sound nervous. “Large Hadron Collider,” Kohler said. “ <u>A particle accelerator.</u> ”	А що таке ВАК? — поцікавився Ленгдон, намагаючись говорити спокійно. — Великий адронний колайдер, — відповів Колер. — <u>Прискорювач частинок.</u>	абревіатура	Калькування
7.	“What’s LHC stand for?” Langdon asked, trying not to sound nervous.	А що таке ВАК? — поцікавився Ленгдон, намагаючись говорити	термін	Калькування

	“Large Hadron Collider,” Kohler said. “A particle accelerator. ”	спокійно. — Великий адронний колайдер, — відповів Колер. — Прискорювач частинок.		
8.	Matter is energy? Langdon cocked his head. Sounds pretty Zen.	Матерія — це енергія? Ленгдон замислився. Дуже схоже на буддизм.	термін	Зафіксований відповідник
9.	It’s a retina scan, ” she said. “Infallible security. Authorized for two retina patterns only.	Це сканер сітківки, — пояснила вона. — Стовідсоткова надійність. Запрограмований тільки на дві сітківки.	термін	Калькування
10.	Yes, the singularity, ” Vittoria said. “The exact moment of creation. Time zero.	Саме так, — підтвердила Вітторія. — Сингулярність. Мить, створення. Нульовий час.	термін	Зафіксований відповідник
11.	My father built a reverse polarity vacuum to pull the antimatter positrons out of the accelerator before they could decay	Батько сконструював вакуумний контейнер з протилежною полярністю, щоб витягувати позитрони антиматерії з прискорювача, перш ніж вони зникнуть.	термін	Калькування, транскрипція
12.	“ Xenon, ” Vittoria said flatly. “He accelerated the particle beam through a jet of xenon, stripping away the electrons.	Ксенон, — спокійно пояснила Вітторія. — Батько пускав пучок частинок у струмінь ксенону і так відривав електрони.	термін	Транскрипція
13.	The antimatter falls out of suspension, hits the bottom of the trap, and we see an annihilation.	Антиматерія впаде на дно контейнера, і відбудеться анігіляція.	термін	Транслітерація
14.	Despite the archaic appearance of Vatican City, every single entrance, both public and private, is equipped with the most advanced sensing equipment known to man. If someone tried to enter with any sort of incendiary device it would be detected instantly. We have a) radioactive isotope scanners, olfactory filters designed by the American DEA to detect the faintest chemical signatures of combustibles and toxins. We also use the most advanced a) metal detectors and б) X-ray scanners available.”	Попри архаїчний вигляд міста Ватикан, кожен вхід сюди — і громадський, і приватний — устатковано надсучасними датчиками. Якби хтось спробував пронести до міста якийсь вибуховий пристрій, його б миттєво виявили. У нас є а) сканери радіоактивних ізотопів, фільтри запахів, що виявляють навіть найслабкіший хімічний слід вибухових речовин і токсинів. Крім того, ми маємо найдосконаліші металошукачі і б) рентгенівські сканери.	терміни	а) Калькування; б) описовий переклад

15.	But the device has an energy source,” Olivetti said, motioning to the blinking LED. “Even the smallest trace of nickel-cadmium would register as	Але цей контейнер має блок живлення, — Оліветті показав на червоний індикатор . — Навіть найменший кадмієво-нікелевий акумулятор...	абревіатура	Модуляція
16.	But the device has an energy source,” Olivetti said, motioning to the blinking LED. “Even the smallest trace of nickel-cadmium would register as...	Але цей контейнер має блок живлення, — Оліветті показав на червоний індикатор. — Навіть найменший кадмієво-нікелевий акумулятор ...	термін	Конкретизація; транскрипція
17.	There is a possibility, if we kill power to Vatican City, that we can eliminate the background RF and create a clean enough environment to get a reading on that canister’s magnetic field.	Якщо відімкнути в усьому Ватикані електрику, то зникне радіочастотне фонове випромінювання і , можливо, тоді нам вдасться зафіксувати магнітне поле цього контейнера.	термін	Описовий переклад
18.	There is a possibility, if we kill power to Vatican City, that we can eliminate the background RF and create a clean enough environment to get a reading on that canister’s magnetic field .	Якщо відімкнути в усьому Ватикані електрику, то зникне радіочастотне фонове випромінювання і, можливо, тоді нам вдасться зафіксувати магнітне поле цього контейнера.	термін	Калькування
19.	As was Vatican tradition, following the Pope’s death the camerlegno had personally confirmed expiration by placing his fingers on the Pope’s carotid artery , listening for breath, and then calling the Pope’s name three times. By law there was no autopsy.	Згідно з традицією, коли Папа помер, камерарій особисто підтвердив факт смерті — приклав пальці до сонної артерії покійного, пересвідчився, що той не дихає, і тричі голосно проказав його ім’я. За законом, розтину не робили.	терміни	Зафіксований відповідник
20.	As was Vatican tradition, following the Pope’s death the camerlegno had personally confirmed expiration by placing his fingers on the Pope’s carotid artery, listening for breath, and then calling the Pope’s name three times. By law there was no autopsy .	Згідно з традицією, коли Папа помер, камерарій особисто підтвердив факт смерті — приклав пальці до сонної артерії покійного, пересвідчився, що той не дихає, і тричі голосно проказав його ім’я. За законом, розтину не робили.	термін	Зафіксований відповідник
21.	“No math,” Vittoria said. “He’s talking about retrograde motions and elliptical orbits or something.”	Знову немає математики, — сказала Вітторія. — Тут ідеться про зворотний рух і еліптичні орбіти чи щось подібне.	терміни	Калькування
22.	The vehicles carried twelve	В них сиділи дванадцяттеро	реалія	Описовий

	plainclothed Swiss Guards armed with Cherchi-Pardini semiautomatics , local-radius nerve gas canisters, and long-range stun guns. The three sharpshooters carried laser-sighted rifles.	перевдягнених у цивільне швейцарських гвардійців, озброєних напівавтоматичними пістолетами марки «Пардіні» , балончиками з нервово-паралітичним газом і далекобійними гвинтівками з електрошоковими голками. Троє снайперів тримали на колінах гвинтівки з лазерним прицілом.		переклад
23.	The vehicles carried twelve plainclothed Swiss Guards armed with Cherchi-Pardini semiautomatics, a) local-radius nerve gas canisters, and long-range stun guns . The three sharpshooters carried б) laser-sighted rifles .	В них сиділи дванадцятьоро перевдягнених у цивільне швейцарських гвардійців, озброєних напівавтоматичними пістолетами марки «Пардіні», а) балончиками з нервово-паралітичним газом і далекобійними гвинтівками з електрошоковими голками . Троє снайперів тримали на колінах б) гвинтівки з лазерним прицілом .	терміни	а)Описовий переклад; б)калькування
24.	The director of CERN , Maximilian Kohler, opened his eyes to the cool rush of cromolyn and leukotriene in his body, dilating his bronchial tubes and pulmonary capillaries. He was breathing normally again. He found himself lying in a private room in the CERN infirmary, his wheelchair beside the bed.	Директор ЦЕРНу Максиміліан Колер розплющив очі, відчуваючи в тілі приємну прохолоду від кромоліну й лейкотрієну, що розширили його бронхіоли й легеневі судини. Він знову дихав нормально. Колер побачив, що лежить в окремій палаті лікарні ЦЕРНу, а його інвалідне крісло стоїть біля ліжка.	аббревіатура	Транскрипція, транслітерація
25.	The director of CERN, Maximilian Kohler, opened his eyes to the cool rush of cromolyn and leukotriene in his body, dilating his bronchial tubes and pulmonary capillaries. He was breathing normally again. He found himself lying in a private room in the CERN infirmary, his	Директор ЦЕРНу Максиміліан Колер розплющив очі, відчуваючи в тілі приємну прохолоду від кромоліну й лейкотрієну , що розширили його бронхіоли й легеневі судини. Він знову дихав нормально. Колер побачив, що лежить в окремій палаті лікарні	терміни	Транскрипція

	wheelchair beside the bed.	ЦЕРНу, а його інвалідне крісло стоїть біля ліжка.		
26.	The director of CERN, Maximilian Kohler, opened his eyes to the cool rush of cromolyn and leukotriene in his body, dilating his a) bronchial tubes and б) pulmonary capillaries . He was breathing normally again. He found himself lying in a private room in the CERN infirmary, his wheelchair beside the bed.	Директор ЦЕРНу Максиміліан Колер розплющив очі, відчуваючи в тілі приємну прохолоду від кромоліну й лейкотрієну, що розширили його а) бронхіоли й б) легеневі судини . Він знову дихав нормально. Колер побачив, що лежить в окремій палаті лікарні ЦЕРНу, а його інвалідне крісло стоїть біля ліжка.	терміни	а) Зафіксований відповідник; б) калькування
27.	“Seven-forty-six and thirty... mark.” Even speaking into his walkie-talkie , Olivetti’s voice never seemed to rise above a whisper.	Звірмо годинники. Зараз сьома сорок шість тридцять... — Оліветті ніколи не підвищував голосу, навіть коли говорив по рації .	термін	Зафіксований відповідник
28.	Langdon collapsed on the floor as hundreds of pounds teetered toward him. Gravity overcame friction , and the lid was the first to go, sliding off the tomb and crashing to the floor beside him.	Ленгдон припав до підлоги й побачив, що на нього валяться сотні фунтів мармуру. Тяжіння пересилило тертя — кришка зсунулась і гучно грюкнула об мрамур поряд із Ленгдоном.	терміни	Зафіксовані відповідники
29.	Oh no you don’t! Langdon thought, but Vittoria was too fast. She opened his jacket, and inserted the weapon into one of his breast pockets. It felt like a rock dropping into his coat , his only consolation being that Diagramma was in the other pocket.	О ні, тільки не це! подумав Ленгдон, але Вітторія вже все зронила. Вона відхилила його піджак і запхала пістолет в одну з внутрішніх кишень. Він здався Ленгдонові важким, як камінь . Єдиною втіхою було те, що в іншій кишені лежала «Діаграма».	порівняння	Модуляція
30.	Langdon whispered to Vittoria. “Ever fire anything other than a tranquilizer gun ?”	Ви колись стріляли з чогось, окрім рушниці зі снодійними зарядами ?	термін	Описовий переклад
31.	The museum was dark, and the guards wore U.S. Marine issue infrared goggles .	У будівлях було темно, і гвардійці мали на собі прилади нічного бачення , такі як у морських піхотинців США.	термін	Описовий переклад
32.	Dead center of each pyramid, embedded in their anterior fasades , were gold	На передній грані кожної піраміди, точно в центрі, виблискував золотий	термін	Калькування, транслітера

	medallions... medallions like few Langdon had ever seen... perfect ellipses.	медальйон... Ленгдон не пригадував, щоб іще колись бачив у житті такі медальйони... правильні еліпси.		ція
33.	“ Effluvium, ” Langdon said. “Vapors from decaying bone.” He breathed through his sleeve as he leaned out over the hole, peering down.	— Міазми, — сказав Ленгдон. — Випари від гниття кісток. — Дихаючи крізь рукав, він схилився над дірою і подивився всередину.	термін	Зафіксований відповідник
34.	Before Langdon could turn, he felt a sharp pain on the back of his neck. He spun to see Vittoria twisting a lit blowtorch away from him, the hissing flame throwing blue light around the chapel.	Ленгдон відчув пекучий біль ззаду шиї. Він різко обернувся й побачив, що Вітторія забирає від нього паяльну лампу , з якої з шипінням виривається блакитне полум'я.	термін	Зафіксований відповідник
35.	Before Langdon could turn, he felt a sharp pain on the back of his neck. He spun to see Vittoria twisting a lit blowtorch away from him, the hissing flame throwing blue light around the chapel.	Ленгдон відчув пекучий біль ззаду шиї. Він різко обернувся й побачив, що Вітторія забирає від нього паяльну лампу, з якої з шипінням виривається блакитне полум'я.	метафора	Модуляція
36.	In the center of the piazza rose Caligula’s 350-ton Egyptian obelisk. It stretched eighty-one feet skyward to the pyramidal apex onto which was affixed a hollow iron cross.	У центрі п'яца височів тристап'ятдесятитонний єгипетський обеліск Калігули. Він простягався в небо на вісімдесят один фу і закінчувався пірамідальною верхівкою , на якій стримів пусто тілий залізний хрест.	термін	Транслітерація, калькування
37.	As the reporter continued, a guard appeared at the door, breathless. “Commander, the central switchboard reports every line lit. They’re requesting our official position on—”	Раптом у дверях кабінету з'явився захеканий гвардієць. — Командире, на центральному комутаторі обривають телс фони. Усі хочуть знати нашу офіційну позицію щодо...	термін	Калькування
38.	Vittoria was stunned. “The Pope was on Heparin? ” “He had thrombophlebitis,” the camerlegno said. “He took an injection once a day.”	Папу лікували гепарином? — Вітторія була приголомшена. — У нього був тромбофлебіт, — пояснив камерарій. — Щодня йому робили одну ін'єкцію.	термін	Транслітерація, транскрипція
39.	Vittoria was stunned. “The Pope was on Heparin?”	Папу лікували гепарином? — Вітторія	термін	Транслітерація,

	“He had thrombophlebitis ,” the camerlegno said. “He took an injection once a day.”	була приголомшена. — У нього був тромбофлебіт , — пояснив камерарій. — Щодня йому робили одну ін’єкцію.		транскрипція
40.	“Heparin is lethal in the wrong dosages,” Vittoria offered. “It’s a powerful anticoagulant . An overdose would cause massive internal bleeding and brain hemorrhages.” Olivetti eyed her suspiciously. “How would you know that?” “Marine biologists use it on sea mammals in captivity to prevent blood clotting from decreased activity.	У великих дозах гепарин небезпечний, — сказала Віторія. — Це потужний засіб проти зсідання крові . Надмірної доза може спричинити сильну внутрішню кровотечу і крововилив у мозок. Оліветті подивився на неї підозріло. — Звідки ви це знаєте? — Гідробіологи дають цей препарат морським ссавцям, яких тримають у полоні, щоб запобігти утворенню в них тромбів від недостатньої активності.	терміни	Описовий переклад
41.	“Heparin is lethal in the wrong dosages,” Vittoria offered. “It’s a powerful anticoagulant. An overdose would cause massive internal bleeding and brain hemorrhages .” Olivetti eyed her suspiciously. “How would you know that?” “Marine biologists use it on sea mammals in captivity to prevent blood clotting from decreased activity.	У великих дозах гепарин небезпечний, — сказала Віторія. — Це потужний засіб проти зсідання крові. Надмірної доза може спричинити сильну внутрішню кровотечу і крововилив у мозок . Оліветті подивився на неї підозріло. — Звідки ви це знаєте? — Гідробіологи дають цей препарат морським ссавцям, яких тримають у полоні, щоб запобігти утворенню в них тромбів від недостатньої активності.	термін	Калькування, граматична заміна форми слова (множини одиною)
42.	“Heparin is lethal in the wrong dosages,” Vittoria offered. “It’s a powerful anticoagulant. An overdose would cause massive internal bleeding and brain hemorrhages.” Olivetti eyed her suspiciously. “How would you know that?” “Marine biologists use it on	У великих дозах гепарин небезпечний, — сказала Віторія. — Це потужний засіб проти зсідання крові. Надмірної доза може спричинити сильну внутрішню кровотечу і крововилив у мозок. Оліветті подивився на неї підозріло. — Звідки ви це знаєте?	термін	Модуляція

	sea mammals in captivity to prevent blood clotting from decreased activity.	— Гідробіологи дають цей препарат морським ссавцям, яких тримають у полоні, щоб запобігти утворенню в них тромбів від недостатньої активності.		
43.	“A Heparin overdose in a human would cause symptoms easily mistaken for a stroke ... especially in the absence of a proper autopsy.”	У людини надмірна доза гепарину спричинила б симптоми, які легко можна прийняти за інсульт ... Особливо, якщо не вдаватися до розтину.	термін	Зафіксований відповідник
44.	“Overdoses can cause bleeding of the oral mucosa .” “Oral what?” “The victim’s gums would bleed.”	Передозування може спричинити кровотечу слизової оболонки рота . — Що це означає? — У жертви кровоточать ясна.	термін	Зафіксований відповідник
45.	“Overdoses can cause bleeding of the oral mucosa.” “Oral what?” “The victim’s gums would bleed.”	Передозування може спричинити кровотечу слизової оболонки рота. — Що це означає? — У жертви кровоточать ясна .	термін	Зафіксований відповідник
46.	All around the perimeter of the square, networks jockeyed for position as they raced to erect <u>the newest weapon in media wars</u> — flat-screen displays .	По всьому периметру майдану інформаційні агентства захоплювали місця, щоб установити <u>найновіше знаряддя медійних-війн</u> — величезні дисплеї з плоскими екранами .	термін	Описовий переклад
47.	Chartrand was surprised. “Smells more like cologne than kerosene .” “It’s not kerosene. These lamps are close to the papal altar, so they take a special, ambient mixture— ethanol , sugar, butane , and perfume.”	Більше схоже на одеколон, аніж на гас , — здивувався Шартран. — Це не гас. Лампади стоять близько до папського вівтаря, і тому в них заливають спеціальну суміш — етанол , цукор, бутан і парфум.	терміни	Зафіксовані відповідники
48.	His T-shirt proclaimed the message: NO GUT, NO GLORY! Langdon looked after him, mystified. “ Gut? ” “ General Unified Theory ” Kohler quipped. “The theory of everything.”	Десь на півдорозі назустріч їм пробіг молодий чоловік у футболці з написом: NO GUT, NO GLORY! Спантеличений, Ленгдон подивився йому вслід. — Gut? — Теорія Великого Об’єднання , — насмішкувато відповів	аббревіатура	Калькування

		Колер. — Теорія всього.		
49.	“You just played toss with a Noble prize-winner, Georges Charpak, inventor of the multiwire proportional chamber ”.	Ви шойно перекинулися фрізбі з Нобелівським лауреатом Жор-жем Шарпаком, винахідником багатопровідної пропорційної камери.	термін	Калькування
50.	Parked there on the runway, it resembled a colossal wedge. Langdon’s first impression was that he must be dreaming. The vehicle looked as airworthy as a Buick. The wings were practically nonexistent—just two stubby fins on the rear of the fuselage. A pair of dorsal guiders rose out of the aft section.	Незвичний літак, що стояв на початку злітної смуги, більше скидався на велетенський клин. Ленгдонові на мить здалося, що він бачить сон. На вигляд цей засіб був не більше придатний для польотів, ніж якийсь «б’юік». Крил у нього практично не було — лише два коротенькі стабілізатори на задній частині фюзеляжу. Над ними стриміли ще два кілі’.	порівняння	Описовий переклад, антонімічний переклад
51.	Parked there on the runway, it resembled a colossal wedge. Langdon’s first impression was that he must be dreaming. The vehicle looked as airworthy as a Buick. The wings were practically nonexistent—just two stubby fins on the rear of the fuselage. A pair of dorsal guiders rose out of the aft section.	Незвичний літак, що стояв на початку злітної смуги, більше скидався на велетенський клин. Ленгдонові на мить здалося, що він бачить сон. На вигляд цей засіб був не більше придатний для польотів, ніж якийсь «б’юік». Крил у нього практично не було — лише два коротенькі стабілізатори на задній частині фюзеляжу. Над ними стриміли ще два кілі’.	реалія	Транскрипція
52.	Parked there on the runway, it resembled a colossal wedge. Langdon’s first impression was that he must be dreaming. The vehicle looked as airworthy as a Buick. The wings were practically nonexistent—just two stubby fins on the rear of the fuselage. A pair of dorsal guiders rose out of the aft section.	Незвичний літак, що стояв на початку злітної смуги, більше скидався на велетенський клин. Ленгдонові на мить здалося, що він бачить сон. На вигляд цей засіб був не більше придатний для польотів, ніж якийсь «б’юік». Крил у нього практично не було — лише два коротенькі стабілізатори на задній частині фюзеляжу. Над ними стриміли ще два кілі.	терміни	Зафіксовані відповідники

53.	The craft before them was enormous... Runs on slush hydrogen . The shell's a titanium matrix with silicon carbide fibers. She packs a 20:1 thrust/weight ratio; most jets run at 7:1.	Літальний апарат, що постав перед ними, був величезний... рацює на рідкому водні . Корпус із титану з карбідокремнієвим волокном. Співвідношення тяги й ваги — 20:1. У більшості реактивних літаків це лише 7:1.	термін	Зафіксований відповідник
54.	The craft before them was enormous... Runs on slush hydrogen. The shell's a titanium matrix with silicon carbide fibers . She packs a 20:1 thrust/weight ratio; most jets run at 7:1.	Літальний апарат, що постав перед ними, був величезний... рацює на рідкому водні. Корпус із титану з карбідокремнієвим волокном . Співвідношення тяги й ваги — 20:1. У більшості реактивних літаків це лише 7:1.	термін	Конкретизація, граматична заміна форми слова (заміна множини одиною)
55.	The craft before them was enormous... Runs on slush hydrogen. The shell's a titanium matrix with silicon carbide fibers. She packs a 20:1 thrust/weight ratio ; most jets run at 7:1.	Літальний апарат, що постав перед ними, був величезний... рацює на рідкому водні. Корпус із титану з карбідокремнієвим волокном. Співвідношення тяги й ваги — 20:1 . У більшості реактивних літаків це лише 7:1.	термін	Калькування
56.	This one's a prototype of the a) Boeing X-33 ," the pilot continued, "but there are dozens of others—б) the National Aero Space Plane , the Russians have в) Scramjet , the Brits have г) HOTOL .	Це прототип а) « Боїнга Х-33 », — вів далі пілот, — але є й десяток інших моделей — наприклад, б) « Національний Аерокосмічний літак »; росіяни мають в) « Скремджет », британці — г) « ГОТОЛ ».	реалії	а)Транскрипція б)калькування; в)транскрипція; г)транслітерація
57.	"What the...?" Langdon stammered. " Freon cooling system ", Kohler replied. "I chilled the flat to preserve the body."	Що це за... — запинаючись, вимовив Ленгдон. — Фреон , — коротко пояснив Колер. — Я охолодив кімнату, щоб зберегти тіло.	термін	Генералізація
58.	Kohler nodded and yelled back, "She was doing biological research in the Balearic Sea ." "I thought you said she was a physicist!"	Вона проводила біологічні дослідження у Балеарському морі . — Але ви ж, здається, казали, що вона фізик.	топонім	Транслітерація, калькування
59.	Recently she disproved one	Нещодавно, спостерігаючи	антропонім	Транскрипція

	of Einstein's fundamental theories by using atomically synchronized cameras to observe a school of tuna fish.	за допомогою атомарно синхронізованих камер за зграйкою тунців, вона спростувала одну з фундаментальних теорій Айнштейна .		
60.	Recently she disproved one of Einstein's fundamental theories by using atomically synchronized cameras to observe a school of tuna fish.	Нещодавно, спостерігаючи за допомогою атомарно синхронізованих камер за зграйкою тунців, вона спростувала одну з фундаментальних теорій Айнштейна.	термін	Калькування
61.	"Actually," she said, "they are mine." Kohler looked up. Vittoria's voice was unassuming. "My father produced the first particles of antimatter but was stymied by how to store them. I suggested these. Airtight nanocomposite shells with opposing electromagnets at each end."	Насправді це була моя ідея, — скромно відповіла Вітторія. Колер звів на неї очі. — Батько створив перші частинки антиматерії, але не знав, як їх зберігати. Я запропонувала йому цю схему — герметична оболонка з нанокompозитів , на кінцях — магніти з протилежними полюсами.	термін	Калькування
62.	Even our self-worth as human beings has been destroyed. Science proclaims that Planet Earth and its inhabitants are a meaningless speck in the grand scheme. A cosmic accident.	І навіть наша людська гідність знищена. Наука заявляє, що планета Земля і всі її мешканці — це лише піщинка у величній схемі всесвіту. Космічна випадковість.	метафора	Конкретизація
63.	Does science hold anything sacred? Science looks for answers by probing our unborn fetuses. Science even presumes to rearrange our own DNA. It shatters God's world into smaller and smaller pieces in quest of meaning... and all it finds is more questions."	Хіба для науки є хоч щось святе? Наука шукає відповідей, досліджуючи наші ембріони. Наука навіть наважується змінювати нашу ДНК. У пошуках істини вона розбиває Божий світ на дедалі менші частинки... а знаходить тільки нові запитання.	метафора	Дослівний переклад
64.	Does science hold anything sacred? Science looks for answers by probing our unborn fetuses. Science even presumes to rearrange our own DNA . It shatters God's world into smaller and	Хіба для науки є хоч щось святе? Наука шукає відповідей, досліджуючи наші ембріони. Наука навіть наважується змінювати нашу ДНК . У пошуках істини вона	термін, аббревіатура	Калькування

	smaller pieces in quest of meaning... and all it finds is more questions.”	розбиває Божий світ на дедалі менші частинки... а знаходить тільки нові запитання.		
65.	Does science hold anything sacred? Science looks for answers by probing our unborn fetuses. Science even presumes to rearrange our own DNA. It shatters God’s world into smaller and smaller pieces in quest of meaning... and all it finds is more questions.”	Хіба для науки є хоч щось святе? Наука шукає відповідей, досліджуючи наші ембріони. Наука навіть наважується змінювати нашу ДНК. У пошуках істини вона розбиває Божий світ на дедалі менші частинки... а знаходить тільки нові запитання.	метафора	Конкретизація
66.	Scientific growth is exponential. It feeds on itself like a virus.	Науковий поступ постійно прискорюється. Він, як той вірус, живиться сам собою.	метафора, порівняння	Дослівний переклад
67.	We see UFOs , engage in channeling, spirit contact, out-of-body experiences, mindquests—all these eccentric ideas have a scientific veneer, but they are unashamedly irrational. They are the desperate cry of the modern soul, lonely and tormented, crippled by its own enlightenment and its inability to accept meaning in anything removed from technology.	Ми бачимо НЛО , встановлюємо контакт з істотами з інших світів, викликаємо духів, відсторонюємося від земних турбот — усі ці ексцентричні ідеї мають видимість науки, але ж насправді вони відверто нераціональні. Це крик відчаю сучасної душі, самотньої й стражденної, скаліченої власним просвітленням і нездатністю бачити сенс ні в чому, крім технологій.	абревіатура	Калькування
68.	We see UFOs, engage in channeling, spirit contact, out-of-body experiences, mindquests—all these eccentric ideas have a scientific veneer, but they are unashamedly irrational. They are the desperate cry of the modern soul, lonely and tormented, crippled by its own enlightenment and its inability to accept meaning in anything removed from technology.	Ми бачимо НЛО , встановлюємо контакт з істотами з інших світів, викликаємо духів, відсторонюємося від земних турбот — усі ці ексцентричні ідеї мають видимість науки, але ж насправді вони відверто нераціональні. Це крик відчаю сучасної душі, самотньої й стражденної, скаліченої власним просвітленням і нездатністю бачити сенс ні в чому, крім технологій.	порівняння	Дослівний переклад

69.	<p>Goddamn Italian perfectionists, he cursed, now imperiled by the same artistic excellence he taught his students to revere... impeccable edges, faultless parallels, and of course, use only of the most seamless and resilient Carrara marble.</p>	<p>Кляті італійські перфекціоністи, подумки вилаявся він. Тепер Ленгдон став жертвою тієї самої художньої майстерності, про яку завжди так захоплено розповідав студентам... Бездоганні кути, точні паралелі і, звичайно ж, тільки найякісніший каррарський мармур.</p>	епітети	Модуляція
70.	<p>Robert Langdon lay on a bed of coins at the bottom of the Fountain of the Four Rivers. His mouth was still wrapped around the plastic hose. The air being pumped through the spumanti tube to froth the fountain had been polluted by the pump, and his throat burned. He was not complaining, though. He was alive.</p>	<p>Роберт Ленгдон лежав на монетах, що товстим шаром укривали дно фонтана чотирьох рік. У зубах він і досі стискав пластиковий шланг. Повітря, що йшло від насоса, було просякнуте машинним мастилом, і в горлі пекло. Проте Ленгдон не нарікав. Головне, що кін живий.</p>	терміни	Описовий переклад, модуляція
71.	<p>Compressing the cardinal's chain-clad chest, Langdon pumped the water from his lungs. Then he began CPR. Counting carefully. Deliberately. Resisting the instinct to blow too hard and too fast.</p>	<p>Стискаючи скуті ланцюгами грудй, Леш' дон відкачав кардиналові воду з легенів. Тоді заходився робити штучне дихання. Старанно відлічував секунди. Стримувався, щоб не дути надто сильно чи надто часто.</p>	абrevіатура	Описовий переклад
72.	<p>His eyes had suddenly locked on a contraption attached to the top of the truck—a satellite dish on a collapsible appendage. Langdon looked at the castle again.</p>	<p>Він дивився на хитромудру конструкції на даху мікроавтобуса — супутникову тарілку на розкладнім опорі. Ленгдон знову подивився на замок.</p>	термін	Калькування
73.	<p>He ascended into the total darkness, keeping one hand on the wall. Higher. In the blackness, Langdon sensed the ghost of Galileo, climbing these very stairs, eager to share his visions of heaven with other men of science and faith.</p>	<p>Він ішов у суцільній пітьмі, тримаючись рукою за стіну. Вище й вище. У темряві Ленгдонові ввижався привид Галілея, що видирається нагору цими ж сходами, щоб поділитися своїми уявленнями про небо з іншими чоловіками, так само відданими науці й вірі.</p>	метафора	Конкретизація

74.	The antimatter canister. It was there... where it had been all day... hiding in the darkness of the Necropolis. Sleek. Relentless. Deadly. The camerlegno's revelation was correct.	<u>Контейнер з антиматерією.</u> Пристрій був там... там він і простояв увесь день, схований у темряві некрополя. Гладенький. Безжальний. Смертоносний. Одкровення камерарія було правдивим.	епітети	Дослівний переклад
75.	The camerlegno erupted through the doors of St. Peter's Basilica at exactly 11:56 P.M. He staggered into the dazzling glare of the world spotlight , carrying the antimatter before him like some sort of numinous offering.	Камерарій вискочив із дверей собору Святого Петра рівно о 23:56. Він відразу заточився в сліпучому світлі прожекторів , тримаючи антиматерію обома руками перед собою, наче якийсь священний дар Господові.	епітет	Дослівний переклад
76.	The camerlegno erupted through the doors of St. Peter's Basilica at exactly 11:56 P.M. He staggered into the dazzling glare of the world spotlight, carrying the antimatter before him like some sort of numinous offering.	Камерарій вискочив із дверей собору Святого Петра рівно о 23:56. Він відразу заточився в сліпучому світлі прожекторів, тримаючи антиматерію обома руками перед собою, наче якийсь священний дар.	порівняння	Дослівний переклад
77.	Around the square, television cameras probed the darkness, waiting. A sea of faces stared heavenward, united in a silent countdown. The media screens all flickered the same tranquil scene... a Roman sky illuminated with brilliant stars. Vittoria felt the tears begin to well.	Усі телевізійні камери на майдані дивилися в темне небо. Чекали. Люди задерли голови, подумки відлічуючи секунди. На всіх величезних екранах була та сама мирна картина... Римське небо, всіяне тисячами мерехтливих зірок. Вітторія відчула, що до очей підступають сльози.	метафора	Модуляція, членування речення
78.	Oddly, the camerlegno was no longer engrossed in his controls. His hands were not even on the throttle . The chopper, it seemed, was now in some sort of autopilot mode, locked in a climb.	Дивно, але камерарій вже не вів гелікоптер. Він навіть відпустив важіль керування двигуном. Здавалося, машина тепер летить на автопілоті, запрограмована на підйом.	термін	Описовий переклад
79.	The sky above Rome had been filled with sights tonight... a skyrocketing helicopter , an enormous explosion, and now this strange object that had	Цієї ночі в небі над Римом видовищ не бракувало... Гелікоптер, що стрімко, як ракета, злітає вгору, вибух неймовірної сили, а тепер от ще й цей дивний	епітет	Описовий переклад

	plummeted into the churning waters of the Tiber River, directly off the shore of the river's tiny island, Isola Tiberina.	об'єм, що звалився з неба в бурхливі води Тібру просто біля крихітного острівця, що має назву Ізола Тіберіна.		
80.	The nurse frowned and held out the bin. Langdon looked at the contents. Along with his wallet and pen was a tiny Sony RUVI camcorder . He recalled it now.	Медсестра наморщила чоло і простягнула йому коробку з його речами. Ленгдон побачив біля портмоне і ручки мініатюрну відеокамеру «Sony RUVI». І раптом він згадав.	реалія	Калькування
81.	Science has come to save us from our sickness, hunger, and pain! Behold science—the new God of endless miracles, omnipotent and benevolent!	Наука прийшла, щоб урятувати нас від хвороб, голоду й страждань! Дивіться, ось вона наука — новий бог-чудотворець, всемогутній і милостивий!	метафора	Модуляція, граматична заміна форми слова (однини множиною)
82.	Science has come to save us from our sickness, hunger, and pain! Behold science—the new God of endless miracles, omnipotent and benevolent!	Наука прийшла, щоб урятувати нас від хвороб, голоду й страждань! Дивіться, ось вона наука — новий бог-чудотворець, всемогутній і милостивий!	порівняння	Дослівний переклад
83.	The camerlegno walked up the center aisle directly toward the crowd of standing cardinals. He felt like Moses as the sea of red sashes and caps parted before him. On the altar, Robert Langdon switched off the television, took Vittoria's hand, and relinquished the altar.	Камерарій ішов центральним проходом просто до кардиналів Він почувався Мойсеєм — море з червоних пасків і шапок розступалося перед ним. Роберт Ленгдон вимкнув телевізор, узяв Вітторію за руку й відійшов від вівтаря.	порівняння	Граматична заміна типу речення (складного сполучникового речення складним безсполучниковим)
84.	The camerlegno walked up the center aisle directly toward the <u>crowd of standing cardinals</u> . He felt like Moses as the sea of red sashes and caps parted before him. On the altar, Robert Langdon switched off the television, took Vittoria's hand, and relinquished the altar.	Камерарій ішов центральним проходом просто до <u>кардиналів</u> Він почувався <u>Мойсеєм</u> — море з червоних пасків і шапок розступалося перед ним. Роберт Ленгдон вимкнув телевізор, узяв Вітторію за руку й відійшов від вівтаря.	гіпербола	Дослівний переклад
85.	The camerlegno walked up the center aisle directly toward the crowd of standing cardinals. He felt like Moses as the sea of red sashes and caps parted before him,	Камерарій ішов центральним проходом просто до кардиналів Він почувався Мойсеєм — море з червоних пасків і шапок розступалося перед	антропонім	Зафіксований відповідник

	allowing him to pass. On the altar, Robert Langdon switched off the television, took Vittoria's hand, and relinquished the altar.	ним. Роберт Ленгдон вимкнув телевізор, узяв Вітторію за руку й відійшов від вітваря.		
86.	For centuries," the camerlegno said, "the church has stood by while science picked away at religion bit by bit. Debunking miracles. Training the mind to overcome the heart. Condemning religion as the opiate of the masses.	Упродовж століть Церква мовчки спостерігала, як наука відбирає в релігії то те, то інше. Наука розвінчала чудеса! Наука навчила розум панувати над серцем. Наука засудила релігію як опіум для народу.	метафора	Граматична заміна типів речень (безособових конструкцій простими означено-особовими реченнями)
87.	"Except science," the camerlegno fired back, his eyes showing only pity. Science, by definition, is soulless. Divorced from the heart.	— Крім науки, — відрізав камерарій. У його очах був тільки жаль. — Наука, за визначенням, бездушна. Із серцем її не пов'язує ніщо.	епітети	Модуляція
88.	The priest could see the happiness in her eyes and agreed. A year later she had a child through the miracle of artificial insemination...	Побачивши, що очі коханої світяться щастям, священик погодився. Ще через рік завдяки чуду штучного запліднення вона народила дитину...	термін	Калькування
89.	He looked down and saw an IV tugging at the skin of his forearm.	Він зиркнув униз і побачив крапельницю , що впилася в шкіру його передпліччя.	абревіатура	Описовий переклад
90.	A man in scrubs hurried in, apparently alerted by Langdon's racing heart monitor.	У кімнату поспіхом увійшов чоловік у медичному халаті, явно стривожений пришвидшеним ритмом серцевого монітора Ленгдона.	термін	Калькування, транслітерація
91.	We've diagnosed you with retrograde amnesia , which is very common in head trauma.	Ми діагностували у вас ретроградну амнезію , якою вельми часто супроводжуються травми голови.	термін	Транслітерація
92.	Sienna heaved a sigh of relief, her shoulders relaxing now. "Thank God you didn't eat it. Contact dermatitis beats anaphylactic shock. "	Сієнна полегшено зітхнула, і її напружені плечі розслабилися. — Слава Богу, ви його не з'їли. Бо контактний дерматит призводить до анафілактичного шоку.	терміни	Транслітерація, транскрипція
93.	The woman in black leather sprinted out of the alley, gun extended. Her pistol hissed	З алеї вигулькнула якась жінка в чорній шкірянці й чорних штанах, тримаючи у	метафора	Дослівний переклад

	again just as Dr. Brooks grabbed Langdon's head, pulling it down. The rear window exploded, showering them with glass.	випростаній руці пістолет. Зброя засичала — і лікарка Брукс схопила Ленгдона за голову й різко пригнула її додолу. Цього разу вибухнуло заднє вікно, засипавши їх скляними друзками.		
94.	The woman in black leather sprinted out of the alley, gun extended. Her pistol hissed again just as Dr. Brooks grabbed Langdon's head, pulling it down. The rear window exploded, showering them with glass.	З алеї вигулькнула якась жінка в чорній шкірянці й чорних штанях, тримаючи у випростаній руці пістолет. Зброя засичала — і лікарка Брукс схопила Ленгдона за голову й різко пригнула її додолу. Цього разу вибухнуло заднє вікно, засипавши їх скляними друзками.	метафора	Конкретизація, модуляція
95.	The computer screen on his desk had flickered to life, informing him that the incoming call was from a Swedish Sectra Tiger XS personal voice-encrypting phone , which had been redirected through four untraceable routers before being connected to his ship.	Екран комп'ютера на його робочому столі замерехтів і ожив, повідомляючи, що сигнал дзвінка надійшов із персонального кодофону «Сектра тайгер XS» ; цей сигнал було скеровано через чотири невідстежувані маршрутизатори, а вже потім спрямовано до його судна.	реалія	Калькування, транскрипція
96.	For privacy, all of the glass-walled offices aboard The Mendacium were built with "suspended particle device" glass . The transparency of SPD glass was easily controlled by the application or removal of an electric current, which either aligned or randomized millions of tiny rodlike particles suspended within the panel.	Заради конфіденційності всі офіси на борту яхти були обладнані склом із «пристроєм на завислих частинках» . Прозорість такого ПЗЧ-скла можна було легко змінювати, подаючи на нього електричний струм або вимикаючи його. Цей струм або структурував, або хаотизував мільйони паличкоподібних частинок, підвішених у скляній панелі.	аббревіатура	Калькування
97.	Dr. Brooks pressed a button, and somewhere high above them, a series of tired gears clunked and whirred into motion.	Лікарка Брукс натиснула на кнопку, і десь високо над ними клацнули й закрутилися зморені шестерні .	епітет	Дослівний переклад
98.	Dr. Brooks adjusted a	Лікарка Брукс покрутила	термін	Транслітерац

	thermostat , and the radiators banged to life.	термостат — і батареї опалення з шумом ожили.		ія
99.	The article contained an interview with a doctor, who explained that PET scans of Sienna's cerebellum revealed that it was physically different from othercerebella...	Стаття містила інтерв'ю з лікарем, котрий пояснив: томографія мозочка Сієнни продемонструвала, що він має фізичні відмінності від мозочків інших людей.	абревіатура	Описовий переклад
100.	The article contained an interview with a doctor, who explained that PET scans of Sienna's cerebellum revealed that it was physically different from othercerebella...	Стаття містила інтерв'ю з лікарем, котрий пояснив: томографія мозочка Сієнни продемонструвала, що він має фізичні відмінності від мозочків інших людей	термін	Зафіксований відповідник
101.	The camera now panned to the left to reveal a startling object hovering underwater just beside the plaque. Here, tethered to the floor by a short filament, was an undulating sphere of thin plastic. Delicate and wobbling like an oversize soap bubble, the transparent shape floated like an underwater balloon inflated not with helium, but with some kind of gelatinous, yellow-brown liquid. The amorphous bag was distended and appeared to be about a foot in diameter, and within its transparent walls, the murky cloud of liquid seemed to swirl slowly, like the eye of a silently growing storm.	Ось камера змістилася ліворуч і показала лячний предмет, що висів під водою біля дошки. Там, прикріплена до дна тоненьким дротом, гойдалася пластиково куля. Крихка й тремтлива , наче велетенська мильна бульбашка, прозора сфера висіла у воді, наче підводна повітряна куля, але надута вона була не гелієм, а якоюсь желатиноподібною жовто-брунатною рідиною. Цей роздутий аморфний мішок діаметром приблизно тридцять сантиметрів, під прозорою оболонкою мав похмуру хмару рідини, що поволі вирувала, схожа на епіцентр народжуваної бурі.	епітет	Дослівний переклад
102.	The camera now panned to the left to reveal a startling object hovering underwater just beside the plaque. Here, tethered to the floor by a short filament, was an undulating sphere of thin plastic. Delicate and wobbling like an oversize soap bubble, the transparent shape floated like an underwater balloon	Ось камера змістилася ліворуч і показала лячний предмет, що висів під водою біля дошки. Там, прикріплена до дна тоненьким дротом, гойдалася пластиково куля. Крихка й тремтлива , наче велетенська мильна бульбашка, прозора сфера висіла у воді, наче	порівняння	Дослівний переклад

	<p>inflated not with helium, but with some kind of gelatinous, yellow-brown liquid. The amorphous bag was distended and appeared to be about a foot in diameter, and within its transparent walls, the murky cloud of liquid seemed to swirl slowly, like the eye of a silently growing storm.</p>	<p>підводна повітряна куля, але надута вона була не гелієм, а якоюсь желатиноподібною жовто-брунатною рідиною. Цей роздутий аморфний мішок діаметром приблизно тридцять сантиметрів, під прозорою оболонкою мав похмуру хмару рідини, що поволі вирувала, схожа на епіцентр народжуваної бурі.</p>		
103.	<p>The camera now panned to the left to reveal a startling object hovering underwater just beside the plaque. Here, tethered to the floor by a short filament, was an undulating sphere of thin plastic. Delicate and wobbling like an oversize soap bubble, the transparent shape floated like an underwater balloon inflated not with helium, but with some kind of gelatinous, yellow-brown liquid. The amorphous bag was distended and appeared to be about a foot in diameter, and within its transparent walls, the murky cloud of liquid seemed to swirl slowly, like the eye of a silently growing storm.</p>	<p>Ось камера змістилася ліворуч і показала лячний предмет, що висів під водою біля дошки. Там, прикріплена до дна тоненьким дротом, гойдалася пластикова куля. Крихка й тремтлива, наче велетенська мильна бульбашка, прозора сфера висіла у воді, наче підводна повітряна куля, але надута вона була не гелієм, а якоюсь желатиноподібною жовто-брунатною рідиною. Цей роздутий аморфний мішок діаметром приблизно тридцять сантиметрів, під прозорою оболонкою мав похмуру хмару рідини, що поволі вирувала, схожа на епіцентр народжуваної бурі.</p>	епітет	Дослівний переклад
104.	<p>The camera now panned to the left to reveal a startling object hovering underwater just beside the plaque. Here, tethered to the floor by a short filament, was an undulating sphere of thin plastic. Delicate and wobbling like an oversize soap bubble, the transparent shape floated like an underwater balloon inflated not with helium, but with some kind of gelatinous, yellow-brown liquid. The amorphous bag was distended</p>	<p>Ось камера змістилася ліворуч і показала лячний предмет, що висів під водою біля дошки. Там, прикріплена до дна тоненьким дротом, гойдалася пластикова куля. Крихка й тремтлива, наче велетенська мильна бульбашка, прозора сфера висіла у воді, наче підводна повітряна куля, але надута вона була не гелієм, а якоюсь желатиноподібною жовто-брунатною рідиною. Цей роздутий аморфний</p>	метафора, порівняння	Модуляція

	and appeared to be about a foot in diameter, and within its transparent walls, the murky cloud of liquid seemed to swirl slowly, like the eye of a silently growing storm.	мішок діаметром приблизно тридцять сантиметрів, під прозорою оболонкою мав похмуру хмару рідини, що поволі вирувала, схожа на епіцентр народжуваної бурі.		
105.	There is the silver-haired beauty who dares call me monster! Like the blind clerics who lobbied for the death of Copernicus , she scorns me as a demon, terrified that I have glimpsed the Truth.	Є одна срібноволоса красуня, яка зве мене потворою! Як і ті сліпі у своєму невігластві церковники, котрі вимагали смерті Коперника , вона ставиться до мене з презирством — як до демона, настрашена тим, що я узрів часточку істини.	антропонім	Транскрипція
106.	“Okay I guess that beats ‘I am Vishnu, destroyer of worlds’”. The young woman had just quoted Robert Oppenheimer at the moment he tested the first atomic bomb.	Зрозуміло... Звучить навіть крутіше, ніж «Я — Вішну, руйнівник світів». Молода жінка процитувала фразу фізика Роберата Оппенгеймера , яку він мовив під час випробовування першої атомної бомби.	антропонім	Конкретизація, транслітерація
107.	Most believed the “black” in Black Death was a reference to the darkening of the victims’ flesh through gangrene and subepidermal hemorrhages...	Більшість людей вважали, що «чорне» в Чорній Смерті мало стосунок до потемніння плоті жертв, спричиненого гангреною та підшкірними крововиливами...	терміни	Транслітерація, калькування
108.	Whatever’s inside will be exceptionally well contained, probably in a shatterproof Plexiglas test tube.	Що б там не було всередині, воно надзвичайно надійно ізольоване, можливо, у пробірці з ударостійкого плексигласу.	термін	Калькування, транскрипція
109.	As his men disappeared into the apartment building, Brüder stood watch at the front door, pulling out his comm XS device and contacting the person in charge.	Коли всі його підлеглі зникли у багатоквартирному будинку, Брюдер став на чатах біля парадного входу, дістав переговірний пристрій і зв’язався з координатором операції.	термін	Описовий переклад
110.	She stopped at a silver Trike—a three-wheeled moped contraption that looked like the ungainly offspring of an	Вона зупинилася біля сріблястого трайка — триколісної мопедоподібної конструкції, схожої на	порівняння	Описовий переклад

	Italian Vespa and an adult tricycle. She ran her slender hand beneath the Trike's front fender and removed a small magnetized case.	скромного й некрасивого нащадка італійської «Веспи» і справжнього триколісного мотоцикла. Помацавши своєю тендітною рукою під переднім крилом мотоцикла, вона видобула невеличку намагнічену скриньку.		
111.	She stopped at a silver Trike —a three-wheeled moped contraption that looked like the ungainly offspring of an Italian Vespa and an adult tricycle. She ran her slender hand beneath the Trike's front fender and removed a small magnetized case.	Вона зупинилася біля сріблястого трайка — триколісної мопедоподібної конструкції, схожої на скромного й некрасивого нащадка італійської «Веспи» і справжнього триколісного мотоцикла. Помацавши своєю тендітною рукою під переднім крилом мотоцикла, вона видобула невеличку намагнічену скриньку.	реалії	Транскрипція, транслітерація
112.	Suffering from severe asthma by age six, she had been treated with a high dose of a promising new drug— the first of the world's glucocorticoids , or steroid hormones—which had cured her asthma symptoms in miraculous fashion.	Коли у віці шести років вона страждала на сильну астму, її лікували високими дозами багатообіцяльного нового препарату — першого у світі глюкокортикоїду , або ж стероїдного гормону. Цей препарат чудесним чиномвилікував симптоми її астми.	термін	Транслітерація
113.	Another offensive question, although as the head of the WHO , she was accustomed to handling antagonism with diplomacy.	Іще одне образливе запитання, хоча вона як голова ВООЗ вже звикла відповідати на такі запитання дипломатично.	аббревіатура	Калькування
114.	“Toy helicopter,” he said, exhaling as he watched the three-foot-long, <u>radio-controlled chopper</u> banking in the distance. It sounded like a giant, angry mosquito.	— Іграшковий гелікоптер, — сказав він, видихаючи з полегшенням і дивлячись, як <u>радіокерований пристрій</u> закладає вдалині крутий віраж. Він дзижчав, наче великий розлючений комар.	порівняння	Модуляція
115.	“That's not a toy,” she whispered. “It's a reconnaissance	— Це не іграшка. Це розвідувальний безпілотний апарат.	термін	Описовий переклад

	drone. Probably has a video camera on board sending live images back to... somebody.”	Напевне, він оснащений відеокамерою, яка передає зображення... кому слід.		
116.	The drone had just swooped down into the walled cul-de-sac, stopping abruptly outside the cavern, where it now hovered at a standstill, only ten feet off the ground, facing the grotto, buzzing intensely like some kind of infuriated insect awaiting its prey.	Щойно до їхньої кам’яної пастки пірнув безпілотник і різко зупинився на вході до печери, зависнувши на висоті десяти футів над землею — він обстежував грот і дзижчав, наче якась розлючена комаха, що видивляється своєю жертву.	порівняння	Граматична заміна типу речення (простого, ускладненого дієприслівниковим зворотом складним)
117.	As the future hurls herself toward us, fueled by the unyielding mathematics of Malthus, we teeter above the first ring of hell preparing to plummet faster than we ever fathomed.	Майбутнє мчить на нас, наче лютий вихор, роздмухуваний неспростовною математичною моделлю Мальтуса, і ми наразі непевно зависли над першим колом пекла... готові полетіти донизу навіть швидше, ніж здатні собі уявити.	метафора	Конкретизація
118.	From this end, the view down the length of the garret was like peering through a long line of isosceles triangles that telescoped into the distance, extending out toward some distant vanishing point.	Дивитися з цього кінця вздовж всього горища було все одно, що вдивлятися крізь довгу шерegu рівнобедрених трикутників, які втискалися один в одного щільніше, що далі від спостерігача перебували, а в якійсь віддаленій точці зливалися й зникали зовсім.	термін	Калькування
119.	The WHO feels strongly that the widespread availability of contraception is one of the keys to global health—both to combat sexually transmitted diseases like AIDS and also for general population control.	ВООЗ переконана, що поширення контрацепції є одним із ключових моментів забезпечення здоров’я у всьому світі — і для боротьби з хворобами, що передаються статевим шляхом, як СНІД, і для загального контролю народжуваності.	абrevіатура	Калькування
120.	THE NOON SUN glinted off the sleek roof of Italy’s high-velocity Frecciargento train as it raced northward, cutting a graceful arc across the Tuscan countryside.	Полуденне сонце відбивалося від блискучого гладенького даху швидкісного італійського потяга «Фречардженто» («Срібна стріла»), який	реалія	Транскрипція, описовий переклад

		мчав на північ, описуючи ефектну дугу сільською місцевістю Тосканії.		
121.	Technically, we've been engineering ourselves for years now—developing vaccines that make children immune to certain diseases... polio, smallpox, typhoid.	— Як і всяка зміна, це лише питання міри. Абстрактно кажучи, ми займаємося власним генним модифікуванням уже кілька десятиріч — створюємо вакцини, які роблять дітей невразливими до певних хвороб, наприклад до поліомієліту, віспи й тифу.	терміни	Зафіксовані відповідники
122.	These hypothetical 'enhanced' individuals are what Transhumanists refer to as posthumans, which some believe will be the future of our species." "Sounds eerily like eugenics ," Langdon replied.	Цих гіпотетичних людей послідовники трансгуманізму називають постгуманоїдами, і декотрі вірять, що саме за такими істотами майбутнє нашого виду. — Звучить химерно й лячно, як євгеніка , — мовив Ленгдон.	термін	Транскрипція
123.	Few Venetian experiences were more pleasurable than boarding vaporetto —the city's primary open-air water bus—preferably at night, and sitting up front in the open air as the floodlit cathedrals and palaces drifted past.	Мало які венеціанські атракціони були приємнішими за прогулянку на борту вапоретто — основного міського виду транспорту. Таку прогулянку слід здійснювати пізно ввечері, сидячи в носовій частині судна під відкритим небом, щоб помилуватись підсвіченими соборами й палацами, що пропливають повз.	реалія	Транслітерація
124.	Nowadays, the Venetian islands carried no romance for her at all, their isolated villages sparking thoughts not of love but of the quarantine colonies that had once been established on them in an effort to curb the Black Death.	Але нині венеціанські острови не навівали ніяких романтичних почуттів, і ці ізольовані від світу села породжували в Елізабет думки не про кохання, а про карантинні поселення, колись організовані для того, щоби стримати поширення Чорної Смерті.	перифраз	Калькування
125.	As the Blackbird tender raced on past Isola San Pietro, Elizabeth realized they were homing in on a massive gray	Коли прудкий катер проскочив повз острів Сан-П'єтро, Елізабет збагнула, що вони	порівняння	Описовий переклад

	<p>yacht, which seemed to be anchored in a deep channel, awaiting their arrival.</p> <p>The gunmetal-gray ship looked like something out of the U.S. military's stealth program.</p>	<p>прямують до масивної сірої яхти, що стояла на якорі в глибокому каналі і, здогадно, очікувала на їхнє прибуття.</p> <p>Це судно кольору гарматного металу скидалося на продукт пентагонівської програми з виробництва бойових машин невидимих для радарів.</p>		
126.	<p>Strangely, rather than being rectilinear, the square was an irregular trapezoid, narrowing substantially at one end.</p>	<p>Дивно, але замість прямолінійної форми майдан витягнувся в неправильний трапеціод, який сильно звужувався в одному кінці.</p>	термін	Транслітерація
127.	<p>Agent Brüder and his men are an SRS team—Surveillance and Response Support. They work under the auspices of the European Centre for Disease Prevention and Control.”</p> <p>Langdon glanced over at the ECDC medallions on their uniforms. Disease Prevention and Control?</p> <p>“His group,” she continued, “specializes in detecting and containing communicable-disease threats.</p>	<p>— Агент Брюдер та його група — це група спостереження й швидкого реагування. Вони працюють під егідою Європейського центру профілактики й контролю хвороб.</p> <p>Ленгдон поглянув на емблеми ECDC на уніформах вояків. «Профілактика й контроль хвороб?»</p> <p>— Його група, — продовжила вона, — спеціалізується на виявленні й локалізації загрози інфекційних захворювань.</p>	аббревіатура хремотонім	Калькування
128.	<p>Agent Brüder and his men are an SRS team—Surveillance and Response Support. They work under the auspices of the European Centre for Disease Prevention and Control.”</p> <p>Langdon glanced over at the ECDC medallions on their uniforms. Disease Prevention and Control?</p> <p>“His group,” she continued, “specializes in detecting and containing communicable-disease threats.</p>	<p>— Агент Брюдер та його група — це група спостереження й швидкого реагування. Вони працюють під егідою Європейського центру профілактики й контролю хвороб.</p> <p>Ленгдон поглянув на емблеми ECDC на уніформах вояків. «Профілактика й контроль хвороб?»</p> <p>— Його група, — продовжила вона, —</p>	аббревіатура хремотонім	Калькування

		спеціалізується на виявленні й локалізації загрози інфекційних захворювань.		
129.	You may not remember this,” Sinskey said, “but as our C-130 landed in Florence, the pressure changed, and I suffered an episode of what is known as paroxysmal positional vertigo —a severely debilitating inner-ear condition that I’ve experienced in the past.	Можливо, ви цього не пам’ятаєте, — сказала Сінскі, — але коли наш C-130 приземлився у Флоренції, тиск змінився, і в мене сталося пароксизмальне позиційне запаморочення — надзвичайно виснажливе захворювання внутрішнього вуха, на яке я страждала й раніше.	термін	Калькування, транскрипція
130.	Normally I’d go to bed and endure intense nausea, but we were facing the Zobrist crisis, and so I prescribed myself hourly injections of metoclopramide to keep me from vomiting.	Зазвичай я лягаю в ліжку, щоб перележати сильну нудоту, але ми мали долати кризу, створену Цобрістом, тому я сама прописала собі щогодинні ін’єкції метоклопраміду , який перепиняє блювання.	термін	Транслітерація
131.	The doctor asked her a lot of questions, which Sienna had already asked herself, and then he prescribed a combination of amitriptyline and chlordiazepoxide .	Лікар поставив їй багацько запитань, які Сієнна ще раніше ставила собі сама, а потім прописав комбінацію з амітриптиліну та хлордіазепоксиду .	терміни	Транслітерація, транскрипція
132.	Every time she combed her hair, she noticed that huge clumps were falling out, more hair every day. To her horror, within weeks, she was half bald, having developed symptoms that she self-diagnosed as telegenic effluvium —a stress-related alopecia with no cure other than curing one’s stress.	Через кілька тижнів Сієнна з жахом помітила, що наполовину облісіла і в неї з’явилися симптоми хвороби, яку вона діагностувала сама: телогенова алопеція — облісіння, спричинене стресом, від якого не було жодних ліків, окрім усунення самого стресу.	термін	Зафіксований відповідник
133.	The ship’s massive engines suddenly shifted into reverse, slowing the vessel as it neared the loading dock for the airport. In the distance, Langdon could see the nondescript hull of a C-130 transport plane fueling.	Потужні двигуни судна раптом увімкнулися в реверсний режим, і яхта стишила хід, наближаючись до причалу аеропорту. Удалині Ленгдон побачив неоковирний силует транспортного літака C-130 , який запралявся.	хрематонім	Калькування

134.	At that moment, less than a mile off the coast of Venice, on the slender island known as the Lido, a sleek Cessna Citation Mustang lifted off the tarmac of Nicelli Airport and streaked into the darkening twilight sky.	А цієї миті менш ніж за милю від узбережжя Венеції, на тендітному островці під назвою Лідо, стрімкий і лискучий літак «Сесна Сайтейшн Мустанг» злетів зі смуги аеродромі Нічеллі і гайнув у присмеркове небо.	хрематонім	Описовий переклад, транскрипція, транслітерація
135.	“Sienna’s jet was headed for Turkey,” the man said, rubbing his eyes. “Then call European Air Transport Command!” someone declared. “Have them turn the jet around!”	— Літак із Сіенною вилетів до Туреччини, — сказав чоловік, стомлено потираючи очі. — Тоді зв’яжіться з Європейським командуванням транспортної авіації! — вигукнув хтось. — Нехай змусять їх приземлити той літак!	хрематонім	Калькування
136.	RAIN WAS NOW pelting the ancient dome of Hagia Sophia. ... The walkways here were lined with the ancient cannonballs used by the forces of Mehmet the Conqueror...	Дощ перішив по старовинному куполу Святої Софії. ... Уздовж пішохідних стежин лежали гарматні ядра, використовувані військами Мехмеда Завойовника.	хрематонім	Зафіксований відповідник
137.	RAIN WAS NOW pelting the ancient dome of Hagia Sophia. ... The walkways here were lined with the ancient cannonballs used by the forces of Mehmet the Conqueror...	Дощ перішив по старовинному куполу Святої Софії. ... Уздовж пішохідних стежин лежали гарматні ядра, використовувані військами Мехмеда Завойовника.	антропонім	Транслітерація, калькування
138.	OUT IN THE lagoon, Agent Brüder had stopped in his tracks. The halogen beam of his Tovatec penlight had just picked up the sharp glint of metal up ahead on the submerged cistern floor.	А в лагуні агент Брюдер заляк, мов укопаний. Попереду, на вкритій водою долівці резервуара у світлі його галогенного ліхтарика щойно блиснув якийсь металічний предмет.	хрематонім	Модуляція
139.	He motioned to the curb, where a valet had just delivered a slick, silver Bentley.	Він кивнув на тротуар, до якого слуга щойно підігнав блискучий сріблястий «бентлі».	хрематонім	Транскрипція
140.	When Langdon finally reached the waterfront, he turned left and dashed along the boardwalk, drawing startled looks from tourists who were	Добігши до краю води, Ленгдон звернув ліворуч і кинувся бігти дощатим помостом, чим привертав себе отетерілі погляди	епітети	Описовий переклад

	<p>queued up waiting to board a flotilla of gaudily decorated dinner barges, complete with mosquelike domes, faux-gold flourishes, and blinking neon trim.</p> <p>Las Vegas on the Bosphorus, Langdon moaned, powering past.</p>	<p>туристів, що стояли в черзі, аби піднятися на борт крикливо оформлених відпочинкових катерів, прикрашених куполами, схожими на куполи мечетей, із різними цяцьками з фальшивого золота й мерехтливими неоновими гірляндами. Їх там була ціла флотилія.</p> <p>— Лас-Вегас на Босфорі, — досадливо простогнав Ленгдон, щодуху несучись повз них.</p>		
141.	<p>When Langdon finally reached the waterfront, he turned left and dashed along the boardwalk, drawing startled looks from tourists who were queued up waiting to board a flotilla of gaudily decorated dinner barges, complete with mosquelike domes, faux-gold flourishes, and blinking neon trim.</p> <p>Las Vegas on the Bosphorus, Langdon moaned, powering past.</p>	<p>Добігши до краю води, Ленгдон звернув ліворуч і кинувся бігти дощатим помостом, чим привертав себе отетерілі погляди туристів, що стояли в черзі, аби піднятися на борт крикливо оформлених відпочинкових катерів, прикрашених куполами, схожими на куполи мечетей, із різними цяцьками з фальшивого золота й мерехтливими неоновими гірляндами. Їх там була ціла флотилія.</p> <p>— Лас-Вегас на Босфорі, — досадливо простогнав Ленгдон, щодуху несучись повз них.</p>	порівняння	Описовий переклад, транслітерація
142.	<p>Feeling the impact, the driver turned with an expression of disbelief on his face. He yanked back the throttle, idling the boat, which was now twenty yards from the dock. Yelling angrily, he marched back toward his unwanted passenger.</p>	<p>Відчувши удар, водій отетеріло обернувся, і його обличчя видовжилося. Він смикнув униз важіль газу, залишивши двигун на неробочих обертах і зупинивши катер, який на цей час встиг відійти від причалу вже на двадцять ярдів. Сердито волаючи, молодик рушив до непроханого пасажира.</p>	термін	Зафіксований відповідник
143.	<p>Feeling the impact, the driver turned with an expression of</p>	<p>Відчувши удар, водій отетеріло обернувся, і його</p>	термін	Описовий переклад

	disbelief on his face. He yanked back the throttle, idling the boat , which was now twenty yards from the dock. Yelling angrily, he marched back toward his unwanted passenger.	обличчя видовжилося. Він смикнув униз важіль газу, залишивши двигун на неробочих обертах і зупинивши катер, який на цей час встиг відійти від причалу вже на двадцять ярдів. Сердито волаючи, молодик рушив до непроханого пасажира.		
144.	These devices—known as PCR units — <u>used what was called a polymerase chain reaction</u> to detect the presence of viral contamination.	Відомі як ПЛР-давачі , вони виявляли вірусну інфекцію <u>за полімеразною ланцюговою реакцією.</u>	аббревіатура	Калькування
145.	Parasitic in their behavior, viruses entered an organism and attached to a host cell in <u>a process called adsorption</u> . They then injected their own DNA or RNA into that cell, recruiting the invaded cell, and forcing it to replicate multiple versions of the virus.	Паразити за своєю поведінкою, віруси входять до організму й нападають на клітину-господаря <u>в процесі так званої адсорбції</u> . Потім вони впорскують у цю клітину власні ДНК чи РНК, змушуючи її таким чином служити вірусам, репродукуючи їхні численні різновиди	термін	Транскрипція
146.	Parasitic in their behavior, viruses entered an organism and attached to a host cell in a process called adsorption. They then injected their own DNA or RNA into that cell, recruiting the invaded cell, and forcing it to replicate multiple versions of the virus.	Паразити за своєю поведінкою, віруси входять до організму й нападають на клітину-господаря в процесі так званої адсорбції. Потім вони впорскують у цю клітину власні ДНК чи РНК , змушуючи її таким чином служити вірусам, репродукуючи їхні численні різновиди	аббревіатура термін	Калькування
147.	Coldly stated: How will it attack its host? The Ebola virus impaired the blood's ability to coagulate, resulting in unstoppable hemorrhaging. The hantavirus triggered the lungs to fail.	А якщо сформулювати з холодною чіткістю, то воно звучатиме так: «Як вірус проникатиме в організм господаря?» Вірус геморагічної лихоманки Ебола руйнує здатність крові до згортання, і це призводить до безупинної кровотечі. Хантавірус уражає легені та порушує їхню функцію.	хремотонім	Описовий переклад
148.	A whole host of viruses known	Цілий легіон вірусів,	аббревіатури	Калькування

	as oncoviruses caused cancer. And the HIV virus attacked the immune system, causing the disease AIDS .	відомих під назвою «онковіруси», призводить до ракових захворювань. А віруси ВІЛ вражають імунну систему людини, спричинюючи таке захворювання, як СНІД .		
149.	Brüder blew out a slow breath. “I just spoke to an old friend of mine who is a top virologist at the CDC in Atlanta.” Sinskey bristled. “You alerted the CDC without my authorization?”	— Я щойно розмовляв зі своїм давнім приятелем із Центру охорони здоров’я в Атланті. Сінські вмить наїжачилася. — Ви поставили ЦОЗ до відома без моєї санкції?	абревіатура хремаіонім	Калькування, описовий переклад
150.	Even a disease as abhorrent as cystic fibrosis —which drowns its victim in mucus—was caused by nothing more than a minuscule hiccup in a regulator gene on chromosome seven.	Навіть така жахлива хвороба, як кістозний фіброз , жертва якого аж потопає у власному слизу — спричиняється не чим іншим, як невеличкою вадою в регуляторному гені хромосоми номер сім.	термін	Зафіксований відповідник
151.	At that same moment a hired Fiat sedan was racing northward along the Via dei Panzani, leaving the Piazza del Duomo behind and making its way toward Florence’s Santa Maria Novella train station.	А орендований седан «фіат» , вирушивши з п’яца дель Дуомо, уже мчав на північ по віа дей Панцані до Санта-Марія Новелла — залізничного вокзалу Флоренції.	хремаіонім	Транслітерація

Додаток В

Таблиця В.1

Лінгвoseмантичні характеристики ідіостилю Дена Брауна на матеріальній номінативного поля сфери релігії та способи їх перекладу

№	Оригінал	Переклад	Лексико-стилістичний засіб	Вид перекладацької трансформації
1.	Since the beginning of time, spirituality and religion have been called on to fill in the gaps that science did not understand.	З давніх-давен людство зверталося до духовності й релігії, щоб заповнити ті прогалини , яких не могла пояснити наука.	метафора	Дослівний переклад
2.	“Murdered by the church for revealing scientific truths. Religion has always persecuted science. ”	За оприлюднення наукових відкриттів їх знищувала Церква. Релігія завжди переслідувала науку.	метафора	Дослівний переклад
3.	Yes. Galileo was an Illuminatus. And he was also a devout Catholic.	Так. Галілей був ілюмінатом. І водночас ревним католиком.	епітет	Дослівний переклад
4.	The battle between science and religion is still raging , Mr. Langdon. It has moved from the battlefields to the boardrooms, but it is still raging.	Жорстока битва між наукою й релігією триває дотепер , містере Ленгдон. Вона лише перенеслася з відкритих майданів до залів засідань, от і все.	метафора	Конкретизація
5.	Religion is like language or dress. We gravitate toward the practices with which we were raised.	Релігія — це як мова або одяг. Ми тяжіємо до тих традицій, у яких нас виховали.	порівняння	Дослівний переклад
6.	As he stared at the magnificent shrine before him, Langdon wondered what St. Peter would think if he were here now.	Дивлячись на цей розкішний храм, Ленгдон подумав: цікаво, що сказав би святий Петро , якби зараз опинився тут	антропонім	Зафіксований відповідник
7.	In 1857, Pope Pius IX decided that the accurate representation of the male form might incite lust inside the Vatican.	1857 року Папа Пій IX вирішив, що точне відтворення чоловічого тіла може викликати хіть у мешканців Ватикану.	антропонім	Калькування транскрипція
8.	Impossible. Conclave begins in forty minutes. The camerlegno is in the Office of the Pope preparing.	Це неможливо. Конклав починається за сорок хвилин. Камерарій зараз у кабінеті Папи, готується.	термін	Калькування
9.	Impossible. Conclave begins in forty minutes. The	Це неможливо. Конклав починається за сорок хвилин.	термін	Калькування

	camerlegno is in the Office of the Pope preparing.	Камерарій зараз у кабінеті Папи, готується.		
10.	It was a horrifying, fifty-foot-tall depiction of Jesus Christ separating mankind into the righteous and sinners, casting the sinners into hell.	Величезна картина аж ніяк не зменшила його і ривоги. На ній Ісус Христос відділяв праведників від грішників і виганяв останніх до пекла.	теонім	Зафіксований відповідник
11.	It was a horrifying, fifty-foot-tall depiction of Jesus Christ separating mankind into the righteous and sinners , casting the sinners into hell.	Величезна картина аж ніяк не зменшила його і ривоги. На ній Ісус Христос відділяв праведників від грішників і виганяв останніх до пекла.	терміни	Калькування
12.	Langdon wondered how Christians of the world would react to cardinals being laid out like mutilated dogs .	Цікаво, думав Ленгдон, як відреагують християни в усьому світі, дізнавшись, що кардиналів винищують, як нікчемних собак .	порівняння	Дослівний переклад
13.	Earthly? Actually, there's probably no more earthly place in Rome than the Pantheon . It got its name from the original religion practiced there—Pantheism—the worship of all gods, specifically the pagan gods of Mother Earth	Земний? Насправді у Римі немає, мабуть, більш земного місця, ніж Пантеон. Його назва походить від назви релігії, яку тут первинно практикували, — пантеїзму. Ця релігія передбачає поклоніння всім богам, а передусім Матері-землі.	топонім	Транскрипція
14.	It got its name from the original religion practiced there— Pantheism —the worship of all gods, specifically the pagan gods of Mother Earth.	Його назва походить від назви релігії, яку тут первинно практикували, — пантеїзму . Ця релігія передбачає поклоніння всім богам, а передусім Матері-землі.	термін	Транскрипція
15.	It got its name from the original religion practiced there—Pantheism—the worship of all gods, specifically the pagan gods of Mother Earth .	Його назва походить від назви релігії, яку тут первинно практикували, — пантеїзму. Ця релігія передбачає поклоніння всім богам, а передусім Матері-землі .	теонім	Калькування
16.	he Pantheon. Temple to all gods. Pagan gods. Gods of Nature and Earth.	Пантеон. Храм усіх богів. Поганських богів. Богів Природи й Землі.	теоніми	Дослівний переклад
17.	He surveyed the circumference of the room. Tombs. Altars. Pillars. Niches.	Він обвів поглядом круглу залу. Могили. Олтарі. Колони. Ніші.	терміни	Зафіксований відповідник
18.	Christianity did not borrow only from sun worship. The ritual of Christian canonization is taken from	Християнство запозичило символи й ритуали не тільки від сонцепоклонників. Наприклад, християнський	термін	Зафіксований відповідник

	the ancient ‘god-making’ rite of Euhemerus. The practice of ‘god-eating’— that is, Holy Communion— was borrowed from the Aztecs.	ритуал канонізації походить від давнього обряду «обожествлення» померлих видатних людей (філософів, жерців), про який писав, зокрема, грецький філософ Евгемер. Святе причастя запозичене в ацтеків.		
19.	Christianity did not borrow only from sun worship. The ritual of Christian canonization is taken from the ancient ‘god-making’ rite of Euhemerus. The practice of ‘god-eating’— that is, Holy Communion— was borrowed from the Aztecs.	Християнство запозичило символи й ритуали не тільки від сонцепоклонників. Наприклад, християнський ритуал канонізації походить від давнього обряду «обожествлення» померлих видатних людей (філософів, жерців), про який писав, зокрема, грецький філософ Евгемер. Святе причастя запозичене в ацтеків.	термін	Описовий переклад
20.	Christianity did not borrow only from sun worship. The ritual of Christian canonization is taken from the ancient ‘god-making’ rite of Euhemerus. The practice of ‘god-eating’— that is, Holy Communion — was borrowed from the Aztecs.	Християнство запозичило символи й ритуали не тільки від сонцепоклонників. Наприклад, християнський ритуал канонізації походить від давнього обряду «обожествлення» померлих видатних людей (філософів, жерців), про який писав, зокрема, грецький філософ Евгемер. Святе причастя запозичене в ацтеків.	термін	Калькування
21.	Yes, but a specific kind of crypt . I believe a demon’s hole is an ancient term for a massive burial cavity located in a chapel... underneath another tomb.”	Так, але специфічну крипту . Здається, «діра демона» — це д. тня назва великої порожнини для поховання... викопаної під іншою могилою в каплиці.	термін	Транслітерація
22.	“An ossuary annex ?” Langdon demanded, immediately recognizing what the man was describing.	— Ви маєте на увазі осуарій ? Прибудований склеп? — запитав Ленгдон, відразу зрозумівши, про що говорить гід.	термін	Зафіксований відповідник
23.	The docent eyed them strangely. “It’s called the Chigi Chapel .”	Гід подивився на них із дивним виразом. — Це каплиця Кіджі.	топонім	Транскрипція калькування
24.	BBC did a historical a while back on Churchill’s life. Staunch Catholic by the way.	Недавно Бі-бі-сі показувала біографічний фільм про Черчилля. Який, між іншим, був ревним католиком.	епітет	Калькування
25.	The main sanctuary was an	Неф був суцільною смугою	термін	Зафіксований

	obstacle course of torn-up flooring, brick pallets, mounds of dirt, wheelbarrows, and even a rusty backhoe.	перешкод із вирваних з підлоги плит, цегли, куп землі, візків і навіть одного іржавого ковша.		відповідник
26.	The main sanctuary was an obstacle course of torn-up flooring, brick pallets, mounds of dirt, wheelbarrows, and even a rusty backhoe.	Неф був суцільною смугою перешкод із вирваних з підлоги плит, цегли, куп землі, візків і навіть одного іржавого ковша.	порівняння	Дослівний переклад
27.	Langdon stood with Vittoria beneath a sprawling Pinturicchio fresco and scanned the gutted shrine .	Ленгдон і Вітторія стояли під величезною фрескою Пінтуріккіо і розглядали розорене святилище .	епітет	Калькування
28.	Renaissance cathedrals invariably contained multiple chapels, huge cathedrals like Notre Dame having dozens.	У церквах епохи Відродження неодмінно є по кілька каплиць, а у великих соборах, як, приміром, Нотр-Дам , їх десятки.	топонім	Транскрипція
29.	Gianlorenzo Bernini was celebrated for his intricate, holy sculptures of the Virgin Mary , angels, prophets, Popes.	Джанлоренцо Берніні прославився за вигадливі, витончені скульптури Діви Марії , янголів, пророків і Пап.	теонім	Зафіксований відповідник
30.	Gianlorenzo Bernini was celebrated for his intricate, holy sculptures of the Virgin Mary, angels, prophets , Popes.	Джанлоренцо Берніні прославився за вигадливі, витончені скульптури Діви Марії, янголів, пророків і Пап.	термін	Зафіксований відповідник
31.	Sufficiently high to catch the last of the evening sun, the cross shone as if magic... purportedly containing relics of the cross on which Christ was crucified.	Хрест був достатньо високо, щоб спіймати останні промені вечірнього сонця, і сяяв, немов чарівний . Ка жуть, що всередині нього зберігається частинка того хреста, на якому розіп'яли Ісуса.	порівняння	Дослівний переклад
32.	The church recorded the benchmarks of her life—funerals, weddings, baptisms , holidays—and it asked for nothing in return.	Із Церквою були пов'язані всі важливі віхи її життя — похорони, весілля, хрещення , свята — і Церква нічого не вимагала взамін.	термін	Зафіксований відповідник
33.	He quite literally sent me another father. A bishop from Palermo appeared at my hospital bed and took me in.	Він буквально послав мені іншого батька. Біля мого лікарняного ліжка з'явився єпископ із Палермо.	термін	Зафіксований відповідник
34.	Though some thought it a masterpiece, Pope Urban VIII had rejected The Ecstasy of St. Teresa as too	Хоч дехто вважав її шедевром, Папа Урбан VIII вирішив, що вона надто еротична для Ватикану.	антропонім	Калькування, транслітерація

	sexually explicit for the Vatican.			
35.	Olivetti never touched the brakes as he snaked the howling Alpha Romeo toward the Church of Santa Maria della Vittoria .	За весь шлях Оліветті жодного разу не торкнувся гальм. Він вирішив, що ближче до церкви Санта-Марія делла Вітторія Оліветті вимкне сирену.	топонім	Калькування, транслітерація
36.	Academics not long ago had gotten permission to X-ray the tomb of Pope Celestine V , who had allegedly died at the hands of his overeager successor, Boniface VIII.	Не так давно науковці домоглися дозволу просвітити рентгеном гріб Папи Селестина V , який, за чутками, помер від руки свого нетерплячого наступника, Боніфація VIII.	антропонім	Калькування, транслітерація
37.	Academics not long ago had gotten permission to X-ray the tomb of Pope Celestine V, who had allegedly died at the hands of his overeager successor, Boniface VIII .	Не так давно науковці домоглися дозволу просвітити рентгеном гріб Папи Селестина V, який, за чутками, помер від руки свого нетерплячого наступника, Боніфація VIII .	антропонім	Транскрипція
38.	The secret society P2 decided to murder John Paul I when it saw he was determined to dismiss the American Archbishop Paul Marcinkus as President of the Vatican Bank.	Таємне товариство Пі-2 вирішило вбити Івана Павла I , зрозумівши, що він рішуче налаштований звільнити американського архієпископа Пола Марсінкуса з посади президента Банку Ватикану.	антропонім	Зафіксований відповідник
39.	The secret society P2 decided to murder John Paul I when it saw he was determined to dismiss the American Archbishop Paul Marcinkus as President of the Vatican Bank.	Таємне товариство Пі-2 вирішило вбити Івана Павла I, зрозумівши, що він рішуче налаштований звільнити американського архієпископа Пола Марсінкуса з посади президента Банку Ватикану.	антропонім	Зафіксований відповідник, транслітерація
40.	The secret society P2 decided to murder John Paul I when it saw he was determined to dismiss the American Archbishop Paul Marcinkus as President of the Vatican Bank.	Таємне товариство Пі-2 вирішило вбити Івана Павла I, зрозумівши, що він рішуче налаштований звільнити американського архієпископа Пола Марсінкуса з посади президента Банку Ватикану.	термін	Зафіксований відповідник
41.	Chartrand was already doing it. They were nearing the Niche of the Palliums —the sunken area in the center of the basilica. It was lit by ninety-nine oil lamps, and the amplified infrared would have seared their eyes.	Шартран і сам знав, що окуляри треба зняти. Вони наближалися до так званої ніші паліїв — заглиблення в центрі базиліки. Там горіло дев'яносто дев'ять лампад, і підсилене інфрачервоне випромінювання могло зашкодити очам.	реалія	Зафіксований відповідник

42.	He held that science and religion were not enemies, but rather allies—two different languages telling the same story , a story of symmetry and balance... heaven and hell, night and day, hot and cold, God and Satan.	Він доводив, що наука й релігія — не вороги, а радше союзники; це дві різні мови, що розповідають ту саму історію — про симетрію й рівновагу... про рай і пекло, про ніч і день, про спеку й холод, про Бога й Сатану.	порівняння	Дослівний переклад, граматична заміна (переклад підрядним реченням)
43.	He held that science and religion were not enemies, but rather allies—two different languages telling the same story, a story of symmetry and balance... heaven and hell, night and day, hot and cold, God and Satan .	Він доводив, що наука й релігія — не вороги, а радше союзники; це дві різні мови, що розповідають ту саму історію — про симетрію й рівновагу... про рай і пекло, про ніч і день, про спеку й холод, про Бога й Сатану .	теоніми	Зафіксований переклад, транскрипція
44.	The church had no anteroom , so the entirety of the sanctuary spread out in one gasping sweep as Langdon and Vittoria threw open the main door.	У церкві не було притвору , і, щойно важкі двері відчинилися, Ленгдон і Вітторія побачили відразу усю церкву.	термін	Зафіксований переклад
45.	The church was lavish baroque... gilded walls and altars . Dead center of the sanctuary, beneath the main cupola, wooden pews had been stacked high and were now ablaze in some sort of epic funeral pyre.	Церква була оздоблена в стилі бароко: стіни з позолотою, розкішний вівтар . У самому центрі під головним куполом, немов велетенське погребальне вогнище, палали поскладані на купу дерев'яні лави.	епітет	Описовий переклад
46.	High overhead, from the left and right sides of the ceiling, hung two incensor cables—lines used for swinging frankincense vessels above the congregation. These lines, however, carried no incensers now.	Високо вгорі з правого й лівого боку стелі звисали два троси, на яких під час богослужінь підвішують кадило з благовонним ладаном . Однак тепер на цих тросах було не кадило...	термін	Зафіксований переклад
47.	High overhead, from the left and right sides of the ceiling, hung two incensor cables—lines used for swinging frankincense vessels above the congregation. These lines, however, carried no incensers now.	Високо вгорі з правого й лівого боку стелі звисали два троси, на яких під час богослужінь підвішують кадило з благовонним ладаном. Однак тепер на цих тросах було не кадило...	термін	Зафіксований переклад
48.	When he was through, it was as if Satan himself had sucked the air from the room . Nobody could move.	Коли він скінчив, було таке враження, наче сам сатана висмоктав із Сікстинської капели все повітря . Ніхто не	порівняння	Конкретизація

	The camerlegno's words hung in the darkness.	ворухнувся. Слова камерарія повисли в темряві.		
49.	When he was through, it was as if Satan himself had sucked the air from the room. Nobody could move. The camerlegno's words hung in the darkness.	Коли він скінчив, було таке враження, наче сам сатана висмоктав із Сікстинської капели все повітря. Ніхто не ворухнувся. Слова камерарія повисли в темряві.	метафора	Дослівний переклад
50.	Since the days of Galileo, the church has tried to slow the relentless march of science , sometimes with misguided means, but always with benevolent intention.	Від часів Галілея Церква завжди намагалася сповільнити нестримний поступ науки — іноді неналежними засобами, але завжди з добрими намірами.	метафора	Дослівний переклад
51.	Since the days of Galileo, the church has tried to slow the relentless march of science, sometimes with misguided means, but always with benevolent intention.	Від часів Галілея Церква завжди намагалася сповільнити нестримний поступ науки — іноді неналежними засобами, але завжди з добрими намірами.	епітет	Дослівний переклад
52.	To science, I say this. The church is tired. We are exhausted from trying to be your signposts. Our resources are drying up from our campaign to be the voice of balance as you plow blindly on in your quest for smaller chips and larger profits.	Науці я хочу сказати одне: Церква стомилась. Нам дедалі важче наставляти вас на праведний шлях. Наші ресурси вичерпались від намагань зберегти рівновагу у світі, тимчасом як ви сліпо женетеся за дедалі меншими чипами й дедалі більшими прибутками.	епітет, метафора	Дослівний переклад
53.	To science, I say this. The church is tired. We are exhausted from trying to be your signposts. Our resources are drying up from our campaign to be the voice of balance as you plow blindly on in your quest for smaller chips and larger profits.	Науці я хочу сказати одне: Церква стомилась. Нам дедалі важче наставляти вас на праведний шлях. Наші ресурси вичерпались від намагань зберегти рівновагу у світі, тимчасом як ви сліпо женетеся за дедалі меншими чипами й дедалі більшими прибутками.	метафора, порівняння	Модуляція
54.	Have we become so spiritually bankrupt that we would rather believe in mathematical impossibility than in a power greater than us?	Невже ми так духовно убожіли , що ладні радше вірити в математичну неможливість, ніж у силу, могутнішу від нас?	епітет	Дослівний переклад
55.	The camerlegno stood on the stairs, before the world, and held out his arms. He looked almost Christlike,	Камерарій стояв на сходах собору Святого Петра, здійнявши до неба руки, і за ним напружено стежив увесь	порівняння	Дослівний переклад

	bare and wounded before the world. He raised his arms to the heavens and, looking up, exclaimed, “Grazie! Grazie, Dio!”	світ. Напівголий і з раною на грудях, він чимось нагадував Ісуса Христа. Звертаючись до неба, він вигукував: — Grazie! Grazie, Dio!		
56.	Chartrand knew the man was shouting Scripture—Matthew 16:18 , if Chartrand recalled correctly. Upon this rock I will build my church. It was an almost cruelly inapt inspiration—the church was about to be destroyed.	— «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву свою!» Шартран знав, що це слова зі Святого Письма — з Євангелія від Матвія, глава 16, вірш 18 , якщо він не помилявся. Зараз, коли до знищення Церкви залишалось якихось кілька хвилин, ці слова здавались особливо недоречними і навіть жорстокими.	хремотонім	Зафіксований відповідник, описовий переклад
57.	Langdon understood; had read enough about Vatican architecture to know what lay beneath that grate. It was the most sacred place in all of Christendom. Terra Santa. Holy Ground. Some called it the Necropolis . Some called it the Catacombs . According to accounts from the select few clergy who had descended over the years, the Necropolis was a dark maze of subterranean crypts that could swallow a visitor whole if he lost his way.	Він достатньо читав про архітектуру Ватикану і знав, що знаходиться за цими ґратами. Це було найсвятіше місце в усьому християнському світі Terra Santa. Свята земля. Хтось називав це некрополем . Хтось катакомбами . За розповідями тих небагатьох священнослужителів, що спускалися туди, некрополь був темним лабіринтом підземних переходів і міг назавжди поглинути того, хто заблукає в ньому.	топонім, реалія	Калькування, транслітерація
58.	Langdon understood; had read enough about Vatican architecture to know what lay beneath that grate. It was the most sacred place in all of Christendom. Terra Santa. Holy Ground. Some called it the Necropolis . Some called it the Catacombs . According to accounts from the select few clergy who had descended over the years, the Necropolis was a dark maze of subterranean crypts that could swallow a	Він достатньо читав про архітектуру Ватикану і знав, що знаходиться за цими ґратами. Це було найсвятіше місце в усьому християнському світі Terra Santa. Свята земля. Хтось називав це некрополем . Хтось катакомбами . За розповідями тих небагатьох священнослужителів, що спускалися туди, некрополь був темним лабіринтом підземних переходів і міг назавжди поглинути того, хто заблукає в ньому.	порівняння	Граматична заміна складного речення з підрядним зв'язком на складнопідрядне зв'язувальне

	visitor whole if he lost his way.			
59.	Upon this rock I will build my church? They were the words spoken by Jesus when he chose Peter as his first apostle . What did they have to do with anything?	«І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву свою»? Ці слова промовив Ісус, обравши Петра своїм першим апостолом .	антропонім	Зафіксований переклад, калькування
60.	As Langdon stood there with the others, staring down the long staircase, he realized that there was indeed a rock buried in the darkness beneath this church . Pietro e la pietra . Peter is the rock.	Стоячи разом з іншими перед довгими сходами й дивлячись униз, Ленгдон збагнув, що там, у темряві, під цією церквою , і справді є скеля . Pietro e la pietra . Петро — це скеля.	топонім	Зафіксований відповідник
61.	On this very location, Langdon realized— Vatican Hill —Peter had been crucified and buried. The early Christians built a small shrine over his tomb.	Ленгдон згадав, що власне на цьому місці — на Ватиканському пагорбі — Петра розіп'яли і поховали. Перші християни збудували над його могилою маленьку капличку.	топонім	Калькування, транскрипція
62.	Each of us is a God, Buddha had said. Each of us knows all. We need only open our minds to hear our own wisdom.	Кожен із нас — Бог, казав Будда . Кожен із нас знає все. Тільки треба відкрити розум, щоб почути власну мудрість.	теонім	Транскрипція
63.	A tiny marker read: Mausoleum S. La tomba di San Pietro . Before him, at waist level, was an opening in the wall. There was no gilded plaque here. No fanfare. Just a simple hole in the wall, beyond which lay a small grotto and a meager, crumbling sarcophagus.	Далі височіла земляна стіна, на якій маленькими літерами було написано: Mausoleum S. La tomba di San Pietro . У стіні, приблизно на рівні грудей, з'яв отвір. Тут не було ні позолоченої таблички, ні якихось інших атрибутів слави. Тільки діра в стіні, а за нею — невеличкий грот з простим, попутим від часу саркофагом.	топонім	Зафіксований відповідник
64.	A tiny marker read: Mausoleum S. La tomba di San Pietro . Before him, at waist level, was an opening in the wall. There was no gilded plaque here. No fanfare. Just a simple hole in the wall, beyond which lay a small grotto and a meager, crumbling sarcophagus .	Далі височіла земляна стіна, на якій маленькими літерами було написано: Mausoleum S. La tomba di San Pietro . У стіні, приблизно на рівні грудей, з'яв отвір. Тут не було ні позолоченої таблички, ні якихось інших атрибутів слави. Тільки діра в стіні, а за нею — невеличкий грот з простим, попутим від часу саркофагом .	епітети	Описовий переклад, транскрипція

65.	Yet Satan is shrewd. As time passed, he cast off his diabolical countenance for a new face... the face of pure reason. Transparent and insidious, but soulless all the same.	Однак сатана хитрий і винахідливий. Із часом він позбувся своєї страхітливої зовнішності і набув нового обличчя... обличчя чистого розуму. Прозорого й підступного, проте все одно бездушного.	метафора	Граматична заміна простого речення простим ускладненим
66.	Yet Satan is shrewd. As time passed, he cast off his diabolical countenance for a new face... the face of pure reason. Transparent and insidious, but soulless all the same.	Однак сатана хитрий і винахідливий. Із часом він позбувся своєї страхітливої зовнішності і набув нового обличчя... обличчя чистого розуму. Прозорого й підступного, проте бездушного.	епітет	Модуляція
67.	Yet Satan is shrewd. As time passed, he cast off his diabolical countenance for a new face... the face of pure reason. Transparent and insidious, but soulless all the same.	Однак сатана хитрий і винахідливий. Із часом він позбувся своєї страхітливої зовнішності і набув нового обличчя... обличчя чистого розуму. Прозорого й підступного, проте бездушного.	епітети	Дослівний переклад
68.	They denounce God as a hallucination—a delusional crutch for those too weak to accept that life is meaningless. I could not stand by while science presumed to harness the power of God himself!	Наука заявила, що Бог — це лише галюцинація, ілюзорна опора для тих, хто надто слабкий, щоб визнати, що життя не має сенсу. Я не міг мовчки спостерігати, коли наука зазіхнула на могутність самого Бога!	порівняння	Конкретизація
69.	My father was on your quest! A parallel path! Why couldn't you see that? God is not some omnipotent authority looking down from above, threatening to throw us into a pit of fire if we disobey. God is the energy that flows through the synapses of our nervous system and the chambers of our hearts! God is in all things!"	Мій батько був разом із вами! Він ішов паралельним шляхом! Як ти цього не розумієш? Бог — це не якась всемогутня істота, що дивиться згори й погрожує кинути нас за непокору до геєни огненної. Бог — це енергія, що тече крізь синапси наших нервових систем і сповнює наші серця! Бог — у всьому!	порівняння	Дослівний переклад
70.	Langdon understood. This meant the information was probably true. The infamous “Devil’s Advocate” was the authority when it came to scandalous information inside the Vatican.	Ленгдон зрозумів, про що йдеться. Це означало, що звинувачення камерарія — мабуть, таки правда. Славнозвісний «адвокат диявола» був у Ватикані авторитетним джерелом	реалія	Калькування, транскрипція

		скандальної інформації про кандидатів на Святий престол.		
71.	“I confronted His Holiness ,” Mortati said. “And he confessed. He explained the entire story and asked only that I let my heart guide my decision as to whether or not to reveal his secret.”	— Я зажадав пояснень від Його Святості , — сказав Мортаті. — І він усе пояснив. Він розповів мені все, від початку до кінця, і попросив лише про одне — щоб, вирішуючи, відкривати його таємницю чи ні, я прислухався до свого серця.	перифраз	Калькування
72.	He knew the moment had come. Most Holy Trinity , I offer Thee the most precious Body, Blood, Soul... in reparation for the outrages, sacrileges, and indifferences...	Він зрозумів, що час настав. Свята Трійце , Тобі віддаю найдорожче — тіло, кров, душу... як плату за насильство, блюзнірство й байдужість...	теонім	Калькування
73.	<u>Conclave</u> judicature is extremely complex, and much of it is now forgotten or ignored as obsolete. Even the Great Elector is probably not aware of what I am about to reveal. Nonetheless... according to the ancient forgotten laws put forth in the Romano Pontifici Eligendo, Numero 63... balloting is not the only method by which a Pope can be elected. There is another, more divine method. It is called ‘Acclamation by Adoration.’	<u>Процедури проведення конклаву</u> надзвичайно складні, багато правил тепер забуто або їх вважають застарілими. Того, що я зараз скажу, не знає, мабуть, навіть головний виборець. Згідно з давнім забутим положенням, сформульованим у Romano Pontifici Eligendo, Numero 63... Папу можна обрати не тільки через голосування. Є й інший, не такий раціональний спосіб. Він називається «вибір шляхом одностайного схвалення».	хремотонім	Зафіксований відповідник
74.	<u>Conclave</u> judicature is extremely complex, and much of it is now forgotten or ignored as obsolete. Even the Great Elector is probably not aware of what I am about to reveal. Nonetheless... according to the ancient forgotten laws put forth in the Romano Pontifici Eligendo, Numero 63... balloting is not the only method by which a Pope can be elected. There is another, more divine <u>method</u> . It is called	<u>Процедури проведення конклаву</u> надзвичайно складні, багато правил тепер забуто або їх вважають застарілими. Того, що я зараз скажу, не знає, мабуть, навіть головний виборець. Згідно з давнім забутим положенням, сформульованим у Romano Pontifici Eligendo, Numero 63... Папу можна обрати не тільки через голосування. Є й інший, не такий раціональний спосіб . Він називається « вибір шляхом одностайного схвалення ».	реалія	Описовий переклад

	'Acclamation by Adoration.'			
75.	Religions are not born from scratch. They grow from one another. Modern religion is a collage... an assimilated historical record of man's quest to understand the divine.	Релігії не народжуються на голому місці. Вони виростають одна з одної. Сучасна релігія— це своєрідний колаж... стилізована історія намагання людини зрозуміти божественну суть речей.	порівняння	Генералізація, описовий переклад
76.	With faith we are accountable to each other, to ourselves, and to a higher truth. Religion is flawed, but only because man is flawed.	З вірою ми відповідальні одне перед одним, перед собою й перед вищою істиною. Релігія недосконала, але тільки тому, що й людина недосконала.	епітет	Дослівний переклад
77.	Sienna squinted at the text, reading it aloud. " Saligia? " Langdon nodded, feeling a chill to hear the word spoken aloud. "It's a Latin mnemonic invented by the Vatican in the Middle Ages to remind Christians of the Seven Deadly Sins. <u>Saligia is an acronym for: superbia, avaritia, luxuria, invidia, gula, ira, and acedia.</u> "	— Саліджія? Ленгдон кивнув, відчувши холодок на спині, коли почув це слово, прочитане вголос. — Це латинський мнемонічний код, винайдений Ватиканом для того, щоб нагадувати християнам про сім смертних гріхів. <u>Saligia — це аббревіатура, яка означає superbia, avaritia, luxuria, invidia, gula, ira, acedia.</u>	аббревіатура акронім	Транскрипція
78.	Sienna squinted at the text, reading it aloud. " Saligia? " Langdon nodded, feeling a chill to hear the word spoken aloud. "It's a Latin mnemonic invented by the Vatican in the Middle Ages to remind Christians of the Seven Deadly Sins. Saligia is an acronym for: superbia, avaritia, luxuria, invidia, gula, ira, and acedia."	— Саліджія? Ленгдон кивнув, відчувши холодок на спині, коли почув це слово, прочитане вголос. — Це латинський мнемонічний код, винайдений Ватиканом у добу Середньовіччя для того, щоб нагадувати християнам про сім смертних гріхів. Saligia — це аббревіатура, яка означає superbia, avaritia, luxuria, invidia, gula, ira, acedia.	хрононім	Калькування
79.	Overnight, Dante's work solidified the abstract concept of hell into a clear and terrifying vision— visceral, palpable, and unforgettable.	Несподівано твір Данте перетворив абстрактне поняття пекла на чітке й моторошне видіння — фізично осяжне й незабутнє.	епітети	Конкретизація
80.	The painting now hung in Florence's Cathedral of Santa Maria del Fiore—better known as Il Duomo.	Це полотно нині виставлене у флорентійському соборі Санта-Марія дель Фіоре, більше відомому під назвою Дуомо.	топонім	Калькування, транслітерація

81.	At nearly nine feet tall, this sculpture had been intended for the tomb of the ultraconservative pope Julius II—II Papa Terribile —a commission Langdon had always found ironic, considering the Vatican’s stance on homosexuality.	Близько дев’яти футів заввишки, ця скульптура колись призначалася для гробниці ультраконсервативного Римського Папи Юлія Другого Жахливого ; це замовлення здавалося Ленгдону дещо іронічним, зважаючи на позицію Ватикану в питанні гомосексуальних стосунків.	антропонім	Калькування, транскрипція
82.	“Over a few short years,” Sienna said, “Zobrist went from being the toast of the medical world to being a total outcast. An anathema. ”	— За кілька років Цобріст з улюбленця медичного світу перетворився на парію. Йому виголосили анафему .	термін	Транскрипція
83.	KNOWN AS THE Church of Dante, the sanctuary of Chiesa di Santa Margherita dei Cerchi is more of a chapel than a church. The tiny, one-room house of worship is a popular destination for devotees of Dante who revere it as the sacred ground on which transpired two pivotal moments in the great poet’s life.	Відомий як церква Данте, святий храм Санта-Маргеріта де Черкі є скоріше капличкою, а не церквою. Малесенька однокімнатна молитовня — популярне місце паломництва шанувальників творчості Данте, які побожно ставляться до неї як до священної будівлі, де сталися дві визначні події в житті поета.	топонім	Калькування, транскрипція і транслітерація
84.	KNOWN AS THE Church of Dante, the sanctuary of Chiesa di Santa Margherita dei Cerchi is more of a chapel than a church. The tiny, one-room house of worship is a popular destination for devotees of Dante who revere it as the sacred ground on which transpired two pivotal moments in the great poet’s life.	Відомий як церква Данте, святий храм Санта-Маргеріта де Черкі є скоріше капличкою, а не церквою. Малесенька однокімнатна молитовня — популярне місце паломництва шанувальників творчості Данте, які побожно ставляться до неї як до священної будівлі, де сталися дві визначні події в житті поета.	порівняння	Конкретизація; дослівний переклад
85.	Ghiberti’s shimmering Gates of Paradise consisted of ten square panels, each depicting an important scene from the Old Testament .	Блискуча Брама раю, яку створив Гіберті, складалася з десяти квадратних панелей, на кожній із яких була зображена важлива сцена зі Старого Заповіту .	хремотонім	Зафіксований відповідник
86.	Ghiberti’s shimmering Gates	Блискуча Брама раю, яку	топоніми	Калькування

	of Paradise consisted of ten square panels, each depicting an important scene from the Old Testament. Ranging from the Garden of Eden to Moses to King Solomon's temple , Ghiberti's sculpted narrative unfolded across two vertical columns of five panels each.	створив Гіберті, складалася з десяти квадратних панелей, на кожній із яких була зображена важлива сцена зі Старого Заповіту. Скульптурна розповідь Гіберті розгорталася від Едемського саду до Мойсея, від Мойсея — до храму царя Соломона й тягнулася двома вертикальними колонами по п'ять панелей у кожній.		ня, транслітерація
87.	... and then down to the suspended tomb of Antipope John XXIII , his body lying in repose high on the wall like a cave dweller or a subject in a magician's levitation trick.	... а потім глянув ще нижче, на підвішену гробницю антипапи Іоанна XXIII , чиє тіло спочиває на стіні, наче печерний відлюдник або помічник фокусника, на якому останній демонструє трюк левітації.	антропонім	Зафіксований відповідник
88.	... and then down to the suspended tomb of Antipope John XXIII , his body lying in repose high on the wall like a cave dweller or a subject in a magician's levitation trick.	... а потім глянув ще нижче, на підвішену гробницю антипапи Іоанна XXIII , чиє тіло спочиває на стіні, наче печерний відлюдник або помічник фокусника, на якому останній демонструє трюк левітації.	порівняння	Граматична заміна типу речення (переклад складнопідрядним означальним реченням)
89.	Its unusually steep dome and circular sanctuary were Byzantine in style, while its columned marble pronaos was clearly modeled on the classical Greek entryway to Rome's Pantheon. The main entrance was topped by a spectacular pediment of intricate marble relief portraying a host of martyred saints.	Її незвично зелений крутий купол і круглий вівтар збудовані у візантійському стилі, а мармуровий нартекс із колонами скопійований із класичного пронаосу римського Пантеону. Над парадним входом височів приголомшливий фронтон із чудовим мармуровим рельєфом, на якому було зображено легіон святих мучеників.	термін	Зафіксований відповідник
90.	Its unusually steep dome and circular sanctuary were Byzantine in style, while its columned marble pronaos was clearly modeled on the classical Greek entryway to Rome's Pantheon. The main entrance was topped by a spectacular pediment of intricate marble relief portraying a host of	Її незвично зелений крутий купол і круглий вівтар збудовані у візантійському стилі, а мармуровий нартекс із колонами скопійований із класичного пронаосу римського Пантеону. Над парадним входом височів приголомшливий фронтон із чудовим мармуровим рельєфом, на якому було	термін	Зафіксований відповідник

	martyred saints.	зображено легіон святих мучеників.		
91.	According to legend, these words were spoken by an angel upon St. Mark's arrival in Venice, along with the prediction that his body would one day rest here.	Згідно з легендою, ці слова мовив янгол по прибутті святого Марка до Венеції. А ще янгол передрік, що тіло святого Марка одного дня упокоїться саме тут.	теонім	Калькування, транслітерація
92.	Langdon had always believed that this dubious honor belonged to the Ghent Altarpiece and paid a quick visit to the ARCA Web site to confirm his theory.	Раніше Ленгдон вважав, що ця сумнівна пальма першості належить гентському вівтарю , і тому ненадовго зайшов на веб-сторінку ARCA.	хремадонім	Транскрипція калькування
93.	With a shorter distance from narthex to altar, St. Mark's exuded a robust, sturdy quality, as well as a feeling of greater accessibility.	Завдяки меншій відстані між західним притвором і вівтарем базиліки Сан-Марко створював враження міцності й тривкості, а також простоти й доступності.	термін	Зафіксований відповідник
94.	Not to appear too accessible, however, the church's altar resided behind a columned screen topped by an imposing crucifix. It was sheltered by an elegant ciborium and boasted one of the most valuable altarpieces in the world—the famed Pala d'Oro.	Одначе, щоб не видатися аж надто доступним, вівтар церкви був відгороджений рядом колон і увінчаний неймовірним розп'яттям. Накритий елегантним ківорієм , він ніби хизувався Пала д'Оро — однією з найкоштовніших вівтарних золотих прикрас у світі.	термін	Транскрипція
95.	Not to appear too accessible, however, the church's altar resided behind a columned screen topped by an imposing crucifix. It was sheltered by an elegant ciborium and boasted one of the most valuable altarpieces in the world—the famed Pala d'Oro.	Одначе, щоб не видатися аж надто доступним, вівтар церкви був відгороджений рядом колон і увінчаний неймовірним розп'яттям. Накритий елегантним ківорієм, він ніби хизувався Пала д'Оро — однією з найкоштовніших вівтарних золотих прикрас у світі.	хремадонім	Дослівний переклад; транслітерація
96.	While Langdon would never consider St. Mark's a stand-in for the spectacular mosques of Turkey, he did have to admit that one's passion for Byzantine art could be satisfied with a visit to the secret suite of rooms just off the right transept in this church, in which was hidden the	Хоча Ленгдон ніколи б не назвав базиліку Сан-Марко заміном мечетей, він таки визнавав, що коли хтось має пристрасть до візантійського мистецтва, то її можна задовольнити, відвідавши потаємний комплекс приміщень неподалік від правого трансепта цієї церкви, де зберігається так	термін	Транслітерація

	so-called Treasure of St. Mark—a glittering collection of 283 precious icons, jewels, and chalices acquired during the looting of Constantinople.	званий скарб Сан-Марко — надзвичайна колекція з двохсот вісімдесяти трьох ікон, прикрас і кубків, захоплених під час пограбування Константинополя.		
97.	In the dim light that filtered through the wells, St. Mark's crypt resembled a moonlit forest—a dense grove of trunklike pillars that cast long and heavy-looking shadows across the ground. The basilica's namesake rested in a stone sarcophagus behind an altar, before which there were lines of pews for those lucky few invited to worship here at the heart of Venetian Christendom.	У тьмяному світлі, що пробивалося крізь <u>віконця</u> , склеп святого Марка нагадував залитий місячним сяйвом ліс: густий гай колон, схожих на стовбури дерев, що кидали на долівку довгі й густі тіні. Тезко базиліки спочивав у кам'яному саркофазі за вівтарем, перед яким виднілися ряди стільців, призначених для тих нечисленних щасливців, яким випало бути запрошеними на службу сюди, до серця християнського світу Венеції.	порівняння	Конкретизація
98.	In the dim light that filtered through the wells, St. Mark's crypt resembled a moonlit forest—a dense grove of trunklike pillars that cast long and heavy-looking shadows across the ground. Langdon turned his gaze to the center of the crypt, where a lone light burned at St. Mark's tomb. The basilica's namesake rested in a stone sarcophagus behind an altar, before which there were lines of pews for those lucky few invited to worship here at the heart of Venetian Christendom.	У тьмяному світлі, що пробивалося крізь віконця, склеп святого Марка нагадував залитий місячним сяйвом ліс: густий гай колон, схожих на стовбури дерев, що кидали на долівку довгі й густі тіні. Тезко базиліки спочивав у кам'яному саркофазі за вівтарем, перед яким виднілися ряди стільців, призначених для тих нечисленних щасливців, яким випало бути запрошеними на службу сюди, до серця християнського світу Венеції.	перифраз	Транскрипція зафіксований відповідник
99.	LOCATED JUST EAST of the spectacular Frari church , the Atelier Pietro Longhi has always been one of Venice's premier providers of historical costumes, wigs, and accessories.	Розташоване на сході, неподалік від видовищної церкви Фрарі , ательє П'єтро Лонгі завжди було одним із найголовніших у Венеції постачальників історичних костюмів, перук та аксесуарів.	топонім	Калькування, транслітерація
100.	This was the hour of the	Настала година акшаму, і	реалії	Транскрипція

	akṣam , and loudspeakers across the city reverberated with the haunting intonations of the adhān , the call to prayer.	гучномовці по всьому місту завібрували пронизливими модуляціями адхану — заклику до молитви.		
101.	...to admire both the vistas and the staggering collection of Ottoman treasure that included the cloak and sword said to have belonged to the Prophet Muhammad himself.	...щоб помилуватися чудовими ландшафтами та неймовірною колекцією оттоманських скарбів, включно із мантиєю та мечем, котрі, за свідченнями, належали самому пророку Мухаммеду .	антропонім	Калькування, транскрипція
102.	To the best of his knowledge it contained no Bernini works. The church was called Saint Agnes in Agony , named for St. Agnes, a ravishing teenage virgin banished to a life of sexual slavery for refusing to renounce her faith.	Наскільки він пам'ятав, у ній не було жодних скульптур Берніні. Ця церква мала назву Свята Агнеса in Агоне — на честь святої Агнеси, молодої чарівної дівчини, відданої в довічне сексуальне рабство за небажання зректися віри.	топонім	Калькування, транскрипція
103.	But it was not Hagia Sophia. The Blue Mosque , he quickly realized...	Але то була не Айя-Софія. « Блакитна мечеть », — швидко здогадався він	топонім	Калькування
104.	An esonarthex , Langdon realized, having forgotten that Hagia Sophia's sanctuary enjoyed two levels of protection from the outside world.	« Внутрішній притвор », — здогадався Ленгдон, забувши, що Айя-Софія мала два рівні захисту від зовнішнього світу.	термін	Зафіксований відповідник
105.	As if to prepare the visitor for what lay ahead, the esonarthex was significantly more ornate than the narthex , its walls made of burnished stone that glowed in the light of elegant chandeliers. On the far side of the serene space stood four doors, above which were spectacular mosaics, which Langdon found himself intently admiring.	Немов готуючи відвідувача до того, що лежить попереду, внутрішній притвор мав значно більше прикрас, ніж зовнішній; його стіни зі шліфованого каменю виблискували у світлі елегантних люстр. У дальньому кінці цього приміщення, яке налаштувало на душевний мир та спокій, було четверо дверей із пишними мозаїчними прикрасами над ними, і Ленгдон мимоволі ними замилювався.	порівняння	Дослівний переклад
106.	As if to prepare the visitor for what lay ahead, the esonarthex was significantly more ornate than the narthex, its walls	Немов готуючи відвідувача до того, що лежить попереду, внутрішній притвор мав значно більше прикрас, ніж зовнішній; його стіни зі	епітети	Дослівний переклад

	made of burnished stone that glowed in the light of elegant chandeliers. On the far side of the serene space stood four doors, above which were spectacular mosaics , which Langdon found himself intently admiring.	шліфованого каменю виблискували у світлі елегантних люстр. У дальньому кінці цього приміщення, яке налаштувало на душевний мир та спокій, було четверо дверей із пишними мозаїчними прикрасами над ними, і Ленгдон мимоволі ними замилювався.		
107.	... a dramatic side effect of its Byzantine floor plan, with a centralized naos that concentrated all of its interior space in a single square room rather than extending it along the four arms of a cruciform...	... побічним театральним ефектом візантійського планування долівки, де центральний наос концентрував увесь внутрішній простір у єдину квадратну камеру, а не вздовж чотирьох сторін хреста...	термін	Зафіксований відповідник
108.	In Christian tradition, the Word became flesh in the book of John : 'And the Word was made flesh, and He dwelt among us.' Therefore, it was acceptable to depict the Word as having a human form.	У християнській традиції Слово стало плоттю в Книзі пророка Йони : «І стало Слово плоттю, і жило серед нас». Тому вважалося прийнятним зображати Слово як таке, що має людську подобу.	антропонім	Описовий переклад
109.	In Christian tradition, the Word became flesh in the book of John : 'And the Word was made flesh, and He dwelt among us.' Therefore, it was acceptable to depict the Word as having a human form.	У християнській традиції Слово стало плоттю в Книзі пророка Йони : «І стало Слово плоттю, і жило серед нас». Тому вважалося прийнятним зображати Слово як таке, що має людську подобу.	хремотонім	Дослівний переклад
110.	He quickly pointed out the fusion of symbols in the massive apse, most notably the Virgin and Child gazing down upon a mihrab—the semicircular niche in a mosque that indicates the direction of Mecca.	І він показав на сплав символів у масивній апсиді, де найцікавішим було зображення Святої Діви з Дитям , що дивилися на міграб — напівкруглу нішу в мечеті, яка вказує напрямком на Мекку.	теоніми	Зафіксований відповідник
111.	He quickly pointed out the fusion of symbols in the massive apse, most notably the Virgin and Child gazing down upon a mihrab —the semicircular niche in a	І він показав на сплав символів у масивній апсиді, де найцікавішим було зображення Святої Діви з Дитям, що дивилися на міграб — напівкруглу нішу в мечеті,	термін	Транслітерація

	mosque that indicates the direction of Mecca.	яка вказує напрямок на Мекку.		
112.	Nearby, a staircase rose up to an orator's pulpit, which resembled the kind from which Christian sermons are delivered, but in fact was a minbar , the holy platform from which an imam leads Friday services.	Поруч виднілися сходи, що вели до кафедри проповідника, яка нагадувала ту, з якої читаються християнські проповіді, але насправді то був мінбар , священний поміст, з якого імам править п'ятничну службу.	терміни	Транслітерація
113.	Similarly, the daislike structure nearby resembled a Christian choir stall but in reality was a muezzin mahfili , a raised platform where a muezzin kneels and chants in response to the imam's prayers.	Подібним чином схожа на платформу конструкція нагадувала ложу для хору в західному християнстві, але насправді то був муедзин мафілі — високий поміст, де стає навколішки муедзин і промовляє речитативом у відповідь на молитви імама.	терміни	Транскрипція
114.	The man pointed down to the water's edge, where an incredibly long building sat in the shadow of one of Istanbul's more spectacular mosques—the New Mosque , if Langdon were not mistaken, judging from the height of its famed twin minarets.	І він показав униз, на край води, де в тіні мечеті розташувалася неймовірно довга будівля. Якщо Ленгдон не помилявся й судячи з високих подвійних мінаретів, то була одна з наймальовничіших мечетей Стамбула — Нова мечеть .	топонім	Калькування
115.	The man pointed down to the water's edge, where an incredibly long building sat in the shadow of one of Istanbul's more spectacular mosques—the New Mosque , if Langdon were not mistaken, judging from the height of its famed twin minarets.	І він показав униз, на край води, де в тіні мечеті розташувалася неймовірно довга будівля. Якщо Ленгдон не помилявся й судячи з високих подвійних мінаретів, то була одна з наймальовничіших мечетей Стамбула — Нова мечеть .	епітет	Дослівний переклад
116.	"Mosques and cathedrals are startlingly similar," Mirsat proclaimed. " The traditions of East and West are not as divergent as you might think! "	— Мечеті та собори навдивовижу схожі, — заявив Місрат. — Традиції Сходу й Заходу не такі вже й різні, як можна подумати!	порівняння	Дослівний переклад
117.	"Both Christianity and Islam are logocentric," he told his students, "meaning they are focused on the Word.	І християнство, і іслам є логоцентричними, тобто вони зосереджені на Слові.	термін	Транслітерація
118.	In Christian tradition, the	У християнській традиції	порівняння	Дослівний

<p>Word became flesh in the book of John: ‘And the Word was made flesh, and He dwelt among us.’ Therefore, it was acceptable to depict the Word as having a human form. In Islamic tradition, however, the Word did not become flesh, and therefore the Word needs to remain in the form of a word ... in most cases, calligraphic renderings of the names of the holy figures of Islam.” One of Langdon’s students had summed up the complex history with an amusingly accurate marginal note: “Christians like faces; Muslims like words.”</p>	<p>Слово стало плоттю в Книзі пророка Йони: «І стало Слово плоттю, і жило серед нас». Тому вважалося прийнятним зображати Слово як таке, що має людську подобу. Однак згідно з ісламською традицією, Слово не стало плоттю, тому має залишатися в подобі... слова; у більшості випадків — як каліграфічне зображення імен ісламських святих». Один зі студентів Ленгдона звів цю складну історію до навидовижу точної ремарки: «Християни люблять обличчя; мусульмани люблять слова».</p>		переклад
---	--	--	----------

Додаток Г

Таблиця Г.1

Лінгвoseмантичні характеристики ідіостилю Дена Брауна на матеріальні номінативного поля сфери побуту та способи їх перекладу

№	Оригінал	Переклад	Лексико-стилістичний засіб	Вид перекладацької трансформації
Опис житла Роберта Ленгдона				
1.	The April moon filtered through the bay windows and played on the oriental carpets. Langdon's colleagues often joked that his place looked more like an anthropology museum than a home.	Світло квітневого місяця лилося у вікна в глибоких нішах й утворювало на східних килимах чудернацькі візерунки. Колеги Ленгдона часто жартували, що його помешкання більше нагадує антропологічний музей, аніж людське житло.	метафора	Описовий переклад, модуляція
2.	The April moon filtered through the bay windows and played on the oriental carpets. Langdon's colleagues often joked that his place looked more like an anthropology museum than a home.	Світло квітневого місяця лилося у вікна в глибоких нішах й утворювало на східних килимах чудернацькі візерунки. Колеги Ленгдона часто жартували, що його помешкання більше нагадує антропологічний музей, аніж людське житло.	порівняння	Конкретизація
3.	As Langdon sat alone, absently gazing into the darkness , the silence of his home was shattered again, this time by the ring of his fax machine.	Ленгдон самотньо сидів у порожньому будинку і розсіяно дивився в темряву , аж раптом тишу знову порушив дзвінок — тепер факсу.	метафора	Генералізація
4.	As Langdon sat alone, absently gazing into the darkness, the silence of his home was shattered again , this time by the ring of his fax machine.	Ленгдон самотньо сидів у порожньому будинку і розсіяно дивився в темряву, аж раптом тишу знову порушив дзвінок — тепер факсу.	метафора	Граматична заміна пасивного стану активним
5.	He avoided enclosed sports like racquetball or squash, and he had gladly paid a small fortune for his airy, high-ceilinged Victorian home even though economical faculty housing	Він не любив спортивних ігор у закритому приміщенні, як-от рекетбол чи сквош, й охоче виклав кругленьку суму за свій просторий вікторіанський будинок із височеними стелями , хоч	епітет	Дослівний переклад

	was readily available.	університет міг забезпечити його значно дешевшим житлом.		
Одяг та аксесуари професора Роберта Ленгдона				
6.	Not knowing what to expect he had donned his usual classroom attire – a pair of chinos, a turtleneck, and a Harris tweed suit jacket.	Не знаючи, що на нього чекає, він убрався так, як зазвичай одягався в університет — бавовняні штани, светр із гольфом і твідовий піджак.	епітет	Описовий переклад, модуляція
7.	Not knowing what to expect he had donned his usual classroom attire—a pair of chinos, a turtleneck, and a Harris tweed suit jacket .	Не знаючи, що на нього чекає, він убрався так, як зазвичай одягався в університет — бавовняні штани, светр із гольфом і твідовий піджак.	епітет	Дослівний переклад
8.	The collector’s edition Mickey Mouse watch had been a childhood gift from his parents. Despite the contorted foolishness of Mickey’s outstretched arms designating the hour, it was the only watch Langdon had ever worn.	Цю колекційну модель із Міккі-маусом подарували йому в дитинстві батьки. І хоч Міккі-маус із випростаними руками, що виконували функцію стрілок, виглядав трохи дурнувато, іншого годинника Ленгдон ніколи не носив.	епітет	Модуляція
9.	On Langdon’s wrist, Mickey Mouse glowed happily as if enjoying the dark: 9:33 P.M. Half an hour until Fire.	Міккі-маус на зап’ястку безтурботно світився, немов радіючи темряві: 21:33. До Вогню залишилося півгодини.	порівняння	Дослівний переклад
10.	For nearly four decades, Langdon had worn an antique collector’s edition Mickey Mouse timepiece , a gift from his parents. Mickey’s smiling face and <u>wildly waving arms</u> had always served as his daily reminder to smile more often and take life a little less seriously.	Майже сорок років він носив антикварну колекційну модель годинника з Міккі-Маусом, який подарували йому батьки. Усміхнений писк мишеняти і <u>лапки, якими він несамовито розмахував,</u> слугували Ленгдону щоденним нагадуванням про те, що слід частіше всміхатися і сприймати життя менш серйозно.	порівняння	Описовий переклад (переклад підрядним реченням)
11.	As Langdon entered the kitchen, he felt much steadier on his feet. Hewas wearing the neighbor’s Brioni suit , which fit remarkably well.	Увійшовши в кухню, Ленгдон відчув, що вже значно впевненіше тримається на ногах. На ньому був костюм «Бріоні» , запозичений у сусіда, і цей костюм пасував йому напрочуд добре.	хрематонім	Калькуван ня, транслітерація

12.	Elizabeth Sinskey, it seemed, had used her substantial influence to recover a bit more than he had requested. The box contained Langdon's own clothing— button-down shirt, khaki pants, and his frayed Harris Tweed jacket—all carefully cleaned and pressed. Even his cordovan loafers were here, newly polished. Inside the box, he was also pleased to find his wallet.	Схоже, Елізабет Сінскі скористалася своїм чималеньким впливом, щоб віднайти й надіслати навіть більше, ніж він просив. У ящику лежав одяг Ленгдона: сорочка на гудзиках, брюки хакі та потертий твідовий піджак, і все це було ретельно вичищено й випрасувано. Там були навіть його туплі-мокасини, начишені до блиску. У ящику він не без задоволення знайшов свій гаманець.	епітети	Модуляція
Місця, де проводить свої розслідування Роберт Ленгдон, а також матеріальні і нематеріальні об'єкти, з якими має справу професор під час розслідувань				
13.	Overhead, a) the bluish glass roof shimmered in the afternoon sun, б) casting rays of geometric patterns in the air and giving the room a sense of grandeur.	У саяві пообіднього сонця скляна а) стеля мерехтіла блакиттю, створюючи атмосферу суворої величі; б) сонячні промені заломлювались і креслили в повітрі геометрично правильні візерунки.	метафора	а) Граматична заміна частини мови (прикметника іменником); б) описовий переклад
14.	Angular shadows fell like veins across the white tiled walls and down to the marble floors. The air smelled clean, sterile.	Мармурова підлога й стіни, оздоблені білим кахлем, були змережані нерівними тінями. Повітря здавалося неймовірно чистим.	порівняння	Модуляція
15.	A particularly large plaque dominated the entry. Langdon slowed to read the engraved bronze as they passed.	Відразу біля входу в очі впадала одна особливо велика бронзова Табличка. Ленгдон сповільнив крок, щоб прочитати напис.	метафора	Описовий переклад
16.	They rounded the bend, and a viewing gallery appeared on the right. Four thick-paned portals were embedded in a curved wall, like windows in a submarine.	Вони повернули за ріг, і праворуч з'явилась оглядова галерея. Чотири вікна з грубим склом в округлій стіні нагадували ілюмінатори в субмарині.	порівняння	Конкретизація
17.	It had a red brick facade, an ornate balustrade, and sat framed by sculpted symmetrical hedges.	Фасад із червоної цегли, ошатна балюстрада, з боків — два симетричні ряди скульптур.	епітет	Калькування, транслітерація
18.	The light in the chapel was usually sublime— long rays of a) tinted sun slicing through the darkness like б) rays from heaven—but not	Зазвичай освітлення в Сікстинській капелі чудове — довгі, а) з різнокольоровими відтінками промені сонця	порівняння	а) Описовий переклад; б) генералізація

	today.	розтинають темряву, неначе б) світло з самого раю. Але сьогодні все було інакше.		
19.	It looked nothing like the administrative security offices Langdon would have imagined. Ornate and impeccably furnished, the hallways contained paintings Langdon was certain any museum worldwide would gladly have featured in its main gallery.	Ленгдон ніколи б не подумав, що адміністративний офіс служби безпеки може виглядати саме так. В ошатних і бездоганно обставлених холах висіли полотна, що їх будь-який музей у світі, поза всяким сумнівом, виставив би в найпочеснішому місці.	епітет	Граматична заміна члена речення (відокремленого означення обставиною місця)
20.	The Office of the Swiss Guard. Langdon stood in the doorway, surveying the collision of centuries before them. Mixed media. The room was a lushly adorned Renaissance library complete with inlaid bookshelves, oriental carpets, and colorful tapestries...	Офіс швейцарської гвардії. Ленгдон стояв у дверях і дивився на зіткнення епох у нього перед очима. Преплетіння часів. Приміщення було розкішно оздобленою бібліотекою в стилі Відродження з інкрустованими книжковим полицями, східними килимами й кольоровими гобеленами...	епітети	Дослівний переклад
21.	Langdon and Vittoria exploded onto the courtyard outside the Secret Archives. The fresh air felt like a drug as it flowed into Langdon's lungs.	Ленгдон і Вітторія вибігли з таємних архівів у внутрішнє подвір'я. Свіже повітря, що лилося Ленгдонові в легені, діяло, як наркотик.	порівняння	Конкретизація
22.	The four unmarked Alpha Romeo 155 T-Sparks roared down Via dei Coronari like fighter jets off a runway.	Чотири нічим не примітних «альфа-ромео» з ревом мчали по віа деї Коронарні, наче реактивні винищувачі, що збираються злітати.	хремотонім	Транскрипція транслітерація
23.	The four unmarked Alpha Romeo 155 T-Sparks roared down Via dei Coronari like fighter jets off a runway.	Чотири нічим не примітних «альфа-ромео» <u>з ревом</u> мчали по віа деї Коронарні, наче реактивні винищувачі, що збираються злітати.	порівняння	Граматична частична заміна частини мови (дієслова менником)
24.	Nap time was eternal in the Eternal City —the ubiquitous public dozing a perfected extension of the afternoon siestas born of ancient Spain.	Час сну був вічним у Вічному місті — тотальна дрімота в публічних місцях була закономірним продовженням пообідньої сіести, яку запозичили тут з давньої Іспанії.	перифраз	Калькування
25.	As they rounded the corner	Вийшовши на п'яца дела	топонім	Транскрип

	into Piazza della Rotunda , the Pantheon rose before them.	Ротунда , вони побачили Пантеон.		ція транслітерація
26.	A scattering of tourists with video cameras wandered the area. Others sat enjoying Rome's best iced coffee at La Tazza di Oro's outdoor cafe.	На майдані гуляло чимало туристів із відеокамерами. Інші насолоджувались найкращою в Римі кавою глясе за літніми столиками кафе La Tazza di Oro.	реалія	Дослівний переклад
27.	A scattering of tourists with video cameras wandered the area. Others sat enjoying Rome's best iced coffee at La Tazza di Oro's outdoor cafe .	На майдані гуляло чимало туристів із відеокамерами. Інші насолоджувались найкращою в Римі кавою глясе за літніми столиками кафе La Tazza di Oro .	топонім	Калькування
28.	"Where?" Now Olivetti sounded angry. "But Mr. Langdon said " Santa Maria del Popolo! One mile north. Get your men over there now! We've got four minutes!"	— Де? — Голос Оліветті тепер звучав сердито. — Але містер Ленгдон сказав... — Санта-Марія дель Пополо: Одна миля звідси. Кажіть своїм людям негайно їхати туди! Залишилось чотирі хвилини!	топонім	Транслітерація
29.	Langdon and Vittoria's taxi completed the one-mile sprint up the wide Via della Scrofa in just over a minute. They skidded to a stop on the south side of the Piazza del Popolo just before eight.	Таксі з Ленгдоном і Вітторією промчало одну милю широкою віа делла Скрофа практично за хвилину. Вони загальмували на південному боці п'яца дель Пополо перед самою восьмою годиною.	топоніми	Транслітерація
30.	The piazza was quiet except for the laughter of a handful of locals seated outside the popular Rosati Cafe —a hot spot of the Italian literati.	Вискочивши з авта, вони з Вітторією побачили, що на майдані порожньо й тихо, чути було тільки сміх кількох місцевих мешканців, що сиділи за літніми столиками популярного в Римі кафе «Розаті» — улюбленого місця італійських інтелектуалів.	топонім	Калькування, транслітерація
31.	The piazza seemed subtly filled with Illuminati significance. Not only was it laid out in a perfectly elliptical shape, but dead center stood a towering Egyptian obelisk—a square pillar of stone with a distinctively pyramidal tip.	П'яца здавалась пронизаною духом ілюмінатів . Мало того, що вона мала форму правильного еліпса, — у самому її центрі височів єгипетський обеліск — чотиригранний кам'яний стовп із виразно пірамідальною верхівкою.	метафора	Модуляція
32.	Langdon saw it too. Up ahead	Він уже й сам побачив.	епітет	Дослівний

	was an unassuming wooden door with heavy hinges.	Трохи далі він розгледів непримітні дерев'яні двері на важких петлях.		переклад
33.	The view was staggering. Like an ocean on fire, the red-tiled rooftops of Rome spread out before him, glowing in the scarlet sunset. From that spot, for the first time in his life, Langdon saw beyond the pollution and traffic of Rome to its ancient roots—Citta di Dio—The city of God.	Краєвид згори відкривався запаморочливий. Довкола простягався океан вогню — дахи, вкриті червоною черепицею, палали в багряному промінні вечірнього сонця. З цього місця Ленгдон уперше в житті побачив за метушнею, що завжди панує на римських вулицях, старовинне місто у всій його красі — Citta di Dio — Боже місто.	порівняння	Граматична заміна члена речення (підмета присудком)
34.	The view was staggering. Like an ocean on fire, the red-tiled rooftops of Rome spread out before him, glowing in the scarlet sunset. From that spot, for the first time in his life, Langdon saw beyond the pollution and traffic of Rome to its ancient roots—Citta di Dio—The city of God.	Краєвид згори відкривався запаморочливий. Довкола простягався океан вогню — дахи, вкриті червоною черепицею, палали в багряному промінні вечірнього сонця. З цього місця Ленгдон уперше в житті побачив за метушнею, що завжди панує на римських вулицях, старовинне місто у всій його красі — Citta di Dio — Боже місто.	епітет	Описовий переклад
35.	The view was staggering. Like an ocean on fire, the red-tiled rooftops of Rome spread out before him, glowing in the scarlet sunset. From that spot, for the first time in his life, Langdon saw beyond the pollution and traffic of Rome to its ancient roots—Citta di Dio—The city of God.	Краєвид згори відкривався запаморочливий. Довкола простягався океан вогню — дахи, вкриті червоною черепицею, палали в багряному промінні вечірнього сонця. З цього місця Ленгдон уперше в житті побачив за метушнею, що завжди панує на римських вулицях, старовинне місто у всій його красі — Citta di Dio — Боже місто.	метафора	Описовий переклад, граматична заміна дієприслівника дієсловом)
36.	The view was staggering. Like an ocean on fire, the red-tiled rooftops of Rome spread out before him, glowing in the scarlet sunset. From that spot, for the first time in his life, Langdon saw beyond the	Краєвид згори відкривався запаморочливий. Довкола простягався океан вогню — дахи, вкриті червоною черепицею, палали в багряному промінні вечірнього сонця. З цього	перифраз	Калькування

	pollution and traffic of Rome to its ancient roots— Citta di Dio—The city of God.	місця Ленгдон уперше в житті побачив за метушнею, що завжди панує на римських вулицях, старовинне місто у всій його красі — Citta di Dio — Боже місто.		
37.	The springtime sun was setting behind St. Peter's Basilica, and a massive shadow spread, engulfing the piazza.	Весняне сонце опускалося за собор Святого Петра, кинувши на майдан величезну тінь.	метафора	Модуляція
38.	The television in the Office of the Pope was an oversized a) Hitachi hidden in a recessed cabinet opposite his desk. The doors to the cabinet were now open, and everyone gathered around.	Телевізор у кабінеті Папи — а) «Гітачі» б) з величезним екраном — був схований у спеціальній шафі, що стояла в ніші навпроти стола. Тепер дверцята шафи відчинили, і всі з'юрмилися довкола.	реалія	а) Транскрипція; б) описовий переклад
39.	Flashlights were no match for the voluminous blackness of St. Peter's Basilica. The void overhead pressed down like a starless night, and Vittoria felt the emptiness spread out around her like a desolate ocean.	Ручні ліхтарі аж ніяк не могли змагатися з величною темрявою собору Святого Петра. Чорна безодня над головою гнітила, як ніч без зірок. Вітторії здавалося, що з усіх боків її обступила порожнеча, як величезний безлюдний океан.	порівняння	Членування речень
40.	Langdon was falling again. Like enormous dominoes, the stacks began to topple, one after another. Metal on metal, books tumbling everywhere. Langdon held on as his inclined stack bounced downward like a ratchet on a jack. He wondered how many stacks there were in all.	Ленгдон знову падав. Стелажі, як величні плитки доміно, посунулися один за одним. Метал скреготів об метал, грубі книжки гучно падали на підлогу. Ленгдон міцно тримався за стелаж, а той хилився дедалі нижче. Цікаво, скільки всього стелажів у цьому сховищі? думав він.	порівняння	Модуляція
41.	The stack beneath Langdon collapsed to the floor. Like welcome rain on a desert, shards of glass tinkled downward in the dark. With a great sucking hiss, the air gushed in.	Стелаж, на якому розтягнувся Ленгдон, упав на підлогу. Як благодатний дощ у пустелі, на Ленгдона посипалися з темряви уламки скла. До сховища з шипінням увірвалося повітря.	порівняння	Модуляція
42.	The stack beneath Langdon collapsed to the floor.	Стелаж, на якому розтягнувся Ленгдон, упав на	метафора	Дослівний переклад

	Like welcome rain on a desert, shards of glass tinkled downward in the dark. With a great sucking hiss, the air gushed in.	підлогу. Як благодатний дощ у пустелі, на Ленгдона посипалися з темряви уламки скла. До сховища з шипінням увірвалося повітря.		
43.	When Langdon had first realized the location of the third marker, the position of the church had rung some distant bell for him...Twenty years ago, construction of the subway terminal had created a stir among art historians who feared digging beneath Piazza Barberini might topple the multiton obelisk that stood in the center. City planners had removed the obelisk and replaced it with a small fountain called the Triton.	Коли Ленгдон зрозумів, де розташований третій вказівник, то місцезнаходження церкви пробудило в нього якісь невиразні асоціації...Двадцять років тому під цим майданом почали будувати станцію метро, а історики мистецтва забили на сполох. Кони побоювались, що внаслідок підземного будівництва п'яца Барберіні може провалитися під вагою багатотонного обеліска, що стояв у центрі. Міська влада вирішила перенести обеліск и інше місце, а на майдані встановити невеличкий фонтан із назвою «Тритон».	топоніми	Транслітерація; калькування, транслітерація
44.	War had broken out in St. Peter's Square. The piazza had exploded into a frenzy of aggression. Media trucks skidded into place like assault vehicles claiming beachheads. Reporters unfurled high-tech electronics like soldiers arming for battle.	На майдані Святого Петра спалахнула справжнісінька війна. Усіх опанувала дика агресія. Автофургони медій, немов штурмові танки, наввипередки намагалися зайняти найвигіднішу позицію. Репортери, як солдати перед боєм, готували зброю — найсучасніші електронні засоби.	метафори	Модуляція
45.	War had broken out in St. Peter's Square. The piazza had exploded into a frenzy of aggression. Media trucks skidded into place like assault <u>vehicles</u> claiming beachheads. Reporters unfurled high-tech electronics like soldiers arming for battle.	На майдані Святого Петра спалахнула справжнісінька війна. Усіх опанувала дика агресія. Автофургони медій, немов штурмові танки , наввипередки намагалися зайняти найвигіднішу позицію. Репортери, як солдати перед боєм, готували зброю — найсучасніші електронні засоби.	порівняння	Конкретизація; описовий переклад
46.	Robert Langdon's Saab 900S	«Сааб 900S» Роберта	реалія	Транслітер

	tore out of the Callahan Tunnel and emerged on the east side of Boston Harbor near the entrance to Logan Airport. Checking his directions Langdon found Aviation Road and turned left past the old Eastern Airlines Building.	Ленгдона вилетів із тунелю Келлагана й опинився на східному боці бостонського порту, неподалік від аеропорту Логана. Згідно з наданими йому вказівками, Ленгдон знайшов вулицю Авіейшн-роуд і звернув ліворуч за колишнім офісом авіакомпанії «Істерн ейрлайнз».		ація
47.	Robert Langdon's Saab 900S tore out of the Callahan Tunnel and emerged on the east side of Boston Harbor near the entrance to Logan Airport . Checking his directions Langdon found Aviation Road and turned left past the old Eastern Airlines Building .	«Сааб 900S» Роберта Ленгдона вилетів із тунелю Келлагана й опинився на східному боці бостонського порту , неподалік від аеропорту Логана . Згідно з наданими йому вказівками, Ленгдон знайшов вулицю Авіейшн-роуд і звернув ліворуч за колишнім офісом авіакомпанії «Істерн ейрлайнз» .	топоніми	Транслітерація, транскрипція калькування
48.	Three hundred yards down the access road a hangar loomed in the darkness . A large number 4 was painted on it.	Ярдів за триста попереду у світанковій імлі виднівся ангар . На ньому фарбою було виведено велику цифру «4».	метафора	Модуляція
49.	As the door swung open, a blast of icy air hissed into the hall and hit Langdon in the face . He fell back in bewilderment.	Двері відчинилися, з кімнати зі свистом вирвалася хвиля крижаного повітря і вдарила Ленгдонові в обличчя . Від несподіванки він відсахнувся.	метафора	Дослівний переклад
50.	He was gazing across the threshold of an alien world. The flat before him was immersed in a thick, white fog. The mist swirled in smoky vortexes around the furniture and shrouded the room in opaque haze.	За порогом був чужий світ. Помешкання оповив густий білий туман. Він клубочився довкола меблів і застилав кімнату молочною імлюю.	метафора	Генералізація, граматична заміна пасивного стану активним
51.	Langdon moved into the room, looking around in astonishment. A leather-bound Bible sat on Vetra's desk beside a plastic Bohr model of an atom and a miniature replica of Michelangelo's Moses .	Спантеличений, Ленгдон підійшов ближче. На робочому столі Ветри лежала Біблія в шкіряній палітурці , пластикова модель атома і мініатюрна копія статуї Мойсея роботи Мікеланджело .	хремотоніми	Описовий переклад, зафіксовані відповідники
52.	The entry to Leonardo	До лабораторії Леонардо	порівняння	Конкретиза

	<p>Vetra's lab was a long sterile hallway paved entirely in white tile. Langdon felt like he was entering some kind of underground insane asylum. Lining the corridor were dozens of framed, black-and-white images. Although Langdon had made a career of studying images, these were entirely alien to him. They looked like chaotic negatives of random streaks and spirals. Modern art? he mused.</p>	<p>Ветри вів довгий стерильний коридор, суцільно викладений білим кахлем. Ленгдонові на мить ідалося, що він заходить до якоїсь підземної лікарні для душевнохворих. На стінах висіло безліч дивних чорно-білих фотографій у рамках. І хоч Ленгдон усе свідоме життя вивчав символи й зображення, ці знімки були йому абсолютно незрозумілі. Вони скидалися на негативи з безладними рисками й спіралями. Сучасне мистецтво? з гумором подумав він.</p>		ція
53.	<p>The entry to Leonardo Vetra's lab was a long sterile hallway paved entirely in white tile. Langdon felt like he was entering some kind of underground insane asylum. Lining the corridor were dozens of framed, black-and-white images. Although Langdon had made a career of studying images, these were entirely alien to him. They looked like negatives of random streaks and spirals. Modern art? he mused.</p>	<p>До лабораторії Леонардо Ветри вів довгий стерильний коридор, суцільно викладений білим кахлем. Ленгдонові на мить ідалося, що він заходить до якоїсь підземної лікарні для душевнохворих. На стінах коридору висіло безліч дивних чорно-білих фотографій у рамках. І хоч Ленгдон усе свідоме життя вивчав символи й зображення, ці знімки були йому абсолютно незрозумілі. Вони скидалися на негативи з безладними рисками й спіралями. Сучасне мистецтво? з гумором подумав він.</p>	порівняння	Конкретизація
54.	<p>Langdon held his breath as the X-33 spiraled into Rome's Leonardo da Vinci International Airport.</p>	<p>Ленгдон затамував подих: X-33 спіраллю заходив на посадку в римський міжнародний аеропорт Леонардо да Вінчі.</p>	топонім	Калькування, транслітерація
55.	<p>Langdon and Vittoria observed Piazza Barberini from the shadows of a small alleyway on the western corner. The church was opposite them, a hazy cupola emerging from a faint cluster of buildings across the square. The night had</p>	<p>Ленгдон і Вікторія спостерігали за п'яца Барберіні з темного провулка із західного боку майдану. Церква була від них навпроти — її маківка, що височіла над довколишніми будівлями, невиразно вирізнялася на</p>	епітети	Модуляція

	brought with it a welcome cool, and Langdon was surprised to find the square deserted . Above them, through open windows, blaring televisions reminded Langdon where everyone had disappeared to.	тлі темного неба . Вечір подарував жадану прохолоду, і Ленгдонові було дивно, що на майдані нікого немає . Із відчинених вікон угорі долинав голосний звук телевізорів , і це нагадало йому, куди всі поділися.		
56.	The church was lavish baroque... gilded walls and altars. Dead center of the sanctuary, beneath the main cupola, wooden pews had been stacked high and were now ablaze in some sort of epic funeral pyre .	Церква була оздоблена в стилі бароко: стіни з позолотою, розкішний вівтар. У самому центрі під головним куполом, немов велетенське погребальне вогнище , палали поскладані на купу дерев'яні лави .	метафора	Граматична перестановка членів речення (переклад починається з обставини, вираженої поріняльним зворотом)
57.	Launching off the bench, Langdon sailed arms first over the sea of church pews . When he hit the pews, he hit harder than he had imagined, immediately rolling to the floor. The marble cushioned his fall with all the grace of cold steel. Footsteps closed to his right.	Він зреагував миттєво: стрибнув руками вперед на нескінченні ряди церковних лав . Він забився сильніше, ніж очікував, і відразу ж скотився на підлогу. Мармур пом'якшив його падіння з усією ніжністю холодної сталі.	гіпербола	Модуляція
58.	Launching off the bench, Langdon sailed arms first over the sea of church pews. When he hit the pews, he hit harder than he had imagined, immediately rolling to the floor. The marble cushioned his fall with all the grace of cold steel . Footsteps closed to his right.	Він зреагував миттєво: стрибнув руками вперед на нескінченні ряди церковних лав. Він забився сильніше, ніж очікував, і відразу ж скотився на підлогу. Мармур пом'якшив його падіння з усією ніжністю холодної сталі .	метафора	Дослівний переклад
59.	He rolled his body over the banister into the niche. As he hit the floor on the other side, the marble columns of the balustrade exploded in a storm of bullets .	Ленгдон зробив єдине, що йому залишалось — перескочив через перила і причаївся в ніші. Тієї ж миті ніжний мармур здригнувся від шквалу куль .	метафора	Модуляція
60.	Ignoring the pain, he pushed. Driving his body upward in an awkward push-up, Langdon arched his stomach off the floor just as the gun went off. He could feel the shock wave of the bullets as they sailed beneath him and	Пересилуючи гострий біль, він відтиснувся на руках і в останню мить перед тим, як пролунали постріли, вигнувся, наче кіт. Він відчував, як кулі пролітають у нього під животом і кришать стіну з	метафора	Описовий переклад

	pulverized the porous travertine behind.	пористого італійського вапняку.		
61.	Like a recurring theme in some demonic symphony, the suffocating darkness had returned. No light. No air. No exit. Langdon lay trapped beneath the overturned sarcophagus and felt his mind careening dangerously close to the brink.	Як нав'язливий мотив у якійсь демонічній симфонії, задушливий морок повернувся знову. Ні світла. Ні повітря. Ні виходу. Ленгдон лежав під перевернутим саркофагом і відчував, що перебуває за крок від божевілля.	порівняння	Модуляція
62.	When he leaned in to examine where he had placed the final mark, Langdon was surprised to find that the fourth point lay dead center of Rome's famed Piazza Navona . He knew the piazza contained a major church, but he had already traced his finger through that piazza and considered the church there.	Схилившись, щоб краще роздивитись, біля чого опинилась четверта позначка, Ленгдон із подивом виявив, що вона стоїть у самому центрі славнозвісної римської п'яца Навона . Він знав, що на цьому майдані є велика церква, але він уже раніше креслив пальцем пряму крізь цей майдан і подумав про цю церкву.	топонім	Транскрипція, транслітерація
63.	Piazza Navona. Fountain of the Four Rivers. Nights in Rome, like those in the desert, can be surprisingly cool, even after a warm day.	П'яца Навона. «Фонтан чотирьох рік». Ночі в Римі, так само як і в пустелі, можуть бути дивовижно холодними, навіть після теплого дня.	порівняння	Дослівний переклад
64.	Staring at it now, Langdon could not believe the Illuminati lair had stayed hidden for so many years. The entire city seemed to fade away as he looked out at the monstrous stone structure across the river in front of him.	Цієї миті, дивлячись на сховище ілюмінатів, Ленгдон не міг повірити, що воно стільки років залишалося таємницею. Він зачудовано споглядав велетенську кам'яну споруду на протилежному березі річки, і все місто для нього немов розтануло...	метафора	Дослівний переклад
65.	Staring at it now, Langdon could not believe the Illuminati lair had stayed hidden for so many years. The entire city seemed to fade away as he looked out at the monstrous stone structure across the river in front of him.	Цієї миті, дивлячись на сховище ілюмінатів, Ленгдон не міг повірити, що воно стільки років залишалося таємницею. Він зачудовано споглядав велетенську кам'яну споруду на протилежному березі річки , і все місто для нього немов розтануло...	епітет	Описовий переклад
66.	The building was as famous	Це була одна з	топонім	Транслітера

	as any in Rome. It stood on the banks of the Tiber River diagonally adjacent to the Vatican.	найзнаменитіших будівель у Римі. Вона височіла па березі Тібру -неподалік від Ватикану.		ція
67.	It was 11:07 P.M. Langdon's car raced through the Roman night. Speeding down Lungotevere Tor Di Nona , parallel with the river, Langdon could now see his destination rising like a mountain to his right. Castel Sant' Angelo. Castle of the Angel.	О 23:07 авто Ленгдона мчало вздовж Тібру набережною Тор ді Нона . Попереду він уже бачив велетенську кам'яну споруду. Castel Sant' Angelo. Замок Святого Янгола.	топонім	Калькування, транслітерація
68.	Arriving at the castle's elephantine double doors , Langdon shoved them hard. Not surprisingly, they were immovable.	Ленгдон підбіг до величезних подвійних дверей замку і з усієї сили пхнув їх. Вони навіть не ворухнулись. Цього варто було очікувати.	епітет	Дослівний переклад
69.	Langdon followed the footprints toward the corner of the room, his sprawling shadow growing fainter . He felt more and more puzzled with every step. The bloody prints looked as though they walked directly into the corner of the room and then disappeared.	Ленгдон пішов кривавим слідом. Довга тінь на підлозі щораз слабшала і зливалася з навколишнім мороком . Із кожним кроком його спантеличення зростало: здавалося, криваві сліди ведуть прямісінько в кут кімнати і там обриваються.	епітети	Описовий переклад
70.	Langdon followed the footprints toward the corner of the room, his sprawling shadow growing fainter. He felt more and more puzzled with every step. The bloody prints looked as though they walked directly into the corner of the room and then disappeared.	Ленгдон пішов кривавим слідом. Довга тінь на підлозі щораз слабшала і зливалася з навколишнім мороком. Із кожним кроком його спантеличення зростало: здавалося, криваві сліди ведуть прямісінько в кут кімнати і там обриваються.	порівняння	Грамматична заміна форми слова (заміна минулого часу теперішнім)
71.	Il Passetto. He was stunned. He had heard of this tunnel many times, never knowing where exactly the entrance was. Il Passetto—The Little Passage —was a slender, three-quarter-mile tunnel built between Castle St. Angelo and the Vatican.	Il Passetto. Він був приголомшений. Про цей тунель він чув не раз, однак не знав, де знаходиться вхід до нього. Il Passetto — Малий перехід — це вузький тунель, завдовжки приблизно три чверті милі, що сполучає замок Святого Янгола з Ватиканом.	реалія	Зафіксований відповідник, калькування
72.	Standing at the mouth of a	Ленгдон стояв на порозі	метафора	Модуляція

	dark bore that seemed to twist endlessly deeper into the earth, Langdon hesitated, looking up again at the balcony.	темного ходу, що, здавалося, сягає неймовірних глибин Землі, і вагався. Знову подивився на балкон.		
73.	The noise seemed to be coming from around the corner, beyond the Sala Clementina . Chartrand felt perplexed. There was only one room back there—the <u>Pope’s private library</u> .	Звуки, схоже, долинали з-за рогу, з-за Климентійської зали . Шартран був спантеличений. У тому закутку лише одна кімната — <u>особиста бібліотека Папи</u> .	топоніми	Транскрипція, транслітерація
74.	As the chaos grew, an old Illuminati quote echoed with new meaning: “ A flawless diamond , born of the ancient elements with such perfection that all those who saw it could only stare in wonder.” Langdon knew now the myth was true. Earth, Air, Fire, Water. The Illuminati Diamond.	Хаос наростав, і раптом давній вислів ілюмінатів набув для нього нового змісту: « Дивовижний алмаз , народжений давніми стихіями, — такий досконалий, що всяк, хто його бачив, застити у німому подиві». Тепер Ленгдон знав, що цей міф — не вигадка. Діамант ілюмінаті	епітет	Дослівний переклад
75.	As the chaos grew, an old Illuminati quote echoed with new meaning: “ A flawless diamond, born of the ancient elements with such perfection that all those who saw it could only stare in wonder. ” Langdon knew now the myth was true. Earth, Air, Fire, Water. The Illuminati Diamond.	Хаос наростав, і раптом давній вислів ілюмінатів набув для нього нового змісту: « Дивовижний алмаз, народжений давніми стихіями , — такий досконалий, що всяк, хто його бачив, застигав у німому подиві». Тепер Ленгдон знав, що цей міф — не вигадка. Діамант ілюмінаті	порівняння	Конкретизація
76.	As the chaos grew, an old Illuminati quote echoed with new meaning: “A flawless diamond, born of the ancient elements with such perfection that all those who saw it could only stare in wonder.” Langdon knew now the myth was true. Earth, Air, Fire, Water. The Illuminati Diamond.	Хаос наростав, і раптом давній вислів ілюмінатів набув для нього нового змісту: «Дивовижний алмаз, народжений давніми стихіями, — такий досконалий, що всяк, хто його бачив, застити у німому подиві». Тепер Ленгдон знав, що цей міф — не вигадка. Діамант ілюмінатів.	реалія	Калькування, транскрипція
77.	Robert Langdon had little doubt that the chaos and hysteria coursing through St. Peter’s Square at this	Ленгдон точно знав, що такого хаосу й істерії, які охопили майдан Святого Петра, Ватикан не бачив за	метафора	Антонімічний переклад

	<p>very instant exceeded anything Vatican Hill had ever witnessed. No battle, no crucifixion, no pilgrimage, no mystical vision... nothing in the shrine's 2,000-year history could possibly match the scope and drama of this very moment.</p>	<p>дві тисячі років свого існування. Жодна битва, жодне розп'яття, жодний хрестовий похід, жодне містичне видіння... ніщо не можна порівняти з тією драмою, що відбувалась тут цієї миті.</p>		
78.	<p>Robert Langdon had little doubt that the chaos and hysteria coursing through St. Peter's Square at this very instant exceeded anything Vatican Hill had ever witnessed. No battle, no crucifixion, no pilgrimage, no mystical vision... nothing in the shrine's 2,000-year history could possibly match the scope and drama of this very moment.</p>	<p>Ленгдон точно знав, що такого хаосу й істерії, які охопили майдан Святого Петра, Ватикан не бачив за дві тисячі років свого існування. Жодна битва, жодне розп'яття, жодний хрестовий похід, жодне містичне видіння... ніщо не можна порівняти з тією драмою, що відбувалась тут цієї миті.</p>	порівняння	Антонімічний переклад
79.	<p>The end of the stairs loomed abruptly from out of the shadows. A wrought-iron gate with three embossed skulls blocked the bottom of the stairs.</p>	<p>Кінець сходів несподівано виринув із темряви. Далі шлях перекривали залізні ґрати з трьома викарбуваними черепами.</p>	метафора	Конкретизація
80.	<p>Vittoria jumped too, barely avoiding the narrow hollows. She looked uneasy as they ran on. "Snake holes?" "Snack holes, actually," Langdon corrected. "Trust me, you don't want to know." The holes, he had just realized, were libation tubes. The early Christians had believed in the resurrection of the flesh, and they'd used the holes to literally "feed the dead" by pouring milk and honey into crypts beneath the floor.</p>	<p>Вітторія й собі перестрибнула і ледь не втратила ногою в одну ямку. — Це зміїні нори? — з тривогою спитала вона Ленгдона, не зупиняючись. — Не зовсім так. Насправді, вони були призначені для дечого іншого, — відповів Ленгдон. — Повірте, вам це буде нецікаво. — Він щойно збагнув, що ці діри — це так звані «труби возливання». Ранні християни вірили у воскресіння тіла, і через ці отвори буквально «годували» мертвих, ллючи в крипти під землею молоко й мед.</p>	реалія	Калькування
81.	<p>Although Langdon could not see it on account of the lights, he knew their salvation was directly overhead.</p>	<p>Через прожектори він не бачив того, що мало стати їм порятунком, але знав, що воно просто над головою.</p>	епітет	Дослівний переклад

	A star-filled Italian sky. The escape route.	Усіяне зорями небо Італії.		
82.	First he pictured the wide-open expanse of a) the Mediterranean Sea . How far was it? Five miles? Ten? He knew б) the beach at Fiumicino was only about seven minutes by train. But by helicopter, 200 miles an hour, no stops... If they could fly the canister far enough out to sea, and drop it... There were other options too, he realized, feeling almost weightless as he ran. в) La Cava Romana! The marble quarries north of the city were less than three miles away. How large were they? Two square miles? Certainly they were deserted at this hour! Dropping the canister there...	Спочатку він уявив широченні простори а) Середземного моря . Скільки до нього? П'ять миль? Десять? Він знав, що до б) пляжу у Ф'юмічино поїзд їде якихось сім хвилин. А гелікоптером, при швидкості двісті миль за годину, без зупинок... Якщо вивезти антиматерію достатньо далеко в море і там скинути... Є й інші варіанти, думав він мимохідь, відчуваючись майже невагомим. в) La Cava Romana! Мармурові кар'єри, що на північ від міста , лише за три милі звідси. Яка їхня площа? Дві квадратні милі? 0 цій порі там стовідсотково нікого немає! Якщо скинути антиматерію там...	топоніми	а) калькування б) калькування в) дослівний переклад
83.	First he pictured the wide-open expanse of the Mediterranean Sea . How far was it? Five miles? Ten?	Спочатку він уявив широченні простори Середземного моря . Скільки до нього? П'ять миль? Десять?	епітет	Граматична заміна форми слова (однини множиною)
84.	The city lights beneath them spread out in all directions. In the distance to the west, Langdon could see the twinkling delineation of the Mediterranean coast —a jagged border of luminescence beyond which spread an endless dark expanse of nothingness . The sea looked farther now than Langdon had imagined.	Вогні міста під ними розбігалися в усіх напрямках. Далеко на заході Ленгдон бачив мерехтливу лінію середземноморського узбережжя — нерівний кордон з вогнів, за яким простягалось безкрає темне ніщо . Море тепер здавалось далі, ніж Ленгдон уявляв раніше.	епітети	Дослівний переклад
85.	The city lights beneath them spread out in all directions. In the distance to the west, Langdon could see the twinkling delineation of the Mediterranean coast —a jagged border of luminescence beyond which	Вогні міста під ними розбігалися в усіх напрямках. Далеко на заході Ленгдон бачив мерехтливу лінію середземноморського узбережжя — нерівний кордон з вогнів , за яким простягалось безкрає темне	порівняння	Конкретизація, граматична заміна форми слова (однини множиною)

	spread an endless dark expanse of nothingness. The sea looked farther now than Langdon had imagined.	ніщо. Море тепер здавалося далі, ніж Ленгдон уявляв раніше.		
86.	When Langdon turned and looked straight ahead through the cockpit window, he was more hopeful. Directly in front of them, the rolling shadows of the Roman foothills loomed in the night. The hills were spotted with lights—the villas of the very wealthy—but a mile or so north, the hills grew dark. There were no lights at all—just a huge pocket of blackness. Nothing.	Він повернувся й подивився в переднє скло кабіни і відчув деяке полегшення. Просто по курсу гелікоптера в темряві виднілися пологі схили Римських гір . Вони були поцятковані вогниками — там стояли вілли дуже заможних людей — але приблизно через милю на північ гори поринали в темряву. Жодного вогника, нічогісінько — лише величезний клопоть чорноти.	топонім	Генералізація
87.	When Langdon turned and looked straight ahead through the cockpit window, he was more hopeful. Directly in front of them, the rolling shadows of the Roman foothills loomed in the night. The hills were spotted with lights—the villas of the very wealthy—but a mile or so north, the hills grew dark. There were no lights at all—just a huge pocket of blackness. Nothing.	Він повернувся й подивився в переднє скло кабіни і відчув деяке полегшення. Просто по курсу гелікоптера в темряві виднілися пологі схили Римських гір . Вони були поцятковані вогниками — там стояли вілли дуже заможних людей — але приблизно через милю на північ гори поринали в темряву. Жодного вогника, нічогісінько — лише величезний клопоть чорноти.	метафора	Модуляція
88.	When Langdon turned and looked straight ahead through the cockpit window, he was more hopeful. Directly in front of them, the rolling shadows of the Roman foothills loomed in the night. The hills were spotted with lights—the villas of the very wealthy—but a mile or so north, the hills grew dark. There were no lights at all—just a huge pocket of blackness. Nothing.	Він повернувся й подивився в переднє скло кабіни і відчув деяке полегшення. Просто по курсу гелікоптера в темряві виднілися пологі схили Римських гір . Вони були поцятковані вогниками — там стояли вілли дуже заможних людей — але приблизно через милю на північ гори поринали в темряву. Жодного вогника, нічогісінько — лише величезний клопоть чорноти.	метафора	Граматична заміна частини мови (іменника займенником); описовий переклад
89.	Around the square, television cameras probed the darkness, waiting. A sea of faces stared heavenward, united in a silent countdown. The	Усі телевізійні камери на майдані дивилися в темне небо. Чекали. Люди задерли голови, подумки відлічуючи секунди. На всіх величезних	гіпербола	Модуляція

	media screens all flickered the same tranquil scene... a Roman sky illuminated with brilliant stars. Vittoria felt the tears begin to well.	екранах була та сама мирна картина... Римське небо, всіяне тисячами мерехтливих зірок. Вітторія відчула, що до очей підступають сльози.		
90.	Around the square, television cameras probed the darkness, waiting. A sea of faces stared heavenward, united in a silent countdown. The media screens all flickered the same tranquil scene... a Roman sky illuminated with brilliant stars. Vittoria felt the tears begin to well.	Усі телевізійні камери на майдані дивилися в темне небо. Чекали. Люди задерли голови, подумки відлічуючи секунди. На всіх величезних екранах була та сама мирна картина... Римське небо, всіяне тисячами мерехтливих зірок. Вітторія відчула, що до очей підступають сльози.	епітет	Описовий переклад
91.	Beneath him, the lights of Rome spread out in all directions. The city looked like an enormous starlit sky. The perfect expanse of stars was marred only by a dark strip that split the city in two—a wide, unlit ribbon that wound through the dots of light like a fat snake. Langdon stared down at the meandering swatch of black.	Під ним навсбіч розлягався Рим у вогнях. Згори місто було схоже на безкрає зоряне небо. Досконалий візерунок зірок порушувала тільки темна смуга, що розтинала місто надвоє, — широка неосвітлена стрічка, що звивається між вогнів, наче товста змія. Ленгдон подивився вниз на нерівну чорну латку.	порівняння	Дослівний переклад
92.	Beneath him, the lights of Rome spread out in all directions. The city looked like an enormous starlit sky. The perfect <u>expanse</u> of stars was <u>marred</u> only by a dark strip that split the city in two—a wide, unlit ribbon that wound through the dots of light like a fat snake. Langdon stared down at the meandering swatch of black.	Під ним навсбіч розлягався Рим у вогнях. Згори місто було схоже на безкрає зоряне небо. Досконалий <u>візерунок</u> зірок <u>порушувала</u> тільки темна смуга, що розтинала місто надвоє, — широка неосвітлена стрічка, що звивається між вогнів, наче товста змія. Ленгдон подивився вниз на нерівну чорну латку.	порівняння	Конкретизація
93.	The sky above Rome had been filled with sights tonight... a skyrocketing helicopter, an enormous explosion, and now this strange object that had plummeted into the churning waters of the Tiber River , directly off the shore of the river's tiny island, Isola Tiberina.	Цієї ночі в небі над Римом видовищ не бракувало... Гелікоптер, що стрімко, як ракета, злітає вгору, вибух неймовірної сили, а тепер от ще й цей дивний об'єм, що звалився з неба в бурхливі води Тібру просто біля крихітного острівця, що має назву Ізола Тіберіна.	епітет	Дослівний переклад
94.	The sky above Rome had	Цієї ночі в небі над Римом	топонім	Транслітера

	been filled with sights tonight... a skyrocketing helicopter, an enormous explosion, and now this strange object that had plummeted into the churning waters of the Tiber River, directly off the shore of the river's tiny island, Isola Tiberina.	видовищ не бракувало... Гелікоптер, що стрімко, як ракета, злітає вгору, вибух неймовірної сили, а тепер от ще й цей дивний об'єм, що звалився з неба в бурхливі води Тібру просто біля крихітного острівця, що має назву Ізола Тіберіна.		ція
95.	Dawn came late to Rome. An early rainstorm had washed the crowds from St. Peter's Square.	Світанок прийшов до Рима пізно. Вранішня злива змила натовп із майдану Святого Петра.	метафора	Граматична заміна форми слова (однини множиною)
96.	The midmorning sky still hung heavy with clouds as the Sistine Chapel's chimney gave up its first faint puffs of white smoke. The pearly wisps curled upward toward the firmament and slowly dissipated.	Перед полуднем небо над Римом усе ще вкривали важкі хмари , коли над Сікстинською капелюю з'явилися легкі пасма білого диму . Звиваючись, вони здіймались до неба й повільно розсіювались.	епітети	Модуляція
97.	"Geneva," the pilot replied, revving the engines. "The lab's in a) Geneva. " "Geneva," Langdon repeated, feeling a little better. "Upstate б) New York. I've actually got family near Seneca Lake. I wasn't aware Geneva had a physics lab." The pilot laughed. "Not Geneva, New York, Mr. Langdon. Geneva, в) Switzerland. "	— У Женеві, — відповів пілот, і двигуни заревіли. — Наша лабораторія в а) Женеві. — Женева, — повторив Ленгдон, трохи заспокоєний. — На півночі штату б) Нью-Йорк. У мене там живуть родичі, біля озера Сенека. Я й не знав, що в Женеві є фізична лабораторія. Пілот розсміявся. — Не та Женева, що в штаті Нью-Йорк, містере Ленгдон. Женева у в) Швейцарії.	топоніми	а)транслітерація; б)транскрипція; в)зафіксований відповідник
98.	The feast was sumptuous. They dined together by moonlight... sitting on their balcony... savoring frisee, truffles, and risotto. They sipped Dolcetto wine and talked late into the night.	Бенкет був розкішний. Вони вечеряли на балконі при світлі місяця... смакуючи frisee, трюфелі й різото і запиваючи все це вишуканим Dolcetto.	епітет	Дослівний переклад
99.	The feast was sumptuous. They dined together by moonlight... sitting on their balcony... savoring frisee, truffles, and risotto. They sipped Dolcetto wine and	Бенкет був розкішний. Вони вечеряли на балконі при світлі місяця... смакуючи frisee, трюфелі й різото і запиваючи все це вином Dolcetto.	реалія	Калькування

	talked late into the night.			
100.	Outside his window, hidden in the shadows of the Via Torregalli, a powerfully built woman effortlessly unstraddled her BMW motorcycle and advanced with the intensity of a panther stalking its prey.	А за вікном, невидима в затінку віа Торрегаллі, кремезна жінка легко зіскочила з мотоцикла BMW і рушила напруженою ходою пантери, що вистежує свою здобич.	епітет	Модуляція
101.	Outside his window, hidden in the shadows of the Via Torregalli, a powerfully built woman effortlessly unstraddled her BMW motorcycle and advanced with the intensity of a panther stalking its prey.	А за вікном, невидима в затінку віа Торрегаллі, кремезна жінка легко зіскочила з мотоцикла BMW і рушила напруженою ходою пантери, що вистежує свою здобич.	топонім	Транслітерація
102.	Five miles off the coast of Italy, the 237-foot luxury yacht The Mendacium motored through the predawn mist that rose from the gently rolling swells of the Adriatic.	За п'ять миль від узбережжя Італії шикарна яхта під назвою «Мендаціум» завдовжки двісті тридцять сім футів йшла на двигуні, прорізаючи передранковий туман, що здіймався над легенькими й лінькуватими хвильками Адріатичного моря.	епітети	Описовий переклад
103.	Five miles off the coast of Italy, the 237-foot luxury yacht The Mendacium motored through the predawn mist that rose from the gently rolling swells of the Adriatic.	За п'ять миль від узбережжя Італії шикарна яхта під назвою «Мендаціум» завдовжки двісті тридцять сім футів йшла на двигуні, прорізаючи передранковий туман, що здіймався над легенькими й лінькуватими хвильками Адріатичного моря.	топонім	Транскрипція конкретизація
104.	The entire cavern shone with an eerie reddish hue, its pale walls awash with tendril-like reflections of rippling water. What ... is this place?	Уся печера світилася моторошно-химерним червонуватим кольором, а на її блідих стінах колихалися схожі на вусики віддзеркалення маленьких хвильок на воді. «Де це? Що це за місцина?»	епітети	Описовий переклад
105.	Dr. Brooks led Langdon to a <u>tiny elevator</u> and yanked open a folding door, herding Langdon into a cubicle that was about the size of a phone booth. The air inside smelled of MS cigarettes—a	Підвівши Ленгдона до <u>крихітного ліфта</u> , лікарка Брукс відчинила його складані двері, різко смикнувши їх убік, і заштовхала професора до кабінки, не більшої за	порівняння	Дослівний переклад

	bittersweet fragrance as ubiquitous in Italy as the aroma of fresh espresso. Ever so slightly, the smell helped clear Langdon's mind.	телефонну будку. Всередині стояв запах цигарок «Емес» — гірко-солодкий аромат, так само всюдисущий в Італії, як і аромат кави еспресо. Від цього запаху в Ленгдона трохи прояснилося в голові.		
106.	Dr. Brooks led Langdon to a tiny elevator and yanked open a folding door, herding Langdon into a cubicle that was about the size of a phone booth. The air inside smelled of MS cigarettes — a bittersweet fragrance as ubiquitous in Italy as the aroma of fresh espresso. Ever so slightly, the smell helped clear Langdon's mind.	Підвівши Ленгдона до крихітного ліфта, лікарка Брукс відчинила його складані двері, різко смикнувши їх убік, і заштовхала професора до кабінки, не більшої за телефонну будку. У ліфті стояв запах цигарок «Емес» — гірко-солодкий аромат, так само всюдисущий в Італії, як і аромат кави еспресо. Від цього запаху в Ленгдона трохи прояснилося в голові.	реалія	Калькування, транскрипція
107.	They were walking again, this time down a dark, narrow corridor. They passed a window, outside of which the murky silhouettes of Florence rooftops had begun emerging in the predawn light.	Вони вийшли й знову кудись пішли, цього разу темним високим коридором. Потім пройшли повз вікно, за яким у передсвітанковій імлі проступали розпливчасті обриси флорентійських дахів.	епітет	Дослівний переклад
108.	The apartment was tiny, the air inside hinting at an ongoing battle between a vanilla-scented candle and old carpeting. The furniture and artwork were meager at best—as if she had furnished it at a yard sale.	Квартира була маленька, а повітря в ній наштовхувало на думку про віковичну боротьбу ароматизованої ваніллю свічки зі старим килимом. Меблі та інші речі були в кращому випадку скромними, наче вона придбала їх на дешевому розпродажу в чиемусь дворі.	порівняння	Дослівний переклад
109.	The apartment was tiny, the air inside hinting at an ongoing battle between a vanilla-scented candle and old carpeting. The furniture and a) artwork were meager at best— б) as if she had furnished it at a yard sale.	Квартира була маленька, а повітря в ній наштовхувало на думку про віковичну боротьбу ароматизованої ваніллю свічки зі старим килимом. Меблі та а) інші речі були в кращому випадку скромними, б) наче вона придбала їх на дешевому розпродажу в	порівняння	а)Генералізація; б)описовий переклад

		чисмусь дворі.		
110.	She stood a moment and closed her eyes, exhaling heavily, as if to collect herself. Then she turned and helped Langdon into a modest kitchenette whose Formica table had two flimsy chairs .	Вона на мить завмерла, заплющивши очі, і гучно зітхнула, немов збираючись із думками. А потім обернулася й допомогла Ленгдону увійти до скромної кухоньки , де біля стола з пластмасовим покриттям стояли два хиткі стільці .	епітети	Дослівний переклад
111.	She stood a moment and closed her eyes, exhaling heavily, as if to collect herself. Then she turned and helped Langdon into a modest kitchenette whose Formica table had two flimsy chairs.	Вона на мить завмерла, заплющивши очі, і гучно зітхнула, немов збираючись із думками. А потім обернулася й допомогла Ленгдону увійти до скромної кухоньки, де біля стола з пластмасовим покриттям стояли два хиткі стільці.	реалія	Описовий переклад
112.	Langdon made a move toward a chair in hopes of sitting down, but Dr. Brooks grabbed his arm with one hand and opened a cabinet with her other. The cabinet was nearly bare ...crackers, a few bags of pasta, a can of Coke, and a bottle of NoDoz .	Ленгдон був рушив до стільця, сподіваючись на нього сісти, але лікарка Брукс схопила його одною рукою за зап'ястя, а вільною рукою розчинила маленьку кухонну шафку. Та шафка виявилася майже порожньою: трохи крекерів, кілька пакетів із макаронами, бляшанка «Кока-коли» та пляшечка кофейнових пігулок «Ноудоз» .	реалія	Описовий переклад
113.	Slender and smooth, the polished metal cylinder was about six inches long and rounded at both ends, like a miniature torpedo.	Тоненький та гладенький полірований металевий циліндр мав приблизно п'ятнадцять сантиметрів завдовжки й був заокруглений з країв, мов мініатюрна торпеда .	порівняння	Дослівний переклад
114.	VIALE NICCOLÒ MACHIAVELLI has been called the most graceful of all Florentine avenues. With wide S-curves that serpentine through lushly wooded landscapes of hedges and deciduous trees, the drive is a favorite among cyclists and Ferrari enthusiasts.	Проспект Нікколо Макіавеллі називають найгарнішою з усіх флорентійських вулиць. За S-подібні вигини, що змінюються крізь пишні зелені чагарники та листяні дерева, його любляють мотоциклісти й палкі шанувальники «феррарі».	топонім	Калькування, транслітерація, транскрипція
115.	VIALE NICCOLÒ MACHIAVELLI has been called the most graceful of	Проспект Нікколо Макіавеллі називають найгарнішою з усіх	епітети	Генералізація

	all Florentine avenues . With wide S-curves that serpentine through lushly wooded landscapes of hedges and deciduous trees , the drive is a favorite among cyclists and Ferrari enthusiasts.	флорентійських вулиць . За S-подібні вигини, що змінюються крізь пишні зелені пейзажі чагарників та листяних дерев, його люблять мотоциклісти й палкі шанувальники «феррарі».		
116.	As Langdon recalled those words from the seventeenth canto of the Paradiso, he looked to the right, gazing out across the Arno River toward the distant spires of old Florence.	Коли Ленгдону спали на думку ці слова із сімнадцятої пісні поеми «Рай», він поглянув праворуч, через ріку Арно , на далекі вежі старої частини Флоренції.	топонім	Калькуван ня, транслітера ція
117.	Langdon pictured the layout of the old city—a labyrinth of tourists, congestion, and traffic bustling through narrow streets around Florence’s famed cathedral, museums, chapels, and shopping districts . He suspected that if he and Sienna ditched the Trike, they could evaporate into the throngs of people.	Ленгдон уявив собі план Старого міста: туристичний лабіринт, тисняву, потік автомобілів, що мчить вузькими вулицями повз знаменитий флорентійський собор, музеї, каплиці та райони з невеличкими крамничками . Йому подумалося, що якби вони із Сієнною кинули трицикл, то запросто змогли б загубитися в натовпі.	порівнян ня	Описовий переклад
118.	Sienna nodded her agreement and called over her shoulder, “It will be safer, too—plenty of places to hide. I’ll head for Porta Romana , and from there, we can cross the river.”	Сієнна кивнула на знак згоди й крикнула через плече: — До того ж там буде безпечніше — більше місць, де можна сховатися. Поїдемо до Порта Романа , а звідти ми зможемо перебраться через річку.	топонім	Транслітера ція
119.	“E chi lo sa!” he shouted back, looking concerned. “ Carabinieri .” He hurried past, looking eager to clear the area.	— E chi lo sa! (Та хтозна!) — відповів велосипедист зі стривоженою міною на обличчі. — Carabinieri. (Карабінери.) — Із новою силою завертів педалі, наче хотів якомога швидше вшитися геть.	реалія	Транскрип ція, транслітера ція
120.	The entry road to the Istituto Statale d’Arte was startlingly beautiful, almost regal in appearance. Massive oak trees arched gently in from either side, creating a canopy that framed	В’їзна алея інституту мистецтв була напрочуд красивою, майже розкішною. З обох боків над нею плавно схилялися крони масивні дуби, утворюючи зелене покривало, яке обрамляло	топонім	Калькування

	the distant building—a huge, faded yellow structure with a triple portico and an expansive oval lawn.	віддалену будівлю: масивну споруду вицвілого жовтого кольору з потрійним портиком та широкою овальною галявиною перед нею.		
121.	The entry road to the Istituto Statale d'Arte was startlingly beautiful, almost regal in appearance. Massive oak trees arched gently in from either side, creating a canopy that framed the distant building—a huge, faded yellow structure with a triple portico and an expansive oval lawn.	В'їзна алея інституту мистецтв була напрочуд красивою, майже розкішною. З обох боків над нею плавно схиляли крони масивні дуби, утворюючи зелене покривало, яке обрамляло віддалену будівлю: масивну споруду вицвілого жовтого кольору з потрійним портиком та широкою овальною галявиною перед нею.	епітети	Модуляція
122.	The entry road to the <u>Istituto Statale d'Arte</u> was startlingly beautiful, almost regal in appearance. Massive oak trees arched gently in from either side, creating a canopy that framed the distant building —a huge, faded yellow structure with a triple portico and an expansive oval lawn.	В'їзна алея <u>інституту мистецтв</u> була напрочуд красивою, майже розкішною. З обох боків над нею плавно схиляли крони масивні дуби, утворюючи зелене покривало, яке обрамляло віддалену будівлю: масивну споруду вицвілого жовтого кольору з потрійним портиком та широкою овальною галявиною перед нею.	метафора	Модуляція
123.	The entry road to the <u>Istituto Statale d'Arte</u> was startlingly beautiful, almost regal in appearance. Massive oak trees arched gently in from either side, creating a canopy that framed the distant building —a huge, faded yellow structure with a triple portico and an expansive oval lawn.	В'їзна алея <u>інституту мистецтв</u> була напрочуд красивою, майже розкішною. З обох боків над нею плавно схиляли крони масивні дуби, утворюючи зелене покривало, яке обрамляло віддалену будівлю: масивну споруду вицвілого жовтого кольору з потрійним портиком та широкою овальною галявиною перед нею.	епітети	Дослівний переклад
124.	The massive expanse of the Boboli Gardens was now a popular tourist attraction.	ині великий обшир садів Боболі став популярним туристичним об'єктом.	топонім	Транслітерація, калькування
125.	The Council on Foreign Relations? Elizabeth Sinskey, like most, had heard the rumors.	«Рада з іноземних стосунків?» Як і більшість її колег, Елізабет Сінскі вже чула про	аббревіатура	Калькування

	Founded in the 1920s as a private think tank, the CFR had among its past membership nearly every secretary of state, more than a half- dozen presidents, a majority of CIA chiefs, senators, judges, as well as dynastic legends with names like Morgan, Rothschild, and Rockefeller.	цю організацію. Заснована тисяча дев'ятсот двадцятого року як приватний аналітичний заклад, РІС мала серед колишніх членів майже кожного держсекретаря, із півдюжини президентів, більшість голів ЦРУ, сенаторів, суддів, а також представників таких легендарних династій, як Моргани, Ротшильди і Рокфеллери.		
126.	Founded in the 1920s as a private think tank, the CFR had among its past membership nearly every secretary of state, more than a half- dozen presidents, a majority of CIA chiefs , senators, judges, as well as dynastic legends with names like Morgan, Rothschild, and Rockefeller.	Заснована тисяча дев'ятсот двадцятого року як приватний аналітичний заклад, РІС мала серед колишніх членів майже кожного держсекретаря, із півдюжини президентів, більшість голів ЦРУ , сенаторів, суддів, а також представників таких легендарних династій, як Моргани, Ротшильди і Рокфеллери.	аббревіатура	Калькування
127.	Founded in the 1920s as a private think tank, the CFR had among its past membership nearly every secretary of state, more than a half- dozen presidents, a majority of CIA chiefs, senators, judges, as well as dynastic legends with names like Morgan, Rothschild, and Rockefeller.	Заснована тисяча дев'ятсот двадцятого року як приватний аналітичний заклад, РІС мала серед колишніх членів майже кожного держсекретаря, із півдюжини президентів, більшість голів ЦРУ, сенаторів, суддів, а також представників таких легендарних династій, як Моргани, Ротшильди і Рокфеллери.	антропоніми	Транслітерація, транскрипція
128.	Langdon gazed at a peastone pathway that wound gracefully downhill into the forest before them.	Ленгдон поглянув на бруковану стежину, що мальовничо звивалася перед ними до лісу схилом пагорба.	епітет	Модуляція
129.	The Pitti Palace is that way,” Langdon said, pointing east, away from the Isolotto , toward the garden’s main thoroughfare— the Viottolone , which ran east-west along the entire length	— До Палацо Пітті — туди, — сказав Ленгдон, показуючи на схід, у протилежний від острівця Ізолотто бік, у напрямку головної алеї Віоттолоне , що тягнулася зі сходу на захід	топоніми	Транслітерація

	of the grounds. The Viottolone was as wide as a two-lane road and lined by a row of slender, four-hundred-year-old cypress trees.	через увесь парк. Завширшки як дворядна автомагістраль, Віоттолоне була обсаджена шерегами струнких чотирьохсотрічних кипарисів.		
130.	The Pitti Palace is that way,” Langdon said, pointing east, away from the Isolotto, toward the garden’s main thoroughfare—the Viottolone, which ran east–west along the entire length of the grounds. The Viottolone was as wide as a two-lane road and lined by a row of slender, four-hundred-year-old cypress trees.	— До Палацо Пітті — туди, — сказав Ленгдон, показуючи на схід, у протилежний від острівця Ізолотто бік, у напрямку головної алеї Віоттолоне , що тягнулася зі сходу на захід через увесь парк. Завширшки як дворядна автомагістраль , Віоттолоне була обсаджена шерегами струнких чотирьохсотрічних кипарисів.	порівняння	Граматична заміна частин мови (прикметника прислівником
131.	The Pitti Palace is that way,” Langdon said, pointing east, away from the Isolotto, toward the garden’s main thoroughfare—the Viottolone, which ran east–west along the entire length of the grounds. The Viottolone was as wide as a two-lane road and lined by a row of slender, four-hundred-year-old cypress trees.	— До Палацо Пітті — туди, — сказав Ленгдон, показуючи на схід, у протилежний від острівця Ізолотто бік, у напрямку головної алеї Віоттолоне, що тягнулася зі сходу на захід через увесь парк. Завширшки як дворядна автомагістраль, Віоттолоне була обсаджена шерегами струнких чотирьохсотрічних кипарисів.	епітети	Дослівний переклад
132.	The pathway’s name, La Cerchiata —literally “circular” or “hooped”—derived from its canopy of curved trees resembling barrel stays or cerchi.	Назва проходу — Ла Черк’ята , що буквально означала «круглий» або «скріплений обручем», — походила від зеленого склепіння зігнутих дерев, що нагадували обручі діжки, по-італійськи <i>cerchi</i> .	топонім	Транслітерація, транскрипція
133.	The pathway’s name, La Cerchiata —literally “circular” or “hooped”— derived from its canopy of curved trees resembling barrel stays or cerchi.	Назва проходу — Ла Черк’ята , що буквально означала «круглий» або «скріплений обручем», — походила від зеленого склепіння зігнутих дерев, що нагадували обручі діжки, по-італійськи <i>cerchi</i> .	порівняння	Описовий переклад
134.	Brüder turned his attention to <u>the map of the Boboli Gardens</u> , which was spread out on the	Брюдер зосередив увагу на <u>мапі садів Боболі</u> , розстеленій на капоті мікроавтобуса. «Вони	епітети	Генералізація

	hood. They made a poor choice, he thought, eyeing the garden layout. While it was sprawling and intricate, with plenty of hiding places, the gardens also appeared to be surrounded on all sides by high walls.	прогадали», — подумав агент, роздивляючись план парку. Хоч і був він великий та заплутаний, із численними схованками, але його з усіх боків огороджувала висока стіна.		
135.	The Boboli Gardens were the closest thing to a natural killbox that Brüder had ever seen in the field. They'll never get out.	Сади Боболі були таким собі природним тиром, де можна відпрацьовувати навички координованої стрільби. «Ім не вибратися звідси».	порівняння	Описовий переклад
136.	Over the cave's yawning entrance, daggerlike stalactites loomed portentously. In the cavity beyond, oozing geological features twisted and dripped down the walls as if the stone were melting... morphing into shapes that included, to Sienna's alarm, half-buried humanoids extruding from the walls as if being consumed by the stone. The entire vision reminded Sienna of something out of Botticelli's <i>Mappa dell'Inferno</i> .	Над входом до печери лиховісно нависли схожі на кинджали сталактити. Трохи далі, у порожнині, розм'яклі геологічні структури вигиналися й стікали на стіни так, немов камінь плавився... і набував форм, які нагадували наполовину похованих гуманоїдів, що стирчали зі стін, наче проковтнуті каменем, лякаючи Сіенну. Уся ця картина нагадала жінці дещо з Боттічеллієвої «Мани пекла».	епітети	Модуляція, описовий переклад
137.	Over the cave's yawning entrance, daggerlike stalactites loomed portentously. In the cavity beyond, oozing geological features twisted and dripped down the walls as if the stone were melting... morphing into shapes that included, to Sienna's alarm, half-buried humanoids extruding from the walls as if being consumed by the stone. The entire vision reminded Sienna of something out of Botticelli's <i>Mappa dell'Inferno</i> .	Над входом до печери лиховісно нависли схожі на кинджали сталактити. Трохи далі, у порожнині, розм'яклі геологічні структури вигиналися й стікали на стіни так, немов камінь плавився... і набував форм, які нагадували наполовину похованих гуманоїдів, що стирчали зі стін, наче проковтнуті каменем, лякаючи Сіенну. Уся ця картина нагадала жінці дещо з Боттічеллієвої «Мани пекла».	порівняння	Модуляція
138.	Normally, Langdon's visits to the Palazzo Vecchio had begun here on the Piazza della Signoria, which, despite	Зазвичай, коли Ленгдон відвідував Палацо Веккіо, то його подорожі починалися тут, на п'яца дела	топонім	Транскрипція, транслітерація

	its overabundance of phalluses, had always been one of his favorite plazas in all of Europe.	Синьйорія. Попри надмірну кількість фалосів, вона завжди була одним із найпопулярніших майданів у Європі.		
139.	No trip to the piazza was complete without sipping an espresso at Caffè Rivoire , followed by a visit to the Medici lions in the Loggia dei Lanzi—the piazza's open-air sculpture gallery.	Жодну подорож до цього майдану не можна вважати повною без філіжанки еспресо в кафе «Рівіоре» , без милування левами Медичі на лоджії Ланці — скульптурній галереї, розташованій на майдані просто неба.	топонім	Транслітерація
140.	No trip to the piazza was complete without sipping an espresso at Caffè Rivoire, followed by a visit to the Medici lions in the Loggia dei Lanzi —the piazza's open-air sculpture gallery.	Жодну подорож до цього майдану не можна вважати повною без філіжанки еспресо в кафе «Рівіоре», без милування левами Медичі на лоджії Ланці — скульптурній галереї, розташованій на майдані просто неба.	топонім	Транскрипція, описовий переклад
141.	LA SOFFITTA , LANGDON thought. The most dramatic attic on earth. The air inside the void smelled a) musty and ancient, as if b) centuries of plaster dust had now become so fine and light that it refused to settle and instead hung suspended in the atmosphere. The vast space creaked and groaned, giving Langdon the sense that he had just climbed into the belly of a living beast.	La soffitta (горище) , — подумав Ленгдон. Найдивовижніше горище у світі. Повітря в порожнині відгонило а) старизною та цвіллю, наче б) багатівіковий гіпсовий пил став таким дрібним і легким, що вже не міг осісти донизу й натомість висів у повітрі. Широченне горище скрипіло й стогнало, і Ленгдону здавалося, наче він опинився в утробі якогось живого звіра.	порівняння	Граматична заміна частин мови (а) прикметників іменниками; б) числівника прикметником)
142.	LA SOFFITTA , LANGDON thought. The most dramatic attic on earth. The air inside the void smelled musty and ancient, as if centuries of plaster dust had now become so fine and light that it refused to settle and instead hung suspended in the atmosphere. The vast attic creaked and groaned, giving Langdon the sense that he had been into the belly of a living beast.	La soffitta (горище) , — подумав Ленгдон. Найдивовижніше горище у світі. Повітря в порожнині відгонило старизною та цвіллю, наче багатівіковий гіпсовий пил став таким дрібним і легким, що вже не міг осісти донизу й натомість висів у повітрі. Широченне горище скрипіло й стогнало, і Ленгдону здавалося, наче він опинився в утробі якогось	метафора	Дослівний переклад

		живого звіра.		
143.	At the other end of the building, Langdon and Sienna descended breathlessly from the attic and burst through a doorway. Within a matter of seconds, Langdon had found the small alcove, deftly hidden behind a crimson curtain.	А на протилежному боці споруди Ленгдон і Сіенна, важко дихаючи, спустилися з горища й прожогом проскочили у двері. Буквально за кілька секунд Ленгдон знайшов маленьку нішу, хитромудро сховану за темно-червоною портьєрою.	епітети	Дослівний переклад
144.	“I can hear street sounds beyond the door,” Sienna whispered, still looking shaken. “What’s on the otherside?” “ The Via della Ninna, ” Langdon replied, picturing the crowded pedestrian walkway. “But there may be police.”	— За дверима чути шум вулиці, — прошепотіла Сіенна, і досі приголомшена. — А що там за дверима? — Via della Ninna, — відповів Ленгдон, уявивши собі тротуар і натовпи перехожих. — Але там може бути поліція.	топонім	Транслітерація
145.	“I can hear street sounds beyond the door,” Sienna whispered, still looking shaken. “What’s on the otherside?” “ <u>The Via della Ninna,</u> ” Langdon replied, picturing the crowded pedestrian walkway. “But there may be police.”	— За дверима чути шум вулиці, — прошепотіла Сіенна, і досі приголомшена. — А що там за дверима? — <u>Via della Ninna,</u> — відповів Ленгдон, уявивши собі тротуар і натовпи перехожих. — Але там може бути поліція.	епітет	Граматична заміна частини мови (дієприкметника та прикметника іменниками)
146.	As Langdon led Sienna northward along the slender Via dei Leoni, he was having a hard time getting used to the sight of her bald head.	Ведучи Сіенну вуженькою віа дей Леоні, Ленгдон ніяк не міг призвичаїтися до її лисої голови.	топонім, епітет	Транслітерація, транскрипція; дослівний переклад
147.	A ray of golden light blazed now in Langdon’s mind as a beautiful image materialized—a spectacular set of bronze doors—radiant and glistening in the morning sun.	У його голові спалахнув промінь золотистого світла, і в уяві постав прекрасний образ — приголомшлива бронзова брама, яка сліпуче сяяла в ранковому сонці.	епітети	Граматична заміна частини мови (прикметників словосполученням «прислівник + дієслово»)
148.	As they neared the end of the chasmlike alleyway, Langdon could already hear the low thrum of activity ahead. Abruptly the cavern on	Коли вони підійшли до кінця проходу, схожого на глибоку ущелину, Ленгдон почув попереду гамір. Раптом ущелина, що	епітет	Дослівний переклад

	either side of them gave way, spilling them out into a sprawling expanse.	оточувала їх з обох боків, різко скінчилася — і вони михлюпнулися з неї на величезний обшир.		
149.	As they neared the end of the chasmlike alleyway, Langdon could already hear the low thrum of activity ahead. Abruptly the cavern on either side of them gave way, spilling them out into a sprawling expanse.	Коли вони підійшли до кінця проходу, схожого на глибоку ущелину, Ленгдон почув попереду гамір. Раптом ущелина, що оточувала їх з обох боків, різко скінчилася — і вони миттю хлюпнулися з неї на величезний обшир.	метафора	Грамаіічна заміна типу речення (простого речення складним)
150.	Even at a distance, he could see <u>the baptistry's massive main doors</u> glistening in the sun. ... Michelangelo had proclaimed them so beautiful as to be fit for use ... as the Gates of Paradise.	Навіть на відстані він бачив, як блищали на сонці <u>масивні парадні двері баііістерію....</u> Мікеланджело заявив, що ці ворота є настільки прекрасними, що їх було б доречно використовувати як... Браму раю.	хремаіінімі	Калькування
151.	As the three of them settled in for the two-hour train ride to Venice , Dr. Ferris immediately turned his gaze to the Dante death mask...	Коли всі вони сіли в потяг і приготувалися до двогодинної подорожі до Венеції , лікар Ферріс одразу ж утупився поглядом у посмертну маску Данте...	топонім	Транскрипція, транслітерація
152.	As the private jet headed for Venice's Marco Polo Airport carrying Sinskey and the six soldiers, Sinskey's thoughts returned to Robert Langdon. He lost his memory? Herecalls nothing?	Приватний літак прямував до венетіанського аеропорту імені Марко Поло з Елізабет Сінскі й шістьма військовими на борту, і директорка ВООЗ подумки повернулася до Роберта Ленгдона. Невже він справді втратив пам'ять? І нічого не пам'ятає?	топонім	Калькування, транслітерація, транскрипція
153.	For Langdon, it was always the salty air that struck him first—a clean ocean breeze spiced by the aroma of the white pizza sold by the street vendors outside the station.	Солоне повітря — перше, на що зазвичай звертав увагу Ленгдон: чистий морський бриз, присмачений духмяним ароматом здобної піци, яку продавали тут, біля вокзалу.	метафора	Модуляція
154.	While the elegant craft was certainly overkill, the journey would be both private and swift—a mere fifteen minutes along the Grand Canal to St. Mark's Square.	Хоча це елегантне судно, безперечно, демонструвало надмірність, воно гарантувало конфіденційну й швидку подорож: до п'яца Сан-Марко можна було добратися за якихось	топонім	Калькування, транскрипція

		п'ятнадцять хвилин.		
155.	Visitors to Venice could experience the city's inimitable atmosphere in any number of breathtaking locales, and yet Langdon's favorite had always been the Riva degli Schiavoni. The wide stone promenade that sat along the water's edge had been built in the ninth century from dredged silt...	Гості Венеції мають змогу насолодитися її неповторною атмосферою в будь-якій із численних місцевих туристичних пам'яток, але для Ленгдона найулюбленішим місцем завжди була Ріва дельї Ск'явоні. Цю широку кам'яну набережну для прогулянок, що підходила до самісінької води, збудували з вичерпаного з дна замулу...	епітет	Конкретизація
156.	Visitors to Venice could experience the city's inimitable atmosphere in any number of breathtaking locales, and yet Langdon's favorite had always been the Riva degli Schiavoni . <u>The wide stone promenade</u> that sat along the water's edge had been built in the ninth century from dredged silt...	Гості Венеції мають змогу насолодитися її неповторною атмосферою в будь-якій із численних місцевих туристичних пам'яток, але для Ленгдона найулюбленішим місцем завжди була Ріва дельї Ск'явоні . <u>Цю широку кам'яну набережну</u> для прогулянок, що підходила до самісінької води, збудували з вичерпаного з дна замулу...	топонім	Транслітерація, транскрипція
157.	Venice hosted a staggering number of tourists every year—an estimated one-third of 1 percent of the world's population—some twenty million visitors in the year 2000. With the additional billion added to the earth's population since that year, the city was now groaning under the weight of three million more tourists per year.	Щороку Венеція приймала запаморочливу кількість туристів — за оцінками, третину одного відсотка від усього населення світу. Наприклад, двотисячного року Венецію відвідало близько двадцяти мільйонів людей. Відтоді населення світу збільшилося на один мільярд, і тепер Венеція аж стогнала під вагою додаткових трьох мільйонів гостей на рік.	метафора	Дослівний переклад
158.	As the tender raced on, a large island loomed up to them on the right, its shoreline dotted with squat brick buildings and smokestacks.	Моторний човен мчав уперед, і праворуч поперед ними забовванів великий острів із береговою лінією, поцяткованою низенькими опецькуватими будівлями з димарями.	метафора	Грамматична заміна типу речення (складносурядного безсполучникового складнопідрядним)
159.	"If we step out of this stairwell, they'll see us," Langdon said.	— Якщо ми вийдемо з колодязя, то вони нас помітять, — сказав Ленгдон.	епітет	Дослівний переклад

	“The stairs go farther down,” Sienna whispered, motioning to an ACCESSO VIETATO swag that cordoned off the stairs beneath them. <u>Beyond the swag, the stairs descended in an even tighter spiral toward pitch blackness.</u>	— Ці сходи ведуть іще нижче, — прошепотіла Сієнна, кивнувши на ланцюг із табличкою «ACCESSO VIETATO», що перегороджував сходи під ними. <u>А за ланцюгом сходи спускалися ще крутішою спіраллю й зникали в непроглядній темряві.</u>		
160.	ABOVEDECKS ON THE Mendacium , Langdon gripped the polished teak railing, steadied his wavering legs, and tried to catch his breath. The sea air had grown colder, and the roar of low-flying commercial jets told him they were nearing the Venice Airport.	Ленгдон, стоячи на палубі яхти «Мендаціум» , учепився в поруччя з полірованого тикку, розминав тремтячі ноги й намагався перевести дух. Морське повітря стало прохолоднішим, а ревіння комерційних лайнерів, що заходили на посадку й злітали, підказало йому, що вони наближаються до аеропорту Венеції.	хремотонім	Транскрипція описовий переклад
161.	ABOVEDECKS ON THE Mendacium , Langdon gripped the polished teak railing, steadied his wavering legs, and tried to catch his breath. The sea air had grown colder, and the roar of low-flying commercial jets told him they were nearing the Venice Airport .	Ленгдон, стоячи на палубі яхти «Мендаціум» , учепився в поруччя з полірованого тикку, розминав тремтячі ноги й намагався перевести дух. Морське повітря стало прохолоднішим, а ревіння комерційних лайнерів, що заходили на посадку й злітали, підказало йому, що вони наближаються до аеропорту Венеції .	топонім	Калькування, транскрипція
162.	LOCATED JUST EAST of the spectacular Frari church, the Atelier Pietro Longhi has always been one of Venice’s premier providers of historical costumes, wigs, and accessories.	Розташоване на сході, неподалік від видовищної церкви Фрарі, ательє П’єтро Лонгі завжди було одним із найголовніших у Венеції постачальників історичних костюмів, перук та аксесуарів.	хремотонім, епітет	Транскрипція, дослівний переклад
163.	At that moment, less than a mile off the coast of Venice, on the slender island known as the Lido , a sleek Cessna Citation Mustang lifted off the tarmac of Nicelli Airport and streaked into the darkening twilight sky.	А цієї миті менш ніж за милю від узбережжя Венеції, на тендітному острівці під назвою Лідо , стрімкий і лискучий літачок «Сессна Сайтейшн Мустанг» злетів зі смуги аеродрому Нічеллі і гайнув у присмеркове небо.	топонім	Калькування, транслітерація
164.	At that moment, less than a	А цієї миті менш ніж за	топонім	Транскрип

	mile off the coast of Venice, on the slender island known as the Lido, a sleek Cessna Citation Mustang lifted off the tarmac of Nicelli Airport and streaked into the darkening twilight sky.	милю від узбережжя Венеції, на тендітному острівці під назвою Лідо, стрімкий і лискучий літак «Сесна Сайтейшн Мустанг» злетів зі смуги аеродромі Нічеллі і гайнув у присмеркове небо.		ція конкретизація
165.	At that moment, less than a mile off the coast of Venice, on the slender island known as the Lido , a sleek Cessna Citation Mustang lifted off the tarmac of Nicelli Airport and streaked into the darkening twilight sky .	А цієї миті менш ніж за милю від узбережжя Венеції, на тендітному острівці під назвою Лідо , стрімкий і лискучий літак «Сесна Сайтейшн Мустанг» злетів зі смуги аеродромі Нічеллі і гайнув у присмеркове небо.	епітети	Дослівний переклад
166.	NIGHT HAD FALLEN on the ancient Byzantine capital .	На столицю древньої Візантії опустилася ніч.	перифраз	Калькування
167.	All along the banks of the Sea of Marmara , floodlights flickered to life, illuminating a skyline of glistening mosques and slender minarets.	На берегах Мармурового моря спалахнули прожектори, освітлюючи лінію горизонту з блискучими мечетями та високими й стрункими мінаретами.	топонім	Калькування, транскрипція
168.	Straddling the geographic boundary between Europe and Asia, this timeless city was quite literally the bridge from the Old World ... to a world that was even older. Istanbul .	Розташоване на географічній межі між Європою й Азією, це давнє, як світ, місто в буквальному сенсі було містком між Старим Світом... і Світом іще старішим. Стамбул .	топонім	Транскрипція
169.	This was a world divided, a city of opposing forces—religious, secular; ancient, modern; Eastern, Western. Straddling the geographic boundary between Europe and Asia, this timeless city was quite literally the bridge from the Old World ... to a world that was even older. Istanbul .	Це був розділений світ, місто супротивних сил — релігійних і світських, давніх і сучасних, Сходу й Заходу. Розташоване на географічній межі між Європою й Азією, це давнє, як світ, місто в буквальному сенсі було містком між Старим Світом... і Світом іще старішим. Стамбул .	порівняння	Модуляція
170.	Tonight, high in the night sky above its bustling masses, a C-130 transport plane was descending through a gathering storm front, on final approach to Atatürk	Цієї ночі, летячи високо в небі над міською метушнею та гомоном крізь штормовий фронт, що насувався на місто, транспортний літак С-130 заходив по прямій на	топонім	Транскрипція калькування

	Airport.	посадку в аеропорту імені Ататюрка.		
171.	Now, off to his right, Langdon could see the lights of Istanbul, a glistening, horn-shaped peninsula jutting into the blackness of the Sea of Marmara. This was the European side, separated from its Asian sister by a sinuous ribbon of darkness. The Bosphorus waterway.	А тепер праворуч він побачив вогні Стамбула — блискучого рогоподібного півострова, що встромився в чорноту Мармурового моря. Це була європейська частина міста, відокремлена від своєї азійської сестри звивистою стрічкою темряви. То була Босфорська протока.	метафора	Дослівний переклад
172.	Now, off to his right, Langdon could see the lights of Istanbul, a glistening, horn-shaped peninsula jutting into the blackness of the Sea of Marmara. This was the European side, separated from its Asian sister by a sinuous ribbon of darkness. The Bosphorus waterway.	А тепер праворуч він побачив вогні Стамбула — блискучого рогоподібного півострова, що встромився в чорноту Мармурового моря. Це була європейська частина міста, відокремлена від своєї азійської сестри звивистою стрічкою темряви. То була Босфорська протока.	топонім	Калькування, транскрипція
173.	Now, off to his right, Langdon could see the lights of Istanbul, a glistening, horn-shaped peninsula jutting into the blackness of the Sea of Marmara. This was the European side, separated from its Asian sister by a sinuous ribbon of darkness. The Bosphorus waterway.	А тепер праворуч він побачив вогні Стамбула — блискучого рогоподібного півострова, що встромився в чорноту Мармурового моря. Це була європейська частина міста, відокремлена від своєї азійської сестри звивистою стрічкою темряви. То була Босфорська протока.	порівняння	Дослівний переклад
174.	At a glance, the Bosphorus appeared as a wide gash that severed Istanbul in two. In fact, Langdon knew the channel was the lifeblood of Istanbul's commerce.	Згори Босфор був схожий на широку рубану рану, яка розділила Стамбул навпіл. Утім, Ленгдон знав, що насправді ця протока є живильною артерією стамбульської комерції.	порівняння	Модуляція
175.	In addition to providing the city with two coastlines rather than one, the Bosphorus enabled ship passage from the Mediterranean to the Black Sea, allowing Istanbul to serve as a way station between two worlds.	На додачу до того, що Босфор дав місту дві берегові лінії замість одної, він ще й забезпечував прохід суден із Середземного моря до Чорного, надавши Стамбулу можливість бути перевантажним пунктом між двома світами.	топонім	Калькування
176.	Langdon had always found	Ленгдон завжди вважав цю	тропоніми	Транскрип

	<p>this ten-mile strip of highway one of the prettiest drives in Europe. A perfect example of Istanbul's clash of old and new, the road followed part of Constantine's wall, which had been built more than sixteen centuries before the birth of the man for whom this avenue was now named—John F. Kennedy. The U.S. president had been a great admirer of Kemal Atatürk's vision for a Turkish republic springing from the ashes of a fallen empire.</p>	<p>трасу завдовжки десять миль однією з найкрасивіших у Європі. Як чудовий приклад стамбульського поєднання старого з новим дорога бігла вздовж стіни Костянтина, збудованої за понад шість сторіч до народження людини, ім'ям якої був названий цей проспект, — Джона Ф. Кеннеді, американського президента, що був великим прихильником ідей Кемалю Ататюрка про Турецьку республіку, постану на руїнах Оттоманської імперії.</p>		<p>ція, транслітерація</p>
177.	<p>Providing unparalleled views of the sea, Kennedy Avenue wound through spectacular groves and historic parks, past the harbor in Yenikapi, and eventually threaded its way between the city limits and the Strait of Bosphorus, where it continued northward all the way around the Golden Horn.</p>	<p>Проспект Кеннеді, що мав чудовий вигляд із боку моря, звивався пишними галями та історичними парками повз порт Єнікапі, а потім пролягав поміж міською межею та Босфорською протокою, звідки тягнувся аж до бухти Золотий Ріг і огинав її.</p>	топоніми	<p>Калькування, транскрипція, транслітерація</p>
178.	<p>Providing unparalleled views of the sea, Kennedy Avenue wound through spectacular groves and historic parks, past the harbor in Yenikapi, and eventually threaded its way between the <u>city limits</u> and the Strait of Bosphorus, where it continued northward all the way around the Golden Horn.</p>	<p>Проспект Кеннеді, що мав чудовий вигляд із боку моря, звивався пишними галями та історичними парками повз порт Єнікапі, а потім пролягав поміж <u>міською межею</u> та Босфорською протокою, звідки тягнувся аж до бухти Золотий Ріг і огинав її.</p>	метафора	<p>Грамматична заміна форми слова (множини однією)</p>
179.	<p>The van turned to the right onto Torun Avenue, and for a moment Langdon thought they had arrived at their destination.</p>	<p>Автобус звернув праворуч, на проспект Торун, і Ленгдону на мить здалося, що вони прибули до пункту призначення.</p>	топонім	<p>Калькування, транслітерація</p>
180.	<p>The broad-leaved trees in Sultanahmet Park offered a bit of cover from the worsening weather as the group hurried along its canopied paths.</p>	<p>Група швидко йшла стежинами парку Султанахмет, широколисті дерева якого забезпечували такий-сякий захист від негоди, що ставала дедалі гіршою.</p>	топонім	<p>Калькування, транслітерація</p>

181.	He dashed toward the building, sidestepping his way through snarled traffic on Alemdar Avenue .	Протиснувшись повз авто, що заповнили вулицю Алемдар , він кинувся до споруди. Сінські та Ленгдон із Місратом кинулися бігти слідком за ним.	топонім	Генералізація, транслітерація
182.	When they arrived at the cistern entrance, the doorway was blocked by a handful of concertgoers who were waiting to be let in—a trio of women in burkas , a pair of tourists holding hands, a man in a tuxedo.	Коли вони добралися до входу в приміщення резервуара, дорогу їм заступила жменька глядачів, які чекали, поки їх пропустять усередину, — трое жінок у мусульманських бурках , двійко туристів, що трималися за руки, і чоловік у смокінгу.	реалія	Транслітерація, описовий переклад
183.	BATHED IN RED light, the <u>subterranean cavern</u> <u>resonated</u> with the sounds of hell-inspired music—the wail of voices, the dissonant pinch of strings, and the deep roll of timpani , which thundered through the grotto like a seismic tremor.	Залита червоним світлом, підземна печера відлунювала звуками музики, на яку композитора надихнули видіння пекла: завивання голосів, неблагозвучний вереск струнних інструментів та низький розкотистий гуркіт литавр , що відбивався в гроті підземними поштовхами землетрусу.	епітети	Описовий переклад
184.	BATHED IN RED light, the subterranean cavern resonated with the sounds of hell-inspired music—the wail of voices, the dissonant pinch of strings, and the deep roll of timpani, which thundered through the grotto like a seismic tremor. As far as Langdon could see, the floor of this underground world was a glassy sheet of water—dark, still, smooth—like black ice on a frozen New England pond. The lagoon that reflects no stars.	Залита червоним світлом, підземна печера відлунювала звуками музики, на яку композитора надихнули видіння пекла: завивання голосів, неблагозвучний вереск струнних інструментів та низький розкотистий гуркіт литавр, що відбивався в гроті підземними поштовхами землетрусу. Скільки міг бачити Ленгдон, долівкою цього підземного світу була склоподібна поверхня води — темна, нерухома й гладенька, мов чорна крига замерзлого ставка в Новій Англії. Лагуна, що не віддзеркалює зірок.	порівняння	Описовий переклад

185.	<p>BATHED IN RED light, the subterranean cavern resonated with the sounds of hell-inspired music—the wail of voices, the dissonant pinch of strings, and the deep roll of timpani, which thundered through the grotto like a seismic tremor. As far as Langdon could see, the floor of this underground world was a glassy sheet of water—dark, still, smooth—like black ice on a frozen New England pond. The lagoon that reflects no stars.</p>	<p>Залита червоним світлом, підземна печера відлунювала звуками музики, на яку композитора надихнули видіння пекла: завивання голосів, неблагозвучний вереск струнних інструментів та низький розкотистий гуркіт литавр, що відбивався в гроті підземними поштовхами землетрусу. Скільки міг бачити Ленгдон, долівкою цього підземного світу була склоподібна поверхня води — темна, нерухома й гладенька, мов чорна крига замерзлого ставка в Новій Англії. Лагуна, що не віддзеркалює зірок.</p>	порівняння	Дослівний переклад
186.	<p>Langdon and Brüder paused at the bottom of the stairs, momentarily stalled on the threshold of the spectral hollow before them. The cavern itself seemed to glow with a reddish hue, and as Langdon took it all in, he could feel himself breathing as shallowly as possible.</p>	<p>На підніжжі сходів Ленгдон і Брюдер зупинилися, на мить затримавшись перед примарною порожниною, що виднілася перед ними. Здавалося, сама каверна світилася лиховісним червоним відблиском, і Ленгдон, придивившись довкола, спіймав себе на тому, що мимоволі дихає якомога поверховіше. Повітря внизу виявилось навіть важчим, аніж він очікував.</p>	епітет	Модуляція
187.	<p>Langdon pointed to the departing otobüs. “Galata! Where is the bus going!” The man in the turban looked after the departing bus and considered it a moment.</p>	<p>Ленгдон кивнув рукою на автобус, що віддалявся. — Галата! Це куди прямує отой автобус! Чоловік у тюрбані поглянув услід автобусу й трохи поміркував.</p>	реалія	Транслітерація
188.	<p>“Spice Bazaar,” the man said. “Very popular on rainy nights.”... The Spice Bazaar looked larger than most American malls, and Langdon could see people streaming in and out of its enormous arched doorway.</p>	<p>— Базар спецій, — пояснив чоловік. — Дуже популярне місце в дощові вечори. ... Базар спецій видавався більшим за більшість американських торговельних центрів, і Ленгдон побачив, як через його широкий арковий вхід линув потік</p>	топонім	Калькування

		людей.		
189.	“Spice Bazaar,” the man said. “Very popular on rainy nights.”... The Spice Bazaar looked larger than most American malls, and Langdon could see people streaming in and out of its enormous arched doorway.	— Базар спецій, — пояснив чоловік. — Дуже популярне місце в дощові вечори. ... Базар спецій видавався більшим за більшість американських торговельних центрів, і Ленгдон побачив, як через його широкий арковий вхід линув потік людей.	порівняння	Дослівний переклад
190.	The bazaar’s entryway—a massive stone portal with a Gothic arch—is located on the corner of Çiçek Pazarı and Tahmis Street, and is said to witness the passage of more than three hundred thousand visitors a day.	Вхід до Базару — масивний кам’яний портал із готичною аркою — розташований на розі вулиць Джірек Пазар і Таміс; стверджують, що через нього за день проходить майже триста тисяч відвідувачів.	топоніми	Калькування, транскрипція
191.	As Langdon pushed through the ocean of strangers, he suddenly realized why he wanted so badly to stop Sienna Brooks. I want answers.	І, проштовхуючись крізь океан чужинців, Ленгдон раптом збагнув, чому йому так жагуче хотілося наздогнати Сіенну Брукс. «Мені потрібні відповіді».	гіпербола	Дослівний переклад
192.	THE PREDAWN AIR at Atatürk Airport was cold and laced with mist. Langdon, Sienna, and Sinskey arrived by town car and were met outside by a WHO staffer who helped them out of the vehicle.	Передсвітанкове повітря аеропорту імені Ататюрка було прохолодним та імлістим. Ленгдон, Сіенна та Сінські прибули на міському таксі, їх зустрів працівник ВООЗ і допоміг вибратися з машини.	метафора	Дослівний переклад
193.	It was early evening when Langdon made his way across Piazza Sant’Elisabetta and returned to Florence’s elegant Hotel Brunelleschi. Upstairs in his room, he was relieved to find an oversize package waiting for him.	Коли Ленгдон перетнув п’яца Санта-Елізабетта й повернувся до елегантного флорентійського готелю «Брунеллескі», був уже ранок. Нагорі, у своєму номері, він із полегшенням зітхнув, побачивши великий пакунок.	топонім	Транслітерація
194.	It was early evening when Langdon made his way across Piazza Sant’Elisabetta and returned to Florence’s elegant Hotel Brunelleschi. Upstairs in his room, he was relieved to find an oversize	Коли Ленгдон перетнув п’яца Санта-Елізабетта й повернувся до елегантного флорентійського готелю «Брунеллескі», був уже ранок. Нагорі, у своєму номері, він із полегшенням	топонім	Калькування, транскрипція

	package waiting for him.	зітхнув, побачивши великий паунок.		
195.	Robert Langdon eased back in his seat, sensing that it was time to sleep. As he clicked off his overhead light, he turned his eyes one last time to the heavens. Outside, in the newly fallen darkness, the world had been transformed. The sky had become a glistening tapestry of stars.	Роберт Ленгдон відкинувся в кріслі й відчув бажання поспати. Вимкнувши над головою лампочку, він поглянув на небеса. Там, за ілюмінатором, у темряві, яка нещодавно опустилася, світ уже змінився. І небо перетворилося на гобелен із вишитими на ньому зірками.	порівняння	Описовий переклад, модуляція
196.	PUSHING PAST THE crush of tourists on the Rialto Bridge , Sienna Brooks began running again, sprinting west along the canal-front walkway of the Fondamenta Vin Castello . They've got Robert.	Прощтовхнувшись крізь натовп туристів на мосту Ріалто , Сієнна Брукс знову кинулася бігти на захід набережною Фондамента ді Кастелло, яка тягнулася вздовж каналу . «Вони схопили Роберта».	топоніми	Калькування, транслітерація
197.	As they approached the train station, they passed the Grand Hotel Baglioni , which often hosted events for an art conference Langdon attended every year.	Під'їжджаючи до вокзалу, вони проминули «Гранд-готель Бальоні» , де часто проводилися мистецькі конференції, у яких Ленгдон брав участь щороку.	топонім	Транслітерація, транскрипція
198.	"I'm in a small hotel called Pensione la Fiorentina ," Langdon said, glancing across the street at the drab hotel that Sienna had pointed out moments ago. He gave Collins the street address.	Наразі я в маленькому готелі під назвою «Пенсіоне ла Фіорентина» , — відповів Ленгдон, зиркнувши через вулицю на нековирний готель, який Сієнна показала йому кілька хвилин тому. І дав Колінзу вуличну адресу.	топонім	Калькування, транслітерація
199.	"I'm in a small hotel called Pensione la Fiorentina ," Langdon said, glancing across the street at the drab hotel that Sienna had pointed out moments ago. He gave Collins the street address.	Наразі я в маленькому готелі під назвою «Пенсіоне ла Фіорентина» , — відповів Ленгдон, зиркнувши через вулицю на нековирний готель , який Сієнна показала йому кілька хвилин тому. І дав Колінзу вуличну адресу.	епітет	Модуляція
200.	Langdon found himself scanning the sea of amorphous silhouettes, his eyes searching for Sienna. She was nowhere in sight. Instead he saw figures in tuxedos, gowns, bishts , burkas, and even	Ленгдон мимоволі обмацував поглядом це море аморфних силуетів, видивляючись Сієнну. Та її ніде не було видно. Натомість він побачив постаті в смокінгах, сукнях, бурках і навіть туристів у шортах і	реалія	Зафіксований відповідник

	tourists in shorts and sweatshirts.	футболках.		
201.	“Maurizio Pimponi,” the man said, winking at Sienna as he welcomed them all aboard. “ Prosecco? Limoncello? Champagne? ”	Мене звать Мауріціо Пімпоні, — назвався чоловік і, підморгнувши Сієнні, запросив їх на борт свого човна. — Просекко? Лімончелло? Шампанське?	реалії	Транскрипція
202.	... and finally... the thankfulness that the winding Tiber River was raging... making its waters frothy and air-filled... and three times softer than standing water.	... нарешті... радіє, що Тібр такий бурхливий... що вода в ньому спінена, з безліччю бульбашок... і втричі м'якша за стоячу воду.	метафора	Модуляція, граматична заміна частини мови (дієслова прикметником)
203.	... and finally... the thankfulness that the winding Tiber River was raging... making its waters frothy and air-filled... and three times softer than standing water.	... нарешті... радіє, що Тібр такий бурхливий... що вода в ньому спінена, з безліччю бульбашок... і втричі м'якша за стоячу воду.	порівняння	Дослівний переклад
204.	To the west the wide basin of the Tiber River wound enormous arcs across the city. Even from the air Langdon could tell the water was deep. The churning currents were brown, filled with silt and foam from heavy rains.	На заході широке русло річки Тібр описувало величезні дуги через усе місто. Навіть із такої висоти Ленгдон бачив, що вода в річці глибока. Коричневий бурхливий потік, каламутний і пінистий від сильних дощів.	метафора	Дослівний переклад